

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE NOVÉHO MĚSTA NA MORAVĚ

PROFIL MĚSTA

Na vypracování Profilu Nového Města na Moravě se podíleli:

RNDr. Šárka Palcrová	Regionální rozvojová agentura Vysočina, z.s.p.o.
Mgr. Radek Veselý	Regionální rozvojová agentura Vysočina, z.s.p.o.
Mgr. Markéta Zajíčková	Regionální rozvojová agentura Vysočina, z.s.p.o.

OBSAH:

1. ÚVOD.....	3
2. ZÁKLADNÍ INFORMACE O NOVÉM MĚSTĚ NA MORAVĚ.....	4
2.1. POLOHA.....	4
2.2. FORMA ORGANIZACE MĚSTA NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ.....	5
2.3. MĚSTSKÝ ÚŘAD NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ.....	6
2.4. ADMINISTRATIVNÍ VÝZNAM MĚSTA NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ.....	6
2.5. VÝZNAMNOST NOVÉHO MĚSTA NA MORAVĚ V SÍDELNÍM SYSTÉMU ČESKÉ REPUBLIKY.....	8
2.6. HISTORIE MĚSTA.....	9
2.7. MIKROREGION NOVOMĚSTSKO.....	10
3. OBYVATELSTVO A BYDLENÍ.....	13
3.1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ V NOVÉM MĚSTĚ NA MORAVĚ.....	13
3.1.1. Vývoj počtu obyvatel v dlouhodobém časovém horizontu (1869 – 2001).....	13
3.1.2. Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2007.....	19
3.1.3. Pohyb obyvatel.....	21
3.1.4. Sňatečnost, rozvodovost a potratovost.....	30
3.1.5. Struktura obyvatel.....	36
3.2. VÝVOJ BYTOVÉHO FONDU NOVÉHO MĚSTA NA MORAVĚ.....	44
3.2.1. Vývoj počtu domů (1869 – 2001).....	44
3.2.2. Domovní fond.....	45
3.2.3. Bytový fond.....	47
3.2.4. Domovní a bytový fond v Novém Městě na Moravě dle částí obce.....	49
3.3. DOMÁCNOSTI V NOVÉM MĚSTĚ NA MORAVĚ.....	51
4. TRH PRÁCE.....	53
4.1. EKONOMICKÁ AKTIVITA.....	53
4.1.1. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti.....	53
4.1.2. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle vzdělání.....	56
4.1.3. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti v Novém Městě na Moravě dle částí obce.....	57
4.2. DOJÍŽDKA A VYJÍŽDKA DO ZAMĚSTNÁNÍ.....	58
4.2.1. Obsazená pracovní místa.....	58
4.2.2. Struktura zaměstnaných podle doby dojížděky do zaměstnání v Novém Městě na Moravě dle částí obce.....	59
4.2.3. Hlavní směry vyjížděky a dojížděky do zaměstnání.....	60
4.3. NEZAMĚSTNANOST.....	62
4.3.1. Vývoj míry nezaměstnanosti.....	62
4.3.2. Struktura nezaměstnanosti.....	65
4.3.3. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2008.....	70
5. HOSPODÁŘSTVÍ.....	72
5.1. LAND USE – BILANCE PŮDY.....	72
5.2. ZEMĚDĚLSTVÍ.....	74
5.3. PRŮMYSL.....	74
5.4. STAVEBNICTVÍ.....	76

5.5. SLUŽBY.....	77
6. SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ INFRASTRUKTURA.....	79
6.1. VZDĚLANOSTNÍ INFRASTRUKTURA.....	79
6.1.1. Střední školy.....	79
6.1.2. Základní školy.....	81
6.1.3. Mateřské školy.....	82
6.1.4. Ostatní školská zařízení.....	82
6.2. ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE.....	82
6.2.1. Zdravotnictví.....	82
6.2.2. Sociální péče.....	84
6.3. KULTURA, SPORT, VOLNÝ ČAS.....	85
6.3.1. Kulturní vyžití.....	85
6.3.2. Sportovní vyžití a volný čas.....	87
6.4. OSTATNÍ OBČANSKÁ VYBAVENOST.....	90
7. CESTOVNÍ RUCH A KULTURA.....	91
7.1. CESTOVNÍ RUCH.....	91
7.1.1. Pěší turistika.....	92
7.1.2. Cykloturistika.....	93
7.1.3. Zimní turistika.....	94
7.1.4. Ubytovací kapacity.....	95
7.2. KULTURNÍ PAMÁTKY.....	96
7.3. PROPAGACE MĚSTA.....	98
8. DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	101
8.1. DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	101
8.1.1. Silniční síť.....	101
8.1.2. Železniční síť.....	105
8.1.3. Ostatní druhy dopravy ve městě.....	105
8.1.4. Dopravní obslužnost.....	106
8.2. TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	108
8.2.1 Vodovodní síť.....	108
8.2.2 Kanalizační síť, čištění odpadních vod.....	109
8.2.3 Rozvodné sítě.....	112
9. KRAJINA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	114
9.1. GEOLOGIE.....	114
9.2. RELIÉF.....	114
9.3. KLIMA.....	115
9.4. VODSTVO.....	117
9.5. BIOTA.....	118
9.6. PŮDY.....	120
9.7. OCHRANA PŘÍRODY.....	120
9.8. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ.....	122
LITERATURA, PRAMENY A ZDROJE DAT.....	123
SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	126

1. ÚVOD

Analýza města Nové Město na Moravě popisuje aktuální demografickou, ekonomickou, sociální, kulturní, turistickou, dopravní a environmentální situaci ovlivňující život ve městě.

Vzhledem k obtížné dostupnosti některých údajů, jejich aktuálnosti a proměnlivosti prostředí nemůže Analýza města Nové Město na Moravě postihnout naprosto všechny problémy a faktory, které ovlivňují život města. I přesto je možno považovat tento dokument za souhrnný a komplexní zdroj informací o Novém Městě na Moravě pro všechny potenciální zájemce. Profil města je zpracován v požadovaném rozsahu pro vytvoření výchozí základny strategie dlouhodobého a cíleného rozvoje města.

Zpracovatel

Regionální rozvojová agentura z.s.p.o. (RRAV) je společností pro podporu a koordinaci komplexního hospodářského a sociálního rozvoje na území kraje Vysočina. Byla založena v roce 1998 podle modelu regionálních rozvojových organizací, které působí v zemích Evropské unie.

Zakladatelé:

- Sdružení obcí Vysočiny (SOV)
- Sdružení hospodářských komor kraje Vysočina
- Kraj Vysočina

Hlavní aktivity RRAV:

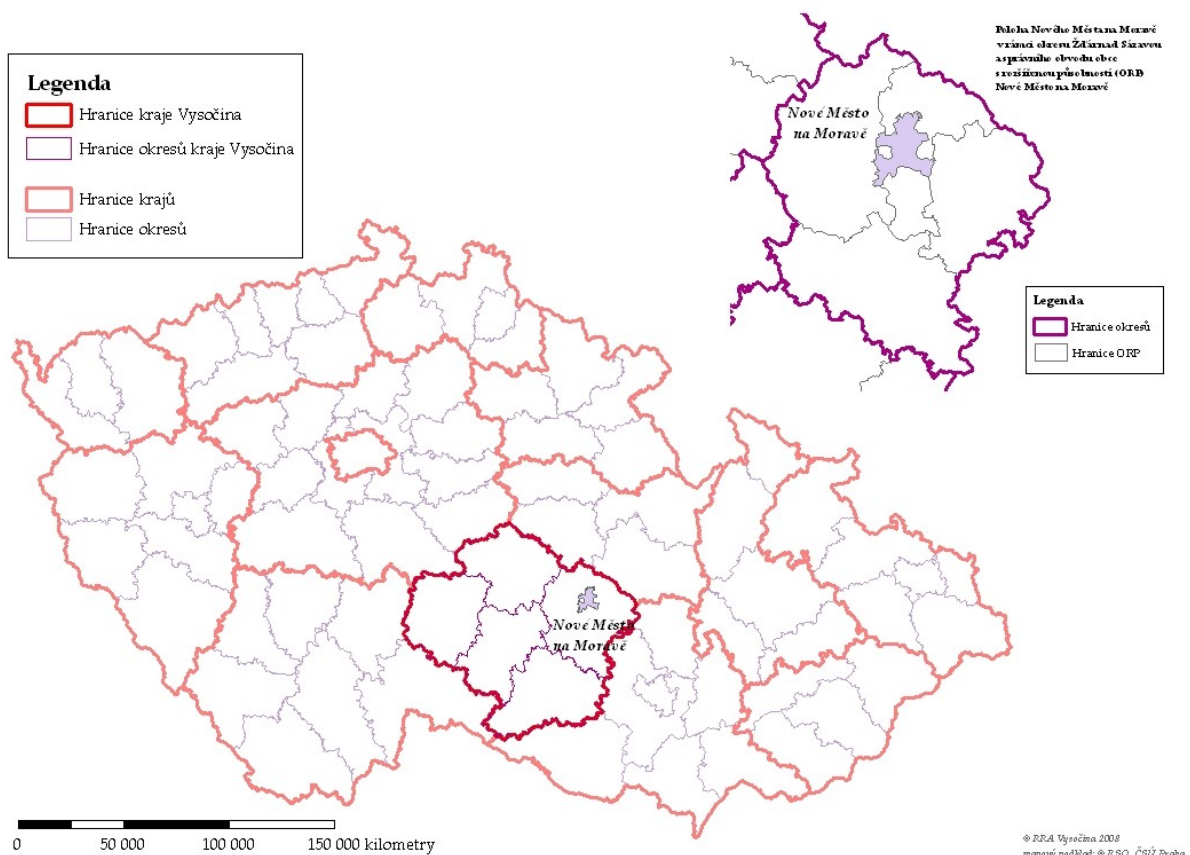
- Poradenská činnost obcím, podnikatelům a neziskovým organizacím ve věci přípravy a zpracování rozvojových projektů pro grantové programy ČR i EU.
- Zpracování podnikatelských záměrů, finančních a ekonomických analýz, studií proveditelnosti, socioekonomických analýz a strategických rozvojových plánů.
- Iniciování regionálních rozvojových projektů, identifikace možných zdrojů financování na rozvojové aktivity.
- Organizování veřejných soutěží a výběrových řízení.
- Organizační a technické zabezpečování rozvojových programů – výkon funkcí sekretariátů, technická asistence.

2. ZÁKLADNÍ INFORMACE O NOVÉM MĚSTĚ NA MORAVĚ

2.1. Poloha

Město Nové Město na Moravě leží ve východní části Českomoravské vrchoviny v jižní části oblasti Žďárských vrchů. Město se rozkládá u soutoku Cihelského potoka a Bezděčky, které vytváří říčku Bobrůvku. Větší část města leží v přírodní rezervaci Žďárské vrchy, a proto vytváří přirozenou bránu do velice atraktivní turistické oblasti České republiky. Nové Město na Moravě je relativně dobře dopravně dostupné, neboť tudy prochází významná silniční komunikace I/19 Havlíčkův Brod – Kunštát. Město leží 10 km na východ od Žďáru nad Sázavou, do jehož okresu z administrativního hlediska spadá. Na úrovni vyšších administrativních celků se nachází v severovýchodní části kraje Vysočina, které lze z geografického hlediska označit jako pomyslné krajské trojmezí, a to s Pardubickým krajem a Jihomoravským krajem. Polohu v rámci České republiky zobrazuje obrázek č. 2.1.

Obr. 2.1: Poloha města v rámci České republiky

Pramen: RRAV, 2008

V následující tabulce 2.1 jsou uvedeny základní informace o městě Nové Město na Moravě.

Tab. 2.1: Základní informace o městě Nové Město na Moravě (k 1.1.2008)

Název:	Nové Město na Moravě
Počet obyvatel:	10 653
Rozloha:	6 113 ha
Hustota osídlení:	174,3 obyv./km ²
Počet místních částí:	9
Počet katastrálních území:	10
Nadmořská výška:	594 m n.m.
Zeměpisná šířka:	49° 34' s. š.
Zeměpisná výška:	16° 05' v. d.
Výčet místních částí:	Hlinné, Jiříkovice, Maršovice, Olešná, Petrovice, Pohledec, Rokytno, Slavkovice, Studnice
Výčet katastrálních území:	Nové Město na Moravě, Hlinné, Jiříkovice, Maršovice, Olešná, Petrovice, Pohledec, Rokytno, Slavkovice, Studnice
Oficiální název úřadu:	Městský úřad Nové Město na Moravě
Sídlo:	Vratislavovo náměstí 103, 592 31 Nové Město na Moravě
IČ:	00294900
Tel., fax:	566 650 200, 566 650 295
E-mail:	posta@nmnm.cz
Oficiální www:	http://www.nmnm.cz

Pramen: ČSÚ, Portál veřejné správy ČR (www.gov.cz)

2.2. Forma organizace Města Nové Město na Moravě

Město Nové Město na Moravě je dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území města. Je veřejnoprávní korporací, má tedy vlastní majetek, se kterým hospodář. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Město Nové Město na Moravě je zřizovatelem 8 příspěvkových organizací.

Příspěvkové organizace Města Nové Město na Moravě

- Mateřská škola Nové Město na Moravě, příspěvková organizace
- Základní škola Nové Město na Moravě, Vratislavovo náměstí 124, okres Žďár nad Sázavou
- Základní škola Nové Město na Moravě, Leandra Čecha 860, okres Žďár nad Sázavou
- Základní umělecká škola Jana Štursy Nové Město na Moravě, příspěvková organizace
- Novoměstská kulturní zařízení
- Dům dětí a mládeže Nové Město na Moravě, příspěvková organizace
- Novoměstské sociální služby
- Centrum Zdislava

Zvláštní orgány města

- Bezpečnostní rada obce
- Komise pro projednávání přestupků
- Komise pro sociálně právní ochranu dětí

Výbory Zastupitelstva města Nové Město na Moravě

- Finanční výbor
- Kontrolní výbor

2.3. Městský úřad Nové Město na Moravě

Městský úřad (MěÚ) je základním organizačním útvarem města. V čele MěÚ stojí starosta, úřad řídí ředitel úřadu – tajemník. Úřad se člení na odbory a oddělení. MěÚ vykonává správní činnosti v rámci přenesené působnosti ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Nové Město na Moravě (ORP). Dále zajišťuje samosprávné činnosti pro občany města Nové Město na Moravě a místních částí, tj. Hlinné, Jiříkovice u Nového Města na Moravě, Maršovice u Nového Města na Moravě, Olešná na Moravě, Petrovice u Nového Města na Moravě, Pohledec, Rokytno na Moravě, Slavkovice, Studnice u Rokytna.

Samostatné odbory:

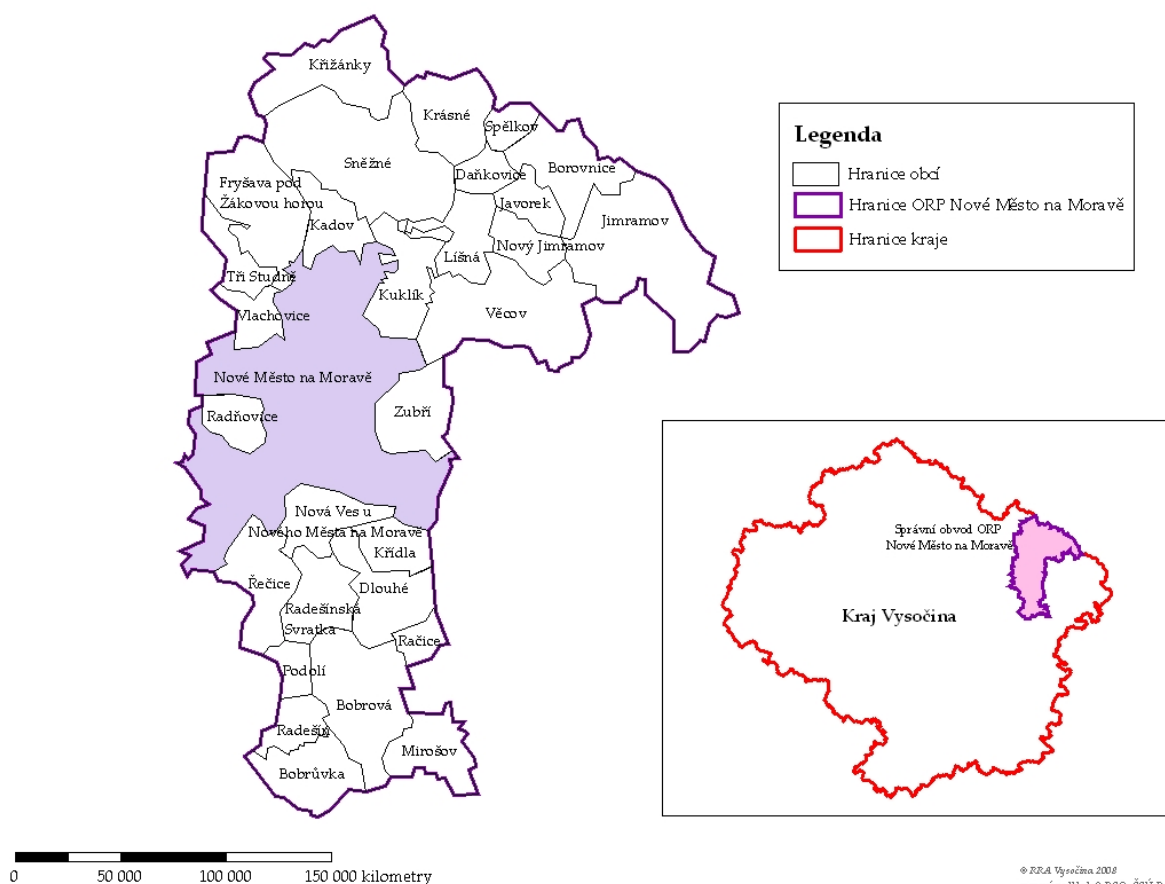
- Kancelář vedoucího úřadu
- Kontrolní oddělení
- Městská policie
- Odbor dopravy
- Odbor finanční
- Odbor investic a správy majetku
- Odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu
- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví
- Odbor školství, kultury a cestovního ruchu
- Odbor vnitřních věcí
- Odbor živnostenský
- Odbor životního prostředí

2.4. Administrativní význam města Nové Město na Moravě

Nové Město na Moravě je dle zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, s účinností od 1. ledna 2003 obcí s rozšířenou působností (ORP). Ve správním obvodu se nachází 30 obcí, kde trvale bydlí téměř 20 000 obyvatel. Městský úřad Nové Město na Moravě pro tyto obce vykonává přenesenou působnost v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony.

Správní obvod ORP Nové Město na Moravě je zároveň správní obvodem s pověřeným obecním úřadem (POÚ). POÚ mají menší rozsah přenesené působnosti než ORP. Správní obvod ORP Nové Město na Moravě sousedí na severu se správním obvodem ORP Polička v Pardubickém kraji, na východě se správním obvodem ORP Bystřice nad Pernštejnem, na jihu se správním obvodem ORP Velké Meziříčí a na západě se správním obvodem ORP Žďár nad Sázavou.

Obr. 2.2: Obce náležící do správního obvodu ORP Nové Město na Moravě

Pramen: ČSÚ, Jihlava, 2004

Přehled veřejných institucí s působností pro Nové Město na Moravě je uveden v následující tabulce.

Tab. 2.2: Veřejné instituce s působností pro město Nové Město na Moravě

Název	Umístění
Finanční úřad	Žďár nad Sázavou
Hygienická správa	Žďár nad Sázavou
Katastrální úřad	Žďár nad Sázavou
Matrika	Nové Město na Moravě
Obvody středisek zdravotní záchranné služby (ZZS)	Nové Město na Moravě
Obecní živnostenský úřad	Nové Město na Moravě
Okresní správa sociálního zabezpečení	Žďár nad Sázavou
Policie ČR (obvodní oddělení)	Nové Město na Moravě
Pozemkový fond ČR (územní pracoviště)	Jihlava
Pozemkový úřad	Žďár nad Sázavou
Státní sociální podpora (kontaktní místo)	Nové Město na Moravě
Státní veterinární správa	Žďár nad Sázavou
Stavební úřad	Nové Město na Moravě
Úřad práce	Nové Město na Moravě
Územní odbor Hasičského záchranného sboru (HZS)	Nové Město na Moravě (územní odbor)
Územní vojenská správa	Žďár nad Sázavou

Pramen: www.e-pusa.cz

2.5. Významnost Nového Města na Moravě v sídelním systému České republiky

Na postavení města v systému osídlení lze nahlížet z několika pohledů, a to např. v rámci regionálního působení města, z pohledu významnosti střediska v průmyslovém komplexu ČR apod. V následujících pasážích bude představeno hodnocení hierarchické úrovně města na základě komplexní velikosti (KV) a na základě regionální působnosti města jako přirozeného střediska regionu (blíže viz HAMPL, M. 1996).

Komplexní velikost odpovídá třetině součtu relativní populační velikosti a dvojnásobku relativní velikosti pracovní. Zvýšená váha byla přisouzena pracovní velikosti v důsledku jejího vyššího ekonomického i celkového společenského významu. U populační velikosti se jedná o počet trvale bydlícího obyvatelstva a u pracovní velikosti o počet ekonomicky aktivního obyvatelstva (bez nezaměstnaných), tedy počet pracovních příležitostí. Ukazatel KV ovšem nezohledňuje rozdílný význam jednotlivých pracovních funkcí, a proto je jen zjednodušenou charakteristikou významu středisek.

Komplexní velikost (KV) je vyjádřena jako relativizovaná velikost, kde součet velikostí všech středisek v České republice je roven 10 000. Dle tohoto hodnocení KV byla městu Nové Město na Moravě v roce 1991 přiřazena hodnota 10,1 a v roce 2001 hodnota 10,2. Komplexní velikost města se mírně zvýšila, což způsobil nárůst počtu ekonomicky aktivních a pracovních příležitostí.

V sídelním systému ČR lze rozlišit pět hierarchických úrovní regionů:

- 1) **subregion A a subregion B** – regiony přechodného typu. Jejich střediska splňují pouze jedno ze dvou velikostních kritérií mikroregionu 1. stupně (viz níže). Subregion A má celkovou velikost alespoň 15 000 obyvatel a nesplňuje požadavek na velikost zázemí (2 500 – 4999 obyvatel). Subregion B splňuje velikost zázemí.
- 2) **mikroregion 1. stupně** – jedná se o elementární funkční regiony vymezené na základě pracovní dojížděky, obslužného spádu obcí a školní dojížděky. Minimální velikost celého regionu je 15 000 obyvatel a samotného zázemí 5 000 obyvatel (mikroregion tvoří středisko a zázemí). ČR se člení na 144 mikroregionů 1. stupně, ze kterých vycházelo vymezení správních obvodů obcí s rozšířenou působností.
- 3) **mikroregion 2. stupně** – vymezen především podle kritéria populační velikosti. Velikost maximálního regionu (nejširší působnost střediska) je alespoň 40 000 obyvatel. Skládají se z mikroregionů 1. stupně.
- 4) **mezoregion** – 11 největších měst v ČR patří k mezoregionálním střediskům.
- 5) **makroregion** – makroregionálním centrem je hlavní město Praha a územím celá ČR.

Město Nové Město na Moravě vytváří subregion A díky malému zázemí, což je způsobeno blízkostí silného střediska – Žďáru nad Sázavou.

Hierarchicky nadřazeným střediskem města Nové Město na Moravě v rámci sídelního systému je mikroregionální středisko 2. stupně Žďár nad Sázavou (HAMPL, M. 2005).

2.6. Historie města

Nové město na Moravě založil v roce 1252 znojemský purkrabí [Boček z Obřan](#), který je rovněž považován za zakladatele cisterciáckého kláštera ve [Žďáře nad Sázavou](#). První písemná zpráva je z roku [1267](#), kdy osada nesla název Bočkanov. Na listině krále Václava II. z roku [1293](#) je již nazývána městečkem s latinským názvem Nova Civitas.

Tab. 2.3: Vládnoucí rody v městě Nové Město na Moravě

Období	Název vládnoucího rodu
1252 – 1312	Bočkové
1312 – 1496	páni z Lipé
1496 – 1588	páni z Pernštejna
1588 – 1624	Dubští z Třebomyslic
1624 – 1638	Ditrichštejnové
1638 – 1691	Kratzerové ze Schönberka
1691 – 1699	Ditrichštejnové
1699 – 1945	Nadační ústav šlechticů „Mariánská škola“ v Brně

Pramen: Svoboda, P. (2001): Novoměstsko – turisticko-vlastivědný průvodce obcemi a jejich okolím.

V roce 1312 zemřel poslední mužský potomek z přímé větve Bočka z Obřan, proto jeho rodový majetek přešel na nejbližšího příbuzného – Jindřicha z Lipé, čímž je započato téměř 200 let trvající období vlastnictví pánů z Lipé (stavba tvrze, právo na výrobu sladu). Již v roce 1482 vládl novoměstským statkem jako poručník tehdy nezletilého Jindřicha z Lipé v podstatě Vilém z Pernštejna, který ho v roce 1496 zasnoubil se svou dcerou. Právě v době renesance za pánů [z Pernštejna](#) dosáhlo Nové Město na Moravě největšího rozkvětu (výroční trhy, některá vrchnostenská práva, koňský výroční trh, cechovní zřízení některým řemeslům, stavba zámku). V roce 1555 se začala stavět renesanční radnice a v roce 1580 byl městu vrchností přenechán k užívání les Ochoz.

Vlivem vysoké zadluženosti perňštejnského panství bylo novoměstské panství v roce 1588 prodáno rodu Dubských z Třebomyslic, který se ve městě usídlil ve zdejších renesančním zámku (počátek stavby hřbitovního kostela). V roce 1624 byl tehdejší vlastník Vilém Dubský souzen a odsouzen ke ztrátě jmění, čímž se novoměstské panství dostalo do rukou Kardinálu Františkovi z Ditrichštejna, který měl v té době rovněž sousední klášterní panství žďárské. Kardinál rozmnožil výsady Nového Města, povýšil ho na město a zároveň byl městu obnoven jeho znak. Po smrti kardinála se o město staral Šimon Kratzer ze Schönberka, který na panství podporoval sklářskou výrobu a jeho syn pak položil základ železářské výrobě na Novoměstsku. Po jeho smrti převzal panství, tehdy značně zadlužené, největší věřitel – Ferdinand z Ditrichštejna, jehož syn postoupil novoměstské panství v roce 1699 nadačnímu ústavu šlechticů „Mariánská školská nadace“ v Brně, při kterém zůstalo až do roku 1945.

V roce 1850 se Nové Město stalo sídlem okresního hejtmánství a zároveň jednoho ze tří jeho soudních okresů. Od roku 1906 má Nové Město přídavek „na Moravě“. V roce 1949 bylo sídlo okresu přeneseno do Žďáru nad Sázavou.

Zajímavá je v některých ohledech také historie jednotlivých místních částí, které jsou nyní součástí Nového Města na Moravě. Místní část **Hlinné** vznikla v průběhu 14. století jako osada při klášterním hospodářském dvorci, tzv. grangie, které byly jedním z předpokladů úspěšné činnosti žďárského kláštera. Její jméno bylo odvozeno od povahy půdy v místě založení. Jiný původ mají místní části **Jiřkovice** a **Slavkovice**, které založil v polovině 13.

století Smil z Lichtenburka, švagr již zmiňovaného Bočka z Obřan, v rámci kolonizace, která měla svůj původ mnohem dále na severozápad - v Lichnici u Ronova nad Sázavou. Smil v roce 1264 daroval Slavkovice a v roce 1269 Jiřkovice žďárskému klášteru a v 15. a 16. století zde vznikl klášterní dvůr.

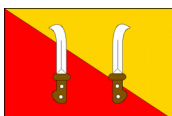
První písemná zpráva o **Maršovicích** pochází až z roku 1483. Zdejší území bylo kolonizováno předky pánů z Pernštejna, pány z Medlova, kteří pocházeli z jižní Moravy, odkud si ke kolonizaci brali i tamější osadníky, kteří zřejmě pocházeli od Moravského Krumlova, kde se rovněž nachází obec s názvem Maršovice. Maršovice jsou známy rovněž díky zdejší rychtě, o níž byla první zpráva zaznamenána v roce 1550. Zde také prožili část dětství hudební skladatel Jaroslav Křička a básník Petr Křička. Obdobně vzniklo také **Rokytno**, pojmenované osadníky z jižní Moravy podle tamější řeky Rokytné, **Pohledec** a **Studnice**. O těchto třech v současnosti místních částech Nového Města na Moravě pochází první písemná zmínka však již z roku 1348, tedy výrazně dříve než o Maršovicích, kdy byly v rámci panství pánů z Medlova nejprve prodány pánům z Boskovic a pod vládu Pernštejnů se dostaly již v roce 1446.

Nejistý původ má **Olešná**, o níž byla první zmínka pochází z roku 1369 a její název souvisí zřejmě s hojným výskytem olší v místě založení. Zvláštní význam dostala obec v 17. století, kdy zde vyrostl raně barokní zámek a sídlila vrchnost, konkrétně dcera tehdejšího majitele novoměstského panství F. M. Kratzera ze Schönsberka. V roce 1664 zde byl také zřízen pivovar. Dosud nezmiňované **Petrovice** byly založeny v roce 1397 pány z Lipé, tehdejšími majiteli novoměstského panství a s Novým Městem se i nadále vyvíjely.

Znak

V roce 1635 kardinál Ditrichštejn obnovil a rozšířil Novému Městu jeho výsady a povýšil ho na město. Současně byl městu obnoven znak. Nové Město na Moravě má znak nakoso půlený. Horní polovina je zlatá, dolní červená. Dva vinařské nože stojí vedle sebe, jeden na zlatém poli a druhý na červeném poli. Nad noži na zlatém poli je knížecí klobouk, dole na červeném poli zlatý lev.

Prapor

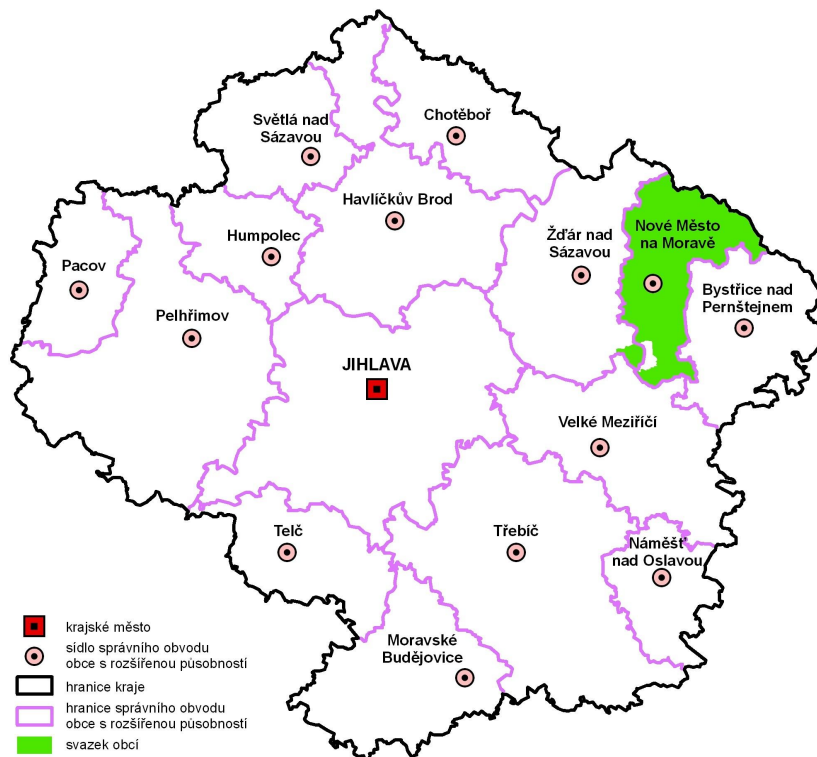
Městský prapor je nakoso dělený, horní pole žluté, dolní červené; na třetinách délky listu jsou postaveny odvrácené vinařské nože; délka čepele nožů je 5/10 šířky listu a střenky 2/10 šířky listu; čepele jsou bílé, střenky hnědé.

2.7. Mikroregion Novoměstsko

Pro kvalitní rozvoj novoměstského regionu je důležitá spolupráce samospráv okolních obcí. Za tímto účelem byl v roce 2001 založen Svazek obcí Mikroregion Novoměstsko, jehož členem je v současnosti 29 obcí o celkové rozloze 295 km², ve kterých žije téměř 20 tis. obyvatel. Hlavním cílem svazku je hájení oprávněných ekonomických, společenských a kulturních zájmů obyvatel mikroregionu. Dále svazek zajišťuje řešení problémů přesahujících rámec a možnosti jednotlivých obcí.

Obr. 2.3: Vymezení Mikroregionu Novoměstsko

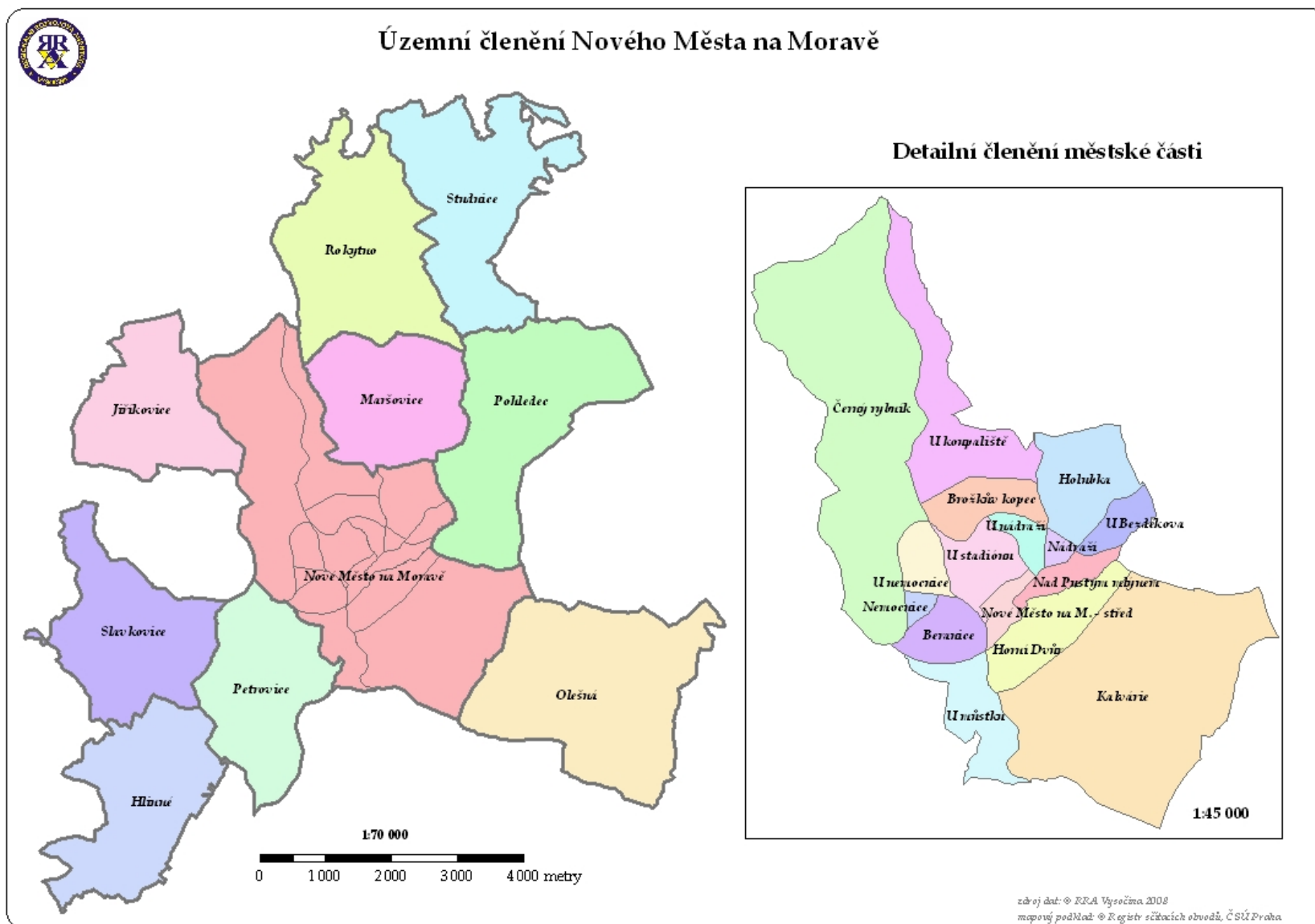

Pramen: www.kr-vysocina.cz

Stručná charakteristika mikroregionu:

- Počet obcí: 29
- Počet obyvatel: 19 572
- Rozloha: 294,9 km²
- Hustota osídlení: 66 obyv./km²
- Členské obce: Bobrová, Bobruvka, Bohdalec, Borovnice, Daňkovice, Dlouhé, Fryšava pod Žákovou horou, Javorek, Jimramov, Kadov, Krásné, Křídla, Křižánky, Kuklík, Líšná, Mirošov, Nová Ves u Nového Města na Moravě, Nové Město na Moravě, Nový Jimramov, Račice, Radešínská Svratka, Radňovice, Řečice, Sněžné, Spělkov, Tři Studně, Věcov, Vlachovice, Zubří.

Území Mikroregionu Novoměstsko se rozkládá ve správním obvodu obce s pověřeným úřadem (POÚ) Nové Město na Moravě pouze obec Bohdalec spadá z administrativního hlediska pod POÚ Žďár nad Sázavou.

3. OBYVATELSTVO A BYDLENÍ

V následující kapitole je zachycen demografický vývoj Nového Města na Moravě od počátku moderního statistického sledování a podrobně od roku 1991, přičemž výrazné změny ve vývoji jsou komparovány s hlavními trendy na úrovni okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina i České republiky. Další kapitola pak pojednává o vývoji bytového a domovního fondu v Novém Městě na Moravě.

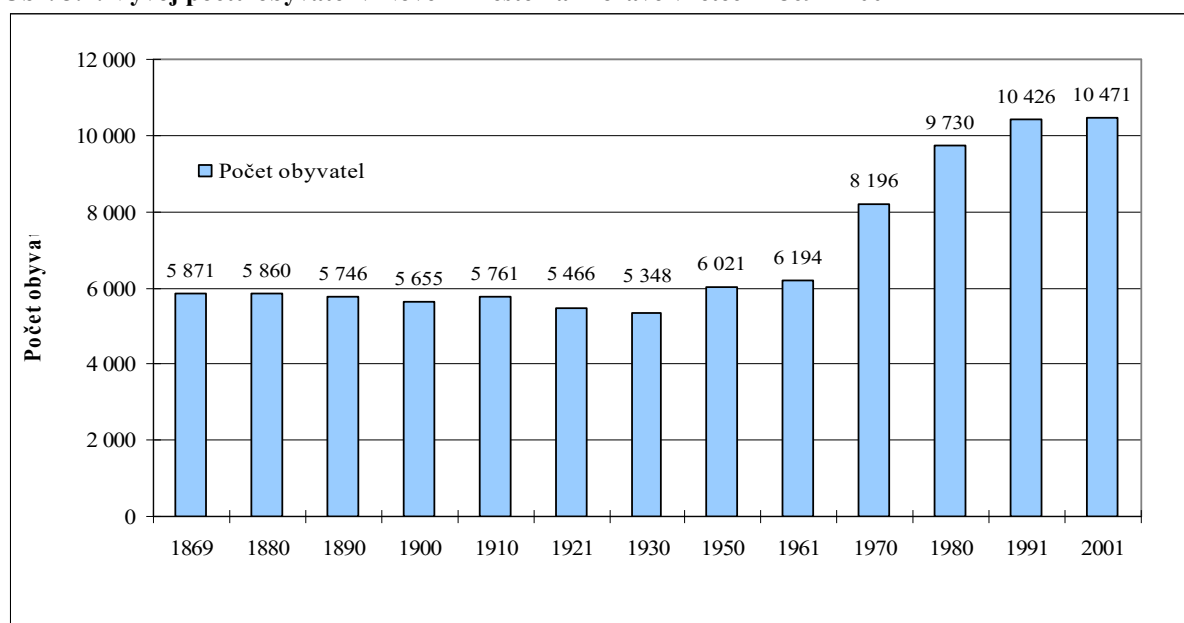
3.1. Demografický vývoj v Novém Městě na Moravě

Nové Město na Moravě se svými 10,6 tis. obyvateli je v současnosti osmým největším městem a zároveň posledním v řadě měst větších než 10 tis. obyvatel v kraji Vysočina. Kromě okresních měst (Jihlava, Třebíč, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou a Pelhřimov) mělo v roce 2007 vyšší počet obyvatel pouze Velké Meziříčí (11,8 tis.) a Humpolec (11,0 tis.). V následujících kapitolách je analyzován demografický vývoj v Novém Městě na Moravě v současných hranicích, tzn. včetně místních částí, které byly připojeny v průběhu druhé poloviny dvacátého století a zůstaly dodnes součástí města (viz dále).

3.1.1. Vývoj počtu obyvatel v dlouhodobém časovém horizontu (1869 – 2001)

Počet obyvatel Nového Města na Moravě dosáhl při prvním moderním sčítání lidu v roce 1869 hodnoty 5 871. Nové Město bylo tehdy druhým největším městem současného okresu Žďár nad Sázavou – větší bylo jen Velké Meziříčí (6,8 tis. obyvatel). V následujících desetiletích populace Nového Města na Moravě stagnovala na úrovni 5 – 6 tis., a to až do roku 1930, kdy proběhlo poslední předválečné sčítání lidu. Při prvním poválečném sčítání v roce 1950 přesáhl počet obyvatel města mírně hranici 6 tis. a nad ní se udržel i při dalším censu v roce 1961. Mnohem intenzivněji než v Novém Městě však rostl v padesátých letech počet obyvatel Žďáru nad Sázavou – během deseti let se zdvojnásobil a v roce 1961 překročil hranici 10 tis. (v současném vymezení), čímž se stal největším městem dnešního okresu.

Obr. 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1869 – 2001

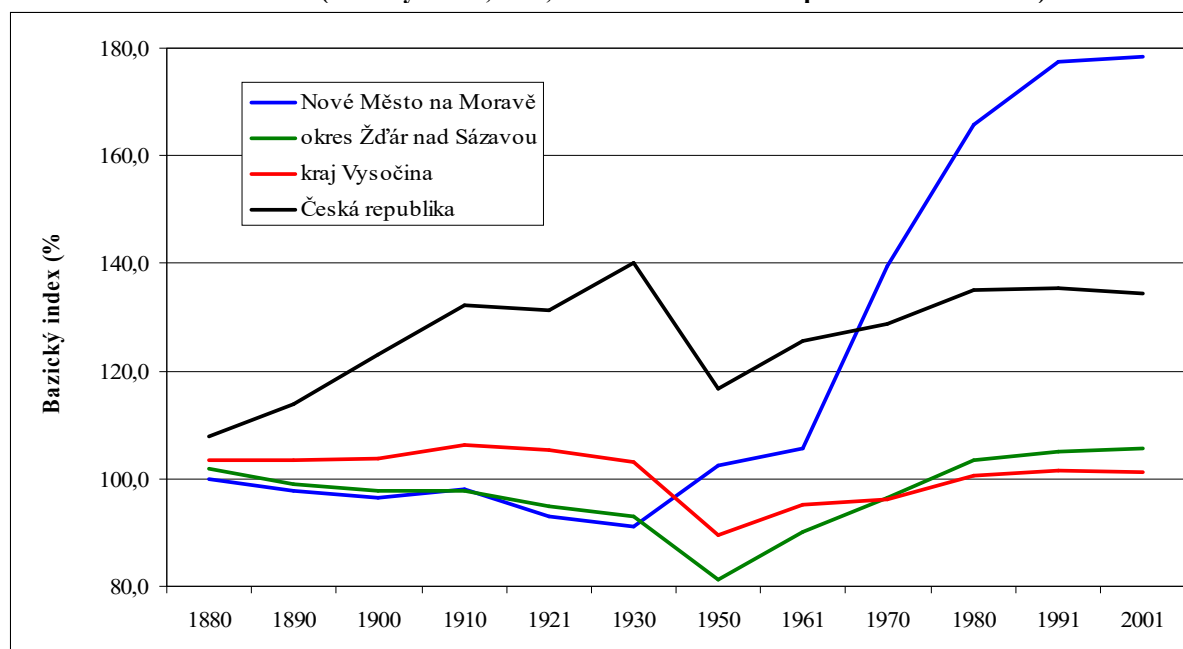

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, ČSÚ, 2007

K rychlejšímu nárůstu počtu obyvatel došlo v Novém Městě na Moravě až během šedesátých let, a to především v důsledku zahájení těžby uranu v regionu, především v Dolní Rožince¹. Otevření dolů vedlo k intenzivní bytové výstavbě také v Novém Městě na Moravě, které leží v příznivé dojížděkové vzdálenosti od Dolní Rožinky a zároveň poskytuje komfort městského prostředí (obchody, nemocnice, školy). Při sčítání v prosinci 1970 mělo Nové Město na Moravě již více než 8 tis. obyvatel. Populační boom v sedmdesátých letech charakteristický pro celé tehdejší Československo se projevil dalším zvýšením počtu obyvatel města, takže v listopadu 1980 zde mělo trvalé bydliště již 9 730 osob. Hranice 10 tis. obyvatel pak byla překonána v následujícím sčítání v roce 1991. Během devadesátých let žádné podstatné změny ve vývoji počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě nenastaly a při sčítání v roce 2001 bylo sečteno nepatrně více obyvatel než při předchozím censu (o 55 osob, tj. o 0,5 %).

Populační vývoj v Novém Městě na Moravě byl poněkud odlišný od vývoje v celé České republice, v kraji Vysočina i v okrese Žďár nad Sázavou. Zatímco počet obyvatel dnešní ČR do roku 1930 intenzivně rostl (v tomto roce žilo na území ČR o 40 % více obyvatel než v roce 1869) a populace kraje Vysočina se sice příliš neměnila, ale udržovala se na vyšší úrovni než v roce 1869, počet obyvatel okresu Žďár nad Sázavou stejně jako Nového Města na Moravě nejprve vykazoval klesající tendenci a ještě v roce 1930 byl podstatně nižší než v roce 1869. Mezi lety 1930 a 1950 se na republikové, krajské i okresní úrovni v důsledku válečných i poválečných událostí (válečné ztráty, poválečný odsun občanů německé národnosti, emigrace v důsledku politických změn) počet obyvatel podstatně propadl. Např. v okrese Žďár nad Sázavou žilo v roce 1950 pouze něco málo přes 80 % stavu z roku 1869. V Novém Městě na Moravě se naopak počet obyvatel zvýšil, a to až nad hodnoty roku 1869. Důvodem mohla být především výstavba nemocnice zahájená v roce 1938, která v roce 1950 zaměstnávala více než 100 pracovníků, jejichž rodinní příslušníci se podíleli na vzrůstu počtu obyvatel města.

Obr. 3.2: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1880 – 2001 (bazický index, v %, dle územního členění platného od 1.1.2007)

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, ČSÚ, 2007, Sčítání lidu 1921 – 1991, ČSÚ 2007, Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001, ČSÚ 2003, vlastní výpočty

Bazický index: rok 1869 = 100 %

¹ Zásoby uranu ležely však přímo na katastru dnešního Nového Města, a to v obcích Petrovice a Slavkovice. Těžba zde byla započata v roce 1964 a ukončena v roce 1970.

I v době poválečné byl vývoj v Novém Městě podstatně jiný než vývoj v okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina i ČR. V České republice probíhal od padesátých let pouze pozvolný nárůst počtu obyvatel, ale hodnota z roku 1930 překonána nebyla ani při posledním sčítání lidu v roce 2001. Obdobně na tom byl i kraj Vysočina, i když zde počet obyvatel přesáhl hodnotu z roku 1869 až v roce 1980 a zároveň zůstal pod úrovní roku 1910, kdy žilo na Vysočině nejvíce obyvatel. V okrese Žďár nad Sázavou se počet obyvatel začal od roku 1950 poměrně rychle zvyšovat, takže již v roce 1980 byl vyšší než na počátku moderního sčítání lidu a pozvolný nárůst pokračoval i v dalších letech. V Novém Městě přibývalo obyvatel významně již v období 1930 - 1950, kdežto v padesátých letech byl nárůst méně intenzivní než v jiných oblastech. Od šedesátých let pak docházelo k velmi dynamickému růstu populace Nového Města - v roce 1970 zde žilo o 40 % více obyvatel než při prvním sčítání lidu, v roce 1980 o 65 % více a v následujícím cenzu téměř o 80 % více. Do dalšího sčítání lidu v roce 2001 se již počet obyvatel ani zde příliš nezměnil, i když narozdíl od celé ČR i kraje Vysočina a shodně k okrese Žďár nad Sázavou se ještě mírně zvýšil.

Prostřednictvím výsledků ze sčítání lidu lze analyzovat vývoj počtu obyvatel Nového Města na Moravě také dle jednotlivých **místních částí**. Nové Město na Moravě je v současnosti tvořeno 10 místními částmi, a to Maršovickými a Pohledcem, které byly k vlastnímu Novému Městu připojeny v roce 1961, a dále Hlíným, Jiříkovicemi, Olešnou, Petrovicemi, Rokytne, Slavkovicemi a Studnicemi, které se staly součástí města k 1.7.1980². Vývoj počtu obyvatel byl v samotném jádru, resp. centru města, které je tvořeno jednou místní částí – vlastním Novým Městem, poněkud odlišný než v těch částech, které mají spíše venkovský charakter a byly připojeny k městu v období koncepce střediskové soustavy osídlení. Rozdíly ve vývoji dle jednotlivých místních částí od roku 1869 zachycuje tabulka č. 3.1.

Tab. 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě podle místních částí v letech 1869 – 2001 (dle územního členění platného k 1.1.2005)

Název části obce	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
<i>Vlastní Nové Město na Moravě</i>													
N. Město n. Moravě	2 362	2 462	2 386	2 422	2 635	2 452	2 570	3 631	3 765	5 847	7 431	8 257	8 243
<i>Ostatní místní části dnešního Nového Města na Moravě</i>													
Celkem	3 509	3 398	3 360	3 233	3 126	3 014	2 778	2 390	2 429	2 349	2 299	2 169	2 228
v tom													
Hlinné	308	279	304	273	264	262	256	193	198	205	181	173	174
Jiříkovice	373	366	330	348	318	272	269	243	244	214	201	202	208
Maršovice	397	393	343	343	322	333	315	327	303	324	268	235	230
Olešná	531	511	520	524	504	481	448	355	363	306	284	247	254
Petrovice	372	389	387	359	366	390	319	270	264	271	265	215	210
Pohledec	499	493	467	440	455	440	376	345	407	407	462	480	492
Rokytno	338	320	349	320	295	289	289	221	219	225	234	210	222
Slavkovice	465	406	430	404	396	345	337	326	337	326	357	374	412
Studnice	226	241	230	222	206	202	169	110	94	71	47	33	26
Město celkem	5 871	5 860	5 746	5 655	5 761	5 466	5 348	6 021	6 194	8 196	9 730	10 426	10 471

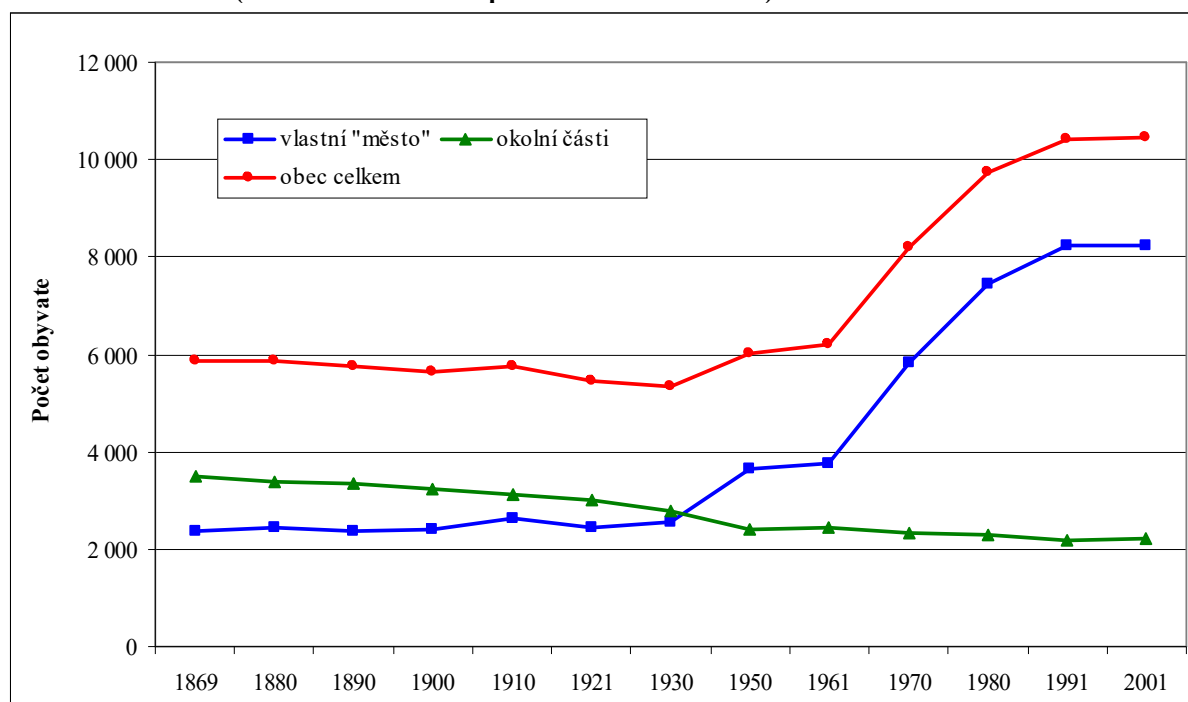
Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, Praha, 2006

² Ke stejnému datu byla k Novému Městě na Moravě přičleněna také obec Nová Ves (včetně části obce Křídla), Vlachovice, Zubří a Radňovice, které se znovu osamostatnily na počátku devadesátých let (Radňovice již k 1.7.1990, Křídla, Nová Ves u Nového Města na Moravě, Vlachovice a Zubří k 1.1.1992).

Způsob rozmístění obyvatelstva dnešního Nového Města na Moravě se během vývoje postupně měnil. Až do roku 1930 žila v tehdejších venkovských obcích, které se staly později součástí Nového Města, vždy nadpoloviční většina obyvatel, i když vývoj jejich počtu vykazoval klesající tendenci (mezi roky 1869 a 1930 se snížil počet obyvatel ve všech integrovaných obcích, a to v některých případech o více než čtvrtinu – Jiříkovice, Slavkovice, Studnice). Samotné město obyvatelstvo postupně získávalo a při sčítání v roce 1930 jich zde žilo téměř o desetinu více než v roce 1869 (o 138, tj. 8,8 %). Mnohem intenzivnější rozvoj zaznamenala populace centra dnešního Nového Města po druhé světové válce. Sčítání v roce 1950 ukázalo, že od posledního předválečného cenzu přibýlo v jádru města více než 40 % obyvatel (1 061 osob, tj. 41,3 %), zatímco ve venkovských obcích tvořících dnes celé Nové Město na Moravě - s výjimkou Maršovic - se počet obyvatel snížil (např. v obci Studnice klesl počet obyvatel pod dvě třetiny stavu v roce 1930).

Během socialistické éry vyjádřené prostřednictvím sčítání lidu v letech 1950 a 1991, která byla charakteristická řízenou bytovou výstavbou, určováním střediskovosti obcí a likvidací výstavby v obcích nestřediskových, vzrostl počet obyvatel kromě centra města (více než zdvojnásobení počtu obyvatel) také v integrovaných částech Pohledec (téměř o 40 %) a Slavkovice (o 15 %). Úpadek pokračoval nadále v Olešné a Studnicích. Mezi sčítáním v roce 1991 a 2001 již nelze zaznamenat výrazné změny v počtu obyvatel jednotlivých částí Nového Města na Moravě, avšak zatímco v samotném jádru města se počet obyvatel poprvé od sčítání v roce 1921 snížil, v ostatních místních částech se v úhrnu naopak počet obyvatel poprvé od roku 1961 zvýšil. Následující obrázek zachycuje vývoj počtu obyvatel při jednotlivých sčítání od roku 1869 do roku 2001, a to jednak v Novém Městě na Moravě v současných hranicích, ale také v členění na samotné jádro města a jeho „venkovské“ okolí (tvořeno ostatními devíti částmi obce).

Obr. 3.3: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě, ve vlastním centru a okolních částech centra v letech 1869 – 2001 (dle územního členění platného ke dni 1.1.2005)

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, Praha, 2006

V celém sledovaném období (1869 – 2001) se počet obyvatel ve vlastním Novém Městě zvýšil téměř 3,5krát. V ostatní venkovských částech Nového Města na Moravě v dnešním vymezení se počet obyvatel snížil o 1 281 osob, tedy o více než třetinu. Pokles počtu obyvatel postihl nejméně Pohledec a Slavkovice, naopak o více než polovinu klesl počet obyvatel v Olešné a především ve Studnicích. Právě prvně jmenovaná Olešná byla v roce 1869 s více než 500 obyvateli největší obcí později integrovanou pod Nové Město na Moravě. Studnice byly naopak vždy nejmenší částí obce, ale zatímco v roce 1869 zde žilo 226 obyvatel, v roce 2001 to bylo pouze 26 obyvatel. Po vlastním centru Nového města na Moravě byl v roce 2001 největší místní částí Pohledec se 492 obyvateli a přes 400 měly také Slavkovice. Olešná spadla s 254 obyvateli až na čtvrté místo a hranici 200 obyvatel překračovaly v roce 2001 i další 4 místní části. Druhé nejmenší po Studnicích bylo stejně jako v roce 1869 Hlinné.

Vlastností území, v tomto případě města, je také hustota obyvatelstva vyjádřená jako podíl počtu obyvatel a rozlohy daného území v km². Nové Město na Moravě vykázalo v roce 2001 hustotu zalidnění 171,3 obyvatel na km², což bylo ve srovnání s jinými, i menšími městy kraje Vysočina o něco méně. Např. počtem obyvatel podobná Chotěboř vykázala 182,5 obyvatel na km², Humpolec 212,2 obyvatel na km² a Velké Meziříčí 290,4 obyvatel na km². Větší hustotu zalidnění měla i menší města jako Moravské Budějovice (215,2) či Náměšť nad Oslavou (281,7).

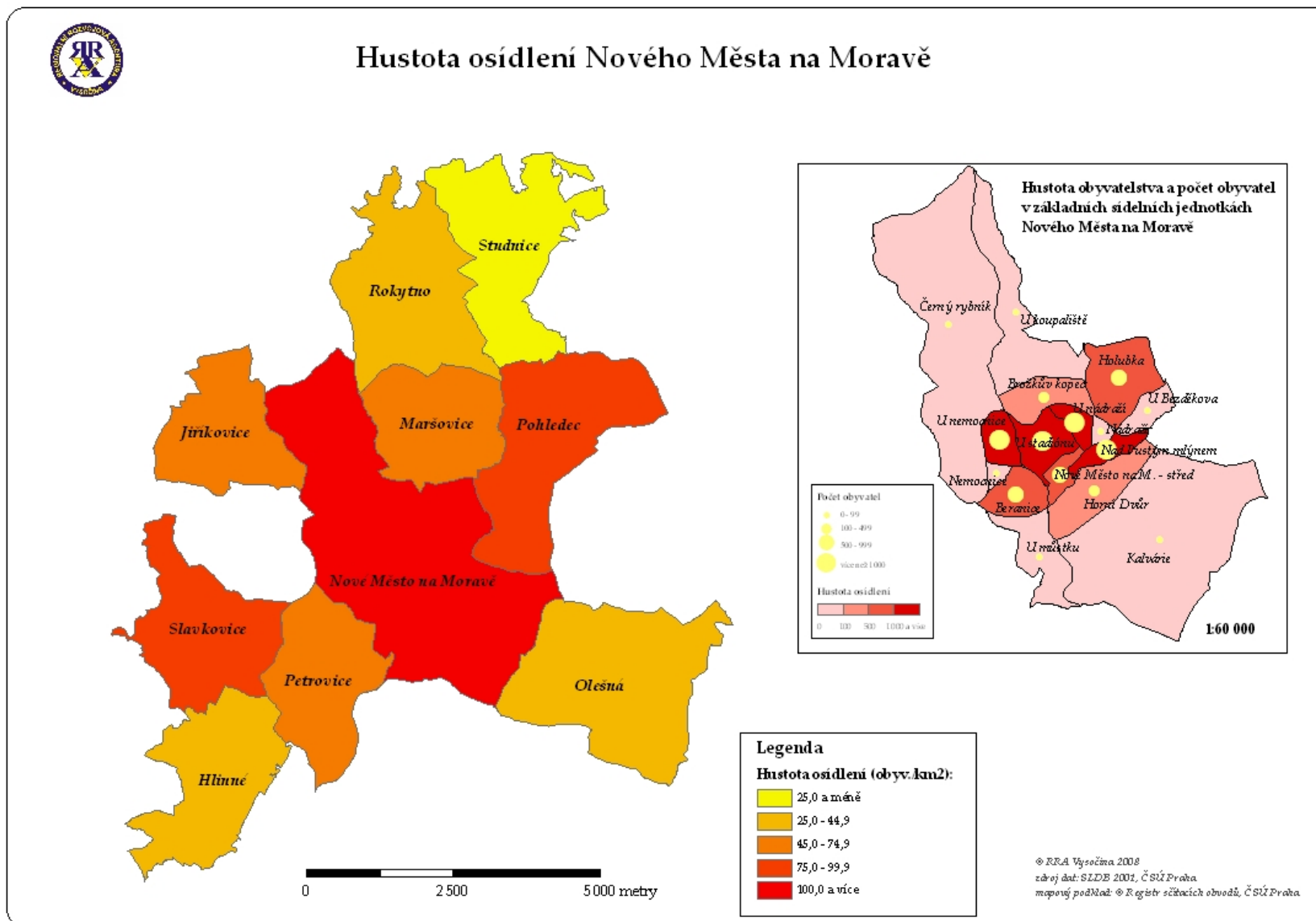
Na území celého města jsou však zřejmé výrazné rozdíly v hustotě zalidnění. V jádru města žije na 1 km² více než 600 obyvatel, avšak v rámci hranic města existují i části, kde je hustota zalidnění velmi nízká a v některých případech nedosahuje ani 50 obyvatel na km² (Rokytno 36,9, Hlinné 36,0, Olešná 33,8 a Studnice 4,5 obyvatel na km²). Jedná se vesměs o části vzdálenější od vlastního města, jejichž zástavba je využívána především k rekreačním účelům a spíše než jako trvalé bydliště slouží zdejší obytné objekty pro tzv. druhé bydlení (chaty, chalupy).

Tab. 3.2: Hustota zalidnění na km² v Nové Město na Moravě podle místních částí v roce 2001

Název části	Rozloha	Počet obyvatel	Hustota zalidnění na km ²
Nové Město na Moravě	1 353,5	8 243	609,0
Slavkovice	483,6	412	85,2
Pohledec	635,6	492	77,4
Maršovice	401,6	230	57,3
Jiřkovice	394,3	208	52,8
Petrovice	430,1	210	48,8
Rokytno	602,4	222	36,9
Hlinné	483,7	174	36,0
Olešná	751,7	254	33,8
Studnice	576,2	26	4,5
Město celkem	6 112,7	10 471	171,3

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, Praha, 2006

Následující obrázek zachycuje hustotu zalidnění Nového Města na Moravě dle jednotlivých místních částí, ale také z hlediska rozmístění obyvatelstva v samotném jádru města až do úrovně základních sídelních jednotek. Těch je na území místní části Nové Město na Moravě celkem 16. Největší počet obyvatel je koncentrováno v části zvané Nad Pustým mostem, ale více než tisíc obyvatel žije rovněž v částech U stadionu, U nádraží a U nemocnice.

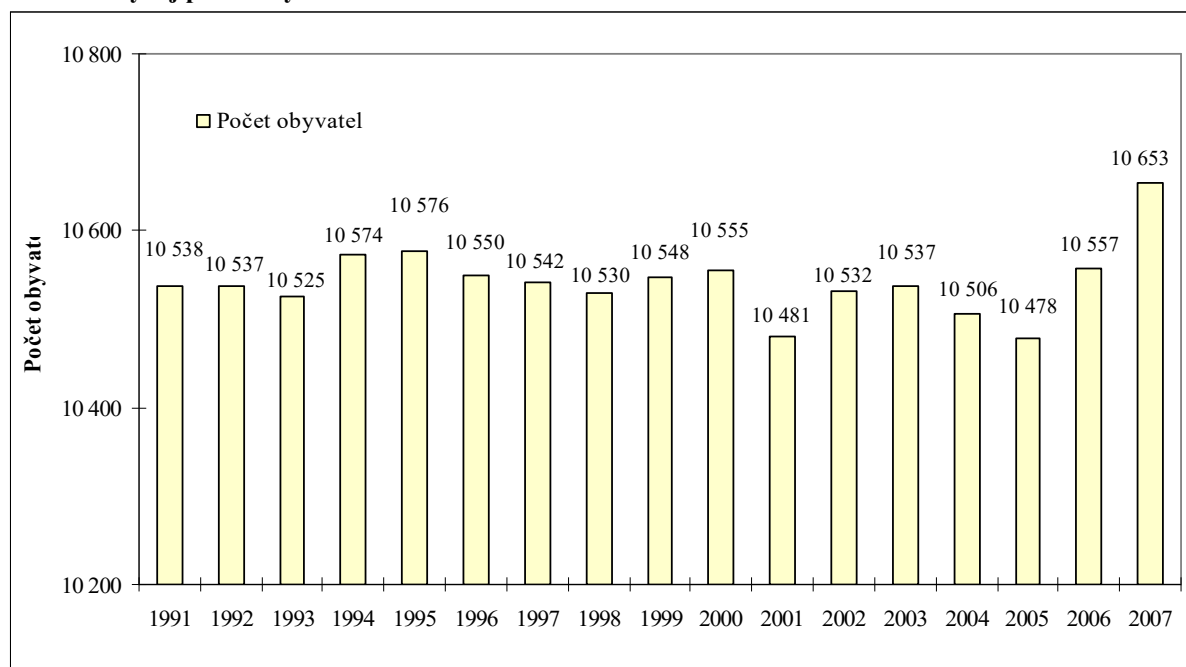

3.1.2. Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2007

Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě lze sledovat nejen za pomoci dat ze sčítání lidu, které probíhá pouze jednou za 10 let, ale také na základě tzv. pohybu obyvatel, a to přirozeného (porodnost a úmrtnost) a mechanického (migrace)³. Během devadesátých let 20. století stejně jako na počátku nového tisíciletí se počet obyvatel Nového Města na Moravě příliš razantně neměnil a s výjimkou roku 2001 a 2005 se udržoval nad hranicí 10,5 tis. osob⁴. Maxima bylo dosaženo na konci roku 2007, kdy byla překonána dosud nejvyšší hodnota z roku 1995. Nejméně obyvatel žilo v Novém Městě v roce 2005.

Obr. 3.4: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007

Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě ve srovnání s vývojem na území okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a celé České republiky od roku 1991 pomocí bazického indexu zachycuje obrázek č. 3.5. Po nárůstu počtu obyvatel probíhajícím od roku 1991 do roku 1994, v Novém Městě ještě o rok déle, začal počet obyvatel klesat. Pod hodnoty roku 1991 se v ČR snížil již v roce 1998, v kraji Vysočina v roce 2000, zatímco v okrese Žďár nad Sázavou zůstal na vyšší úrovni po celou dobu, i když v letech 2002 – 2005 velmi těsně.

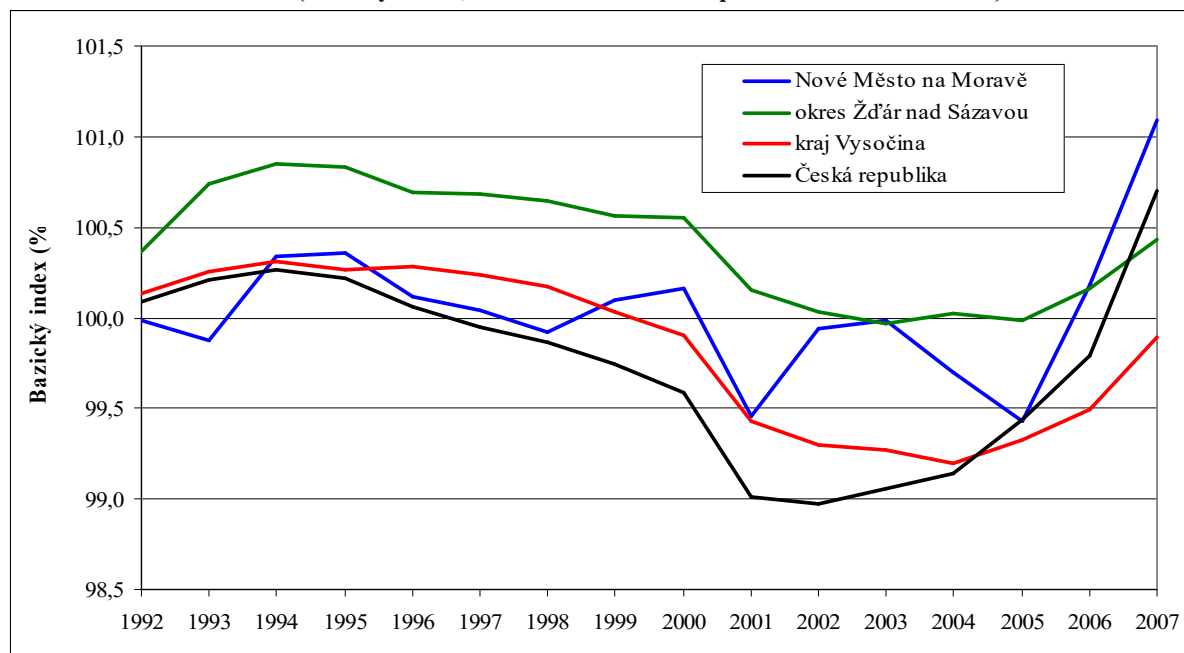
Opravou reagující na výsledky zjištěné při sčítání lidu v roce 2001 došlo na všech sledovaných úrovních k výraznému poklesu počtu obyvatel a pouze okres Žďár nad Sázavou i po této úpravě vykázal hodnotu vyšší než v roce 1991. Další propad počtu obyvatel pokračoval v ČR už jen v roce 2002, kdežto kraj Vysočina svého dosavadního minima dosáhl až v roce 2004. Od roku 2006 rostl počet obyvatel již na všech sledovaných úrovních. V roce 2007 nárůst počtu obyvatel pokračoval a nejvýrazněji se projevil opět v Novém Městě, ale velmi zřetelně také na úrovni celé ČR (v obou případech největší meziroční nárůst od počátku

³ Do analýzy byly promítnuty územní změny, k nimž došlo jednak v případě samotného Nového Města na Moravě (osamostatnění několika částí obcí k 1.1.1992), ale také v okrese Žďár nad Sázavou a v kraji Vysočina (odtržení 24 obcí a jejich přičlenění k Jihomoravskému kraji k 1.1.2005).

⁴ Údaje o počtu obyvatel obcí vycházející z informací o počtu narozených, zemřelých, přistěhovaných a vystěhovaných nejsou příliš přesné (především v důsledku neexistující povinnosti stěhujících se – např. do zahraničí - hlásit změnu bydliště), proto se počet obyvatel vypočtený na základě těchto dat v roce sčítání vždy upravuje na hodnoty blízké výsledkům sčítání, což byl zřejmě také důvod poklesu počtu obyvatel Nového Města na Moravě v roce 2001.

devadesátých let), kde dosáhl nejvyšších hodnot od roku 1991. Pouze kraj Vysočina nepřekročil ani v roce 2007 hodnotu z roku 1991, i když také zde došlo k největšímu meziročnímu nárůstu počtu obyvatel (viz tabulka č. 3.3).

Obr. 3.5: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 - 2007 (bazický index, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007

Tab. 3.3: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007 a index vývoje v okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR (v %, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005)

Rok	Nové Město na Mor.		okres Žďár n. S.		kraj Vysočina		Česká republika	
	počet obyvatel	index vývoje	počet obyvatel	index vývoje	počet obyvatel	index vývoje	počet obyvatel	index vývoje
1991	10 538	-	118 262	-	514 227	-	10 308 682	-
1992	10 537	100,0	118 712	100,4	514 917	100,1	10 317 807	100,1
1993	10 525	99,9	119 159	100,4	515 556	100,1	10 330 607	100,1
1994	10 574	100,5	119 284	100,1	515 839	100,1	10 336 162	100,1
1995	10 576	100,0	119 279	100,0	515 602	100,0	10 330 759	99,9
1996	10 550	99,8	119 113	99,9	515 674	100,0	10 315 353	99,9
1997	10 542	99,9	119 103	100,0	515 447	100,0	10 303 642	99,9
1998	10 530	99,9	119 063	100,0	515 127	99,9	10 294 943	99,9
1999	10 548	100,2	118 962	99,9	514 387	99,9	10 282 784	99,9
2000	10 555	100,1	118 970	100,0	513 742	99,9	10 266 546	99,8
2001	10 481	99,3	118 499	99,6	511 267	99,5	10 206 436	99,4
2002	10 532	100,5	118 355	99,9	510 602	99,9	10 203 269	100,0
2003	10 537	100,0	118 269	99,9	510 498	100,0	10 211 455	100,1
2004	10 506	99,7	118 322	100,0	510 114	99,9	10 220 577	100,1
2005	10 478	99,7	118 296	100,0	510 767	100,1	10 251 079	100,3
2006	10 557	100,8	118 503	100,2	511 645	100,2	10 287 189	100,4
2007	10 653	100,9	119 691	100,3	513 677	100,4	10 381 130	100,9

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Předchozí tabulka zaznamenává kromě vývoje absolutního počtu obyvatel také index meziročních změn (index vývoje). Z tabulky je zřejmé, že počet obyvatel vykazoval v Novém Městě na Moravě mnohem větší rozkolísanost meziročního vývoje než v případě větších územních celků. Narozdíl od České republiky, resp. kraje Vysočina, u nichž lze definovat několikaletá období růstu (1991 – 1994), poklesu (1995 – 2001, resp. 1998 – 2002) a v případě kraje Vysočina i stagnace (1994 – 1997) počtu obyvatel, v Novém Městě taková období nejsou zřetelná.

Význam Nového Města pro populaci okresu zůstal po celou dobu vývoje zhruba stejný, ale na úrovni kraje Vysočina se mírně zvýšil. Na celkovém počtu obyvatel okresu Žďár nad Sázavou se Nové Město podílelo většinou 8,9 %, přičemž mírný pokles nastal v roce 1998 a 2001, kdy šlo o 8,8 %. Zároveň z celkové populace kraje obyvatelstvo Nového Města na Moravě tvořilo až do roku 1998 (s výjimkou roku 1994) celkem 2,0 %, od té doby vždy již 2,1 %.

3.1.3. Pohyb obyvatel

Vývoj počtu obyvatel území ovlivňují dva pohyby, a to přirozený a mechanický. Přirozený pohyb obyvatelstva souvisí s počtem narozených a zemřelých osob. Během sledovaného období (1991 – 2007) se v Novém Městě na Moravě narodilo v úhrnu 1 935 a průměrně 114 obyvatel za rok, zemřelo pak celkem 1 478 osob, tedy průměrně 87 za rok.

Tab. 3.4: Vývoj počtu živě narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007

Rok	Počet živě narozených	Počet zemřelých	Přirozený přírůstek	Hrubá míra (v ‰)		
				porodnosti	úmrtnosti	přirozeného přírůstku
1991	168	80	88	15,9	7,6	8,3
1992	142	84	58	13,5	8,0	5,5
1993	148	96	52	14,0	9,1	4,9
1994	124	74	50	11,8	7,0	4,7
1995	110	86	24	10,4	8,2	2,3
1991 - 1995	692	420	272	13,1	8,0	5,2
1996	84	86	-2	8,0	8,2	-0,2
1997	101	95	6	9,6	9,0	0,6
1998	105	97	8	10,0	9,2	0,8
1999	98	88	10	9,3	8,3	0,9
2000	104	83	21	9,9	7,9	2,0
1996 - 2000	492	449	43	9,3	8,5	0,8
2001	90	97	-7	8,6	9,3	-0,7
2002	100	74	26	9,5	7,0	2,5
2003	115	89	26	10,9	8,4	2,5
2004	111	94	17	10,5	8,9	1,6
2005	112	88	24	10,7	8,4	2,3
2001 - 2005	528	442	86	10,1	8,4	1,6
2006	115	87	28	10,9	8,3	2,7
2007	108	80	28	10,2	7,5	2,6

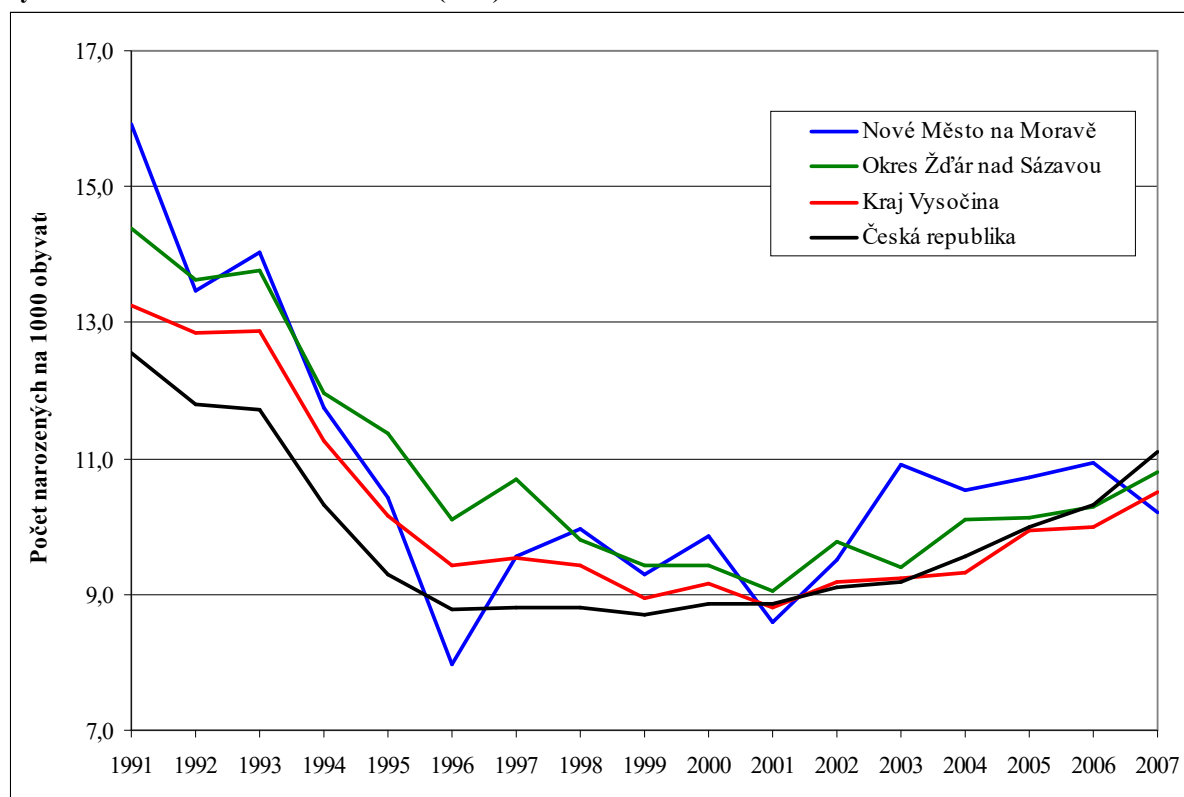
Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Demografické chování obyvatel České republiky se v devadesátých letech minulého století začalo značně měnit. Nastalo období tzv. druhého demografického přechodu, který byl

charakteristický snížením porodnosti a sňatečnosti, případně nárůstem počtu dětí narozených mimo manželství. I když se zlepšovaly také úmrtnostní poměry, klesala porodnost intenzivněji než úmrtnost, což se projevovalo poklesem počtu obyvatel přirozenou měnou. Z ostatních demografických pohybů je třeba zmínit především velmi rychlý nárůst rozvodovosti a vlivem přístupu k do té doby nedostupným antikoncepčním prostředkům také k poklesu umělé potratovosti.

V Novém Městě na Moravě se přirozený pohyb obyvatel vyvíjel poněkud dynamičtěji než v celé České republice, ale také než v kraji Vysočina a okrese Žďár nad Sázavou. Na počátku devadesátých let byl **počet narozených** ve městě velmi vysoký (v roce 1991 se na tisíc obyvatel středního stavu narodilo 15,9 dětí, zatímco v ČR to bylo pouze 12,5, v kraji 13,3 a v okrese 14,4). Již v tomto období dochází ke zřetelnému poklesu porodnosti. Až do roku 1995 se v Novém Městě na Moravě rodilo sice více než 100 dětí za rok a hrubá míra porodnosti (počet dětí narozených na 1000 obyvatel města) neklesla pod 10 ‰, ale přesto již v roce 1994 byla nižší než na okresní úrovni (11,8 ‰, v okrese 12,0 ‰). V prvním pětiletém období po zahájení hospodářských a společenských změn se v Novém Městě narodilo živě celkem 692 dětí, přičemž průměrná roční hrubá míra porodnosti zde v tomto období činila 13,1 ‰.

Obr. 3.6: Vývoj hrubé míry porodnosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰)

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

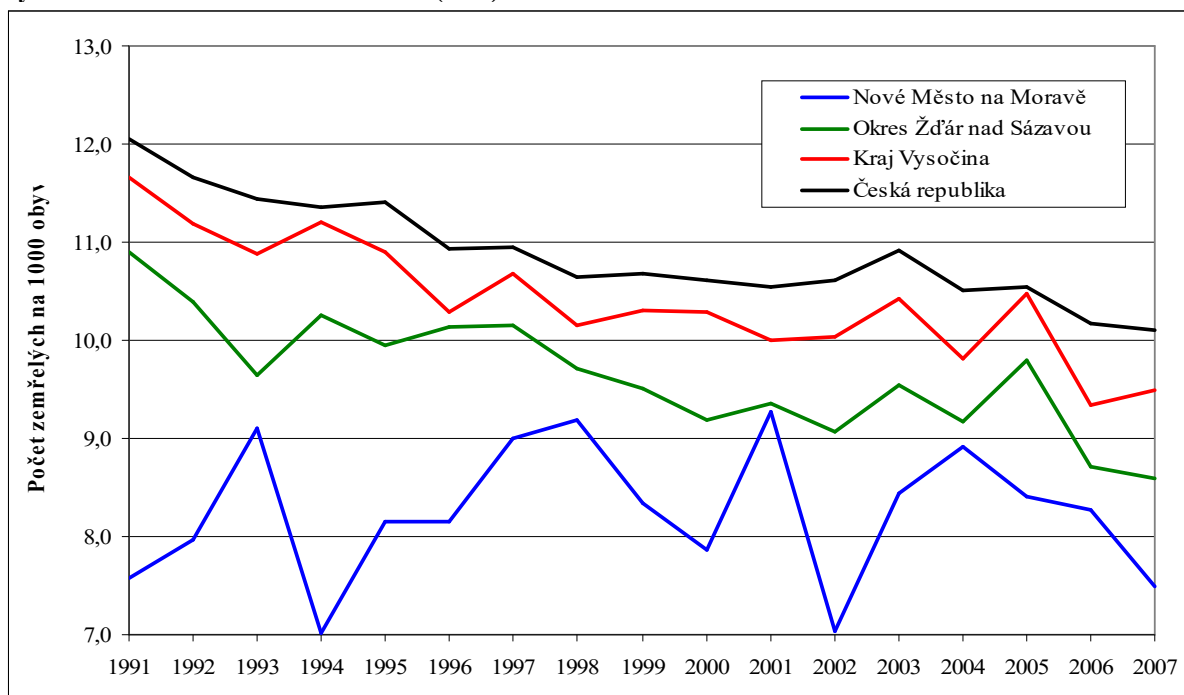
V následujícím pětiletém období se počet narozených výrazně snížil – již v roce 1996 se narodilo pouze 84 dětí, čemuž odpovídala hrubá míra porodnosti 8,0 ‰. V dalších letech se rodilo zhruba 100 dětí ročně, takže v celém období 1996 – 2000 se narodilo 492 dětí, tedy o 200 méně než v období předchozím. Průměrná hrubá míra porodnosti se snížila na 9,3 ‰, což

bylo stále o něco více než na úrovni ČR (8,8 ‰), stejně jako v kraji, ale méně než v okrese Žďár nad Sázavou (9,9 ‰).

Od počátku nového desetiletí se počet narozených v Novém Městě na Moravě postupně zvyšoval a hrubá míra porodnosti se znovu dostala nad hranici 10 ‰. Hodnot z první poloviny devadesátých let však prozatím dosaženo nebylo. Celkově se v letech 2001 - 2005 narodilo 528 dětí, tedy o 36 více než v předchozím pětiletém období, přičemž průměrná hrubá míra porodnosti činila 10,1 ‰, tzn. více než v okrese (9,7 ‰), kraji i v ČR (oba celky 9,3 ‰). Více než 100 dětí se narodilo také v roce 2006 a 2007, takže hrubá míra porodnosti se udržela nad úrovní 10 ‰, ale v roce 2007 se meziročně mírně snížila.

Vývoj **úmrtnosti** byl v Novém Městě na Moravě ve srovnání s ostatními sledovanými územními celky velmi příznivý. V žádném roce analyzovaného období ve městě nezemřelo více než 100 osob a hrubá míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu) nepřekročila hranici 10 ‰ (nejvyšší byla v roce 2001 – 9,3 ‰, nejnižší v roce 1994 a 2002 – 7,0 ‰).

Obr. 3.7: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰)

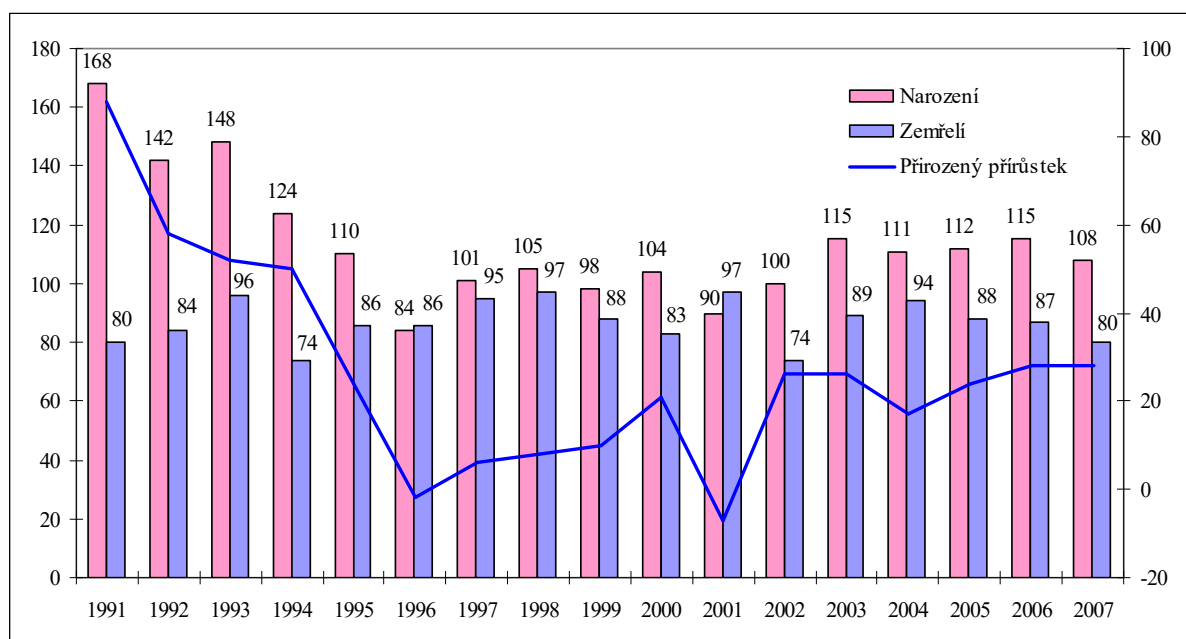

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

V období let 1991 – 1995 zemřelo ve městě 420 obyvatel a průměrná hrubá míra úmrtnosti činila 8,0 ‰, tedy výrazně méně než na úrovni okresu (10,2 ‰), kraje (11,2 ‰) i ČR (11,6 ‰). V následujícím pětiletém období se počet zemřelých mírně zvýšil – během let 1996 – 2000 zemřelo 449 osob, čemuž odpovídala průměrná hrubá míra úmrtnosti 8,5 ‰, což bylo však stále mnohem méně než v okrese (9,7 ‰), kraji (10,3 ‰) i v ČR (10,8 ‰). Přestože rok 2001 byl rokem s největší hrubou mírou úmrtnosti a počet zemřelých činil 97 (stejně jako v roce 1998), byla nakonec průměrná hrubá míra úmrtnosti nižší než v předchozím období (8,4 ‰), tedy opět menší než v okrese (9,4 ‰), kraji (10,1 ‰) a také než v České republice (10,6 ‰). V posledních dvou letech hrubá míra úmrtnosti dále klesala, přičemž výjimkou byl kraj Vysočina, v němž se v roce 2007 meziročně úmrtnost mírně zvýšila.

Vzhledem k nadprůměrnému počtu narozených a nízkému počtu zemřelých v Novém Městě na Moravě docházelo po většinu let v období 1991 – 2007 k **přírůstku** počtu obyvatel **přirozenou měnou**. Výjimkou byly roky 1996 a 2001, avšak úbytek i tehdy byl minimální (v roce 1996 dva obyvatelé, v roce 2001 sedm obyvatel). Podobně jako v celé ČR se však přirozený přírůstek v devadesátých letech ve srovnání s předchozím období rychle snižoval. Zatímco v roce 1991 činil 8,3 ‰, v roce 1995 se jednalo již pouze o 2,3 ‰. Průměrně v období let 1991 – 1995 přibýlo v Novém Městě na Moravě 272 osob, tj. 5,2 osob na tisíc obyvatel středního stavu. To byl vývoj velmi příznivý, neboť na úrovni celé ČR se již v první polovině devadesátých let začal projevovat nedostatek narozených dětí, takže průměrná hrubá míra přirozeného přírůstku činila -0,5 ‰ a již v tomto období docházelo k poklesu počtu obyvatel republiky přirozenou měnou. Na úrovni kraje přibýlo v těchto letech na tisíc obyvatel 0,9 osob a v okrese Žďár nad Sázavou činila hrubá míra přirozeného přírůstku dokonce 2,8 ‰.

Obr. 3.8: Počet narozených, zemřelých a přirozený přírůstek v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

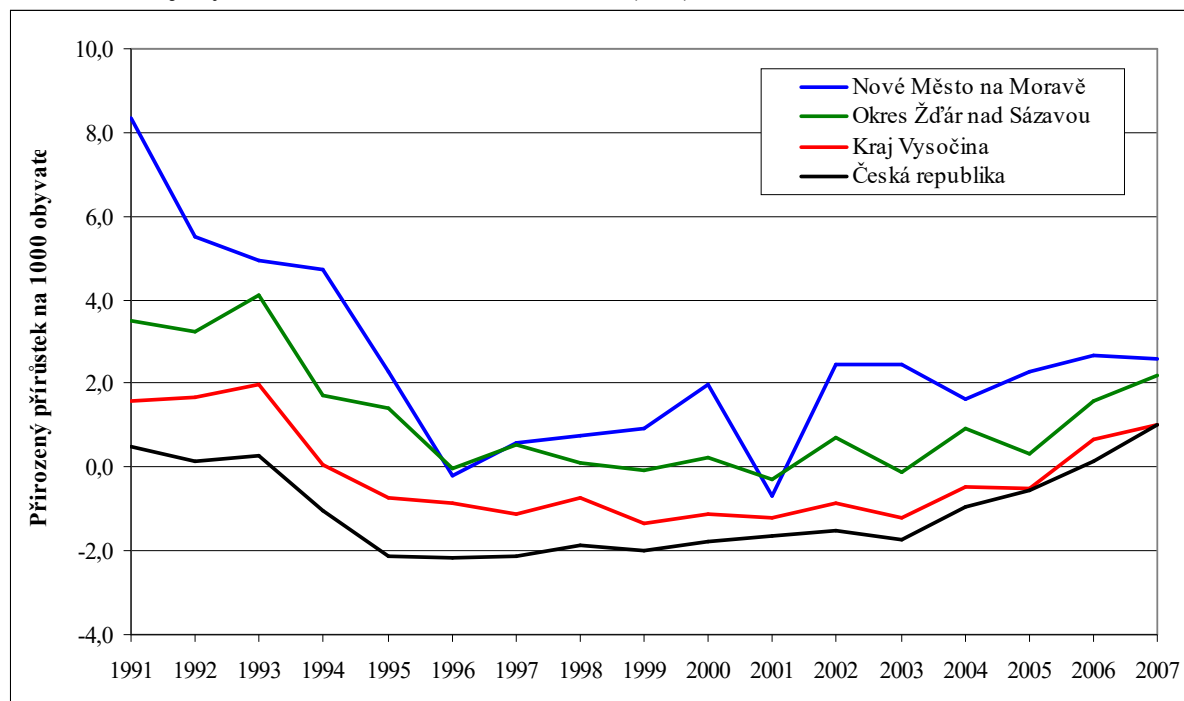
V následujícím období 1996 – 2000 nebyly již rozdíly z hlediska přirozeného přírůstku mezi jednotlivými celky tak výrazné jako na počátku devadesátých let. Celkově v tomto období přibýlo v Novém Městě na Moravě přirozenou měnou pouze 43 obyvatel (0,8 osob na 1000 obyvatel), přičemž extrémů bylo dosaženo na počátku a na konci tohoto období (v roce 1996 ubylo na 1000 obyvatel 0,2 osob, v roce 2000 přibýly dvě osoby na 1000 obyvatel středního stavu). V okrese Žďár nad Sázavou činila hrubá míra úmrtnosti v tomto období 0,2 ‰, v kraji Vysočina byla záporná (-0,1 ‰) a také v ČR pokračoval a prohloubil se úbytek obyvatel přirozenou měnou (-2,0 ‰).

V letech 2001 – 2005 opět převažoval počet narozených nad počtem zemřelých, takže za těchto pět let přibýlo v Novém Městě na Moravě 86 osob (průměrná roční hrubá míra přirozeného přírůstku byla 1,6 ‰). Také na republikové úrovni se situace o něco zlepšila, i když rovněž v tomto období došlo k poklesu počtu obyvatel přirozenou měnou, a to o 1,6

osob na tisíc obyvatel středního stavu. V kraji Vysočina se úbytek naopak prohloubil (-0,9 ‰) a v okrese Žďár nad Sázavou zůstal téměř stejný jako v období předchozím (0,3 ‰).

Vývoj v posledních dvou letech naznačuje, že se situace z hlediska přirozeného pohybu obyvatel začíná podstatně zlepšovat. V roce 2007 přibylo tímto způsobem na území České republiky 9 996 obyvatel, z toho v kraji Vysočina 493, v okrese Žďár nad Sázavou 259 a v Novém Městě na Moravě 28 obyvatel, takže hrubá míra přirozeného přírůstku činila v ČR stejně jako v kraji 1,0 ‰, v okrese 2,2 ‰ a ve studovaném městě 2,6 ‰.

Obr. 3.9: Vývoj hrubé míry přirozeného přírůstku v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰)

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Druhým pohybem, který ovlivňuje počet obyvatel v území, je **migrace**, tedy jev, při kterém obyvatelé mění své trvalé bydliště⁵. Vývoj počtu přistěhovalých, vystěhovalých, migračního obratu (součet přistěhovalých a vystěhovalých), migračního salda (rozdíl přistěhovalých a vystěhovalých) a efektivity migrace v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007 zachycuje tabulka č. 3.5.

V první polovině devadesátých let byla migrační aktivita Nového Města na Moravě dosti vysoká: zatímco v kraji Vysočina se na 1000 obyvatel středního stavu stěhovalo 14,1 obyvatel a v okrese Žďár nad Sázavou 15,9 osob, v Novém Městě na Moravě se jednalo o 34,0 stěhujících se na 1000 obyvatel. S výjimkou roku 1991 počet obyvatel v tomto pětiletém období v Novém Městě na Moravě migrací ubýval (během pěti let klesl o 112 osob). Hrubá míra migračního salda byla tedy stejně jako v okrese a v kraji záporná, ale mnohem vyšší než v těchto dvou územních celcích (-2,1 ‰, v okrese -0,6 ‰ a v kraji -0,2 ‰). Efektivita migrace byla relativně nízká, takže se jednalo spíše o obměnu obyvatel ve městě, i když určitý trend úbytku obyvatel migrací se začal projevovat již v tomto období.

⁵ V následující analýze migrace nebude použita komparace Nového Města na Moravě s vývojem v České republice, neboť v případě ČR se jedná o zahraniční migraci. Srovnávací analýza s ČR proběhne až v případě celkového přírůstku obyvatel.

V druhé polovině devadesátých let se migrační aktivita obyvatel Nového Města na Moravě poněkud snížila. Během pěti let se migračních pohybů účastnilo 1 350 osob, tedy o téměř 500 méně než v předchozím období, a výsledkem byla opět mírná ztráta obyvatel migrací, v úhrnu o 64 osob. Důvodem tohoto vývoje byl zřejmě stejně jako na většině území ČR nedostatek bytů způsobený snížením bytové výstavby v druhé polovině devadesátých let a také zhoršující se situace na trhu práce, což v úhrnu mělo vliv na to, že lidé spíše dojížděli za prací než měnili trvalé bydliště. Na každých 100 stěhujících se osob jich v tomto období téměř pět Nové Město opustilo (efektivita migrace) a na 1000 obyvatel středního stavu jich průměrně v tomto období 1,2 ubylo. Záporná hrubá míra migračního salda byla zaznamenána také v okrese Žďár nad Sázavou (-0,7 ‰), zatímco v kraji počet obyvatel migrací mírně vzrostl (0,3 ‰).

Tab. 3.5: Vývoj počtu živě narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007 (dle územního členění platného k 1.1.2005)⁶

Rok	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační obrát	Migrační saldo		Efektivita migrace*
				absolutně	relativně	
1991	256	222	478	34	3,2	7,1
1992	187	246	433	-59	-5,6	-13,6
1993	146	210	356	-64	-6,1	-18,0
1994	165	166	331	-1	-0,1	-0,3
1995	107	129	236	-22	-2,1	-9,3
1991 - 1995	861	973	1 834	-112	-2,1	-6,1
1996	121	145	266	-24	-2,3	-9,0
1997	134	148	282	-14	-1,3	-5,0
1998	119	139	258	-20	-1,9	-7,8
1999	148	140	288	8	0,8	2,8
2000	121	135	256	-14	-1,3	-5,5
1996 - 2000	643	707	1 350	-64	-1,2	-4,7
2001	143	130	273	13	1,2	4,8
2002	166	141	307	25	2,4	8,1
2003	148	169	317	-21	-2,0	-6,6
2004	128	176	304	-48	-4,6	-15,8
2005	146	198	344	-52	-5,0	-15,1
2001 - 2005	731	814	1 545	-83	-1,6	-5,4
2006	212	161	373	51	4,8	13,7
2007	353	285	638	68	6,4	10,7

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

* efektivita migrace - podíl hodnoty migračního salda a migračního obrátu násobený 100; udává, zda má migrace z hlediska populačního vývoje spíše výměnný charakter anebo, zda skutečně a jak výrazně ovlivňuje počet obyvatel daného místa

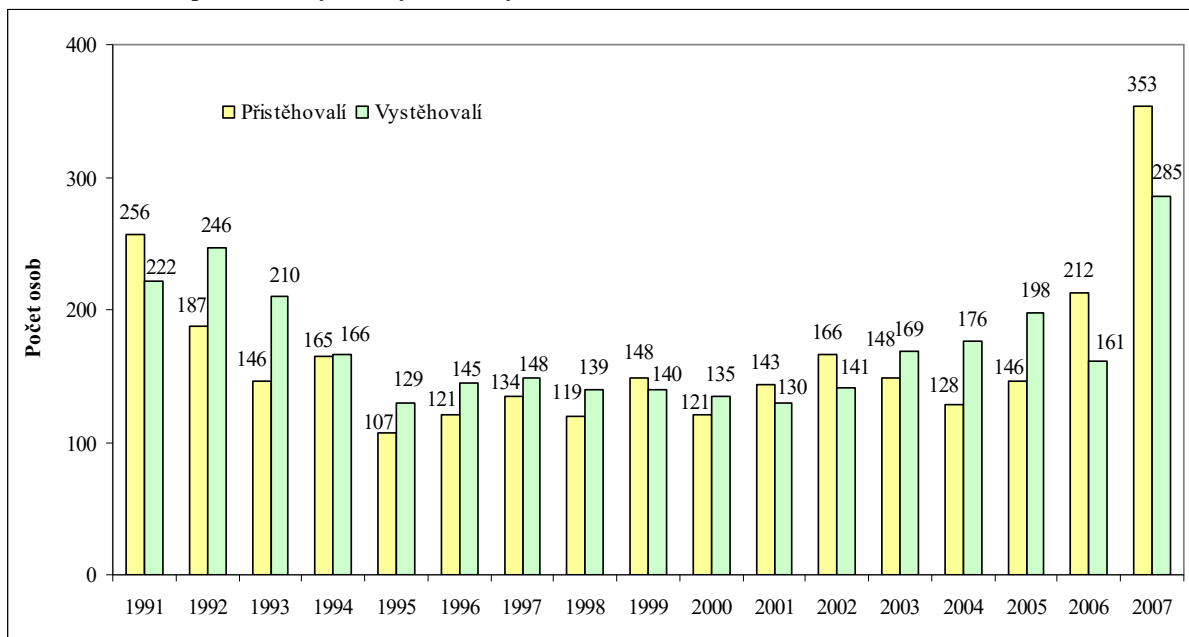
Počátek nového desetiletí byl charakteristický opět mírným nárůstem migrační aktivity obyvatel, i když nedosáhla parametrů z první poloviny devadesátých let. Obrát migrace činil 1 545 osob, tedy téměř o 200 více než v období 1996 – 2000. Nárůst byl však částečně způsoben také metodickou změnou (viz pozn. č. 4). I když v roce 2001 a 2002 bylo migrační saldo kladné, tak v úhrnu také v tomto období Nové Město na Moravě obyvatelstvo migrací

⁶ Od roku 2001 jsou do migrace zahrnuti také cizinci s tzv. dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů, podle zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců) a cizinci s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) na území ČR (do té doby to byli pouze cizinci s trvalým bydlištěm na území ČR). Od 1.5.2004, v návaznosti na tzv. Euronovelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, se údaje týkají občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem.

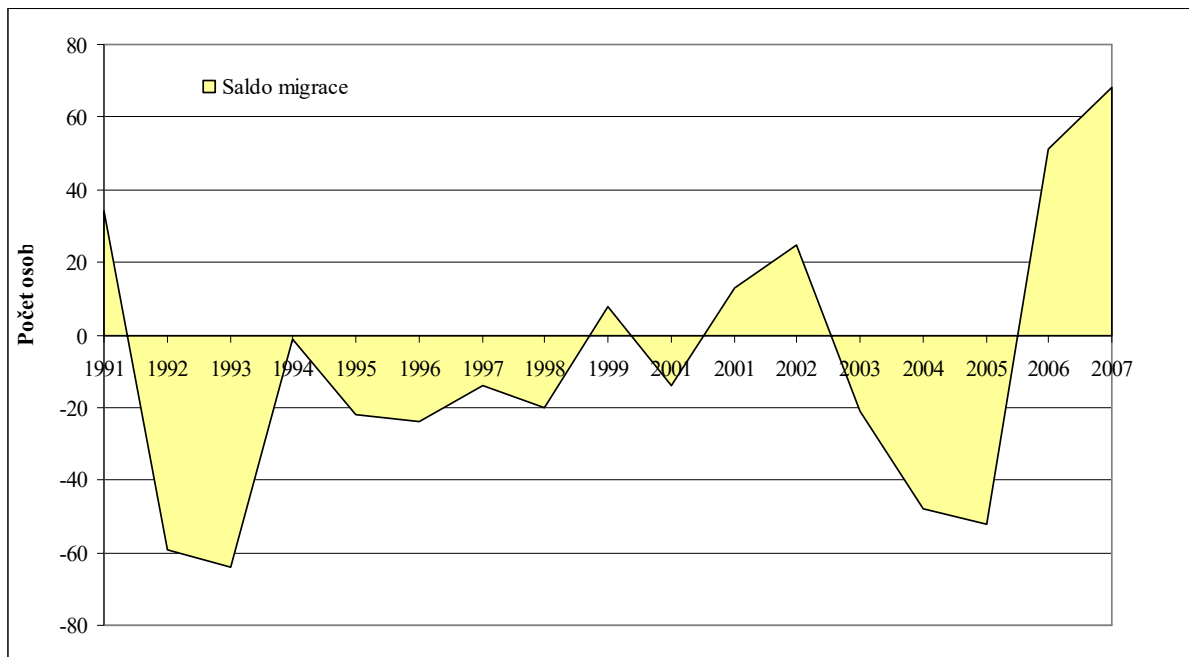
ztratilo, a to v počtu 83, tzn. na 1000 bydlících obyvatel ubylo 1,6 osob. Efektivita migrace zůstávala na podobné úrovni jako v předchozích letech, i když v roce 2004 a 2005 podstatně vzrostla - na každých 100 stěhujících se do města či z města ubylo migrací více než 15 obyvatel (průměrně 5,4).

Obr. 3.10: Počet přistěhovalých a vystěhovalých v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Obr. 3.11: Vývoj migračního salda v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007

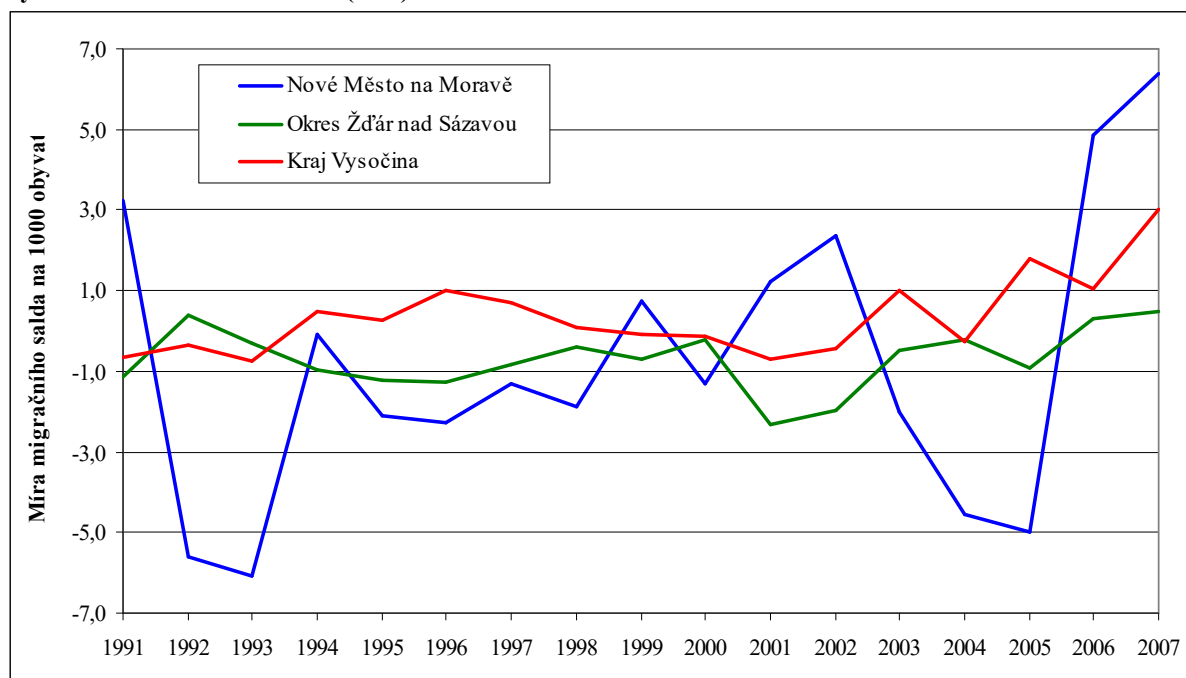
Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

V roce 2006 se migrační aktivita obyvatel Nového Města na Moravě opět poněkud zvýšila. Poprvé od roku 2002 obyvatel města stěhováním přibýlo, a to nejvíce od počátku devadesátých let (51 osob). Počet přistěhovalých byl vyšší než 200 a obrat migrace činil 373, což byly hodnoty pohybující se na obdobné úrovni jako na počátku devadesátých let. Rovněž

efektivita stěhování se poněkud zvýšila – na každých 100 stěhujících se z nebo do města jich 13,7 do města přibylo.

V roce 2007 se intenzita migrace ještě zvýšila, neboť se do města přistěhovalo 353 osob, což od počátku devadesátých let nemá obdoby, z toho většina (226) ze zahraničí. Více obyvatel cizí státní příslušnosti se v roce 2007 v kraji Vysočina přistěhovalo již pouze do Jihlavy, Havlíčkova Brodu a Pelhřimova. Přestože se zároveň vystěhovalo 285 obyvatel, tedy rovněž nejvíce ve sledovaném období, bylo saldo migrace kladné a stěhováním tak do města přibylo 68 osob. Efektivita migrace se meziročně mírně snížila.

Obr. 3.12: Hrubá míra migračního salda v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou a v kraji Vysočina v letech 2000 – 2007 (v ‰)

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Stejně jako u většiny demografických jevů se i v případě migrace z či do Nového Města na Moravě projevovала výrazná meziroční rozkolísanost. Na úrovni okresu Žďár nad Sázavou či kraje Vysočina meziroční výkyvy tak zřejmé nejsou. V případě kraje se hrubá míra migračního salda pohybovala až do roku 2004 v rozmezí ± 1 ‰, v roce 2005 a 2006 se pak jednalo o přírůstek obyvatel migrací o 1,8 a 1,1 ‰, v roce 2007 pak o přírůstek 3,0 ‰. Okres Žďár nad Sázavou s výjimkou roku 1992 ztrácel počet obyvatel stěhováním až do roku 2005 a teprve za rok 2006 a 2007 vykázal velmi mírný přírůstek obyvatel migrací (0,3 a 0,5 ‰).

Součtem přirozeného přírůstku a přírůstku migrací je dosaženo **celkového přírůstku obyvatel** území v daném období. Vývoj přirozeného, mechanického a celkového pohybu obyvatel Nového Města na Moravě vyjádřeného absolutně i na 1000 obyvatel středního stavu zachycuje následující tabulka. Přes úbytek obyvatel migrací došlo v první polovině devadesátých let k nárůstu celkového počtu obyvatel Nového Města na Moravě, a to o 160 osob, tedy o 3,1 osob na 1000 obyvatel středního stavu. Vliv na to měl především vysoký přirozený přírůstek, který byl až do roku 1994 vždy vyšší než 50 osob. Celkový přírůstek byl v tomto období kladný také v okrese (2,1 ‰), kraji (0,7 ‰) i ČR (0,3 ‰).

V následujícím pětiletém období počet obyvatel města mírně klesl (o 21 osob), neboť přirozený přírůstek nestačil pokrýt úbytek obyvatel migrací. Obdobný byl vývoj také na úrovni okresu (pokles o 0,5 ‰), kraje (o 0,7‰) a také ČR (o 1,1 ‰). V letech 2001 – 2005 se počet obyvatel města téměř nezměnil, a to vzhledem k tomu, že přírůstek obyvatel přirozenou měnou byl téměř totožný s úbytkem obyvatel stěhováním. Okres Žďár nad Sázavou i kraj Vysočina vykázaly mírný úbytek počtu obyvatel (-0,9 ‰, resp. -0,6 ‰), na úrovni ČR již počet obyvatel v tomto období mírně vzrostl (o 0,4 ‰).

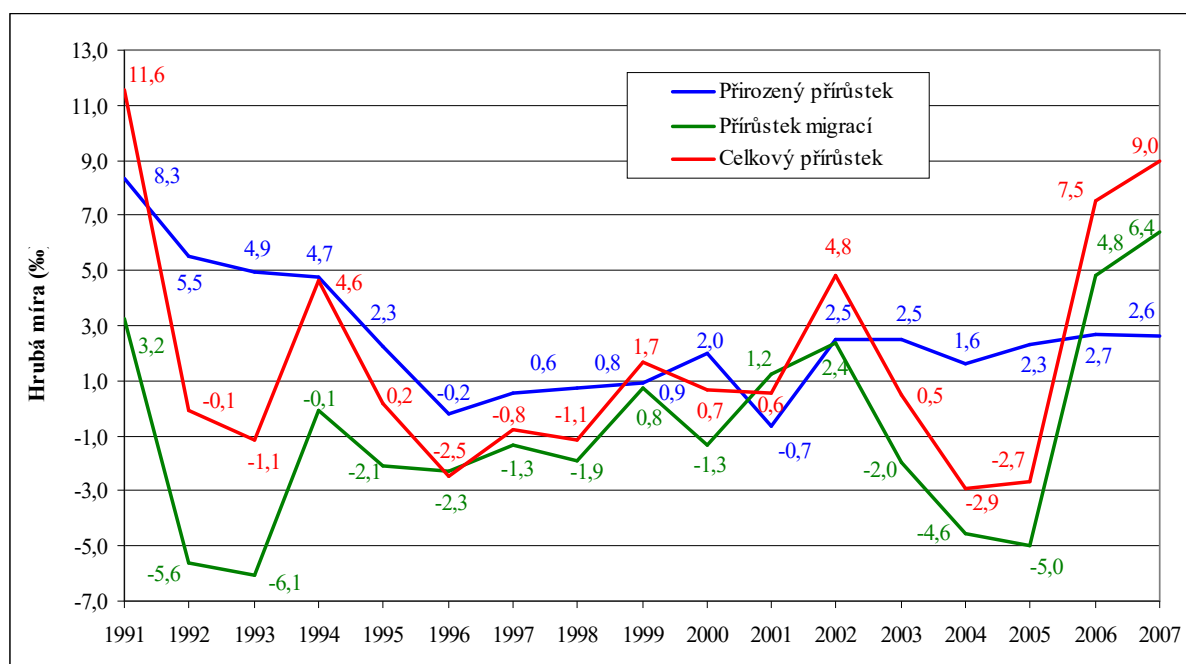
Tab. 3.6: Vývoj počtu živě narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007⁷

Rok	Přirozený přírůstek		Přírůstek migrací		Celkový přírůstek	
	absolutně	relativně	absolutně	relativně	absolutně	relativně
1991	88	8,3	34	3,2	122	11,5
1992	58	5,5	-59	-5,6	-1	-0,1
1993	52	4,9	-64	-6,1	-12	-1,2
1994	50	4,7	-1	-0,1	49	4,6
1995	24	2,3	-22	-2,1	2	0,2
1991 - 1995	272	5,2	-112	-2,1	160	3,1
1996	-2	-0,2	-24	-2,3	-26	-2,5
1997	6	0,6	-14	-1,3	-8	-0,7
1998	8	0,8	-20	-1,9	-12	-1,1
1999	10	0,9	8	0,8	18	1,7
2000	21	2,0	-14	-1,3	7	0,7
1996 - 2000	43	0,8	-64	-1,2	-21	-0,4
2001	-7	-0,7	13	1,2	6	0,5
2002	26	2,5	25	2,4	51	4,9
2003	26	2,5	-21	-2,0	5	0,5
2004	17	1,6	-48	-4,6	-31	-3,0
2005	24	2,3	-52	-5,0	-28	-2,7
2001 - 2005	86	1,6	-83	-1,6	3	0,0
2006	28	2,7	51	4,8	79	7,5
2007	28	2,6	68	6,4	96	9,0

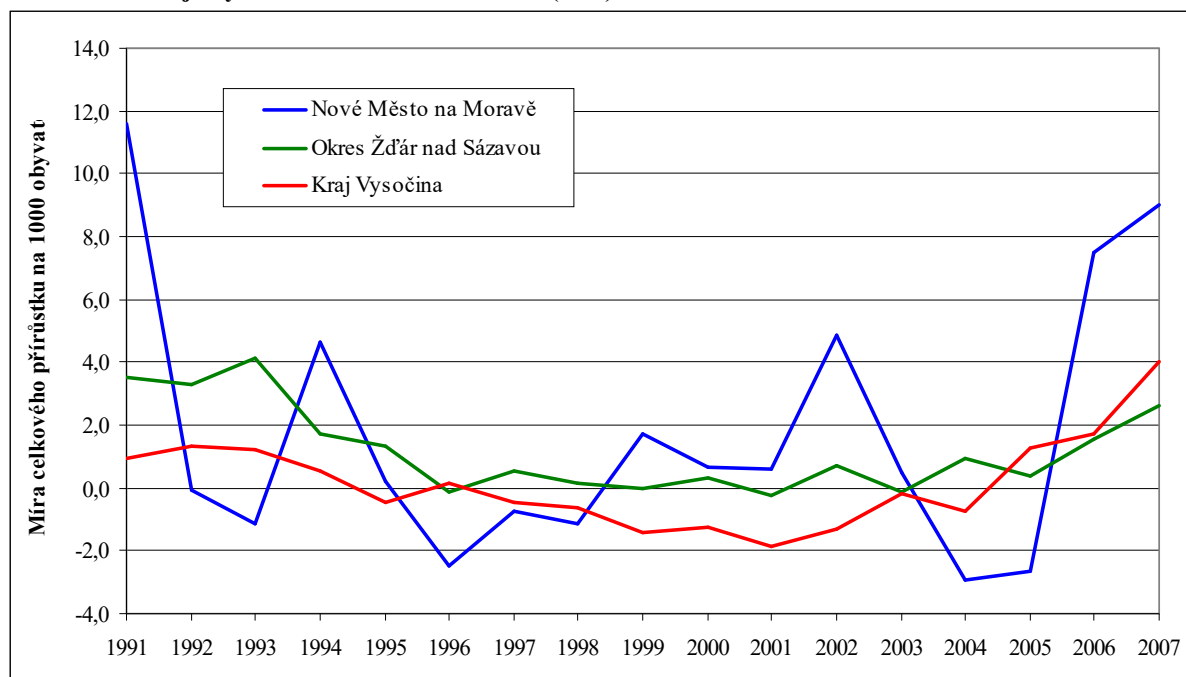
Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Zajímavě se jevil vývoj v roce 2006 a 2007, kdy v Novém Městě na Moravě nastal přírůstek obyvatel jak přirozenou měnou, tak migrací, přičemž nárůst obyvatel migrací byl dokonce vyšší než přirozený přírůstek. Celkově se v roce 2006 počet obyvatel Nového Města na Moravě zvýšil o 79 osob a o rok později o 96 osob, což bylo nejvíce od roku 1991 (na 1000 obyvatel středního stavu tak přibýlo 7,5 osob, resp. 9,0). Také v ostatních územních celcích došlo v posledních dvou letech k celkovému přírůstku počtu obyvatel, v kraji a v ČR dokonce k největšímu od roku 1991 (v kraji o 4,0 ‰, v ČR o 9,1 ‰), v okrese od roku 1993 (o 2,6 ‰).

⁷ Od roku 2001 jsou do migrace zahrnuti také cizinci s tzv. dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů, podle zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců) a cizinci s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) na území ČR (do té doby to byli pouze cizinci s trvalým bydlištěm na území ČR). Od 1.5.2004, v návaznosti na tzv. Euronovelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, se údaje týkají občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem.

Obr. 3.13: Přirozený, migrační a celkový přírůstek obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Obr. 3.14: Hrubá míra celkového přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou a v kraji Vysočina v letech 1991 – 2007 (v ‰)

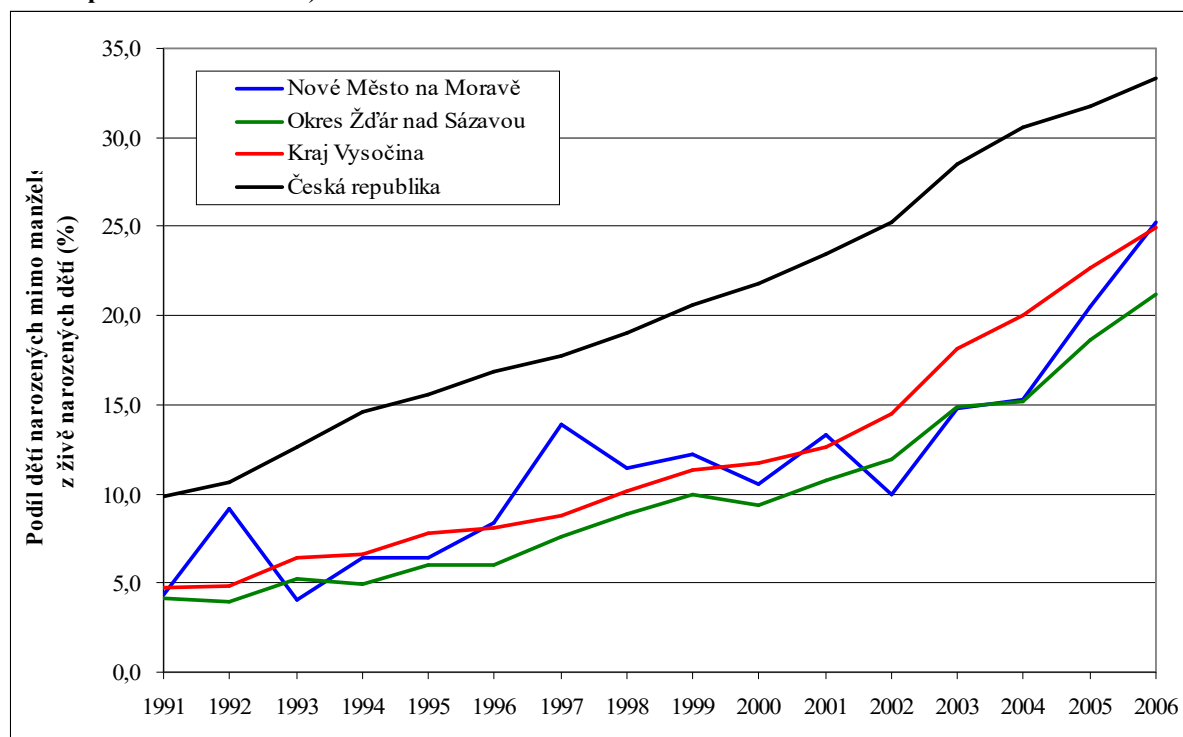
Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

3.1.4. Sňatečnost, rozvodovost a potratovost

Sňatečnost, rozvodovost a potratovost patří mezi demografické procesy, které nepřímo ovlivňují celkový pohyb obyvatel v území. Sňatečnost ovlivňuje především porodnost, i když v současnosti již není její vliv tak intenzivní jako dříve, neboť stále více dětí se rodí mimo

manželství. Zatímco na počátku devadesátých let bylo ze 100 živě narozených dětí v Novém Městě na Moravě pouze 4,4 nemanželského původu, v roce 1997 to bylo již 13,9 dětí, v roce 2005 se mimo manželství narodila pětina všech dětí (20,5 %) a o rok později dokonce čtvrtina (25,2 %) všech živě narozených dětí. Vývoj v okrese Žďár nad Sázavou i v kraji Vysočina byl obdobný – v roce 2006 se v okrese mimo manželství narodilo 21,2 % všech živě narozených dětí, v kraji 24,9 %. Trend rostoucího podílu mimomanželských dětí je však ve většině měst a obcí na Vysočině stále mnohem méně významný než v jiných krajích či na úrovni celé České republiky – v roce 1991 se ze všech živě narozených v ČR narodila mimo manželství téměř desetina (9,8 %), hranice 20 % byla poprvé přesažena již v roce 1999, hodnota 30 % v roce 2004 a v roce 2006 se mimo manželství narodila třetina všech dětí.

Obr. 3.15: Podíl dětí narozených mimo manželství z celkového počtu živě narozených dětí v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v %, dle územního členění platného k 1.1.2005)

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007

Vývoj **sňatečnosti** zaznamenal v devadesátých letech v souvislosti se společenskými a ekonomickými změnami ve srovnání s předchozím obdobím podstatných změn. Po roce 1990, kdy došlo k nárůstu počtu sňatků v souvislosti s avizovaným ukončením novomanželských půjček, docházelo k postupnému snižování počtu sňatků. V Novém Městě na Moravě bylo v roce 1991 oddáno 85 párů, o pět let později již pouze 57 (sňatečnost se statisticky eviduje podle trvalého bydliště novomanžela). Během první poloviny devadesátých let se zde celkem uskutečnilo 354 sňatků, čemuž odpovídala hrubá míra sňatečnosti 6,5 ‰. Úroveň sňatečnosti byla v Novém Městě vyšší než v ČR (6,3 ‰), kraji (6,1 ‰) i v okrese (6,2 ‰).

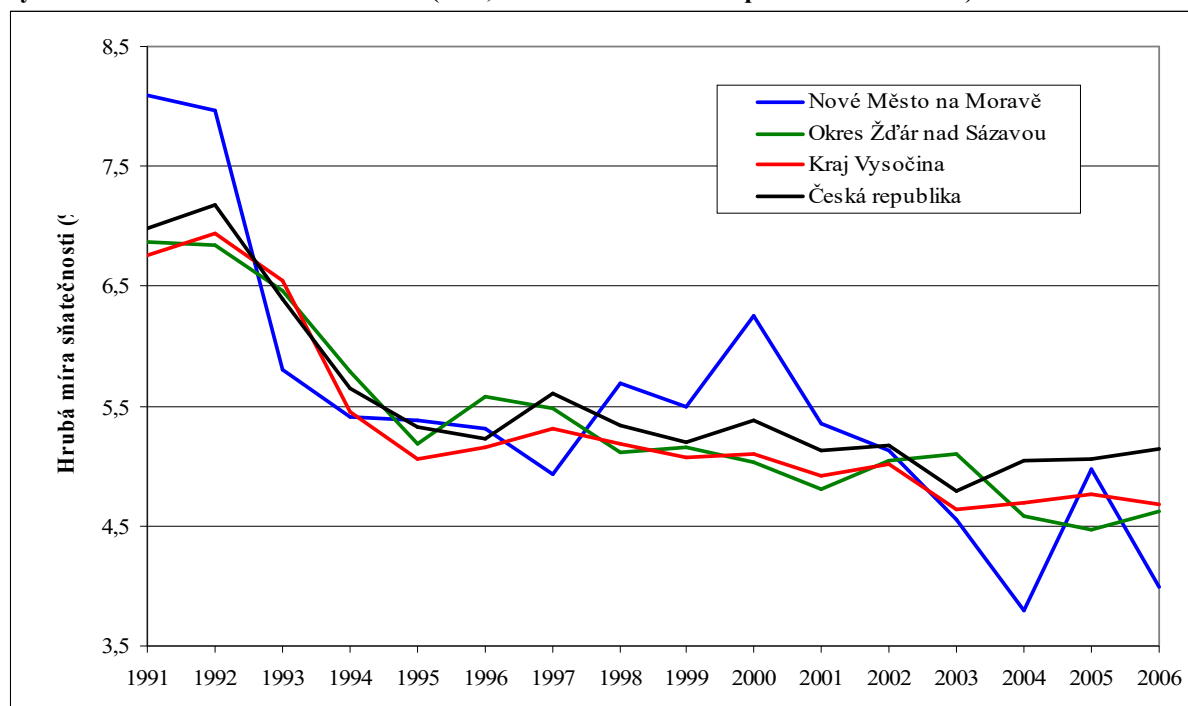
V dalším období docházel k postupnému snižování počtu sňatků v Novém Městě na Moravě – jejich počet se po celé období pohyboval mezi 50 až 60 ročně a v úhrnu ve druhé polovině devadesátých uzavřelo manželství 292 párů, tedy o 62 méně než v předchozím pětiletém období. Hrubá míra sňatečnosti se snížila na 5,5 ‰, ale stále byla o něco málo vyšší než na republikové (5,4 ‰), krajské (5,2 ‰) i okresní (5,3 ‰) úrovni.

Tab. 3.7: Vývoj počtu sňatků, rozvodů a potratů (absolutně a na 1000 obyvatel středního stavu) v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2006 (dle územního členění platného k 1.1.2005)

Rok	Sňatky		Rozvody		Potraty	
	absolutně	‰	absolutně	‰	absolutně	‰
1991	85	8,1	15	1,4	.	.
1992	84	8,0	14	1,3	107	10,2
1993	61	5,8	17	1,6	72	6,8
1994	57	5,4	14	1,3	68	6,4
1995	57	5,4	25	2,4	74	7,0
1991 - 1995	344	6,5	85	1,6	321	6,1
1996	56	5,3	28	2,7	56	5,3
1997	52	4,9	29	2,7	59	5,6
1998	60	5,7	27	2,6	58	5,5
1999	58	5,5	25	2,4	46	4,4
2000	66	6,3	32	3,0	43	4,1
1996 - 2000	292	5,5	141	2,7	262	5,0
2001	56	5,4	20	1,9	40	3,8
2002	54	5,1	25	2,4	39	3,7
2003	48	4,6	16	1,5	42	4,0
2004	40	3,8	25	2,4	39	3,7
2005	52	5,0	32	3,1	40	3,8
2001 - 2005	250	4,8	118	2,2	200	3,8
2006	42	4,0	30	2,8	32	3,0

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Obr. 3.16: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰, dle územního členění platného k 1.1.2005)

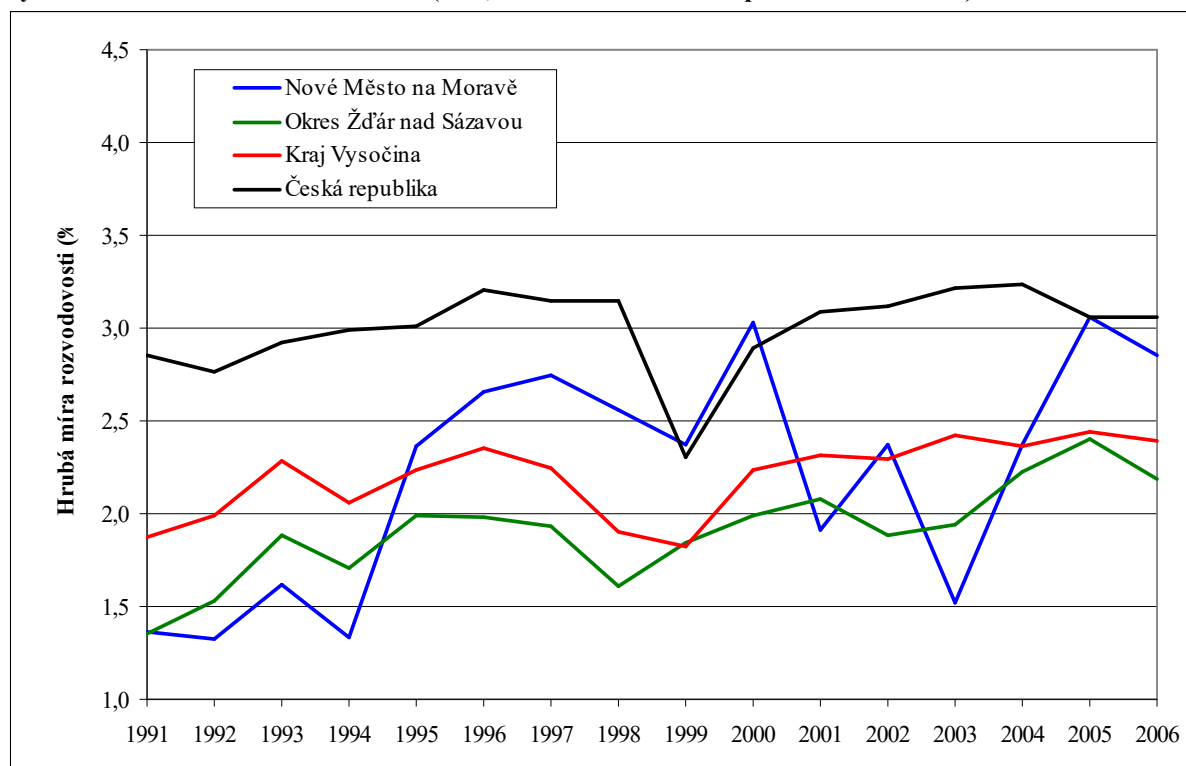

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007

Klesající trend pokračoval i v letech 2001 – 2005, přičemž nejnižší počet sňatků byl uzavřen v roce 2004 (pouze 40 sňatků). Celkem bylo v tomto období oddáno jen 250 párů, tzn. na tisíc obyvatel středního stavu připadalo necelých pět sňatků (4,8 ‰). To bylo již méně než činil průměr ČR (5,0 ‰) a stejně jako v kraji a okrese. V roce 2006 se počet sňatků meziročně na úrovni republiky zvýšil (hrubá míra sňatečnosti vzrostla na 5,1 ‰), v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou i v kraji Vysočina se však opět o něco snížil: na tisíc obyvatel středního stavu připadaly ve městě pouze 4 sňatky, v okrese 4,6 sňatků a v kraji 4,7 sňatků.

Vývoj **rozvodovosti** v České republice vykazoval od počátku devadesátých let až do roku 1998 rostoucí trend. V roce 1998 došlo k přijetí zákona o rodině, který zpřísnil rozvod manželství s nezletilými dětmi, což mělo vliv na výrazné snížení počtu rozvodů v roce 1999. Pokles se projevil také v Novém Městě na Moravě a v kraji Vysočina, ale v okrese Žďár nad Sázavou došlo ke snížení již o rok dříve a od roku 1999 počet rozvodů nadále plynule rostl. Legislativní změna ovlivnila rozvodovost pouze na krátkou dobu a již v prvních letech nového desetiletí se počet rozvodů dostal zhruba na stejnou úroveň jako před platností nového zákona o rodině.

Obr. 3.17: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v ‰, dle územního členění platného k 1.1.2005)

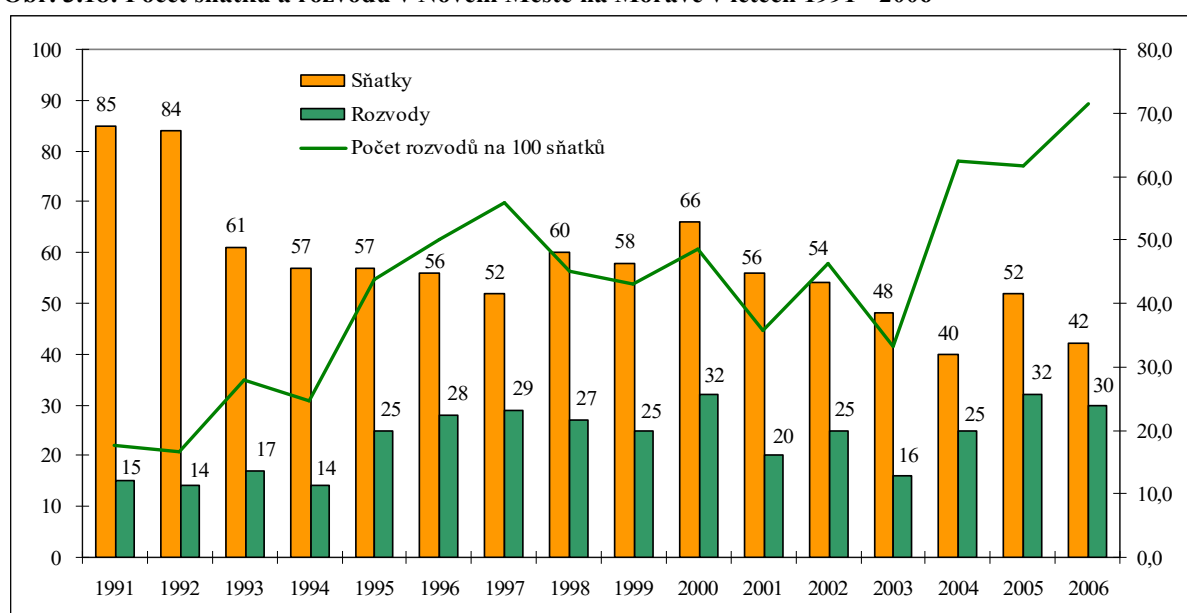
Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007

V Novém Městě na Moravě byl počet rozvodů až do roku 1995 téměř zanedbatelný a pohyboval se pod hranicí 20 případů za rok. V roce 1995 došlo ke 25 rozvodům a celkově bylo během první poloviny devadesátých let rozvedeno 85 manželství. Hrubá míra rozvodovosti však byla velmi nízká a činila 1,6 ‰, což bylo méně než na úrovni celé ČR (2,9 ‰), kraje (2,1 ‰) i okresu (1,7 ‰). Již v roce 1995 se však hrubá míra rozvodovosti v Novém Městě zvýšila nad okresní i krajské hodnoty a udržela se nad nimi až do roku 2000. Během druhé poloviny devadesátých let se rozvedlo 141 párů, tedy o 56 víc než

v předchozích pěti letech, přičemž zákon o rodině měl na tento vývoj vliv pouze minimální. Nejvíce rozvodů proběhlo právě v roce 2000, a to 32. Hrubá míra rozvodovosti činila v tomto období 2,7 ‰, v okrese 1,9 ‰, v kraji a v ČR zůstala stejná jako v předchozím období (2,1 a 2,9 ‰).

Od roku 2001 se začaly poměry z hlediska rozvodovosti v Novém Městě na Moravě poněkud měnit: v roce 2001 proběhlo pouze 20, v roce 2003 pak jen 16 rozvodů, ale zlepšení situace bylo pouze přechodné a zřejmě také souviselo s odkladem rozhodnutí o rozvodu do dalších let, neboť již v roce 2004 se dle statistik rozvedlo 25 a o rok později dokonce 32 manželství. Hrubá míra rozvodovosti, která v roce 2003 klesla na svoje desetileté minimum, se opět prudce zvýšila, a to až na úroveň průměrné republikové rozvodovosti (v roce 2005 činila stejně jako v ČR 3,1 ‰). Celkem se v tomto období rozvedlo 200 manželských párů a hrubá míra rozvodovosti ve srovnání s předchozím obdobím sice mírně klesla (na 2,2 ‰) a zůstala nižší než v kraji (2,4 ‰) či republice (3,1 ‰), ale vyšší než okresní rozvodovost (2,1 ‰). V roce 2006 počet rozvodů ve městě, okrese i kraji nepatrně klesl, v celé České republice však opět mírně vzrostl.

Obr. 3.18: Počet sňatků a rozvodů v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2006

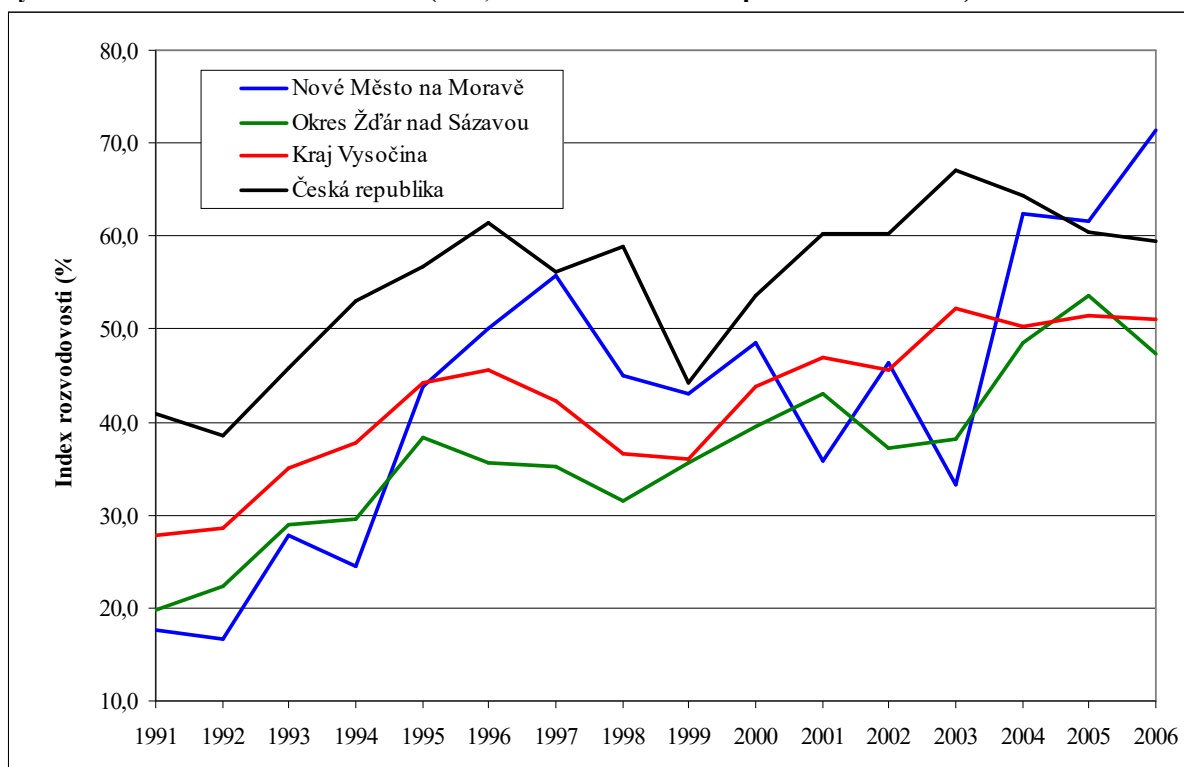

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007

Rozvodovost lze sledovat také podle toho, kolik rozvodových událostí připadá na sto sňatků uzavřených v daném roce (tyto demografické události spolu sice přímo nesouvisí, neboť málokdy dojde k tomu, že se manželství rozpadne ve stejný rok, kdy bylo uzavřeno, ale ukazuje, že proces rozvodovosti získává v současné společnosti stále větší váhu). Vývoj tohoto ukazatele byl v Novém Městě na Moravě opět velmi dynamický – zatímco na začátku období nepřipadalo na 100 sňatků ani 20 rozvodů, již v roce 1996 dosáhl index rozvodovosti hodnoty 50,0 a byl výrazně vyšší než na okresní i krajské úrovni (v kraji bylo dosaženo obdobných hodnot až v roce 2003, v okrese pak v roce 2005). Po již zmiňovaném přechodném snížení způsobeném legislativou se index rozvodovosti v Novém Městě opět výrazně zvýšil v roce 2004, kdy přesáhl hodnotu 60 %. V roce 2005 pak překročil republikovou hodnotu a v roce 2006 vyšplhal na 71,4 %.

Obr. 3.19: Vývoj indexu rozvodovosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v %, dle územního členění platného k 1.1.2005)

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Dalším procesem, který determinuje vývoj populace, je **potratovost**. Hlavními faktory, které potratovost ovlivňují, jsou především legislativní ustanovení, rozšířenost antikoncepčních prostředků, ale také společenské klima a převažující názor na legálnost potratů (např. vliv církve). Kromě samovolných potratů jsou evidovány také legální umělá přerušování těhotenství, kterých je vždy nejvíce, a v rámci nich také ukončení mimoděložního těhotenství. Pravidlem bývá, že na 100 živě narozených dětí připadá průměrně 10 samovolných potratů a 1 umělé ukončení mimoděložního těhotenství.

Potratovost zaznamenala v ČR od počátku devadesátých let, kdy se pohybovala na dosti vysoké úrovni ve srovnání se západní Evropou, prudký pokles. Příčinou bylo především rozšíření povědomí o používání antikoncepce, přístup k hormonální antikoncepci a po roce 1996 také zpoplatnění potratů vykonávaných z jiných než ze zdravotních důvodů.

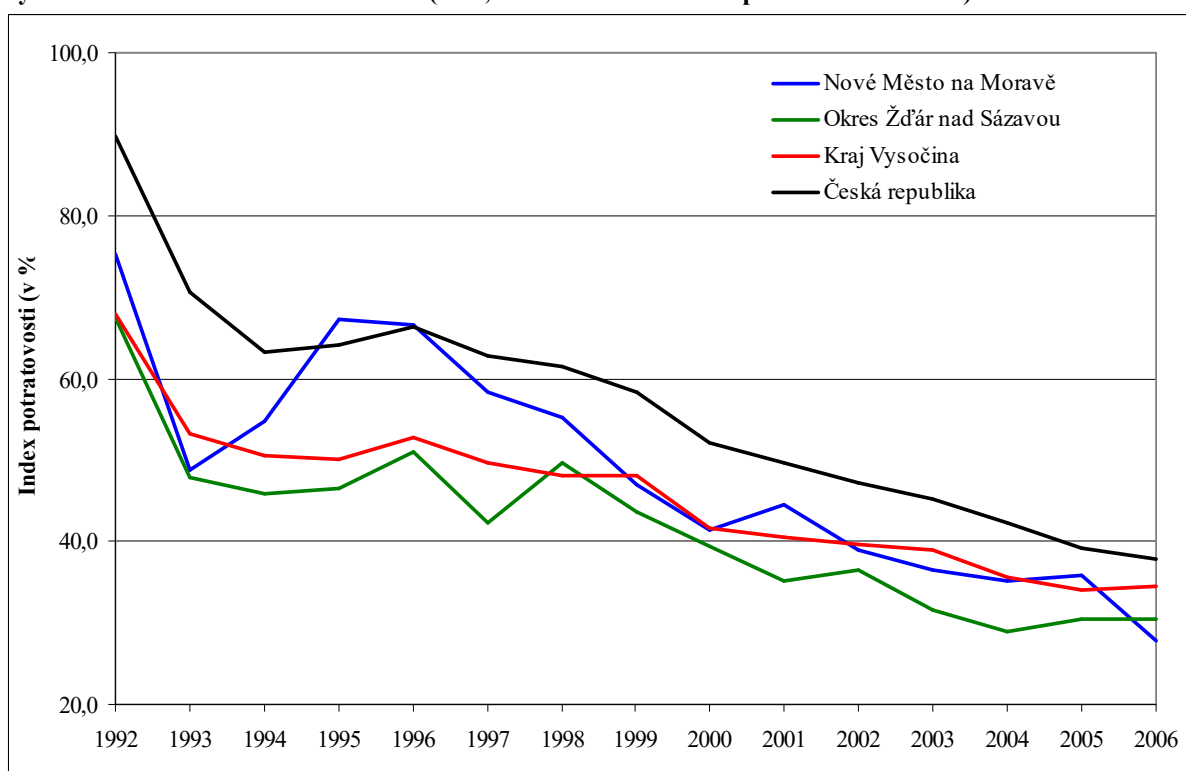
Vývoj potratovosti byl v Novém Městě na Moravě podobný jako v celé ČR, i když opět s určitými výkyvy především v devadesátých letech. V roce 1992 se uskutečnilo 107 potratů, poté došlo k výraznému poklesu na hodnoty kolem 70 případů za rok. V období 1991 - 1995 proběhlo ve městě 321 potratů a na 1000 obyvatel středního stavu připadalo 6,1 potratů, což bylo o něco méně než v okrese a kraji (v obou případech 6,6 ‰) a výrazně méně než činil průměr ČR (8,6 ‰).

V letech 1996 – 2000 počet potratů ve městě nadále klesal, ale ne tak rychle jako na okresní a krajské úrovni. Za pět let zde došlo k 262 potratům, čemuž odpovídala hrubá míra potratovosti 5,0 ‰, což bylo tentokrát jen nepatrně méně než v ČR (5,3 ‰) a více než v kraji a okrese (u obou 4,5 ‰). V letech 2001 – 2005 již bylo evidováno pouze 200 potratů, ale

hrubá míra potratovosti (3,8 ‰) zůstala na vyšší úrovni než v kraji (3,5 ‰) i okrese (3,1 ‰) a nižší než v ČR (4,2 ‰).

Potratovost lze sledovat rovněž z hlediska indexu potratovosti, tedy počtu potratů na sto živě narozených dětí. Zde byl vývoj v Novém Městě na Moravě poněkud odlišný od vývoje hrubé míry potratovosti. Na počátku devadesátých let došlo k prudkému poklesu (ze 75,4 v roce 1992 na 48,6 o rok později), avšak poté index potratovosti opět vzrostl především v důsledku rychle se snižujícího počtu živě narozených dětí, a to dokonce nad republikovou úroveň (na 100 živě narozených dětí připadalo v roce 1996 téměř 67 potratů). Po rychlém poklesu v druhé polovině devadesátých let se index potratovosti v roce 2002 snížil pod hranici 40 % a v roce 2006 dokonce klesl pod krajskou i okresní úroveň (na 100 živě narozených dětí připadalo pouze 27,8 potratů).

Obr. 3.20: Vývoj indexu potratovosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v %, dle územního členění platného k 1.1.2005)

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Z hlediska analyzovaných demografických procesů (sňatečnost, rozvodovost, potratovost) lze tedy shrnout, že populace Nového Města na Moravě vykazuje stále intenzivněji charakter městského obyvatelstva, které je typické nižší sňatečností, vyšší rozvodovostí a rostoucím podílem dětí narozených mimo manželství.

3.1.5. Struktura obyvatel

Od roku 1991 jsme svědky toho, že se již příliš nemění počet obyvatel žijících na území České republiky, ale mění se jeho struktura, a to především věková a vzdělanostní. Zatímco vzdělanostní struktura se zlepšuje, neboť přibývá obyvatel minimálně s maturitou, věková struktura se výrazně zhoršuje, což má především negativní dopad na ekonomiku státu. Stárnutí obyvatelstva a jeho nedostatečné nahrazování mladší ekonomicky aktivní složkou

vede např. k nutnosti prodlužovat věk odchodu do starobního důchodu. Nárůst počtu obyvatel v důchodovém věku, který v současnosti probíhá a bude vrcholit zřejmě kolem roku 2010 (do důchodového věku se dostávají silné ročníky narozené po druhé světové válce) povede k dalším ekonomickým nárokům na sociální a zdravotní péči. V následujícím textu bude analyzována situace v Novém Městě na Moravě podle pohlaví, věku a vzdělání obyvatelstva a pomocí dat ze sčítání lidu také podle národnosti a náboženského vyznání.

Struktura obyvatelstva Nového Města na Moravě **podle pohlaví** zůstává od roku 1991 téměř neměnná. Mezi obyvateli převažovaly stejně jako na úrovni okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina i ČR do konce roku 2006 ženy, ale k 31.12.2006 žilo ve městě více mužů než žen (5 281 mužů a 5 276 žen). Nové Město na Moravě je tak jediným městem s více než 10 tis. obyvateli v ČR, kde žije více mužů než žen. V okrese Žďár nad Sázavou připadalo na konci roku 2006 na 100 mužů 101,2 žen, v kraji Vysočina 102,0 žen a na úrovni celé ČR 104,7 žen.

Tab. 3.8: Věková struktura obyvatel Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a ČR (dle územního členění platného k 1.1.2005)

		3.3.1991		1.3.2001		31.12.2006	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Nové Město na Moravě	0 – 14 let	2 455	23,5	1 891	18,1	1 640	15,5
	15 – 64 let	7 081	68,0	7 450	71,1	7 533	71,4
	65 a více let	890	8,5	1 130	10,8	1 384	13,1
	index stáří (65+/0-14)	-	36,3	-	59,8	-	84,4
okres Žďár nad Sázavou	0 – 14 let	27 010	22,9	21 849	18,4	18 835	15,8
	15 – 64 let	77 663	65,9	81 897	69,0	83 740	70,1
	65 a více let	13 249	11,2	15 003	12,6	16 800	14,1
	index stáří (65+/0-14)	-	49,1	-	68,7	-	89,2
kraj Vysočina	0 – 14 let	112 019	21,8	88 582	17,3	76 939	15,0
	15 – 64 let	337 606	65,7	353 067	68,9	359 781	70,3
	65 a více let	64 115	12,5	70 494	13,8	74 925	14,6
	index stáří (65+/0-14)	-	57,2	-	79,6	-	97,4
Česká republika	0 – 14 let	2 164 436	21,0	1 654 862	16,2	1 479 514	14,4
	15 – 64 let	6 834 465	66,3	7 161 144	70,0	7 325 238	71,2
	65 a více let	1 303 314	12,7	1 414 054	13,8	1 482 437	14,4
	index stáří (65+/0-14)	-	60,2	-	85,4	-	100,2

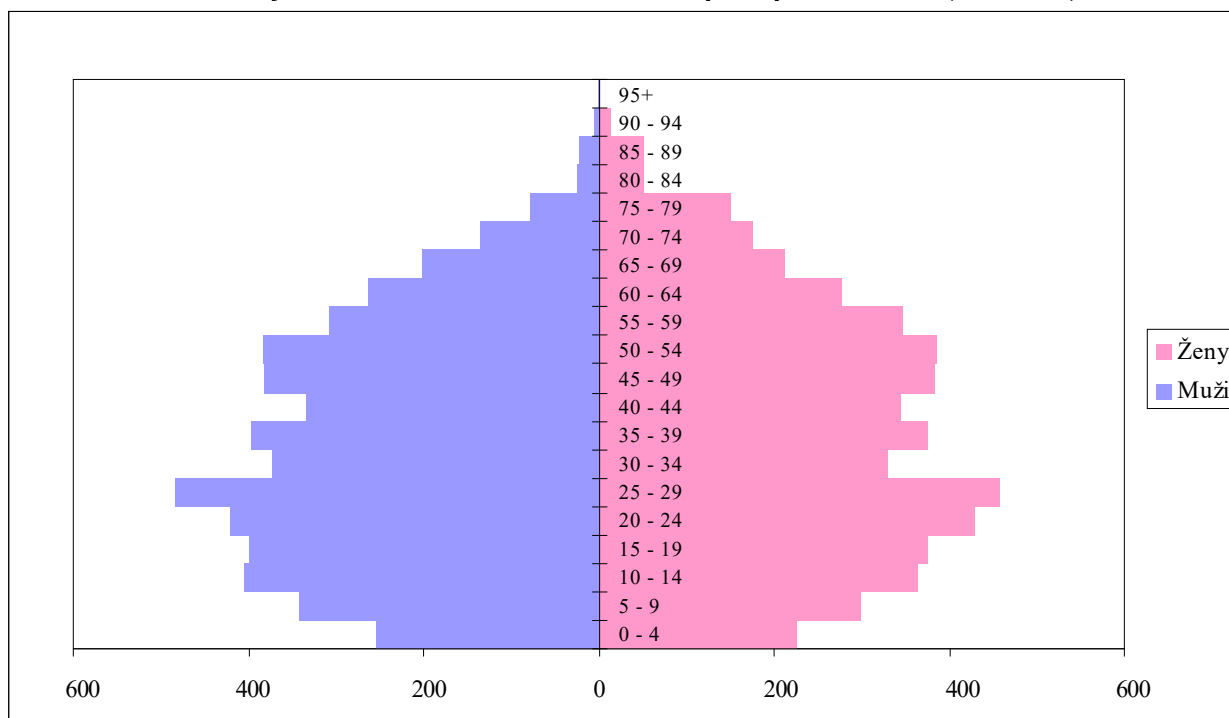
Pramen: Sčítání lidu 1991, ČSÚ, Praha, 1993, Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ, Praha, 2003, Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007, Demografická ročenka okresů, ČSÚ, Praha, 2007, vlastní výpočty

Věková struktura obyvatel Nového Města na Moravě je o něco příznivější než v případě okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina i České republiky, ale stejně jako na celém území ČR se postupně zhoršuje. Zatímco v roce 1991 žilo v Novém Městě ještě 23,5 % obyvatel mladších 15 let, v roce 2001 při posledním sčítání lidu to bylo již pouze 18,1 %. Na konci roku 2006 představovaly děti do 15 let jen 15,5 %, což bylo sice méně než v případě celého okresu, ale stále o něco více než v kraji i v ČR. Počet obyvatel v poproduktivním věku naopak pozvolna rostl a z 8,5 % v roce 1991 se vyšplhal na 10,8 % v roce 2001 a dále na 13,1 % v roce 2006. Tato hodnota však byla stále menší než na úrovni ostatních tří sledovaných celků. Nejvyšší byl v Novém Městě ve srovnání s okresem, krajem i republikou ve všech třech sledovaných časových horizontech podíl osob v produktivním věku (15 – 64 let). Na konci roku 2006 činil 71,4 %. Index stáří, tedy podíl osob starších 65 let a mladších 15 let, byl

v Novém Městě vždy o něco nižší než v okrese, ale výrazně nižší než v kraji i v ČR (zde v roce 2006 překročil hranici 100,0 a typ populace ČR se tak stal regresivním, což není pro vývoj populace příznivé). Zatímco v roce 1991 připadalo v Novém Městě na Moravě na 100 dětí jen 36,3 osob starších 65 let, v roce 2001 to bylo již 59,8 a na konci roku 2006 pak 84,4.

Věková struktura podle pohlaví obyvatel Nového Města na Moravě k datu posledního sčítání je znázorněna v obrázku č. 3.21. Je z něho zřejmé prudké snížení „základny“ pyramidy, který tvoří osoby v nejmladších věkových skupinách, dále významná masa obyvatel ve věku 20 – 29 let představovaná generací narozenou v sedmdesátých letech, a také ve věku 45 – 54 let, kteří se narodili po druhé světové válce.

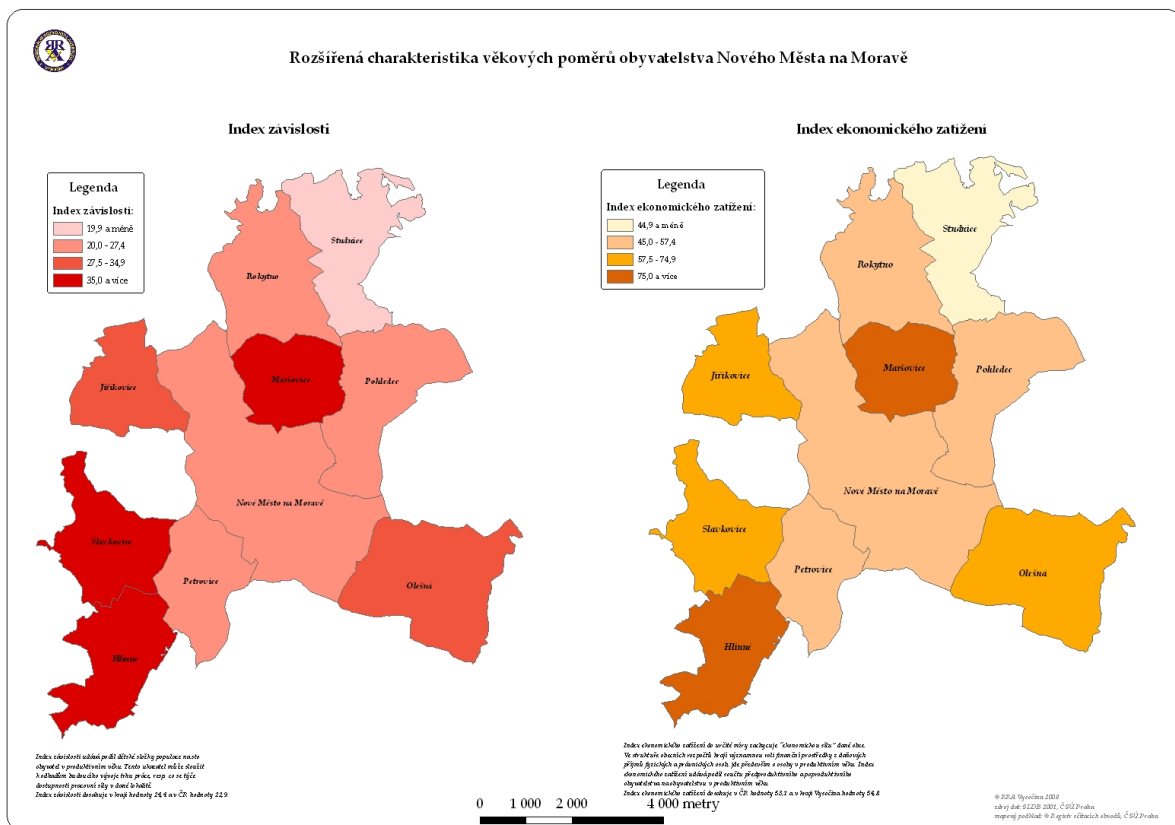
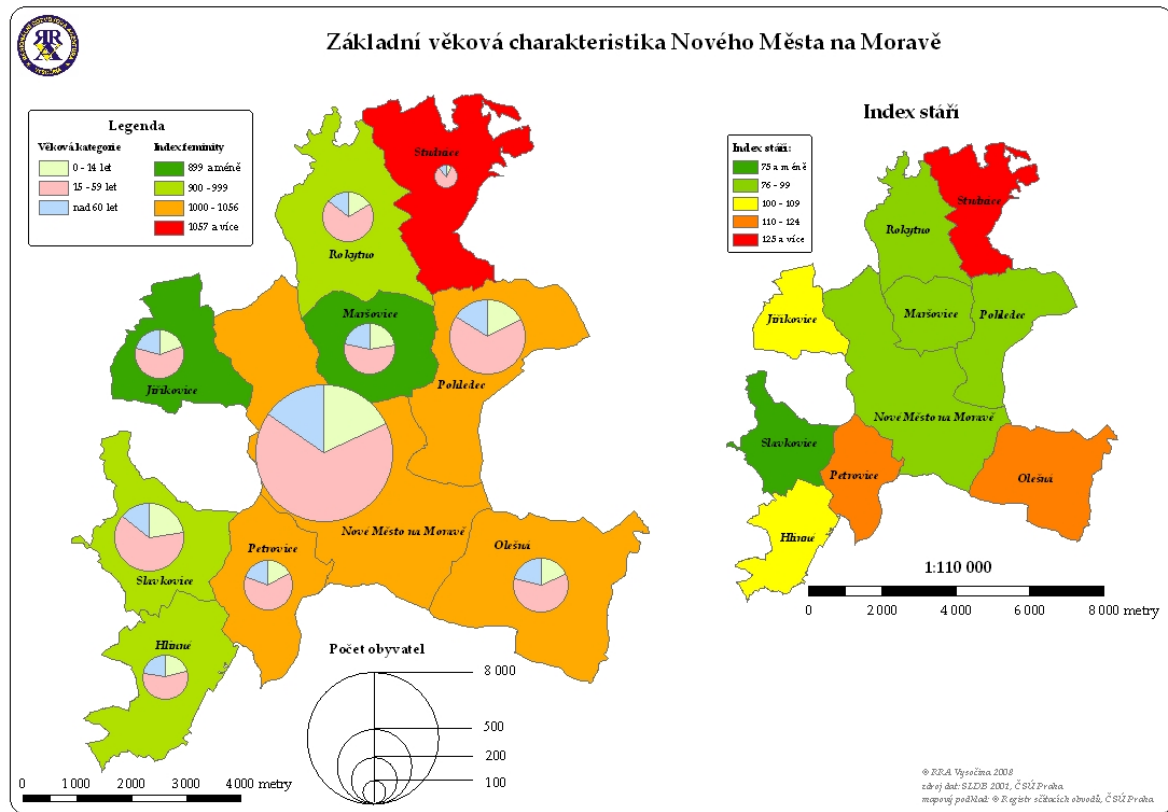
Obr. 3.21: Struktura obyvatelstva v Novém Městě na Moravě podle pohlaví a věku (k 1.3.2001)

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2003

Výsledky sčítání lidu podávají informace také o věkové struktuře obyvatel jednotlivých částí obce. Nejstarší populaci (podíl obyvatel starších 60 let byl větší než 20 %) vykázaly části Hlinné, Maršovice, Olešná a Jiříkovice. Ženy starší 60 let tvořily téměř čtvrtinu všech bydlících žen v Hlinném a Olešné, nad 20 % ještě také v Jiříkovicích, Maršovicích a Petrovicích, zatímco mužů starších 60 let byla více než pětina pouze v Hlinném, Jiříkovicích a Maršovicích. Podrobnou strukturu místních částí Nového Města na Moravě podle pohlaví a věku zachycuje následující tabulka.

Děti do 15 let tvořili více než pětinu populace pouze v Maršovicích, Slavkovicích a Hlinném, přičemž dívky jsou podílem vyšším než 20 % zastoupeny pouze ve Slavkovicích, chlapci pak ještě v dalších čtyřech obcích (Maršovice, Jiříkovice, Hlinné a Olešná). Zajímavá je věková struktura obyvatel části obce Studnice, kde z celkového počtu 26 bydlících jich je v produktivním věku 80,8 %, předproduktivním 7,7 % a starších 60 let 11,5 %. Nejméně obyvatel ve věku 15 – 59 let (pod 60 %) mají Maršovice a Hlinné.

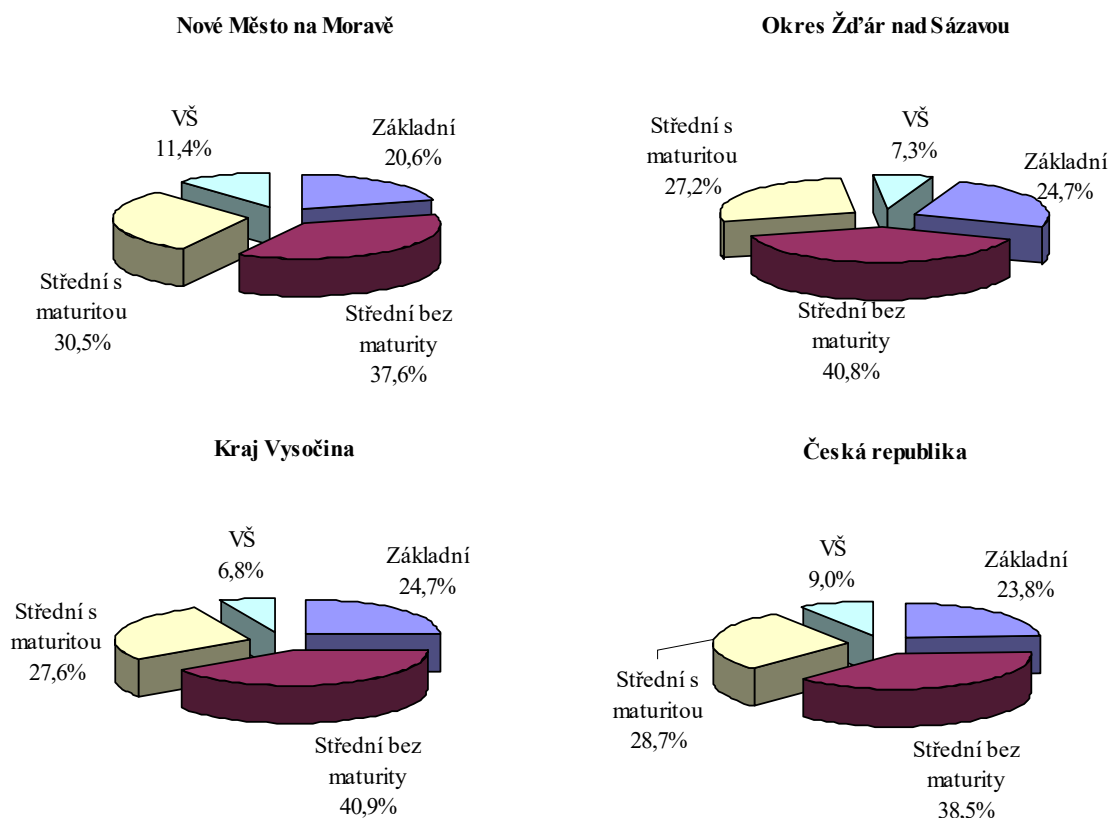
Tab. 3.9: Věková struktura obyvatel jednotlivých místních částech Nového Města na Moravě (k 1.3.2001)

	Celkem	Muži			Ženy				
		celkem	0 – 14	15 - 59	60 +	celkem	0 – 14	15 - 59	60 +
Hlinné	174	91	23,1	56,0	20,9	83	18,1	57,8	24,1
Jiřkovice	208	110	24,5	54,5	20,9	98	13,3	66,3	20,4
Maršovice	230	122	28,7	50,8	20,5	108	15,7	61,1	23,1
N. Město	8 243	4 091	18,5	68,0	13,5	4 152	17,1	65,7	17,3
Olešná	254	124	21,8	60,5	17,7	130	14,6	60,8	24,6
Petrovice	210	104	14,4	69,2	16,3	106	18,9	59,4	21,7
Pohledec	492	241	19,9	66,4	13,7	251	14,7	66,5	18,7
Rokytno	222	113	17,7	67,3	15,0	109	15,6	70,6	13,8
Slavkovice	412	211	23,7	64,0	12,3	201	21,4	62,2	16,4
Studnice	26	12	8,3	83,3	8,3	14	7,1	78,6	14,3
Město celkem	10 471	5 219	19,2	66,7	14,1	5 252	16,9	65,3	17,8

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ, Praha, 2003

Nové Město na Moravě vykazuje příznivější **vzdělanostní strukturu** obyvatel starších 15 let než je tomu v okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina i v celé ČR. Základní vzdělání (včetně neukončeného základního vzdělání a bez vzdělání) vykázalo při sčítání v roce 2001, jehož výsledky jako jediný zdroj informací o vzdělanostní struktuře měst lze použít, pouze něco málo přes pětinu všech obyvatel starších 15 let (20,6 %), zatímco v okrese a kraji to bylo shodně 24,7 % a v ČR 23,8 %.

Obr. 3.22: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007)

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ, Praha, 2003, vlastní výpočty
VŠ – vysokoškolské vzdělání

Střední vzdělání bez maturity mělo v Novém Městě 37,6 % obyvatel, což bylo také méně než na všech vyšších úrovních (okres 40,8 %, kraj 40,9 %, ČR 38,5 %), zatímco maturitní zkoušku složilo 30,5 % obyvatel starších 15 let (adekvátní hodnoty za okres byly 27,2 %, za kraj 27,6 % a za ČR 28,7 %). Vysokou školu mělo v Novém Městě absolvovanou 11,4 % dospělé populace, což bylo výrazně více než v celém okrese (7,3 %), kraji (6,8 %) i republice (9,0 %). Celý kraj Vysočina vykazuje dlouhodobě nižší než průměrnou vzdělanostní úroveň obyvatelstva a Nové Město na Moravě je jednou z mála světlých výjimek.

Tab. 3.10: Vzdělanostní struktura obyvatel jednotlivých částí obce Nového Města na Moravě (k 1.3.2001)

Část obce	Celkem*	Základní a bez vzdělání		Střední bez maturity		Střední smaturitou		Vysokoškolské	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Hlinné	138	34	24,6	60	43,5	37	26,8	7	5,1
Jiříkovice	163	48	29,4	82	50,3	27	16,6	6	3,7
Maršovice	179	52	29,1	70	39,1	44	24,6	13	7,3
N. Město na Moravě	6 768	1 300	19,2	2 399	35,4	2 186	32,3	883	13,0
Pohledec	409	116	28,4	190	46,5	82	20,0	21	5,1
Olešná	207	55	26,6	98	47,3	47	22,7	7	3,4
Petrovice	176	42	23,9	80	45,5	47	26,7	7	4,0
Rokytno	184	42	22,8	85	46,2	52	28,3	5	2,7
Slavkovice	320	67	20,9	145	45,3	86	26,9	22	6,9
Studnice	24	9	37,5	10	41,7	2	8,3	3	12,5
Město celkem	8 568	1 765	20,6	3 219	37,6	2 610	30,5	974	11,4

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ, Praha, 2003

* počet obyvatel starších 15 let

V rámci města však existují značné rozdíly ve vzdělanostní úrovni obyvatel. S výjimkou vlastního Nového Města vykázaly všechny ostatní místní části počet obyvatel s nejvýše základním vzděláním vyšší než 20 % (nejméně Slavkovice – 20,9 %, nejvíce Studnice – 37,5 %). Středoškolské vzdělání bez maturity měla více než polovina obyvatel Jiříkovic (50,3 %), ale pouze 35,4 % osob žijících v centru města a 39,1 % obyvatel Maršovic. V ostatních částech města se hodnoty pohybovaly kolem 45 %. Maturitou se mohla pochlubit téměř třetina obyvatel centra města (32,3 %), ale jen 16,6 % trvale bydlících v Jiříkovicích a 8,3 % obyvatel Studnic. Vysokoškolské vzdělání mělo nejvíce opět vlastní Nové Město na Moravě (13,0 %), ale také právě Studnice, kde však podíl 12,5 % představoval pouze 3 osoby. Méně než 5 % vysokoškoláků žilo v Jiříkovicích, Olešné, Petrovicích a Rokytnu.

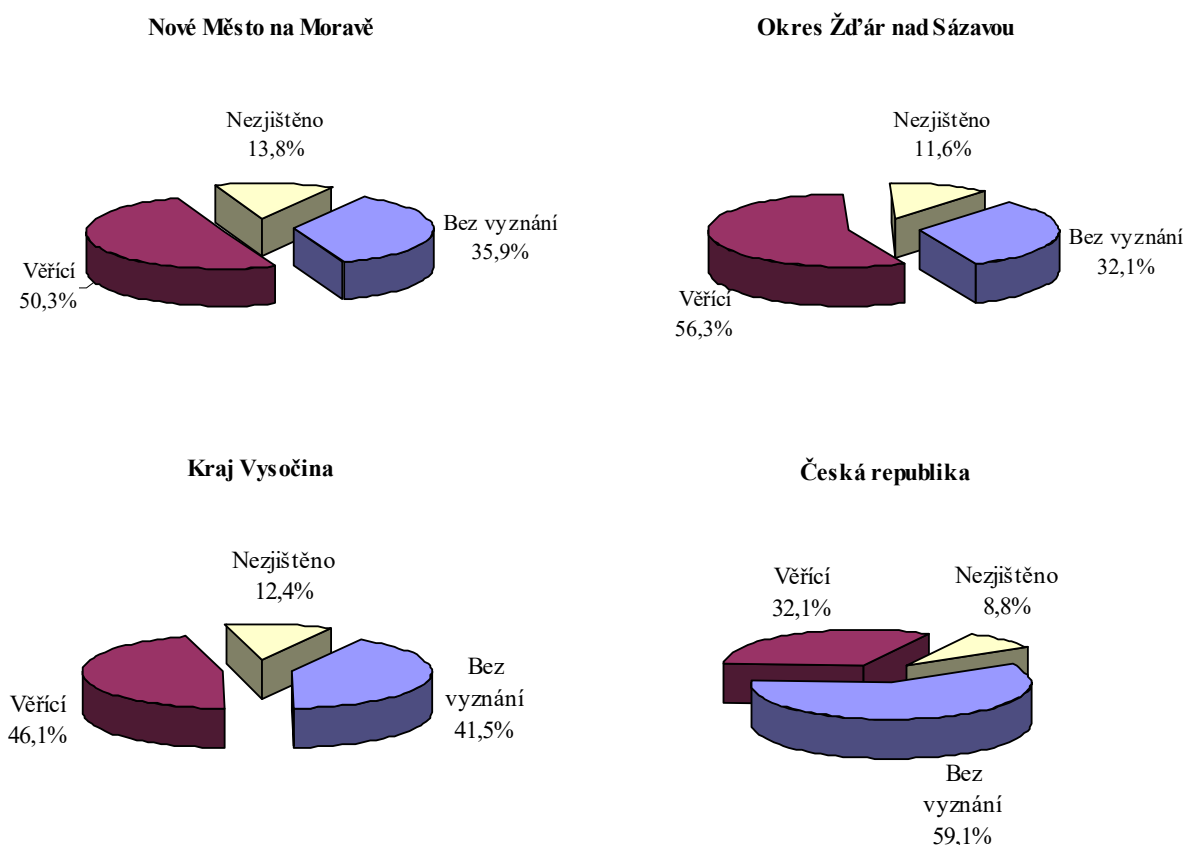
V posledních dvou sčítáních lidu se zjišťovala také struktura obyvatelstva podle **náboženského vyznání** (v roce 1991 poprvé od sčítání z roku 1950, neboť v roce 1954 byla tehdejší vládou zrušena evidence náboženského vyznání), kterou zachycuje obrázek č. 3.23.

V České republice došlo z hlediska počtu věřících k zajímavému vývoji, neboť mezi posledními dvěma sčítáními se počet věřících výrazně snížil, a to o 1,2 mil. osob. V roce 1991 činil podíl věřících ze všech obyvatel 43,9 %, v roce 2001 již pouze 32,1 % (bez vyznání bylo v roce 1991 v ČR 39,9 % obyvatel, v roce 2001 pak 59,0 %, zjištěno nebylo v roce 1991 náboženské vyznání u 16,2 %, v roce 2001 jen u 8,8 %). Relativně nejvíce věřících ubylo

v Církvi československé husitské, poté v Českobratrské církvi evangelické a také v největší Církvi římskokatolické, která během deseti let ztratila téměř 1,3 mil věřících⁸.

I když také v kraji Vysočina, potažmo i v okrese Žďár nad Sázavou a také v Novém Městě na Moravě došlo od sčítání v roce 1991 ke snížení religiozity obyvatelstva, potvrdily poslední údaje z roku 2001, že je obyvatelstvo kraje Vysočina stále výrazně více věřící než v případě celé ČR. V kraji Vysočina bylo v roce 2001 z celkového počtu obyvatel 46,2 % věřících (v roce 1991 to bylo 60,2 %), v okrese 56,3 % (v roce 1991 to bylo 68,7 %) a v Novém Městě na Moravě 50,3 % obyvatel.

Obr. 3.23: Struktura obyvatelstva v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a ČR podle vyjádření k náboženskému vyznání (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007)

Pramen: Náboženské vyznání obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2003, vlastní výpočty

Nové Město na Moravě vyniká nadprůměrným počtem členů Českobratrské církve evangelické, jejíž Farní sbor má přímo ve městě farnost. Z celkového počtu věřících jich k této církvi inklinovalo 14,1 %, což bylo výrazně více než v okrese (7,3 %), kraji i republice (v obou případech 3,6 %). Evangelická víra je ve městě pevně zakotvena již od vyhlášení Tolerančního patentu v roce 1781. Naopak je ve městě nižší podíl římských katolíků (80,7 % věřících, v ČR 83,4 %, v okrese 87,7 % a v kraji 90,3 %), i když také Římskokatolický farní úřad má ve městě svoje zastoupení, a výrazně pod průměrem ČR je i podíl členů Církve československé husitské (0,8 %, v ČR 3,0 %, v okrese 0,4 %, v kraji 0,9 %). K jiným než výše uvedeným církvím se ve městě hlásí pouze 4,4 % věřících, což je obdobná hodnota jako

⁸ V případě náboženského vyznání je rovněž důležité, jaký podíl obyvatel na tuto otázku při sčítání neodpověděl. Tento podíl se mezi posledními dvěma sčítáními výrazně snížil, a to na všech sledovaných úrovních, neboť v roce 1991 zřejmě ještě panovaly obavy z přiznání náboženského vyznání.

na úrovni okresu (4,6 %) i kraje (5,2 %), ale podstatně nižší než v celé ČR (10,0 %), kde je náboženská struktura o něco pestřejší. Mezi ostatní církve působící v Novém Městě patří také Svědci Jehovovi, kteří si zde zřídili tzv. Sál království.

Tab. 3.11: Struktura obyvatel Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR podle náboženského vyznání (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007)

Náboženské vyznání	Nové Město na Moravě		Okres Žďár n. S. (%)	Kraj Vysočina (%)	ČR (%)
	abs.	%			
Bez vyznání	3 762	35,9	32,1	41,5	59,1
Věřící	5 263	50,3	56,3	46,1	32,1
- Církev římskokatolická	4 249	80,7	87,7	90,3	83,4
- Českobratrská církev evangelická	740	14,1	7,3	3,6	3,6
- Církev československá husitská	41	0,8	0,4	0,9	3,0
- ostatní	233	4,4	4,6	5,2	10,0
Nezjištěno	1 446	13,8	11,6	12,4	8,8
Celkem	10 471	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: Náboženské vyznání obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2003, vlastní výpočty

Kromě náboženské struktury lze sledovat na základě výsledků sčítání lidu také **strukturu národnostní**. Chápání pojmu „národnost“ se během jednotlivých sčítání měnila, ale jak v roce 1991 tak v roce 2001 bylo možno národnost volně vypsát, nikoliv vybírat z nabídnutých možností. Při sčítání v roce 1991 se projevila snaha obyvatel pociťujících příslušnost k moravské národnosti tento svůj postoj vyjádřit, takže při tomto šetření bylo v ČR zjištěno 13,2 % obyvatel moravské národnosti. O deset let později již tento postoj nebyl tak zřejmý a k moravské národnosti se přihlásilo pouze 4,0 % obyvatel. V kraji Vysočina se k moravské národnosti přihlásilo o něco více obyvatel (4,8 %) a rovněž v Novém Městě na Moravě dosáhl podíl Moravanů vyšších hodnot (5,4 %), ale mnohem výraznější příslušnost k moravské národnosti projevili obyvatelé jiných částí okresu Žďár nad Sázavou, takže v úhrnu zde bylo z celkového počtu obyvatel zjištěno 8,4 % Moravanů.

Tab. 3.12: Struktura obyvatel Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR podle národnosti (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007)

Národnost	Nové Město na Moravě		Okres Žďár n. S. (%)	Kraj Vysočina (%)	ČR (%)
	abs.	%			
Česká	9 437	90,1	88,2	91,9	90,4
Moravská	561	5,4	8,4	4,8	3,7
Slovenská	118	1,1	0,6	0,7	1,9
Ostatní	355	3,4	2,8	2,6	4,0
Celkem	10 471	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: Národnostní složení obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2003

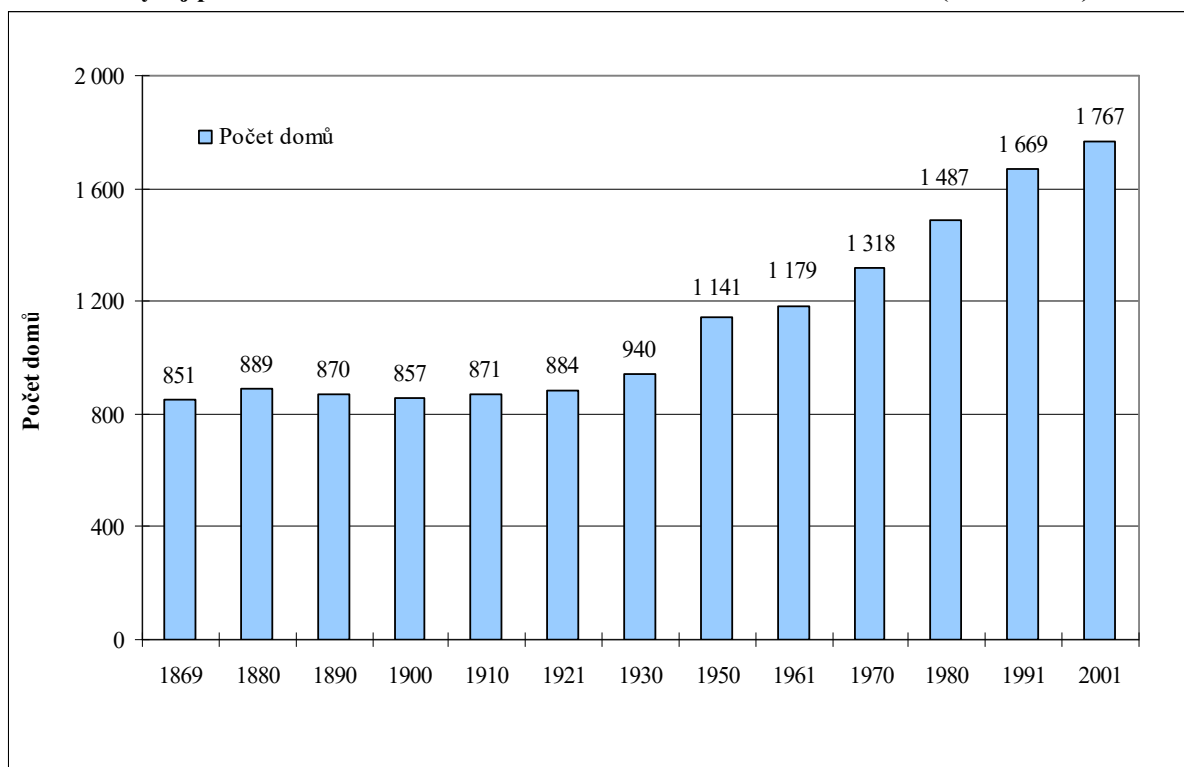
3.2. Vývoj bytového fondu Nového Města na Moravě

3.2.1. Vývoj počtu domů (1869 – 2001)

V rámci všech moderních sčítání lidu byly sledovány také počty domů lokalizovaných na území obcí. Od roku 1869 do roku 1921 byl počet domů v Novém Městě na Moravě v podstatě stabilní a pohyboval se mezi 850 - 900 domy, přičemž na jeden dům připadalo více než 6 obyvatel, což bylo méně než na úrovni okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina i České republiky. Ve dvacátých letech minulého století docházelo k intenzivnější výstavbě a do roku 1930 vzrostl počet domů na 940, takže na jeden dům vycházelo 5,7 obyvatel (v okrese 5,5, v kraji 6,7 a v ČR 7,5).

K ještě prudšímu nárůstu navzdory hospodářské krizi a druhé světové válce došlo v období 1930 – 1950. Při sčítání v roce 1950 bylo na území města 1 141 domů. Vzhledem k růstu počtu obyvatel města ve třicátých a čtyřicátých letech zde v roce 1950 připadalo na jeden dům 5,3 obyvatel, zatímco jinde z důvodu úbytku počtu obyvatel v tomto období byly hodnoty nižší (v okrese 4,2, v kraji 4,5 a v ČR 5,1 obyvatel na jeden dům). K pozvolnému nárůstu počtu domů v Novém Městě na Moravě docházelo i v následujících letech a výstavba byla intenzivní především v případě několikapodlažních bytových panelových domů. To se projevilo ve zvýšení počtu obyvatel na jeden dům, takže zatímco v roce 1961 připadalo na jeden dům 5,3 obyvatel, v roce 1980 to bylo již 6,5 obyvatel. Do roku 1991 se poměr mezi domy a obyvateli mírně snížil (na 6,2) a stejný trend pokračoval i do roku 2001; při posledním sčítání na jeden dům připadalo 5,9 obyvatel, což bylo však stále výrazně více než v okrese (4,1), v kraji (4,0) i v ČR (5,2).

Obr. 3.24: Vývoj počtu domů v Novém Městě na Moravě z dlouhodobého hlediska (1869 – 2001)

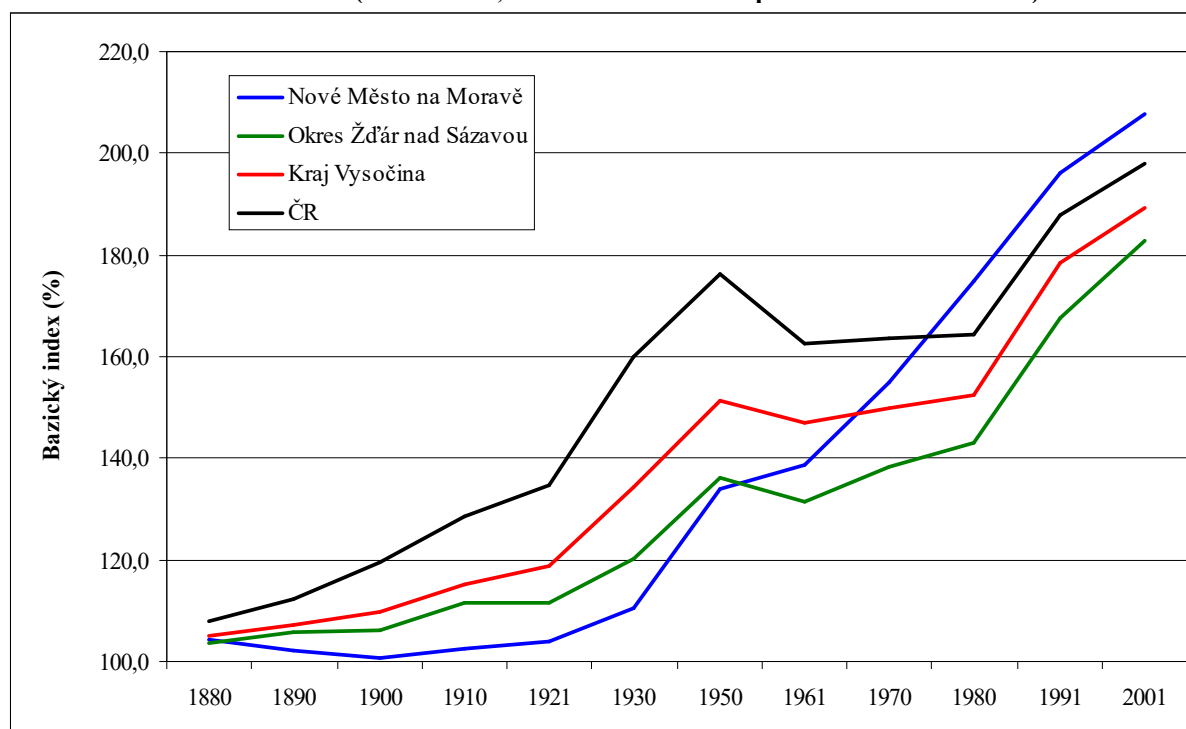

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, Praha, 2006

Vývoj bazického indexu v následujícím obrázku vypovídá o dosti odlišném vývoji počtu domů v Novém Městě na Moravě ve srovnání s ostatními sledovanými územními celky. V okrese, kraji i v ČR rostl počet domů až do roku 1950 mnohem rychleji než ve městě. V České republice do roku 1930 vzrostl počet domů ve srovnání s rokem 1869 o 60 %, v kraji o zhruba 35 %, v okrese o více než 20 %, kdežto v Novém Městě pouze o 10 %. Do roku 1950 intenzita výstavby domů ve městě výrazně vzrostla a rychle se zvyšovala i v dalších obdobích, takže v roce 1980 stálo ve městě již o téměř 75 % více domů než na počátku moderního sčítání.

V jiných částech republiky, kraje i okresu došlo v padesátých letech ke snížení počtu domů a další nárůst byl ve srovnání s první polovinou dvacátého století velmi pozvolný až do roku 1980. V osmdesátých letech došlo k prudkému růstu počtu vystavěných domů v celé ČR a přestože výstavba v devadesátých letech nebyla již tak rychlá jako v předchozím desetiletí, bylo v roce 2001 registrováno ve městě i na úrovni celé ČR zhruba dvakrát více domů než v roce 1869. V okrese Žďár nad Sázavou i v kraji Vysočina byl vývoj o něco pomalejší.

Obr. 3.25: Vývoj počtu domů v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR z dlouhodobého hlediska (1869 – 2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Pramen: Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl, ČSÚ, Praha, 2006, vlastní výpočty

3.2.2. Domovní fond

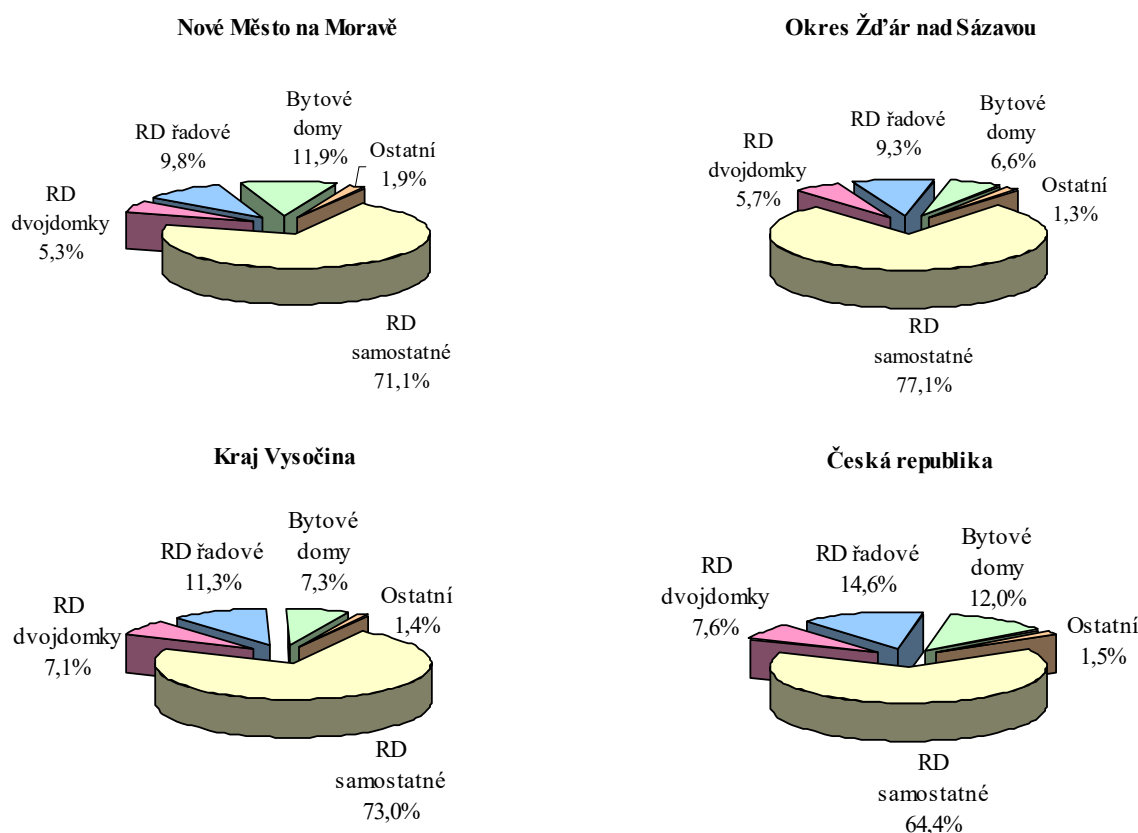
Domovní fond Nového Města na Moravě tvořilo v roce 2001 celkem 1 767 domů, z nich bylo 88,2 % trvale obydlených, což bylo o něco více než na úrovni okresu (85,2 %), kraje (81,8 % či republiky (82,8 %). Domy byly ve městě mladší než v ostatních sledovaných územích a jejich průměrné stáří činilo 39,1 let. Neobydlených domů bylo pouze 209, přičemž 86 z nich tvořily objekty sloužící k rekreaci.

Tab. 3.13: Domovní fond Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Území	2001			
	celkem	trvale obydlené	průměrné stáří	neobydlené
Nové Město n. M.	1 767	1 558	39,1	209
okres Žďár n. S.	29 250	23 116	40,4	6 134
kraj Vysočina	126 579	101 635	42,9	24 944
ČR	1 969 018	1 626 740	46,9	338 003

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - Pramenné dílo, ČSÚ, Praha, 2005, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004

Mezi trvale obydlenými domy převažovaly rodinné domy, které tvořily 86,3 % všech trvale obydlených domů. Mezi rodinnými domy bylo nejvíce samostatných domů (82,4 %), menší byl počet řadových domů (11,4 %) a zbytek tvořily dvojdomky (6,2 %). Samostatnými rodinnými domy kraj Vysočina, okres Žďár nad Sázavou i Nové Město na Moravě výrazně vynikalo nad průměrem ČR.

Obr. 3.26: Struktura domů v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR podle druhu domů (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Pramen: Vybrané charakteristiky bydlení obyvatel za rok 2001, ČSÚ, Praha, 2005, Sčítání lidu, domů a bytů – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2003

Bytových domů bylo v Novém Městě evidováno 185 a z celkového počtu trvale obydlených domů tak představovaly 11,9 %. Bytové domy jsou charakteristické pro urbanizovaná území s vysokou koncentrací obyvatelstva, proto je podíl bytových domů v Novém Městě na Moravě výrazně vyšší než na úrovni okresu i kraje, ale zhruba stejný jako v celé ČR.

Tab. 3.14: Struktura trvale obydlených domů podle druhu domů v Novém Městě na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Území	Rodinné domy				Bytové domy	Ostatní	Celkem
	celkem	samostatné	dvojdomky	řadové			
N. Město n. M.	1 344	1 108	83	153	185	29	1 558
okres Žďár n. S.	21 289	17 828	1 320	2 141	1 516	311	23 116
kraj Vysočina	92 830	74 195	7 178	11 487	7 401	1 404	101 635
ČR	1 406 806	1 046 840	123 274	236 692	195 270	24 664	1 626 740

Pramen: Vybrané charakteristiky bydlení obyvatel za rok 2001, ČSÚ, Praha, 2005, Sčítání lidu, domů a bytů – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2003

3.2.3. Bytový fond

V roce 2001 se na území Nového Města na Moravě nacházelo 3 931 bytů, z toho 89,8 % bylo trvale obydlených, což bylo o něco více než na úrovni okresu (83,7 %), kraje (84,3 %) i republiky (87,7 %). Neobydlené byty tvořily pouze desetinu všech bytů (10,2 %). Necelá polovina trvale obydlených bytů (48,3 %) se nacházela v rodinných domech, což bylo podstatně méně než činil průměr v celém okrese (63,8 %) a kraji (60,1 %) a také o něco méně než v ČR (52,4 % trvale obydlených bytů v rodinných domech). Rovněž byty, které nejsou trvale obydleny, slouží v Novém Městě na Moravě menším dílem k rekreaci než v jiných částech republiky. Z celkového počtu neobydlených bytů jich pouze necelá čtvrtina (23,2 %) sloužila k rekreaci (na okresní úrovni to bylo 43,9 %, na krajské 44,1 % a na republikové 32,5 %).

Tab. 3.15: Bytový fond Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Území	Počet bytů				
	celkem	trvale obydlené		neobydlené	
		celkem	v rodinných domech	celkem	z toho k rekreaci
Nové Město n. M.	3 931	3 530	1 706	401	93
okres Žďár n. S.	47 673	39 900	25 462	7 773	3 416
kraj Vysočina	210 545	177 392	106 686	32 153	14 190
ČR	4 366 293	3 827 678	2 005 122	538 615	175 225

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - Pramenné dílo, ČSÚ, Praha, 2005, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004

Z posledního sčítání lidu, domů a bytů lze vysledovat také strukturu bytového fondu podle doby výstavby či rekonstrukce domů, ve kterých se byty nachází. Více než dvě třetiny stávajících trvale obydlených bytů v Novém Městě na Moravě byly vystavěny po druhé světové válce a do konce sedmdesátých let (61,4 %). To bylo do značné míry více než jinde v republice a svědčí to o rozvoji Nového Města právě především v tomto období. Intenzivní bytová výstavba v sedmdesátých letech, levné půjčky na bydlení a podpora rodin s dětmi vedly k celkovému růstu populace tehdejšího Československa, což se projevilo – vzhledem k urbanizačním tendencím – právě především na území měst. V celém okrese v období 1946 – 1980 vyrostlo v úhrnu 57,9 % domů evidovaných při sčítání 2001, přičemž příčinou byl mimo jiné také rozvoj samotného okresního města Žďár nad Sázavou. V kraji byl tento podíl o něco nižší, i když také nadpoloviční (51,1 %), ale v republice již polovinu všech trvale obydlených bytů evidovaných při sčítání 2001 byty vystavěné v tomto období netvořily (48,8 %).

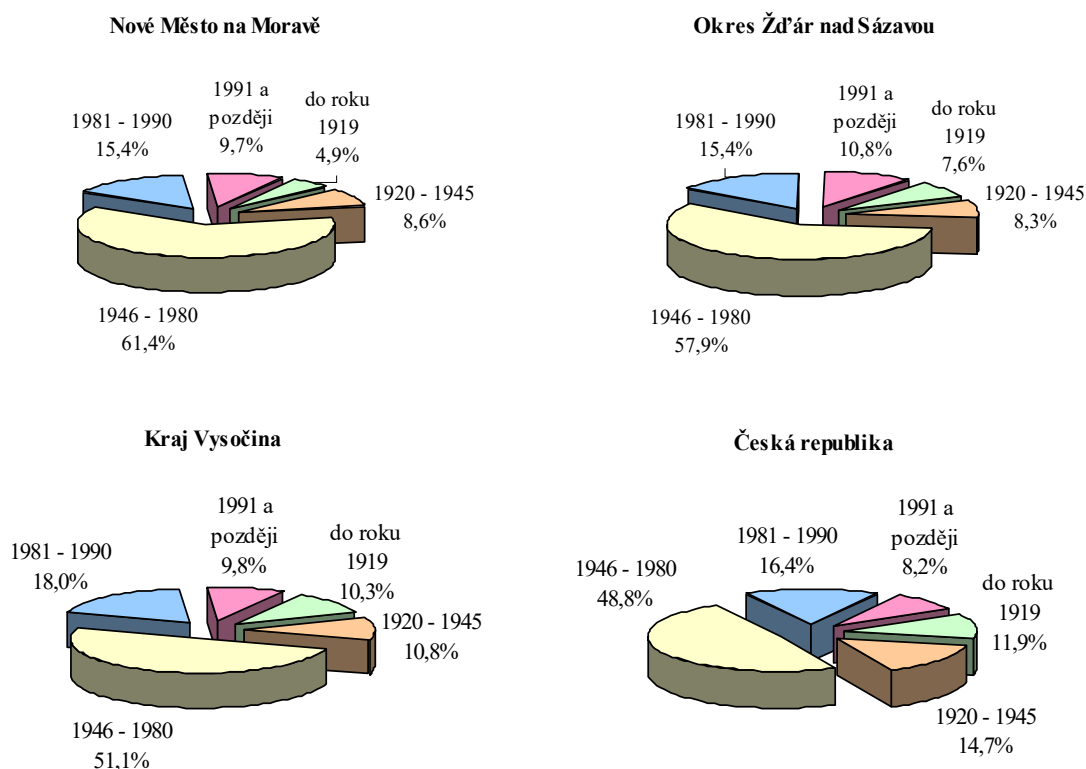
Tab. 3.16: Bytový fond trvale obydlených bytů Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR podle doby výstavby či rekonstrukce domu (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Území	Celkem	z toho v období				
		do roku 1919*	1920 - 1945	1946 - 1980	1981 - 1990	1991 a později
Nové Město n. M.	3 530	173	305	2 168	543	341
okres Žďár n. S.	39 900	3 040	3 293	23 085	6 161	4 321
kraj Vysočina	177 392	18 287	19 114	90 723	31 959	17 309
ČR	3827 678	455549	561 934	186 8940	627 486	313 769

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - Pramenné dílo, ČSÚ, Praha, 2005, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004, vlastní výpočty

* včetně nezjištěno

Obr. 3.27: Struktura trvale obydlených bytů v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR dle období výstavby či rekonstrukce domů (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - Pramenné dílo, ČSÚ, Praha, 2005, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004, vlastní výpočty

V osmdesátých letech se v Novém Městě na Moravě i v celém okrese stavělo o něco méně intenzivně než jinde v kraji a v ČR, takže podíl bytů v domech postavených v tomto období je poněkud nižší. Pokles bytové výstavby v období ekonomické transformace na území celé ČR je zřejmý i z toho, že podíl bytů vystavených po roce 1991 netvořil při sčítání 2001 ani desetinu všech stávajících bytů v Novém Městě na Moravě (9,7 %). Obdobně to bylo i na úrovni kraje (9,8 %) a o něco více v okrese (10,8 %). Přesto však tyto hodnoty byly vyšší než v celé České republice (8,2 %).

V případě technické vybavenosti bytů nejsou v Novém Městě velké rozdíly ve srovnání s ostatními územními jednotkami. Pouze v napojení bytů na plyn je podíl výrazně nižší než je průměr ČR – pouze 34,0 % bytů postavených v Novém Městě na Moravě mělo zaveden plyn, na úrovni okresu se jednalo o 35,6 %, v kraji byl již podíl nadpoloviční (51,6 %), ale stále nedosahoval republikových hodnot (64,8 %). Technická vybavenost města ostatní infrastrukturou byla vždy nad okresním, krajským i republikovým průměrem.

Tab. 3.17: Technická vybavenost bytů v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, v %, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Území	Celkem	z toho vybaveny					
		vodovod	plyn	koupelna	splachovací záchod	teplá voda	kanalizace
Nové Město n. M.	3 931	99,7	34,0	98,4	96,6	97,5	79,7
okres Žďár n. S.	47 673	99,2	35,6	96,4	93,8	93,9	65,2
kraj Vysočina	210 545	98,7	51,6	95,9	93,8	94,0	70,7
ČR	4366293	99,1	64,8	96,2	94,4	95,8	75,1

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - Pramenné dílo, ČSÚ, Praha, 2005, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004

3.2.4. Domovní a bytový fond v Novém Městě na Moravě dle částí obce

Z celkového počtu 1 767 domů se ve vlastním Novém Městě nacházelo v době posledního sčítání 1 076 domů, tedy 60,9 %. Více než sto domů bylo již pouze v Petrovicích (7,6 %), Slavkovicích (5,9 %) a Pohledci (5,8 %). Nejmenší počet domů stál ve Studnicích (21 domů), z toho však pouze 10 bylo trvale obydlených a dalších 7 sloužilo k rekreaci.

Tab. 3.18: Struktura domovního a bytového fondu v Novém Městě na Moravě dle částí obce (k 1.3.2001)

Část obce	Domy				Byty		
	celkem	z toho trvale obydlené		neobydlené – sloužící k rekreaci	celkem	trvale obydlené	
		celkem	průměrné stáří			celkem	v RD*
Hlinné	50	39	41	2	66	53	52
Jiříkovice	65	50	31	1	78	61	60
Maršovice	77	64	38	7	95	79	79
N. Město n. M.	1 076	1 007	38	19	3 088	2 844	1035
Pohledec	102	65	59	19	113	76	72
Olešná	67	56	54	3	84	72	72
Petrovice	134	119	38	11	168	147	147
Rokytno	70	57	38	12	82	67	66
Slavkovice	105	91	36	5	136	121	113
Studnice	21	10	54	7	21	10	10
Město celkem	1 767	1 558	39	86	3 931	3 530	1 706

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004

* RD = rodinné domy

Kromě Studnic tvořily trvale obydlené domy méně než ¼ všech domů pouze v Pohledci (63,7 %). V obou dvou zmiňovaných místních částech a také v Olešné bylo průměrné stáří trvale obydlených domů vyšší než 50 let (nejmladší domy jsou v Jiříkovicích – 31 let).

Neobydlené domy představovaly nejvyšší podíl jednak již ve zmiňovaných Studnicích (třetina všech domů), ale také v Pohledci (18,6 %) a Rokytne (17,1 %).

Také většina bytů lokalizovaných na území Nového Města na Moravě se nachází právě ve vlastním centru (78,6 % všech bytů). Přes sto bytů je také v Petrovicích, Slavkovicích a Pohledci, pouze 21 opět ve Studnicích. Trvale obydlené byty tvořily největší podíl ze všech bytů kromě samotného jádra také ve Slavkovicích (89,0 % všech bytů bylo trvale obydlených) a více než 85 % jich bylo trvale obydleno také v Olešné a Petrovicích. Zatímco ve většině „venkovských“ částech Nového Města se byty nacházely v rodinných domech (v případě Maršovic, Olešné, Petrovic a Studnic všechny byty), v centrální městské části se jednalo pouze o 36,4 %.

Regionální rozdíly v technické vybavenosti jednotlivých částí Nového Města na Moravě byly velmi výrazné. Zatímco v samotném centru bylo na kanalizaci napojeno 90,3 % bytů, ostatní části města s výjimkou dvou (Petrovice a Rokytne) využívaly především vlastních jímek a žump k odvádění splašků. Nejmenší podíl bytů napojených na kanalizaci byl v Pohledci (6,4 % trvale obydlených bytů) a menší než pětina pak také ve Slavkovicích a Olešné.

Tab. 3.19: Technická vybavenost bytového fondu v Novém Městě na Moravě dle částí obce (k 1.3.2001)

Část obce	Trvale obydlené byty						
	celkem	z toho napojené na		topící			
		kanalizaci	jímku	uhlím	dřevem	elektrínou	plynem
Hlinné	53	24	28	27	20	5	0
Jiříkovice	61	22	37	39	14	4	2
Maršovice	79	19	60	44	5	4	26
N. Město n. M.	2 844	2 569	262	301	39	319	1 049
Pohledec	76	5	67	51	17	6	0
Olešná	72	14	58	59	6	7	0
Petrovice	147	94	51	73	18	6	50
Rokytne	67	36	28	47	14	1	3
Slavkovice	121	16	105	53	12	16	39
Studnice	10	2	7	5	5	0	0
Město celkem	3 530	2 801	703	699	150	368	1 169

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004

Velké diference existovaly také v případě způsobů, jakými se byty vytápějí. Zatímco v centru města byla uhlím vyhřívána pouze desetina bytů (10,6 %), v ostatních obcích kromě Petrovic používalo uhlí na topení vždy více než polovina všech bytů, v případě Olešné se jednalo dokonce o 81,9 % všech trvale obydlených bytů. V případě využití dřeva k topení byl podíl výrazně nižší, ale např. ve Studnicích využívala tento prostředek k topení polovina bytů a v Hlinném více než třetina (37,7 %). Méně než desetina bytů využívala dřevo v Maršovicích, Olešné a Slavkovicích a samozřejmě ve vlastním městě se dřevem téměř netopilo. Mnohem více bylo v centru využíváno k vyhřívání bytů elektrická energie (11,2 % bytů topí elektrickými spotřebiči), ale přesto o něco méně než ve Slavkovicích, kde na ní bylo závislých 13,2 % bytů (např. ve Studnicích žádný z 21 bytů). Pouze pět okrajových částí Nového Města bylo při posledním sčítání plynofikováno, ale v Jiříkovcích a Rokytne využívala plyn k topení méně než desetina bytů. Častěji tento energetický zdroj k ohřevu používali obyvatelé Maršovic, Petrovic a Slavkovic (zhruba třetina všech bytů je vyhřívána plynem).

3.3. Domácnosti v Novém Městě na Moravě

Výsledky sčítání obyvatelstva byly zpracovány nejen z hlediska charakteristik jednotlivých osob, ale také s přihlédnutím k tomu, jaké druhy a typy domácností jedinci vytvářejí. Metodika zjišťování a zpracování vycházela ze 3 druhů domácností tak, jak tomu bylo v předcházejících sčítáních. Sledovaly se **domácnosti bytové** představující skupinu osob bydlících v jednom bytě. Soubor společně hospodařících osob v rámci jednoho bytu byl definován jako **domácnost hospodařící**. Dále se sledovaly **domácnosti cenzové**, které byly konstruovány při zpracování výsledků a respektovaly především rodinné domácnosti úplné – jako svazek manželů resp. druha a družky, s dětmi nebo bez dětí a neúplné – jako vztah jednoho z rodičů a dítěte bez zřetele k jeho věku. Dalšími typy cenзовých domácností byly domácnosti vícečlenné nerodinné – např. dvě sestry, strýc a neteř apod. a domácnosti jednotlivců.

V Novém Městě na Moravě bylo při sčítání v roce 2001 zjištěno 3 999 cenзовých domácností. Z toho více než 2,5 tis. tvořily úplné rodiny, jejichž podíl z celkového počtu cenзовých domácností byl o něco nižší než v okrese a mírně vyšší než v kraji Vysočina, ale výrazně převyšoval podíl v celé ČR. Vyšší než v okrese i v kraji byl v Novém Městě na Moravě podíl neúplných rodin (466 rodin, 11,6 %), ale republikových hodnot dosud nedosáhl. Pouze nepatrný zlomek tvořily v Novém Městě na Moravě domácnosti vícečlenné nerodinné. Méně časté než v okrese, kraji i ČR jsou v Novém Městě také domácnosti jednotlivců, které tvořily při posledním sčítání pouze 23,3 % všech cenзовých domácností.

Tab. 3.20: Cenzové domácnosti podle typu v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR (k 1.3.2001)

Cenzová domácnost	Nové Město na Moravě		Okres Žďár nad Sázavou	Kraj Vysočina	ČR
	absolutně	relativně			
Celkem	3 999	100,0	100,0	100,0	100,0
- z toho úplné rodiny	2 555	63,9	64,1	62,4	54,6
- z toho neúplné rodiny	466	11,6	10,8	11,2	13,5
- z toho vícečlenné nerodinné	50	1,2	1,2	1,4	2,0
- z toho domácnosti jednotlivců	931	23,3	23,9	25,1	29,9
Průměrný počet členů	2,61	-	2,67	2,59	2,53

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Žďár nad Sázavou, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – kraj Vysočina, Cenzové domácnosti podle počtu členů domácnosti, podle druhu domácnosti a počtu závislých dětí

Při sčítání v roce 2001 se rovněž zjišťovala vybavenost domácností osobním automobilem, pevnou telefonní linkou, mobilním telefonem, osobním počítačem, jeho připojením na internet a také vlastnictvím rekreačního objektu. Osobní automobil vlastnilo v Novém Městě téměř 2 tis. domácností, tedy 55,9 % všech bytových domácností, což však bylo méně než v průměru vykázal okres Žďár nad Sázavou i kraj Vysočina. Pouze republikový průměr byl z tohoto hlediska výrazně přesažen (44,4 %). Pevnou linkou byly domácnosti vybaveny na všech sledovaných územních úrovních relativně stejně, kdežto mobilní telefon vlastnil větší podíl domácností ve městě než v okrese, kraji i ČR. Obě zařízení mělo však pouze 18,3 % bytových domácností v Novém Městě na Moravě, tedy sice o něco více než činil průměr okresu, ale méně než v kraji a také podstatně méně než v ČR.

Osobním počítačem disponovalo v roce 2001 v Novém Městě na Moravě 542 domácností, tedy 15,4 %, což byl podíl odpovídající průměru ČR (15,3 %) a více než v okrese i kraji.

Podíl počítačů připojených na internet byl však velmi nízký ve srovnání s průměrem ČR (58,1 %) a rovněž o něco nižší než v okrese i kraji. Častěji než v okrese i České republice vlastnily domácnosti v Novém Městě na Moravě nějaký rekreační objekt (14,4 %). Na úrovni kraje byl tento podíl ještě o něco vyšší (15,5 %).

Tab. 3.21: Vybavenost bytových domácností v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR (k 1.3.2001)

Bytová domácnost	Nové Město na Moravě		Okres Žďár nad Sázavou	Kraj Vysočina	ČR
	absolutně	relativně			
Osobní automobil	1 975	55,9	58,4	59,7	44,4
Pevná linka	1 511	42,8	43,0	45,1	44,3
Mobilní telefon	387	11,0	10,8	10,3	10,2
Pevná linka i mobilní telefon	647	18,3	17,2	19,9	23,6
Osobní počítač	542	15,4	13,3	13,8	15,3
- z toho internet	195	36,0	39,6	36,9	58,1
Rekreační objekt	510	14,4	11,7	15,5	11,3

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - okres Žďár nad Sázavou, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – kraj Vysočina, Cenzové domácnosti podle počtu členů domácností, podle druhu domácnosti a počtu závislých dětí

4. TRH PRÁCE

4.1. Ekonomická aktivita

4.1.1. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti

Ekonomická aktivita obyvatelstva podává informace o počtu obyvatel, kteří jsou schopni podílet se na ekonomickém růstu a rozvoji území⁹. V Novém Městě na Moravě žilo při posledním sčítání lidu celkem 5 012 ekonomicky aktivních a z celkového počtu obyvatel tak představovali 47,9 %. To bylo zhruba stejně jako na úrovni okresu (47,7 %), ale o něco méně než v kraji (49,5 %) i v ČR (51,4 %). Pokud bychom měřili míru ekonomické aktivity, tedy podíl ekonomicky aktivních osob z obyvatel starších 15 let, byla by hodnota tohoto ukazatele v případě Nového Města 58,4 %, v okrese 58,2 %, v kraji 59,8 % a v ČR 61,4 %. Míra ekonomické aktivity je v Novém Městě na Moravě tedy o něco nižší než činí průměr České republiky.

Mezi ekonomicky aktivními převažovali muži nad ženami (54,4 % mužů, 45,6 % žen). Míra ekonomické aktivity mužů, tedy podíl ekonomicky aktivních mužů a všech mužů starších 15 let, byla v Novém Městě na Moravě výrazně vyšší než v případě žen a činila 64,6 % (u žen 52,4 %). Rozdíl mezi mírou ekonomické aktivity mužů a žen byl ve městě však o něco nižší než na ostatních sledovaných úrovních – v okrese činila míra ekonomické aktivity mužů 66,7 %, ale u žen pouze 50,0 %, v kraji bylo ekonomicky aktivních mužů 68,4 % ze všech starších 15 let, avšak jen 51,5 % žen a v ČR pak u mužů 69,5 % a u žen 53,6 %.

Tab. 4.1: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Územní jednotka	Ekonomicky aktivní				
	celkem	muži	ženy	zaměstnaní	nezaměstnaní
Nové Město na Moravě	5 012	2 726	2 286	4 640	372
Okres Žďár nad Sázavou	57 018	32 105	24 913	53 178	3 840
Kraj Vysočina	253 441	141 910	111 531	235 847	17 594
ČR	5 253 400	2 873 522	2 379 878	4 766 463	486 937

Pramen: Ekonomická aktivita obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004, vlastní výpočty

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo lze dále členit na zaměstnané a nezaměstnané. Podíl nezaměstnaných z celkového počtu ekonomicky aktivních je možno chápat jako míru nezaměstnanosti ke dni sčítání lidu. Ta v případě Nového Města na Moravě činila 7,4 %, což bylo o něco více než v okrese (6,7 %) i v kraji (6,9 %), ale méně než v celé ČR (9,3 %).

Z výsledků sčítání lidu lze rovněž zjistit strukturu ekonomicky aktivních obyvatel podle odvětví ekonomické činnosti¹⁰. Kraj Vysočina i okres Žďár nad Sázavou se tradičně vyznačuje zvýšeným podílem osob působících v primárním sektoru ekonomiky, tedy

⁹ Ekonomicky aktivní obyvatelstvo se zjišťuje pouze při sčítání lidu, tedy zhruba jednou za deset let. Mezi ekonomicky aktivní osoby dle posledního sčítání lidu 2001 jsou zahrnuty všechny osoby, které uvedly, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, osoby samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené v trvání 28 resp. 37 týdnů, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané.

¹⁰ V případě nezaměstnaných osob je uváděno odvětví jejich posledního zaměstnání

v zemědělství, lesnictví a vodním hospodářství. Tuto skutečnost prokázalo i sčítání lidu, při kterém bylo zjištěno, že v těchto odvětvích pracovala v okrese i v kraji více než desetina ekonomicky aktivních obyvatel. V Novém Městě byl tento podíl o něco nižší (8,0 %), ale přesto stále vysoký ve srovnání s průměrem ČR (4,7 %). Přestože většina obyvatel žije ve vlastním centru města, stále určitá část obyvatel, převážně z „venkovských“ částí Nového Města pracuje v zemědělství, lesnictví, případně rybolovu (viz následující podkapitola).

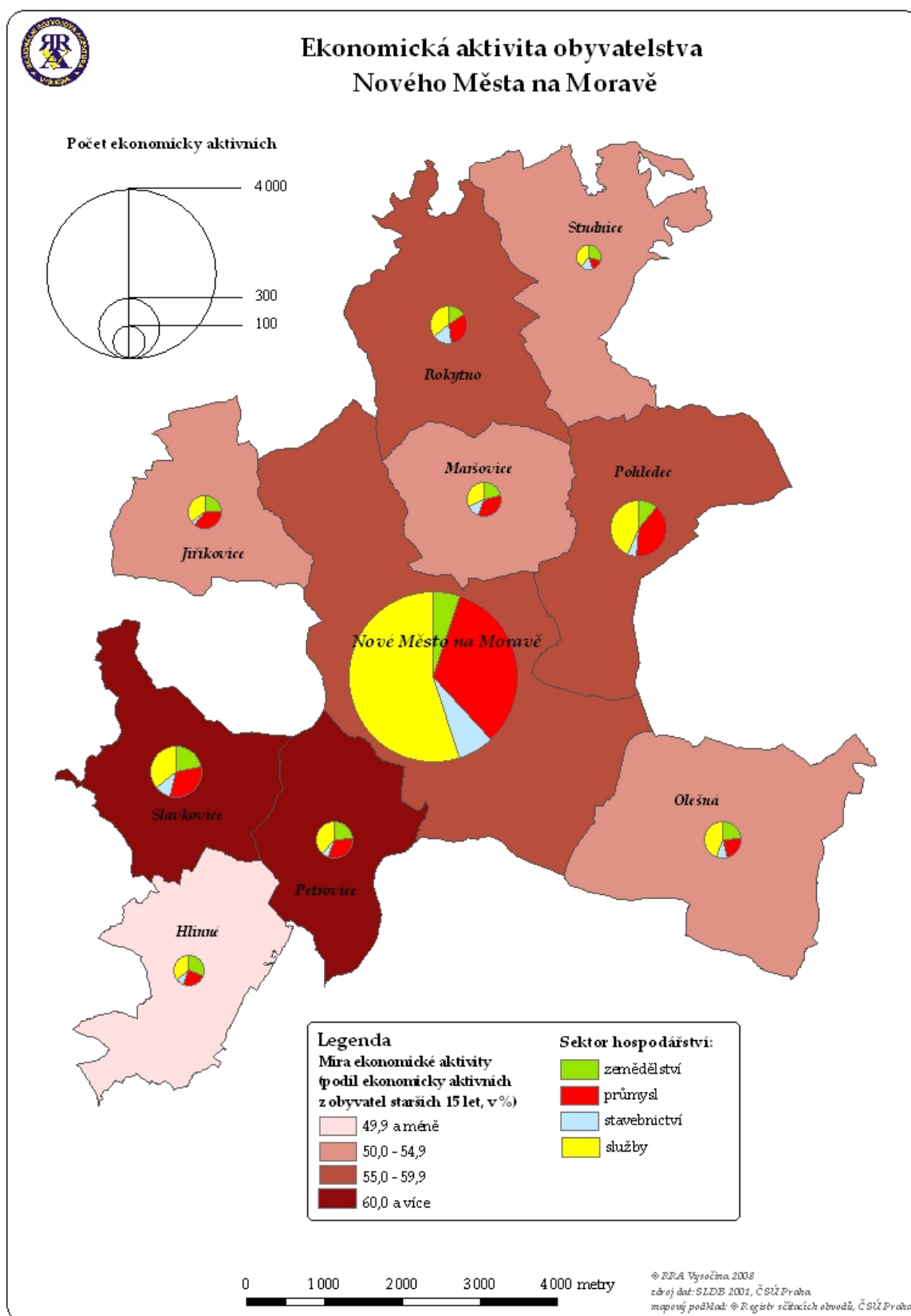
Také podíl ekonomicky aktivních obyvatel v průmyslu je v Novém Městě nižší než v okrese a kraji a zhruba stejný jako v celé ČR. Celkem v průmyslu pracovalo 1 657 ekonomicky aktivních, což představovalo 33,1 %. Ve stavebnictví rovněž podíl ekonomicky aktivních nedosahoval okresních, krajských ani republikových hodnot – toto odvětví soustředilo pouze 7,3 % ekonomicky aktivních, zatímco v okrese se jednalo o 8,0 %, v kraji o 8,8 % a v ČR dokonce o 9,4 %. Ve výrobních odvětvích bylo tedy v úhrnu koncentrováno v Novém Městě celkem 48,4 % a v ČR 45,5 %, ale v okrese i v kraji byl podíl výrazně nadpoloviční a činil 57,9 % v okrese a 57,1 % v kraji.

Tab. 4.2: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR dle odvětví ekonomické činnosti (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

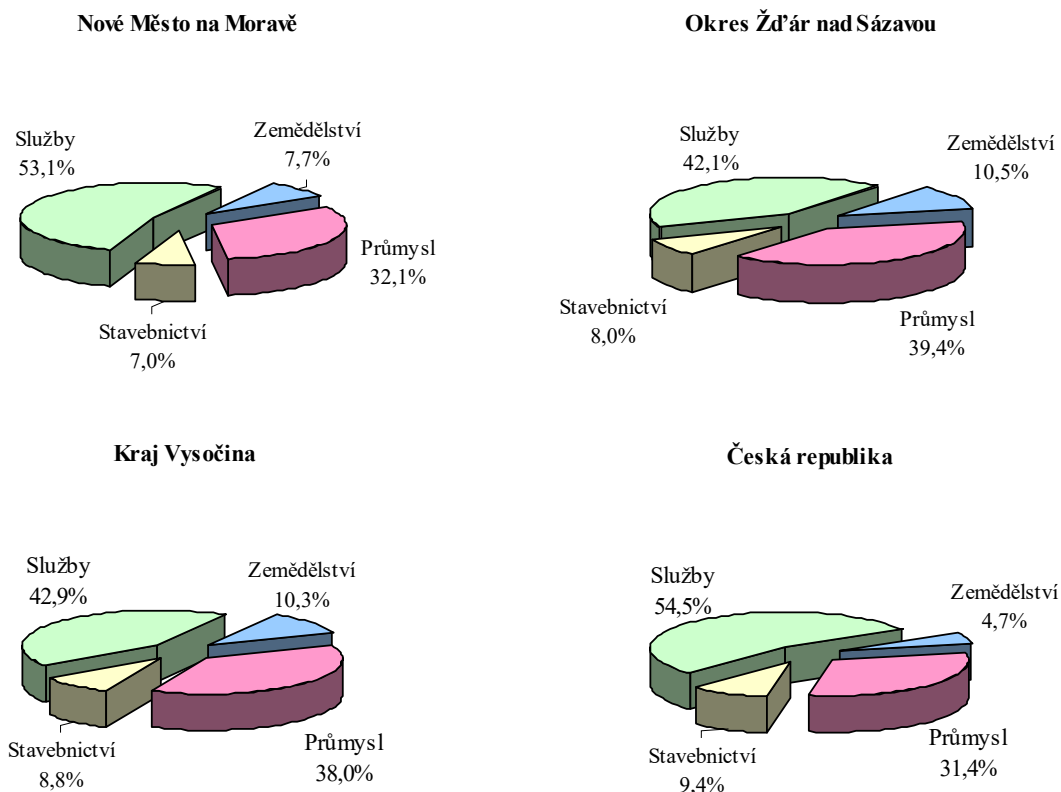
Odvětví	Nové Město na Moravě		Okres Žďár nad Sázavou		Kraj Vysočina		Česká republika	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Zemědělství	399	8,0	5 970	10,5	26 006	10,3	249 359	4,7
Průmysl	1 657	33,1	22 458	39,4	96 374	38,0	1 650 855	31,4
Stavebnictví	364	7,3	4 585	8,0	22 239	8,8	492 101	9,4
Obchod	438	8,7	5 004	8,8	22 492	8,9	601 461	11,4
Pohostinství a ubytování	202	4,0	2 239	3,9	7 988	3,2	213 845	4,1
Doprava a spoje	179	3,6	2 769	4,9	13 990	5,5	379 668	7,2
Peněžnictví	89	1,8	894	1,6	3 985	1,6	117 847	2,2
Služby pro podniky	181	3,6	1 746	3,1	7 790	3,1	296 768	5,6
Verejná správa	238	4,7	2 740	4,8	14 127	5,6	348 391	6,6
Školství a zdravotnictví	1 007	20,1	6 496	11,4	29 275	11,6	617 189	11,7
Ostatní služby	260	5,2	2 117	3,7	9 177	3,6	285 915	5,4
Celkem	5 012	100,0	57 018	100,0	253 441	100,0	5 253 400	100,0

Pramen: Ekonomická aktivita obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004, vlastní výpočty

Nové Město na Moravě se tedy poněkud lišilo z hlediska odvětvové struktury ekonomicky aktivních obyvatel od struktury okresu i kraje a bylo mnohem více orientováno na sektor služeb. Specializaci však město vykazovalo v porovnání s ČR pouze v odvětví „školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnost“, kde působilo 20,1 % ekonomicky aktivních obyvatel, zatímco v ČR se jednalo pouze o 11,7 % (podobně v kraji i okrese). Důvodem je především přítomnost nemocnice v Novém Městě, která sama o sobě zaměstnávala zhruba 800 zaměstnanců, z nichž většina měla trvalé bydliště v Novém Městě. Zbývající odvětví terciéru jsou v komparaci s republikou poddimenzována. Ve srovnání s krajem i okresem bylo ve městě o něco více zastoupeno odvětví peněžnictví a pojišťovnictví a také heterogenní odvětví „služby pro podniky“, které zahrnuje činnosti v oblasti nemovitostí, výzkum a vývoj a služby pro podnikatele. Větší podíl ekonomicky aktivních obyvatel než v kraji působil v Novém Městě na Moravě také v pohostinství a ubytování.

Obr. 4.1: Odvětvová struktura ekonomicky aktivních obyvatel v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR dle odvětví ekonomické činnosti (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Pramen: Ekonomická aktivita obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004, vlastní výpočty

4.1.2. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle vzdělání

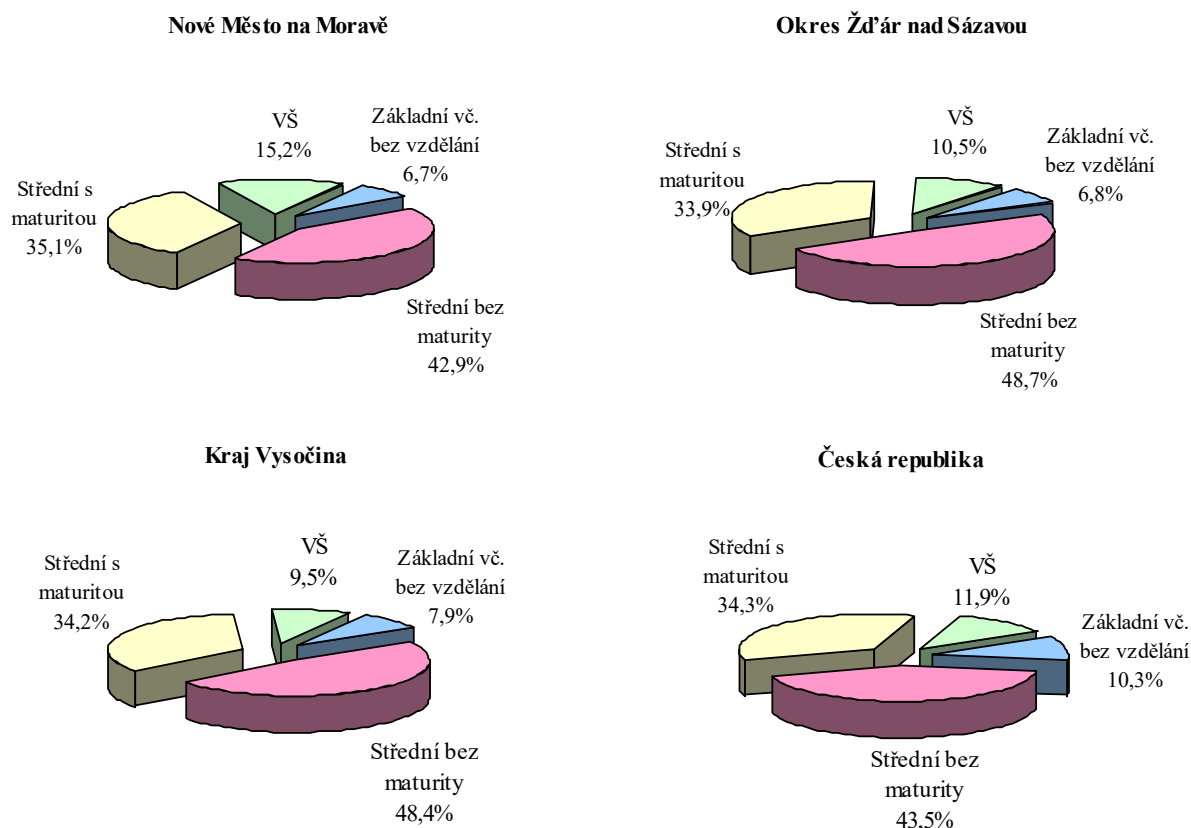
Vzdělanostní struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Nového Města na Moravě, okresu, kraje a ČR je zachycena v tabulce č. 4.3 a obrázku č. 4.2.

Tab. 4.3: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR dle vzdělání (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Územní jednotka	EA celkem	z toho se vzděláním			
		základní vč. bez vzdělání	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské
Nové Město na M.	5 012	336	2 152	1 760	764
Okres Žďár n. S.	57 018	3 885	27 781	19 349	6 003
Kraj Vysočina	253 441	20 101	122 746	86 632	23 961
ČR	5 253 400	543 318	2 284 896	1 799 799	625 387

Pramen: Ekonomická aktivita obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004, vlastní výpočty

Obr. 4.2: Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle vzdělání v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR dle vzdělání (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007)

Pramen: Ekonomická aktivita obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 - kraj Vysočina, ČSÚ, Jihlava, 2004, Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004, vlastní výpočty

Nové Město na Moravě vykazuje tradičně jednu z nejvyšší úrovní vzdělání mezi městy na Vysočině. Při sčítání v roce 2001 vykázalo vzdělání nejméně s maturitou (střední vzdělání s maturitou, vyšší odborné vzdělání a vysokoškolské vzdělání) dokonce více než polovina ekonomicky aktivních obyvatel města (50,3 %). Vyšší podíl vysokoškoláků z ekonomicky aktivních obyvatel v celém kraji Vysočina mělo pouze okresní město Žďár nad Sázavou. Také celý okres měl vyšší vzdělanostní úroveň než kraj Vysočina.

Nižší než v okrese, kraji i republice byl v Novém Městě podíl středoškoláků bez maturity (42,9 %) a nižší než v kraji a ČR také podíl osob, které měly pouze základní vzdělání, ať ukončené či neukončené, nebo byly bez vzdělání (v republice podíl těchto ekonomicky aktivních přesáhl 10 %).

4.1.3. Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti v Novém Městě na Moravě dle částí obce

Ve struktuře ekonomicky aktivních obyvatel dle odvětví ekonomické činnosti lze v jednotlivých místních částech Nového Města na Moravě sledovat určité diference. Především v zemědělství je zřejmý výrazný rozdíl mezi vlastním městem a ostatními částmi, které mají spíše venkovský charakter. Zatímco v centrální části působilo v zemědělství pouze 4,7 % ekonomicky aktivních, ve většině ostatních částech města to byla více než pětina

(s výjimkou Rokytna a Pohledce), v Hlinném více než čtvrtina (27,9 %) a ve Studnicích dokonce 30,8 % všech ekonomicky aktivních.

Také v průmyslových odvětvích jsou patrné rozdíly – největší, více než třetinový, podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva Pohledce a v Maršovic působil v průmyslu, naopak v Hlinném a Olešné to byla méně než čtvrtina a ve Studnicích pouze 15,4 %. Podíl osob působících v průmyslu je odvislý od dostupnosti do vlastního Nového Města, kde je většina průmyslových podniků koncentrována. Vyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel působících ve stavebnictví než v průměru v celém Novém Městě byl především ve Studnicích, Rokytně a Maršovcích, kde překročil desetinu, kdežto nepřilíš významně bylo stavebnictví zastoupeno v Jiříkovicích a v Pohledci.

Tab. 4.4: Struktura ekonomicky aktivních obyvatel v Novém Městě na Moravě dle částí obce a odvětví ekonomické činnosti (k 1.3.2001)

Část obce	Celkem	Zemědělství		Průmysl		Stavebnictví		Služby	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Hlinné	68	21	30,9	17	25,0	6	8,8	24	35,3
Jiříkovice	85	21	24,7	31	36,5	3	3,5	30	35,3
Maršovice	89	19	21,3	31	34,8	11	12,4	28	31,5
Nové Město n. M.	4 004	199	5,0	1329	33,2	274	6,8	2202	55,0
Olešná	105	25	23,8	23	21,9	10	9,5	47	44,8
Petrovice	105	25	23,8	33	31,4	7	6,7	40	38,1
Pohledec	243	27	11,1	98	40,3	13	5,3	105	43,2
Rokytno	106	16	15,1	34	32,1	18	17,0	38	35,8
Slavkovice	194	42	21,6	63	32,5	19	9,8	70	36,1
Studnice	13	4	30,8	2	15,4	2	15,4	5	38,5
Město celkem	5 012	399	8,0	1 661	33,1	363	7,2	2 589	51,7

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004

Nadpoloviční většina obyvatel bydlících v ve vlastním Novém Městě působila při sčítání lidu v některém z odvětví služeb (51,9 %), zatímco v ostatních místních částech těchto hodnot v žádném případě dosaženo nebylo. Největší procento ekonomicky aktivních soustředěných v terciárním sektoru vykazala Olešná a Pohledec (více než dvě pětiny), nejméně naopak Jiříkovice, Rokytno a Maršovice (méně než třetinu).

4.2. Dojížd'ka a vyjížd'ka do zaměstnání

4.2.1. Obsazená pracovní místa

Trh práce v území je ovlivněn také vyjížd'kou a dojížd'kou pracujících do zaměstnání, která se zjišťuje rovněž pouze při pravidelných cenzech. Při sčítáních v roce 1980 a 1991 mělo Nové Město na Moravě z tohoto hlediska poněkud jinou roli než při posledním sčítání v roce 2001. V roce 1980 bylo evidováno 1 392 osob, které do města za práci dojížděly, a to včetně pracujících ze Slovenska, ale na druhé straně 1 607 trvale bydlících obyvatel, které za práci vyjížděly za hranice města. Saldo vyjížd'ky a dojížd'ky bylo tedy záporné (-215). Nové Město na Moravě mělo tak spíše obytnou než pracovní funkci. Obdobná byla situace také v roce 1991, kdy se záporné saldo vyjížd'ky a dojížd'ky ještě prohloubilo na 247 obyvatel.

V roce 2001 byla situace jiná. Na území Nového Města na Moravě žilo 4 640 pracujících, z nichž 1 526 vyjíždělo za prací za hranice města a 1 735 obyvatel jiných obcí do města za prací dojíždělo. Saldo dojížděky za prací bylo kladné a činilo 209 osob. K datu sčítání bylo v Novém Městě na Moravě 4 849 obsazených pracovních míst a funkce města se tedy ve srovnání s minulými obdobími změnila na pracovní. Důvodem této změny může být mimo jiné pokles počtu pracovních míst v průmyslových odvětvích a nárůst jejich počtu ve službách. Průmysl byl výrazně zastoupen především ve Žďáře nad Sázavou, kam také mnoho obyvatel obcí oscilujících mezi okresním městem a Novým Městem na Moravě vzhledem k dobrému dopravnímu spojení dojíždělo. S počátkem ekonomické transformace a recese průmyslu se z tohoto sektoru uvolněná pracovní síla začala uplatňovat především v poddimenzovaném sektoru služeb, který se již od počátku devadesátých let začal rozvíjet i ve městech velikosti Nového Města na Moravě.

Tab. 4.5: Dojížděka a vyjížděka do zaměstnání v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou a v kraji Vysočina (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005)

Území	Zaměstnaní bydlící	Vyjíždějící mimo území	Dojíždějící do území	Saldo	OPM*	OPM/Z**
Nové Město n. M.	4 640	1 526	1 735	209	4 849	1,05
Žďár nad Sázavou	53 173	6 740	3 037	-3 703	49 470	0,93
Kraj Vysočina	235 842	19 550	8 763	-10 787	225 055	0,95

* obsazená pracovní místa, ** obsazená pracovní místa/zaměstnaní bydlící

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 - dojížděka a vyjížděka k 1.3.2001, ČSÚ, Praha, 2004

4.2.2. Struktura zaměstnaných podle doby dojížděky do zaměstnání v Novém Městě na Moravě dle částí obce

Z celkového počtu 1 526 vyjíždějících do zaměstnání za hranice Nového Města na Moravě jich 1 132, tj. 74,2 % vyjíždělo denně. Největší skupinu z osob dojíždějících denně tvořili ti, u kterých doba dojížděky za prací činila 15 – 29 minut (46,0 %). Zhruba 30 % vyjíždějících dojíždělo za prací do míst vzdálených od místa bydliště 30 – 44 minut, desetina pak až do vzdálenosti větší než 45 minut od domova. Pouze 8,0 % vyjíždějících z Nového Města mělo zaměstnání v dosahu 15 minut z místa bydliště.

Tab. 4.6: Denní vyjížděka do zaměstnání v Novém Městě na Moravě dle částí obce a času dojíždění (k 1.3.2001)

Místní část	Celkem	do 14 minut		15 – 29 min.		30 – 44 min.		45 a více min.	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Hlinné	31	2	6,5	19	61,3	10	32,3	0	0,0
Jiřkovice	35	1	2,9	13	37,1	13	37,1	8	22,9
Maršovice	14	1	7,1	6	42,9	4	28,6	3	21,4
Nové Město na Mor.	874	69	7,9	420	48,1	290	33,2	95	10,9
Olešná	27	3	11,1	13	48,1	9	33,3	2	7,4
Petrovice	27	3	11,1	10	37,0	12	44,4	2	7,4
Pohledec	32	2	6,3	13	40,6	9	28,1	8	25,0
Rokytno	17	0	0,0	6	35,3	6	35,3	5	29,4
Slavkovice	74	13	17,6	49	66,2	10	13,5	2	2,7
Studnice	1	0	0,0	1	100,0	0	0,0	0	0,0
Město celkem	1 132	94	8,3	550	48,6	363	32,1	125	11,0

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2004

4.2.3. Hlavní směry vyjížd'ky a dojížd'ky do zaměstnání

Ze sčítání lidu, z údajů o směrech dojížd'ky a vyjížd'ky do zaměstnání, lze také zjistit, jaké obce tvoří zázemí Nového Města na Moravě dle dojížd'ky do zaměstnání a kam především míří za prací obyvatelé Nového Města.

Mezi dojíždějícími do Nového Města převažovali obyvatelé obcí okresu Žďár nad Sázavou – z celkového počtu 1 735 dojíždějících jich z obcí okresu Žďár nad Sázavou (v hranicích platných o 1.1.2005) dojíždělo do Nového Města 1 630, tj. 94,0 %. Z ostatních obcí kraje Vysočina dojíždělo do města za prací dalších 14 osob, z toho z Havlíčkova Brodu 4 osoby a Jihlavy 2 osoby, ze zbývajících 8 obcí kraje po jedné osobě. Dalšíh 91 pracujících dojíždělo do Nového Města na Moravě z 56 obcí nacházejících se mimo hranice kraje Vysočina, a to nejvíce z Brna (19 osob). Po 4 osobách dojíždělo za prací také z Prahy, Poličky a Nedvědice.

Pokud chceme definovat dojížd'kové zázemí města, lze ho vymežit jako soubor obcí, z nichž do centra regionu dojíždí minimálně 10 % osob zaměstnaných a v obci trvale žijících. Dojížd'kové zázemí Nového Města na Moravě při sčítání lidu v roce 2001 tvořilo 19 obcí. Celkový počet zaměstnaných vyjíždějících za prací do Nového Města na Moravě z celého dojížd'kového zázemí činil 758 osob a průměrný podíl vyjíždějících představoval více než čtvrtinu všech zaměstnaných trvale bydlících v dojížd'kovém zázemí města.

Tab. 4.7: Dojížd'kové zázemí Nového Města na Moravě (k 1.3.2001)

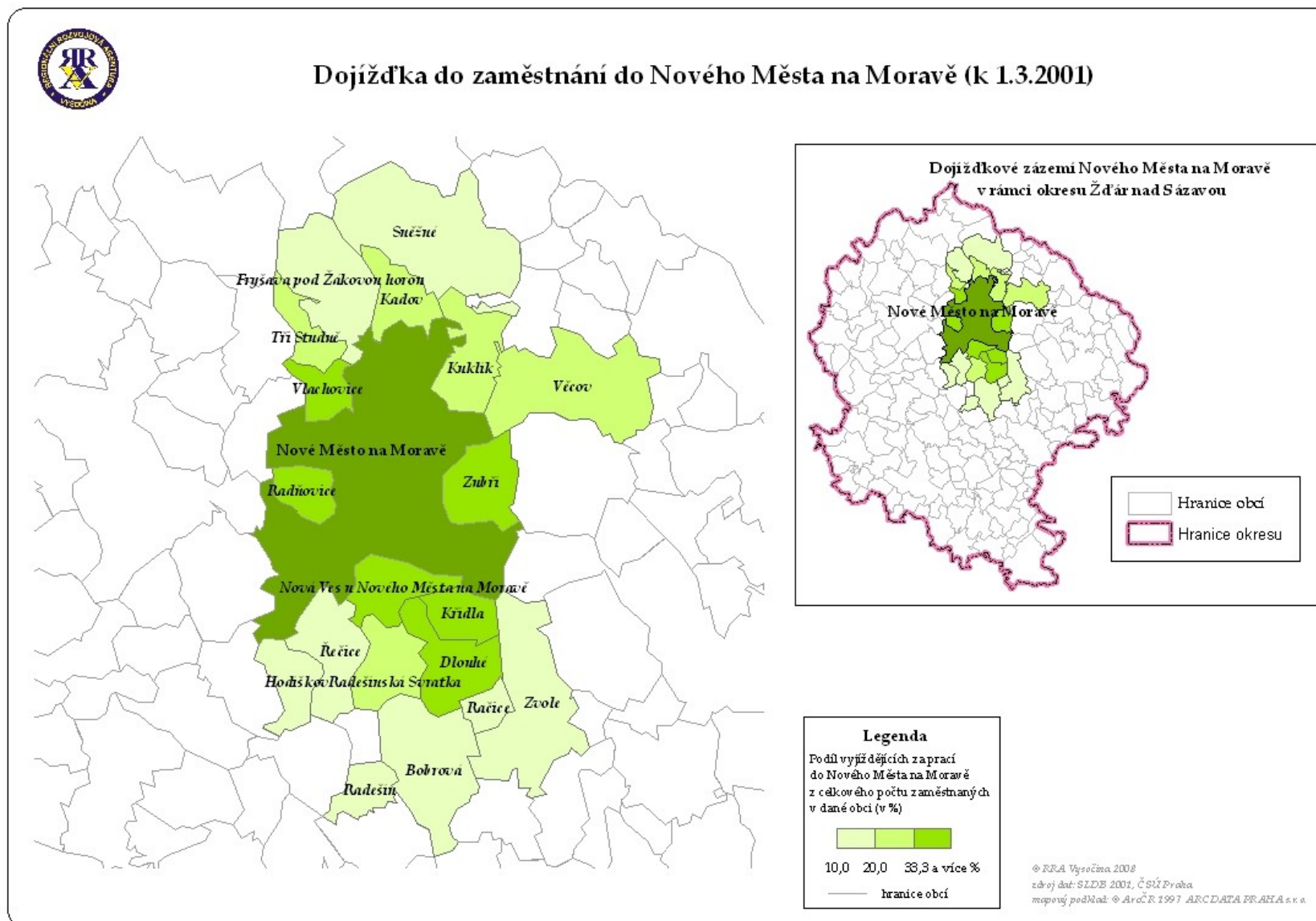
ZÓNY	POČET OBCÍ	ZAMĚSTNANÍ	Z TOHO VYJÍŽDĚJÍCÍCH DO NOVÉHO MĚSTA	PRŮMĚRNÝ PODÍL VYJÍŽDĚJÍCÍCH (%)*
ZÓNA 1 (33,4 % A VÍCE)	6	807	366	45,4
ZÓNA 2 (20,0 – 33,3 %)	5	699	198	28,3
ZÓNA 3 (10,0 – 19,9 %)	8	1 418	194	13,7
CELKEM	19	2 924	758	25,9

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 - dojížd'ka a vyjížd'ka k 1.3.2001, ČSÚ, Praha, 2004

První zóna, tedy soubor obcí, z nichž dojíždělo za prací do Nového Města na Moravě více než třetina všech osob, které měly v dané obci trvalé bydliště a zároveň byly zaměstnané, tvořilo 6 obcí, a to jednak těch, které byly do počátku devadesátých let součástí Nového Města (Zubří, Nová Ves u Nového Města na Moravě, Vlachovice, Křídla a Radňovice), ale také obec Dlouhé. V těchto obcích v úhrnu žilo 807 pracujících obyvatel a z nich 366, tedy 45,4 % vyjíždělo za prací právě do Nového Města.

Zónu 2 v zázemí města tvořilo v roce 2001 celkem 5 obcí, a to Věcov, Kadov, Radešínská Svratka, Kuklík a Tři Studně. Z těchto obcí vyjíždělo do Nového Města za prací průměrně 28,3 % všech zaměstnaných a trvale bydlících. Třetí zónu vytvářelo 8 obcí lokalizovaných ve větší dojížd'kové vzdálenosti od Nového Města, a to Fryšava pod Žákovou horou, Řečice, Račice, Hodíškov, Zvole, Sněžné, Bobrová a Radešín. V této zóně mělo trvalé bydliště 1 418 zaměstnaných osob, z nichž 194 vyjíždělo za prací právě do Nového Města. Průměrný podíl vyjíždějících tedy tvořil 13,7 %.

Na základě výsledků ze sčítání lidu lze také sledovat, kam vyjíždějí obyvatelé Nového Města do zaměstnání. Nejsilnější vazby má logicky s okresním městem; v roce 2001 sem za práci jezdilo 758 obyvatel, tzn. 49,7 % všech vyjíždějících za prací za hranice Nového Města. Druhý nejsilnější proud (123 osob) směřoval do Dolní Rožinky, kde je lokalizována těžba a

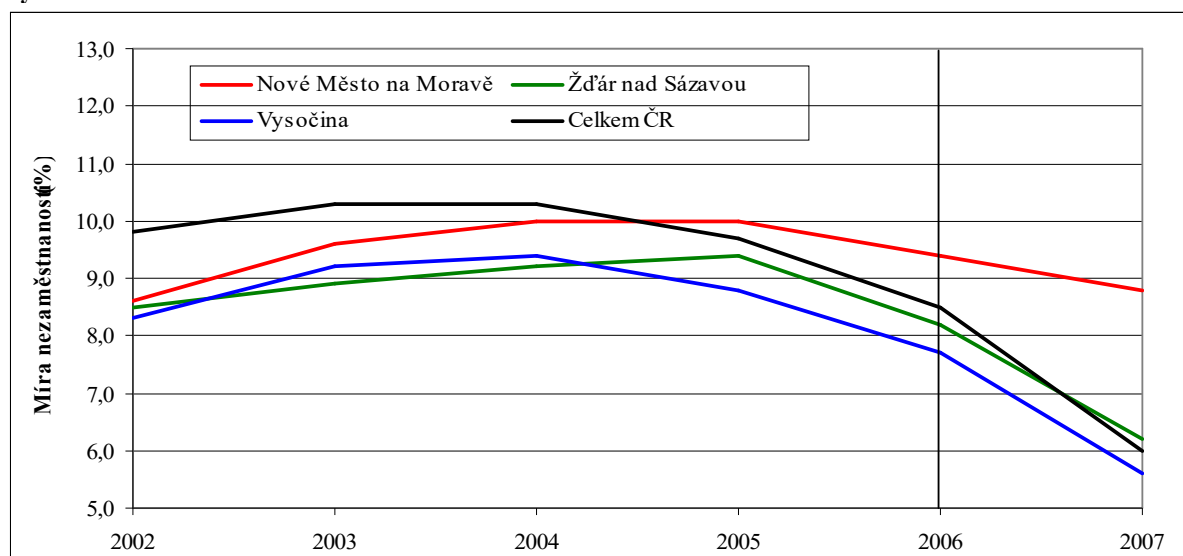
úprava uranu, která i v současnosti pokračuje (podle posledního usnesení vlády byla prodloužena do konce roku 2008). Do hlavního města dojíždělo za prací celkem 97 obyvatel a do Brna pak 85 obyvatel Nového Města na Moravě. Pátý nejsilnější proud směřoval do Bystřice nad Pernštejnem (66 dojíždějících). S ostatními obcemi byly již vazby méně intenzivní (do krajského města dojíždělo za prací pouze 19 obyvatel, do Havlíčkova Brodu 12, do Třebíče 4 a do Pelhřimova 3 obyvatelé).

4.3. Nezaměstnanost¹¹

4.3.1. Vývoj míry nezaměstnanosti

Vývoj situace na trhu práce z hlediska míry nezaměstnanosti byl v posledních pěti letech (2002 – 2007) v kraji Vysočina příznivější než v celé České republice. Obdobná byla situace i ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Třebíč, který průměrné hodnoty výrazně převyšoval a přes podstatné zlepšení v posledním roce zde míra nezaměstnanosti zůstala vyšší než v celé ČR.

Obr. 4.3: Vývoj míry nezaměstnanosti v Novém Městě na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 – 2007

Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa v okresech ČR, 2002 – 2007, SSZ MPSV ČR, 2003 – 2008, GIS prostorová analýza, ÚP Žďár nad Sázavou, 2008, vlastní výpočty

¹¹ Při analýze nezaměstnanosti je nutné vysvětlit následující: od července 2004 dochází ke změně v metodice výpočtu míry nezaměstnanosti za okresy, kraje a ČR. Míra nezaměstnanosti se do té doby počítala jako podíl všech uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce a pracovní síly v daném území. Změna výpočtu míry nezaměstnanosti spočívala jednak v tom, že do nové pracovní síly byly zahrnuti také cizinci působící na daném území a zároveň se změnil i čítec, který již není tvořen všemi uchazeči o zaměstnání, ale pouze tzv. dosažitelnými uchazeči, tedy těmi, kteří jsou schopni okamžitě nastoupit do zaměstnání (bez uchazečů v rekvalifikaci, na nemocenské, ve vazbě apod.). V praxi se tato změna projevila snížením míry nezaměstnanosti. Míru nezaměstnanosti počítanou původní metodou bylo možné zjistit až do konce roku 2006, poté již údaje nutné k výpočtu, konkrétně pracovní síla počítána původní metodikou, zveřejňovány nebyly.

Výpočet míry nezaměstnanosti za menší územní celky než okresy (obce, správní obvody POÚ, ORP) se prováděl podílem všech uchazečů o zaměstnání z ekonomicky aktivních obyvatel zjištěných při posledním sčítání lidu v roce 2001, neboť data o pracovní síle za obce nejsou k dispozici. Od července 2004 došlo také k úpravě a do čitatele se rovněž jako v případě okresů, krajů a ČR zahrnují pouze dosažitelné uchazeče o zaměstnání. Z důvodu zachycení skutečného vývoje míry nezaměstnanosti za Nové Město na Moravě je však v obr. č. 29 užitá původní metodika, tedy se všemi uchazeči o zaměstnání. Rovněž je třeba upozornit, že vzhledem k tomu, že Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR nepodniklo v souvislosti se změnou hranic některých krajů a okresů k 1.1.2005 ani k 1.1.2007 žádné opatření týkající se srovnatelnosti dat, je v následujícím textu přístupováno při sledování vývoje nezaměstnanosti a struktury nezaměstnaných k jednotlivým územím v hranicích platných vždy k danému časovému období.

Okres Žďár nad Sázavou vykázal v roce 2002 o něco vyšší míru nezaměstnanosti než kraj Vysočina, ale v následujících dvou letech charakteristickým nárůstem nezaměstnanosti na většině území ČR zde míra nezaměstnanosti klesla pod krajský průměr. Zatímco však v kraji Vysočina se začala nezaměstnanost snižovat již v roce 2005, v okrese Žďár to bylo až o rok později – nejvyšší míra nezaměstnanosti zde byla dosažena právě na konci roku 2005. V následujících dvou letech v okrese sice míra nezaměstnanosti klesala, ale méně intenzivně než v ČR, takže na konci roku 2007 činila 6,2 %, což bylo o něco více než v ČR (6,0 %) i v kraji Vysočina (5,6 %).

Vývoj míry nezaměstnanosti v Novém Městě na Moravě se odehrával na vyšší úrovni než v příslušném okrese, ale měl podobný průběh. Míra nezaměstnanosti na konci roku 2002 činila 8,6 %, což bylo o něco více než v kraji Vysočina (8,3 %) i v okrese Žďár nad Sázavou (8,5 %), ale výrazně méně než v ČR (9,8 %). Poté však následoval pozvolný nárůst až do roku 2004, kdy míra nezaměstnanosti ve městě (10,0 %) překročila republikovou úroveň (9,7 %). Na stejné hodnotě zůstala i v roce následujícím, zatímco v okrese se ještě mírně zvýšila a v kraji i ČR naopak o něco snížila. V následujících dvou letech sice začala míra nezaměstnanosti klesat i v Novém Městě, ale ne tak rychle jako na ostatních úrovních, takže na konci roku 2007 dosáhla 8,8 %, což bylo výrazně více než v okrese, kraji i ČR, přesto však nejméně od konce roku 2002.

Tab. 4.8: Vývoj vybraných charakteristik trhu práce v Novém Městě na Moravě v letech 2002 – 2007 (vždy k 31.12.)

Měsíc	Počet uchazečů				Volná místa	PU/VM	Míra nezaměstnanosti		
	celkem	ženy	absolventi	OZP*			celkem	ženy	muži
2002	428	188	53	87	8	53,5	8,6	8,2	8,8
2003	483	242	48	98	3	161,0	9,6	10,6	8,8
2004	508	251	53	101	11	46,2	10,0	10,8	9,3
2005	502	247	56	111	15	33,5	10,0	10,8	9,4
2006	472	238	41	108	37	12,8	9,4	10,4	8,6
2007	442	239	33	104	33	13,4	8,8	10,5	7,4

Pramen: GIS prostorová analýza, ÚP Žďár nad Sázavou, 2008, vlastní výpočty

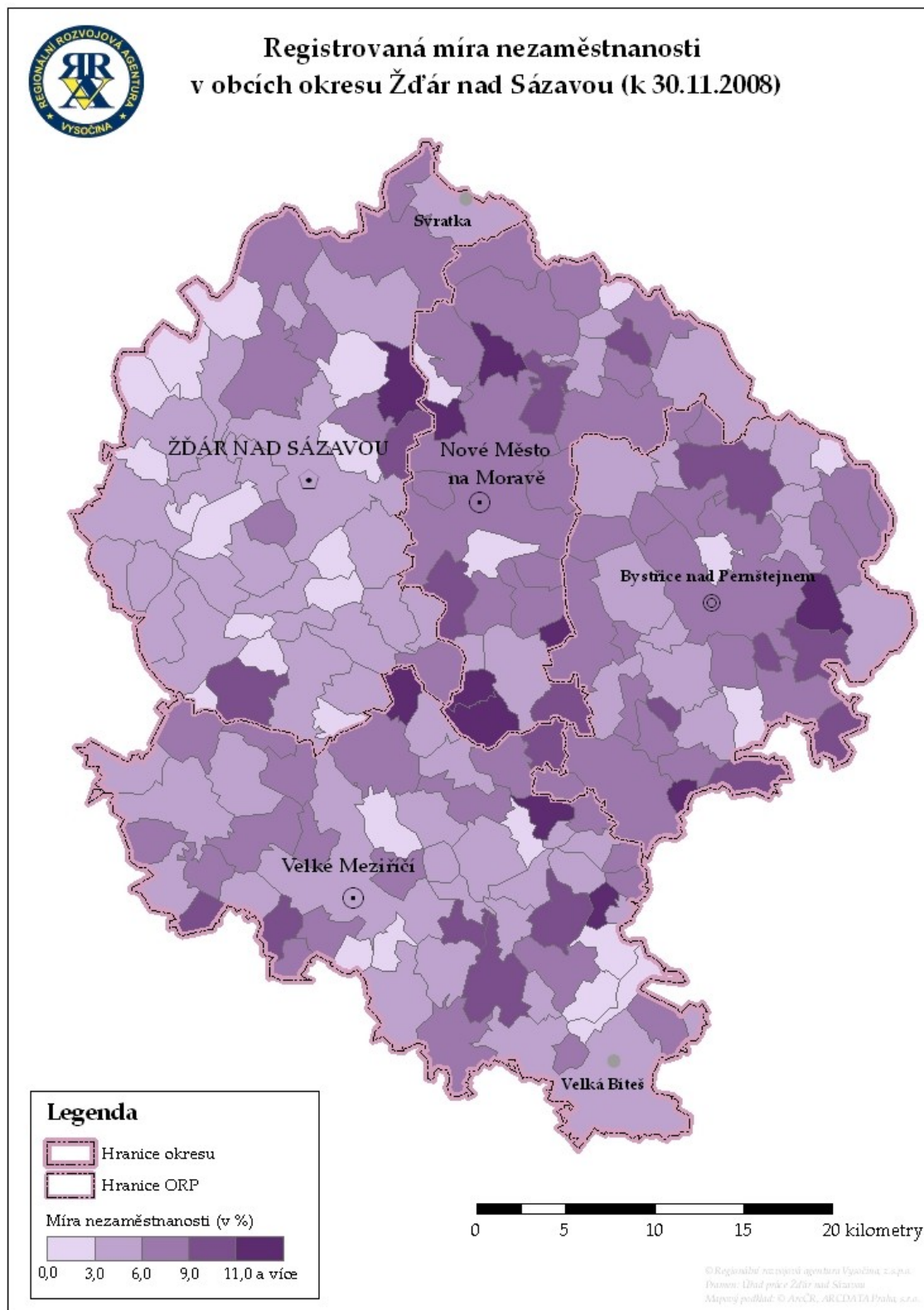
* OZP osoby se zdravotním postižením

Na trhu práce v České republice lze sledovat odlišnou úroveň nezaměstnanosti dle **pohlaví**. Po většinu roku převažují v evidenci úřadů práce ženy, pouze v zimních měsících, kdy neprobíhají práce sezónního charakteru (stavebnictví, zemědělství) se poměr více vyrovnává. V zásadě platí, že míra nezaměstnanosti žen je vždy výrazně vyšší než v případě mužů. Údaje o míře nezaměstnanosti dle pohlaví v Novém Městě však tomuto předpokladu neodpovídají – na konci roku 2002, 2004 a 2005 převažovali mezi uchazeči o zaměstnání muži nad ženami a v roce 2003 a 2006 byl jejich počet velmi vyrovnaný. Až v roce 2007 tvořily ženy výraznější podíl z celkového počtu uchazečů (54,1 %).

Tyto hodnoty se odráží i do odlišné míry nezaměstnanosti, tedy podílu evidovaných mužů, resp. žen z ekonomicky aktivních mužů, resp. žen. V roce 2002 byla míra nezaměstnanosti žen (8,2 %) nižší než mužů (8,8 %), v ostatních letech však vždy přesahovala 10 %, zatímco v případě mužů se pohybovala kolem 9 % a v roce 2007 klesla dokonce na 7,4 %.

Během posledních pěti let se měnila také situace na trhu práce z hlediska uchazečů se zdravotním postižením (OZP). Zatímco v roce 2002 tvořili tito uchazeči 20,4 % všech

uchazečů, v roce 2005 to bylo 22,1 % a na konci roku 2007 dokonce 23,5 %. Zlepšující se

situace na trhu práce v Novém Městě se na skupině handicapovaných občanů tedy dosud dostatečně neprojevila a OZP stále patří mezi obtížně umístitelné uchazeče na trhu práce. Ve srovnání s ostatními územními celky (okres, kraj, ČR) byl podíl OZP z celkového počtu uchazečů v roce 2002 výrazně vyšší než v ČR (13,0 %) i v kraji Vysočina (13,7 %) a rovněž o něco vyšší než v okrese Žďár nad Sázavou (17,6 %). O pět let později již nebyly rozdíly tak vysoké, neboť podíl OZP se podstatně zvýšil všude – v ČR na 18,4 %, v kraji na 20,7 % a v okrese Žďár nad Sázavou dokonce tvořili zdravotně postižení více než čtvrtinu všech nezaměstnaných. Vysoký podíl OZP mezi nezaměstnanými v okrese a potažmo v Novém Městě je zřejmě způsoben silným zastoupením těžebního a strojírenského průmyslu v dřívějších dobách a s tím související zvýšenou zaměstnaností zdejších obyvatel ve zdravotně náročnějších pracovních podmínkách.

Podstatně příznivější byl v posledních letech vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol, tedy osob, kterým od úspěšného dokončení docházky do škol všech stupňů dosud neuplynuly dva roky. Jejich podíl z celkového počtu uchazečů v roce 2002 představoval 12,4 %, což bylo méně než v okrese (14,7 %) i v kraji (14,4 %), ale více než na úrovni ČR (11,6 %), ale v roce 2003 již klesl pod hranici 10 %. V roce 2004 činil 10,4 % a o rok později ještě 11,1 %, ale v posledních dvou letech rychle klesal a v prosinci roku 2007 absolventi tvořili pouze 7,5 % všech uchazečů, což bylo opět méně než v okrese i kraji (oba 7,8 %), ale více než v ČR (6,4 %). Narozdíl od OZP však nelze situaci na trhu práce hodnotit jako nepříznivou. V určitých profesích je v současnosti velmi málo volné pracovní síly a poptávka po čerstvých absolventech škol stále narůstá.

Data z Úřadu práce ve Žďáře nad Sázavou rovněž umožňují náhled na počet volných pracovních míst, která ve městě k danému datu (31.12.) byla, i když dle jejich počtu nelze striktně usuzovat na situaci na trhu práce z hlediska poptávky po pracovní síle, neboť Nové Město není uzavřený systém a jeho obyvatelé v mnoha případech za prací dojíždějí a pro objektivní hodnocení je tedy třeba zohlednit i pracovní místa nabízená v jiných městech, především ve Žďáře nad Sázavou. Přesto však lze hodnotit vývoj na trhu práce z hlediska nabídky volných míst ve městě spíše pozitivně. Zatímco ke konci roku 2002 jich zaměstnavatelé ve městě inzerovali pouze 8 a na konci roku 2003 dokonce pouze 3 místa a nedostatek volných míst byl i v celém okrese, začala se situace ve městě od roku 2004 postupně zlepšovat a v posledních dvou letech míst výrazně přibývalo. Na konci roku 2007 sice připadalo na jedno hlášené volné místo ve městě 13,4 uchazečů, ale v dojízdňkové vzdálenosti 15 km bylo nabízeno dalších více než 600 míst (Žďár nad Sázavou – 540, Bystřice nad Pernštejnem – 56 a Ostrov nad Oslavou – 28).

4.3.2. Struktura nezaměstnanosti

V následující kapitole bude analyzována struktura uchazečů o zaměstnání podle věku, vzdělání a délky evidence. Věkové složení uchazečů o zaměstnání se za posledních pět let výrazně změnilo, a to nejen na území Nového města na Moravě, ale i v případě ostatních sledovaných územních celků. V roce 2002 tvořili největší skupinu nezaměstnaných uchazeči ve věku 25 – 49 let a stejně tomu tak bylo i v roce 2007, i když podíl této skupiny na všech uchazečích v Novém Městě klesl o něco výrazněji než v ostatních územních celcích (v kraji Vysočina dokonce vzrostl). Podstatné změny jsou však zřejmé u skupiny uchazečů ve věkové kategorii 18 – 24 let. Zatímco v roce 2002 činil jejich podíl v Novém Městě 27,1 % a větší než čtvrtinový byl i v okrese a kraji, za pět let se snížil na 17,4 %. Tato změna byla způsobena jednak demografickou situací, neboť v roce 2007 se na trh práce dostávají slabší ročníky narozené v druhé polovině osmdesátých let, a také celkovým zlepšením situace na

trhu práce, které bylo provázeno zvýšenou poptávkou po pracovní síle, takže příležitost pracovat dostaly i osoby bez praxe.

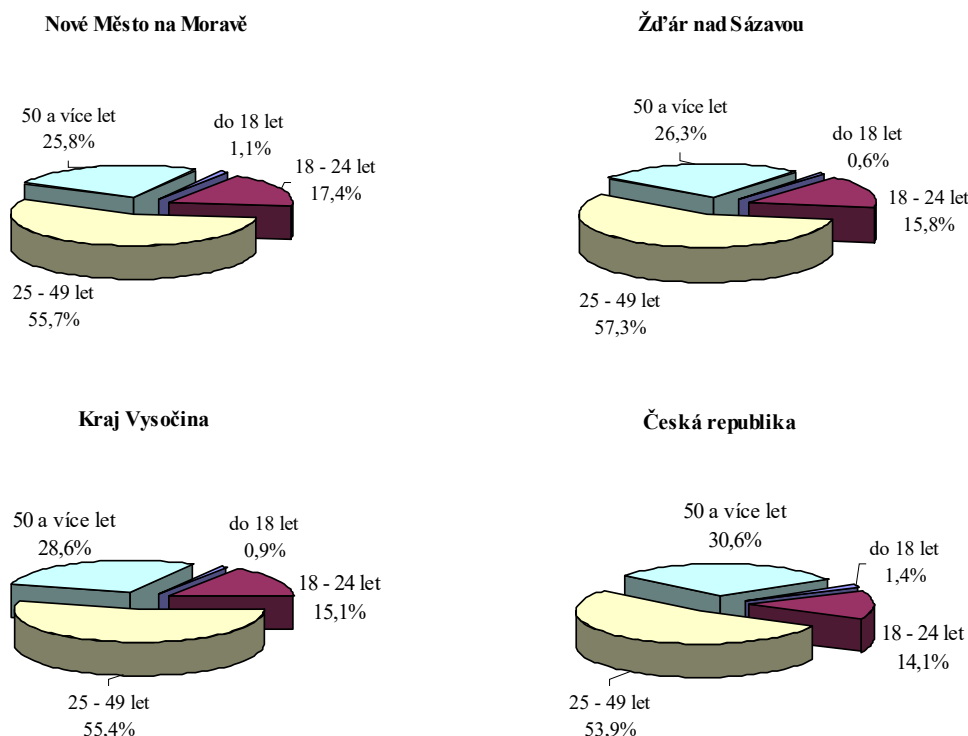
Na druhé straně došlo během posledních pěti let k výraznému nárůstu podílu uchazečů starších 50 let. Ti v roce 2002 tvořili v Novém Městě zhruba osminu a méně než 20 % jich bylo i v ostatních sledovaných územních celcích, kdežto do roku 2007 se jejich podíl výrazně zvýšil a v Novém Městě na Moravě představoval více než čtvrtinu všech uchazečů, v ČR dokonce 30,6 %. Zanedbatelný je podíl mladistvých osob v evidenci úřadů práce v okrese i kraji, v Novém Městě stejně jako na úrovni celé ČR tvořili mladiství o něco více než 1 % všech uchazečů. Průměrný věk uchazečů byl v roce 2007 v Novém Městě na Moravě 37,8 let, což bylo více než v okrese (34,6 let), kraji (35,0 let) i republice (35,8 let).

Tab. 4.9: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005)

Území	Počet uchazečů celkem		Struktura uchazečů o zaměstnání podle věkových skupin (v %)							
			do 18 let		18 - 24 let		25 - 49 let		50 a více let	
	2002	2007	2002	2007	2002	2007	2002	2007	2002	2007
Nové Město n. M.	428	442	0,9	1,1	27,1	17,4	59,3	55,7	12,6	25,8
Žďár nad Sázavou	5 200	3 918	0,5	0,6	26,8	15,8	57,7	57,3	15,0	26,3
Kraj Vysočina	21 548	16 202	0,8	0,9	27,2	15,1	54,3	55,4	17,8	28,6
ČR	51443 5	35487 8	1,3	1,4	24,1	14,1	55,3	53,9	19,4	30,6

Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

Obr. 4.4: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR k 31.12.2007

Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

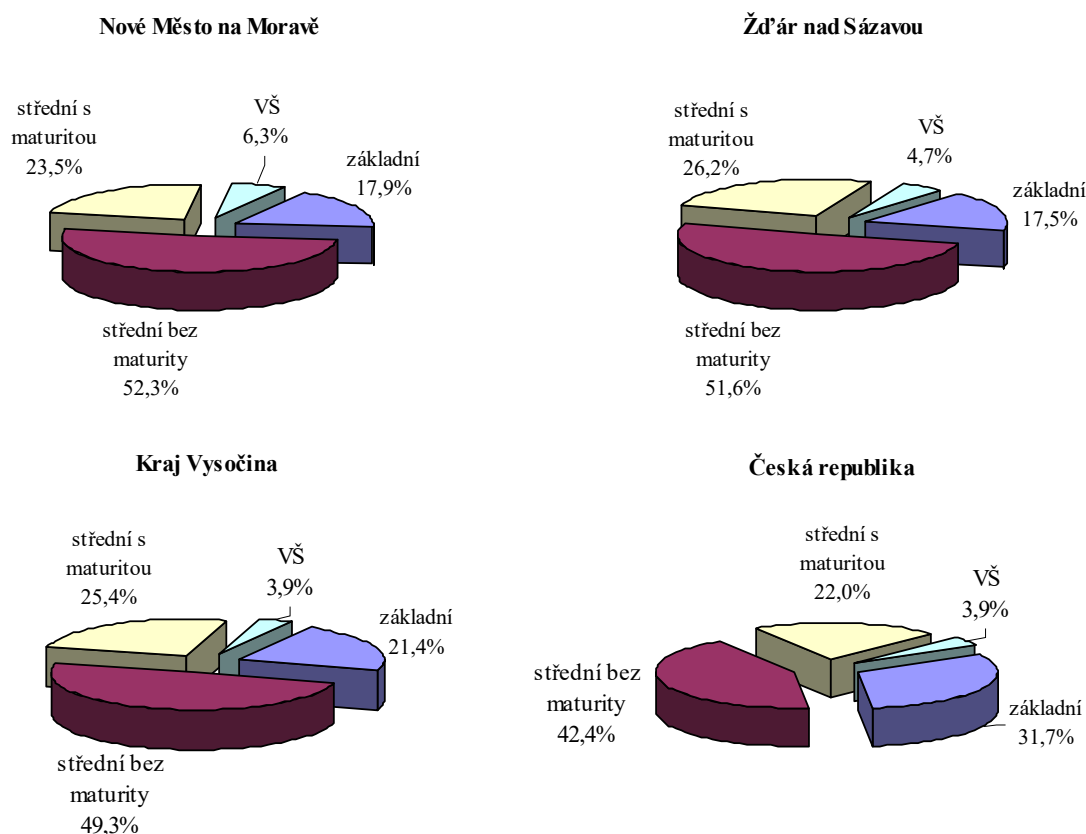
Struktura uchazečů podle vzdělání naznačuje vyšší kvalifikovanost volné pracovní síly v Novém Městě na Moravě než v okrese, kraji i v ČR. Podíl osob s nejnižším základním vzděláním činil v Novém Městě obdobně jako v okrese Žďár nad Sázavou v obou časových horizontech necelých 18 %, zatímco na úrovni kraje to byla více než pětina a v celé ČR mělo dokonce více než 30 % všech uchazečů pouze základní vzdělání. Největší skupinu uchazečů tvoří tradičně na všech sledovaných úrovních osoby se středním vzděláním bez maturity, přičemž v Novém Městě i okrese Žďár nad Sázavou představovaly v roce 2002 i 2007 více než polovinu všech nezaměstnaných, zatímco v ČR to bylo výrazně méně.

Tab. 4.10: Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005)

Území	Počet uchazečů celkem		Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání (v %)							
			základní		střední bez maturity		střední s maturitou		vysokoškolské	
	2002	2007	2002	2007	2002	2007	2002	2007	2002	2007
Nové Město n. M.	428	442	17,1	17,9	55,8	52,3	21,5	23,5	5,6	6,3
Žďár nad Sázavou	5 200	3 918	17,2	17,5	52,4	51,6	26,7	26,2	3,7	4,7
Kraj Vysočina	21 548	16 202	20,9	21,4	49,5	49,3	26,3	25,4	3,2	3,9
ČR	514435	354878	31,6	31,7	43,5	42,4	21,8	22,0	3,1	3,9

Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

Obr. 4.5: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR k 31.12.2007

Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

Uchazeči se středním vzděláním s maturitou tvořili v roce 2002 pouze něco málo přes pětinu všech evidovaných, což bylo zhruba stejně jako v celé ČR, ale podstatně méně než v okrese (26,7 %) i kraji Vysočina (26,3 %). Do roku 2007 se podíl středoškoláků s maturitou o něco zvýšil, ale úrovně okresu ani kraje nedosáhl. Větší než v ostatních sledovaných územích je v Novém Městě podíl vysokoškoláků mezi uchazeči, což odpovídá celkové vyšší kvalifikovanosti obyvatel města (viz kapitola 3.1.5). Na konci roku 2007 však nebyla vysokoškolákům k dispozici žádná volná pracovní místa přímo ve městě a tato situace dlouhodobě přetrvává. Pracovní místa ve městě vytváří především firma Medin a.s., která často hledá strojírenské dělníky, již méně vysokoškoláky. Příznivě nelze hodnotit ani situaci uchazečů s maturitou či vyučených bez maturity, neboť i jim není k dispozici dostatečné množství pracovních míst přímo ve městě a na jedno existující místo připadalo na konci roku 2007 více než 20 uchazečů. Informace o absolutních počtech uchazečů o zaměstnání a volných pracovních místech zachycuje následující tabulka.

Tab. 4.11: Struktura volných pracovních míst podle vzdělání v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005)

Území	Uchazeči a volná pracovní místa podle vzdělání							
	základní		SŠ bez maturity		SŠ smaturitou		vysokoškolské	
	uchaz.	VM	uchaz.	VM	uchaz.	VM	uchaz.	VM
Nové Město n. M.	79	17	231	11	104	5	28	0
Žďár nad Sázavou	684	521	2023	592	1027	163	184	34
Kraj Vysočina	3 469	2 511	7 982	2 492	4 118	597	633	164
ČR	112 350	62 978	150 469	56 825	78 079	16 182	13 980	4 897

Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

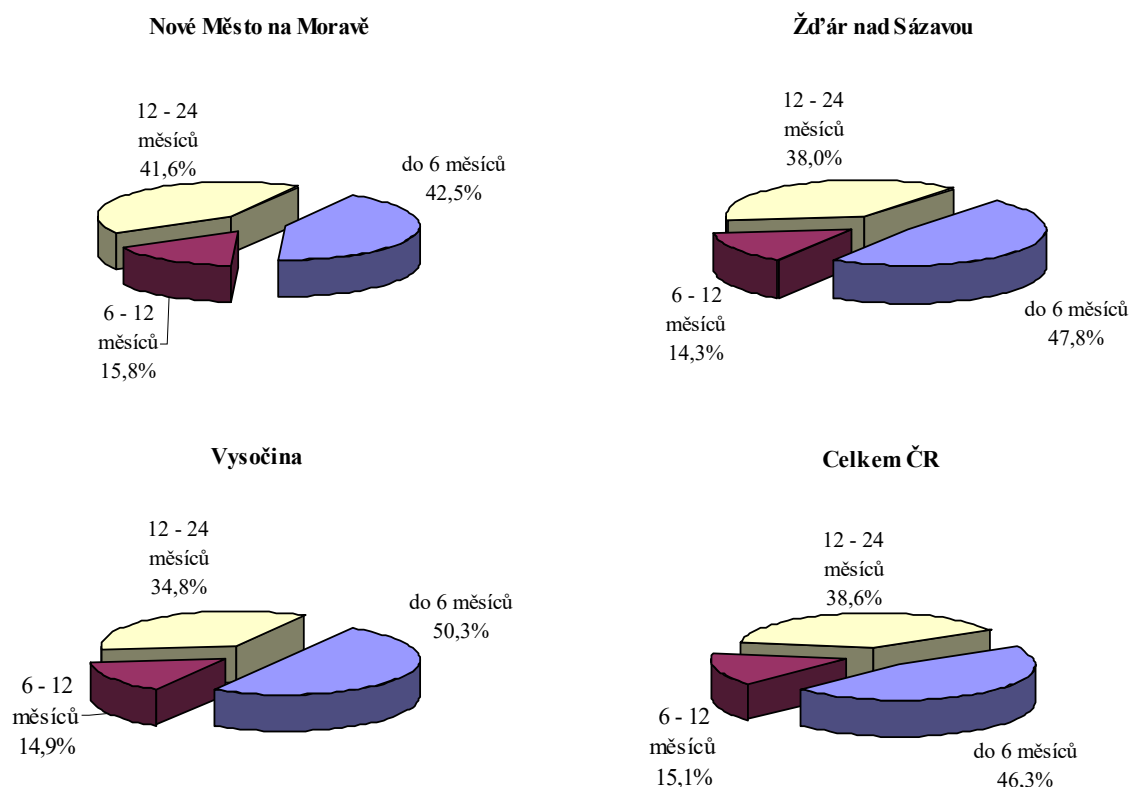
U nezaměstnaných lze sledovat také délku evidence na úřadech práce. Největší skupinu tvoří na všech sledovaných úrovních uchazeči nezaměstnaní dobu kratší než půl roku, ale zatímco v Novém Městě tvořili krátkodobě nezaměstnaní v roce 2002 pouze dvě pětiny všech uchazečů a na úrovni ČR 43,6 %, v okrese a kraji to byla nadpoloviční většina všech uchazečů. Po pěti letech se jejich podíl mírně zvýšil, zatímco v okrese a kraji klesl. Snížil se také podíl uchazečů registrovaných na úřadech práce více než půl roku a méně než rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu uchazečů vzrostl, přičemž na úrovni okresu a kraje mnohem výrazněji než v ČR a v Novém Městě, kde však překročil hranici dvou pětín, zatímco na ostatních úrovních se na konci roku 2007 udržoval již pod hranicí 40 % (maxima bylo dosaženo v ČR na konci roku 2005, v kraji a okrese 2006).

Tab. 4.12: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005)

Území	Počet uchazečů celkem		Struktura uchazečů podle délky evidence na ÚP					
			do 6 měsíců		6 – 12 měsíců		12 – 24 měsíců	
	2002	2007	2002	2007	2002	2007	2002	2007
Nové Město n. M.	428	442	40,4	42,5	19,9	15,8	39,7	41,6
Žďár nad Sázavou	5 200	3 918	50,3	47,8	19,9	14,3	29,9	38,0
Kraj Vysočina	21 548	16 202	51,8	50,3	18,4	14,9	29,8	34,8
ČR	514435	354878	43,6	46,3	19,2	15,1	37,2	38,6

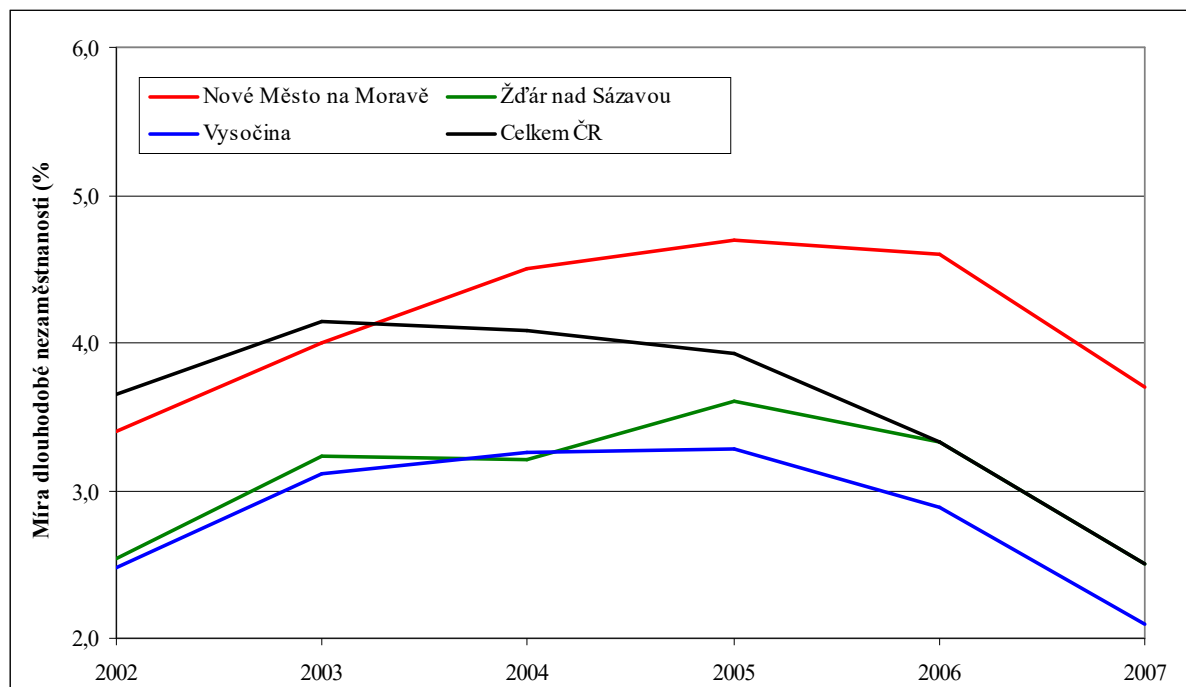
Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

Obr. 4.6: Struktura nezaměstnanosti podle délky evidence v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina k 31.12.2007

Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

Obr. 4.7: Vývoj míry dlouhodobé nezaměstnanosti v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina v letech 2002 - 2007

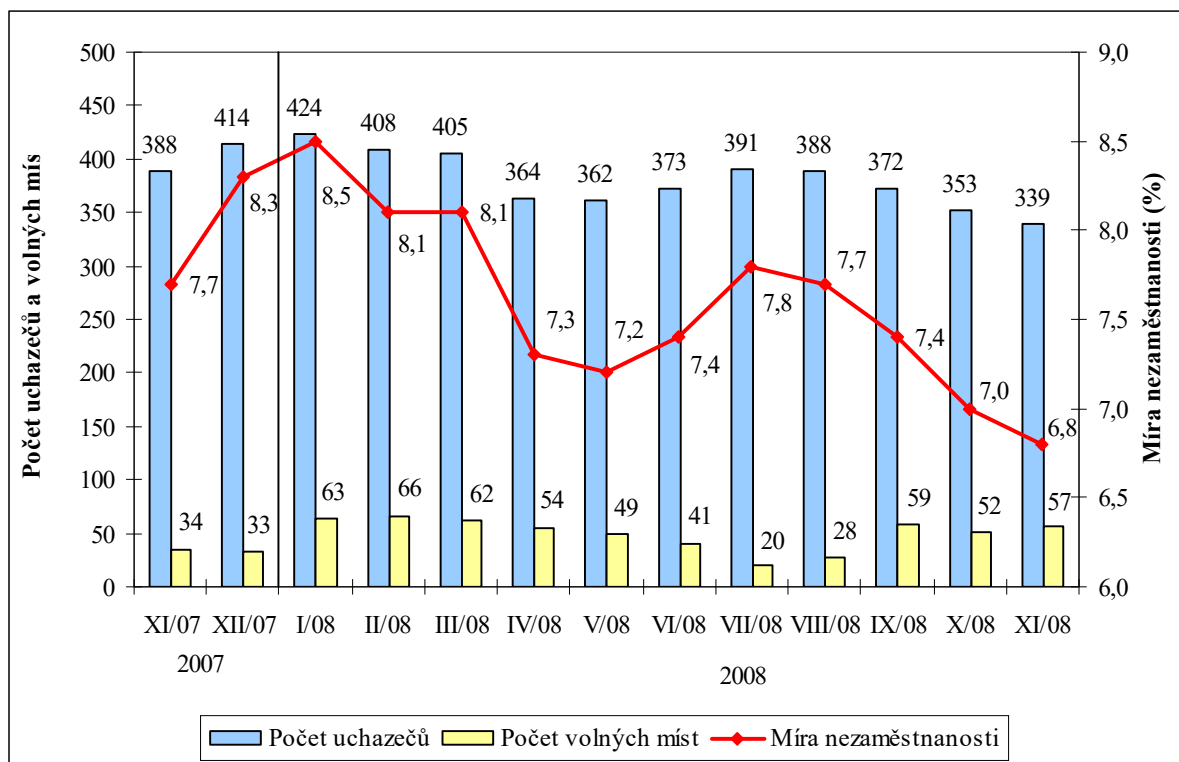
Pramen: Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008

Předchozí obrázek zachycuje vývoj míry dlouhodobé nezaměstnanosti, tedy podílu uchazečů pobývajících v evidenci úřadů práce nepřetržitě po dobu delší než rok z celkové pracovní síly okresu, kraje a ČR, resp. z ekonomicky aktivních obyvatel Nového Města na Moravě. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti Nového Města stejně jako okresu a kraje byla ještě na konci roku 2003 nižší než v celé ČR. Poté však rostla, zatímco republikový průměr klesal, a svého maxima dosáhla v roce 2005, kdy činila 4,7 %. Od té doby obdobně s vývojem v ostatních sledovaných územích klesala a v roce 2007 se zastavila na hodnotě 3,7 %, což bylo stále mnohem více než činil republikový a okresní průměr (2,5 %) i krajský průměr (2,1 %).

4.3.3. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2008

Během roku 2008 se situace na trhu práce v Novém Městě na Moravě nadále zlepšovala. Počet uchazečů o zaměstnání se snižoval až do května. Během letních měsíců se do evidence úřadů práce dostávají noví uchazeči z řad čerstvých absolventů škol a zvyšují celkový počet nezaměstnaných. V případě Nového Města se tato situace projevila zvýšením počtu uchazečů až na 391 osob evidovaných na konci července 2008. Během podzimních měsíců však počet uchazečů v evidenci ubýval a v listopadu 2008 bylo dosaženo ročního minima ve výši 339 uchazečů, což bylo o 49 méně než před rokem.

Obr. 4.8: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání, počtu volných míst a míry nezaměstnanosti v Novém Městě na Moravě v roce 2008

Pramen: Nezaměstnanost z územního hlediska, 2008, SSZ MPSV ČR, Praha, 2008 (<https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>)

Míra nezaměstnanosti se rovněž postupně snižovala až na květnových 7,2 % (v okrese Žďár nad Sázavou činila 5,3 %, v kraji Vysočina 4,6 % a v ČR 5,0 %), poté v souvislosti s růstem počtu uchazečů mírně stoupla (červen – 7,4 %, červenec – 7,8 %). Od srpna však již znovu klesala a na konci listopadu 2008 se ustálila pod hranicí 7,0 %, tedy na úrovni o 0,7 procentního bodu méně než v listopadu roku 2007 (k 30.11.2008 činila míra nezaměstnanosti v okrese Žďár nad Sázavou i v kraji Vysočina 5,4 %, na úrovni celé ČR 5,3 %).

Oproti konci roku 2007 došlo hned na počátku roku 2008 k výraznému navýšení počtu hlášených volných pracovních míst (k 31.12.2007 jich bylo registrováno 33). Více než 60 jich bylo evidováno ještě na konci měsíce března, poté se však jejich počet začíná snižovat a na konci července jich bylo na úřadě práce hlášeno pouze 20. Počet uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo až do konce června 2008 nedosahoval hranice 10, avšak v červenci tuto hodnotu překročil, neboť na jedno volné místo připadalo 19,6 uchazečů o zaměstnání. Poté se situace začala postupně zlepšovat – na konci srpna již na jedno hlášené volné místo připadalo necelých 14 uchazečů o zaměstnání a v dalších dvou měsících zhruba 6 – 7, neboť na úřadě bylo evidováno 50 volných pracovních míst. Na konci listopadu 2008 bylo registrováno 57 míst, tedy o 23 míst více než před rokem, a na jedno místo tak připadalo necelých 6 uchazečů o zaměstnání.

Vzhledem k pravidelnostem ve vývoji trhu práce lze očekávat, že během měsíce prosince dojde k mírnému navýšení počtu uchazečů a poklesu počtu hlášených volných míst, přičemž však míra nezaměstnanosti zůstane na výrazně nižší úrovni než na konci roku 2007.

5. HOSPODÁŘSTVÍ

5.1. Land use – bilance půdy

Využití půdy v Novém Městě na Moravě se odvíjí od odlišného charakteru území v samotném jádru města a v jeho okolních, méně zalidněných, částech. Z plochy 6 112,8 ha, na které se rozprostírá celé město se všemi svými částmi, tvoří největší díl **orná půda** (43,6 %). Její podíl je vyšší než v případě ČR (38,5 %) i okresu Žďár nad Sázavou (40,2 %), ale nedosahuje krajské úrovně (47,0 %). Mezi jednotlivými místními částmi Nového Města jsou však z hlediska zastoupení orné půdy velké rozdíly. Více než 60 % plochy představuje orná půda v Olešné a Petrovicích, naopak méně než čtvrtinu celkové výměry částí obce zabírá v Rokytne a ve Studnicích (zde dokonce pouze 18,0 %). Méně než polovinu území pokrývá orná půda také v Pohledci (32,1 %) a v centrální části Nového Města (39,0 %).

Lesní pozemky zabírají na území Nového Města na Moravě druhou nejrozsáhlejší plochu, a to 1 759,9 ha, tj. 28,8 % celé plochy, což je podstatně méně než činí průměr okresu (34,5 %), kraje (30,2 %) i ČR (33,6 %). I zde jsou zřejmé jisté rozdíly na úrovni jednotlivých místních částí, neboť největší podíl lesní půdy je právě v těch částech obce, které mají nejnižší podíl orné půdy – ve Studnicích (71,0 % plochy tvoří lesní pozemky) a Rokytne (52,9 %). Méně než 15 % území zabírají lesy ve Slavkovicích, Petrovicích a Rokytne. Ve vlastním centru Nového Města pokrývají lesní plochy 23,7 % celého katastru.

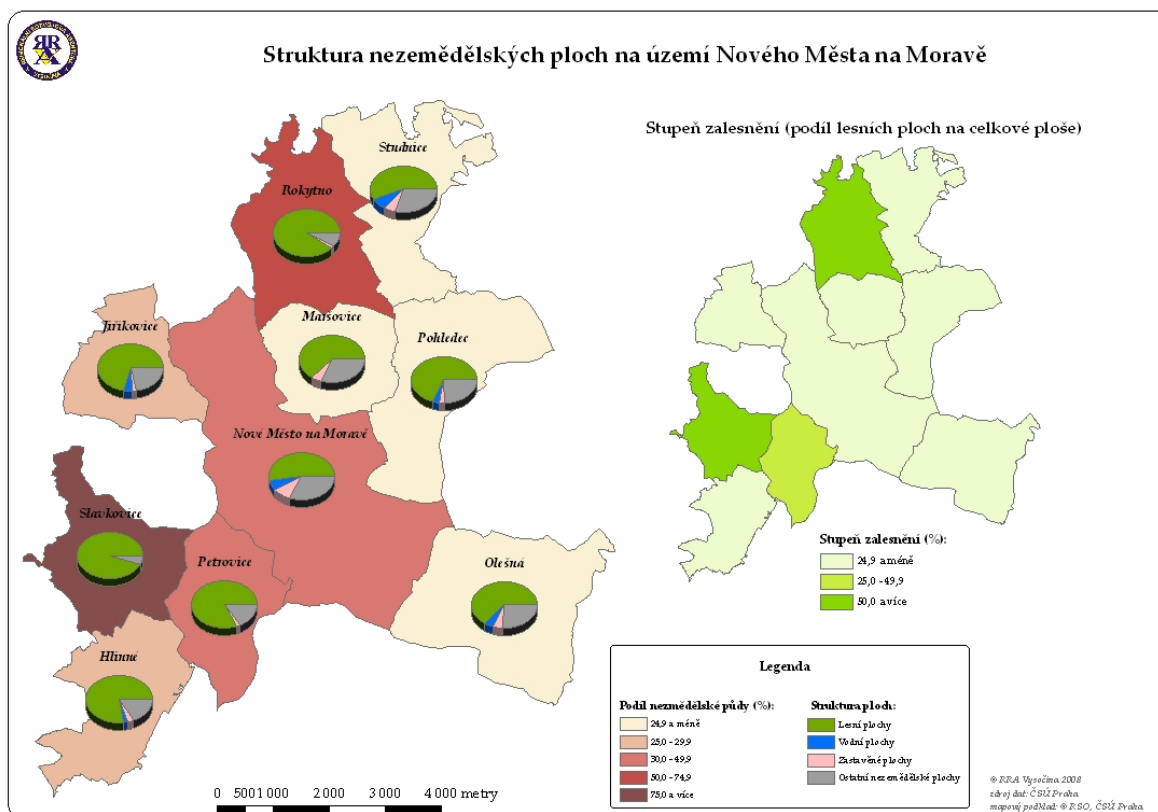
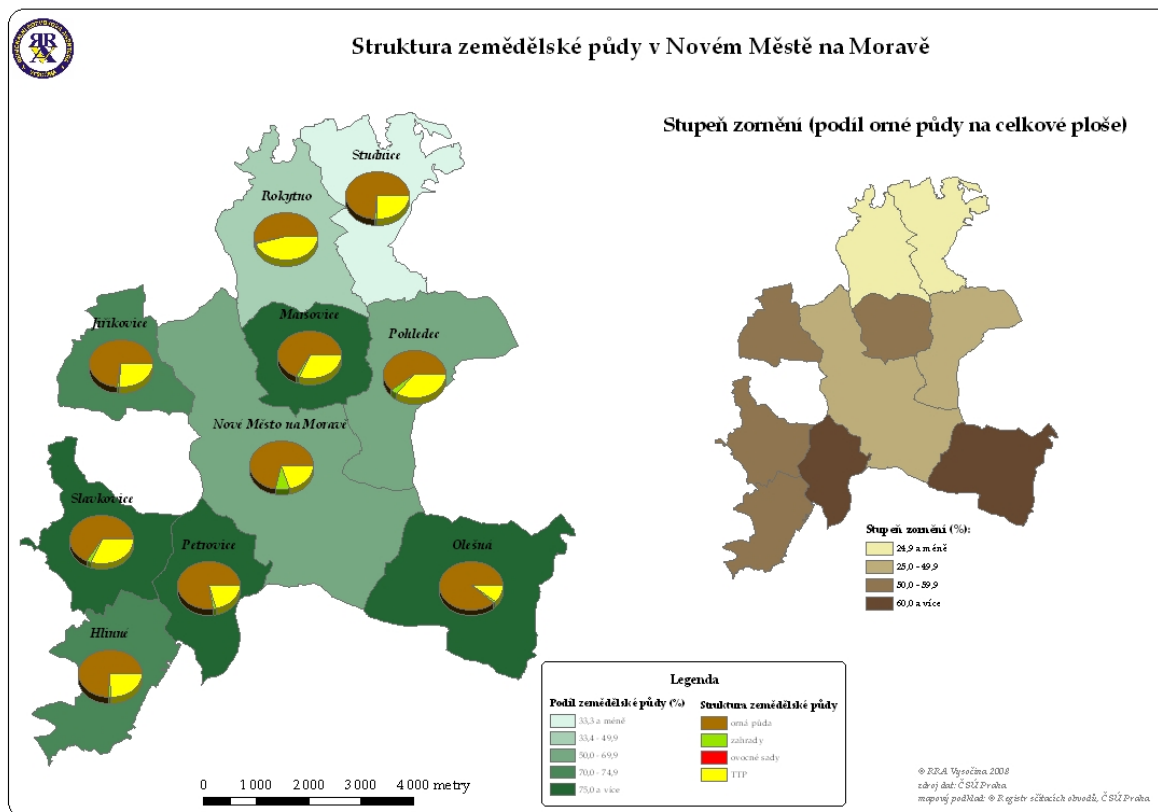
Tab. 5.1: Využití půdy v Novém Městě na Moravě podle částí obce (k 30.9.2007, v ha)

	Orná	Zahrady	Ovocné sady	TTP	Lesní plochy	Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní	Celkem
Hlinné	262,1	4,8	0,5	86,6	100,7	3,4	4,4	21,0	483,7
Jiřkovice	206,0	3,4	0,0	74,0	78,6	5,3	3,2	23,8	394,3
Maršovice	213,8	6,5	0,0	102,3	49,1	0,6	4,5	24,8	401,6
N. Město na Moravě	528,2	66,5	1,3	145,4	320,4	35,7	56,9	199,0	1 353,5
Olešná	505,4	9,4	0,0	55,1	124,3	6,3	6,1	45,0	751,7
Petrovice	265,5	6,6	0,7	69,6	55,2	4,7	5,0	22,8	430,1
Pohledec	204,0	12,1	1,3	125,4	239,0	1,7	5,9	46,2	635,6
Rokytno	132,5	2,7	0,0	113,9	318,7	1,2	5,1	28,3	602,4
Slavkovice	242,2	8,5	1,9	114,8	64,6	8,8	7,3	35,5	483,6
Studnice	105,3	1,6	0,0	35,9	409,4	1,6	1,6	20,9	576,2
Celkem	2 665,0	122,2	5,7	923,2	1 759,9	69,3	100,1	467,4	6 112,8

Pramen: Katastrální úřad Jihlava, 2008

Třetí nejrozsáhlejší plochu celého území města zabírají **trvalé travní porosty** (TTP), a to 15,1 %. Tato hodnota je o něco vyšší než v celé okrese Žďár nad Sázavou (14,3 %) a rovněž významnější než v případě kraje (12,1 %) i ČR (12,4 %). V některých částech je tento podíl o něco vyšší, např. v Maršovcích tvoří TTP více než čtvrtinu rozlohy katastru a ve Slavkovicích 23,7 %, zatímco v jiných částech nepokrývají TTP ani desetinu pozemku (Olešná, Studnice). Více než 100 ha zabírají na území celého města také pozemky využívané jako **zahrady** a jako **zastavěné plochy** (více než polovina zahrad i zastavěných ploch je koncentrována v samotném centru města – 66,5 ha zahrad a 56,9 ha zastavěných ploch). Mnohem menší část území zabírají **vodní plochy** (pouze 1,1 % celé plochy města), přičemž nejvíce jich je opět soustředěno na katastru jádrové části. Vyskytují se zde např. Kubovské

rybníky, Klečkovský rybník, Zichův, Cihelský, Kazimírův či Černý rybník. Vzhledem ke klimatickým i půdním podmínkám není oblast Nového Města vhodná pro pěstování ovocných dřevin, takže plochy označované jako **ovocné sady** zabírají pouze nepatrnou část celého území (0,1 %).

5.2. Zemědělství

Na území Nového Města na Moravě se na konci roku 2007 nacházelo celkem 5 subjektů, které podnikaly v zemědělství a zaměstnávaly více než 1 pracovníka. Kromě nich mělo své zastoupení na území Nového Města také **Agro Měřín, a.s.** – významný zemědělský producent na Vysočině, který podniká v oblasti rostlinné a živočišné výroby, ale také v potravinářství (řeznictví, pekařství) a ubytování a stravování. V Novém Městě na Moravě má lokalizovanou farmu (Rokytno) a také středisko dopravy (Nové Město).

Největším zemědělským subjektem se sídlem v Novém Městě je **Zemědělské družstvo Nové Město na Moravě**, které dle velikosti spadá do kategorie 200 – 249 zaměstnanců a kromě zemědělské výroby má ve svém programu také např. výrobu zemědělských a lesních strojů či elektrických zařízení. Místní jednotky družstva jsou lokalizovány ve Hlinném, Petrovicích, Pohledci a Slavkovicích, ale také mimo svůj katastr v obci Jámy, Křídla, Nová Ves u Nového Města na Moravě a v Radňovicích.

Úprava a údržba zeleně, sadovnické projekce, prodej okrasných dřevin, sazenic a ovocných stromků, služby a práce v lesnictví (těžba, přibližování) i prodej ryb patří mezi činnosti firmy **Lesy a zeleň s.r.o.**, která zaměstnává více než 10 pracovníků. Zbývající tři subjekty podnikající v Novém Městě na Moravě v zemědělství jsou fyzickými osobami, dva z nich se zabývají rostlinnou výrobou, jeden převážně živočišnou výrobou.

5.3. Průmysl

Na území Nového Města na Moravě působí 10 průmyslových subjektů, které zde zaměstnávaly na konci roku 2007 více než 20 osob. Největší z nich je **Medin, a.s.**, která zahájila svoji činnost v roce 1992 jako právní nástupce bývalého státního podniku Chirana. Dlouholetá tradice **výroby lékařských nástrojů** (od roku 1949) vytvořila know-how umožňující zaujmout odpovídající místo na trhu České republiky i úspěšnou konkurenční schopnost na náročných zahraničních trzích. Rozhodující podíl výroby a prodeje tvoří nástroje pro humánní lékařství ze všech hlavních oborů lékařských specializací včetně kostní chirurgie a implantátů. Kromě nástrojů pro běžnou chirurgii nabízí firma i nástroje pro speciální chirurgické obory. Hlavními zástupci nástrojů pro chirurgii jsou řezné nástroje, nůžky, pinzety, svorky, kleště apod. Důležitou součástí portfolia tvoří také implantáty a nástroje pro traumatologii, tedy např. kyčelní s kolenní dlahy, kostní šrouby a dlahy, implantáty k fixaci drobných kostních úlomků, implantáty pro rekonstrukci zkřížených kolenních vazů a implantáty pro stabilizaci páteře. Firma nabízí také široký sortiment ručních i rotačních stomatologických nástrojů pro ordinace i laboratoř, jejichž výroba má již téměř šedesátiletou tradici. Sortiment pro laboratoře zahrnuje základní řadu modelovacích nástrojů, kleští a pomůcek pro lití. Z rotačních nástrojů jsou to především laboratorní frézy v ocelovém i tvrdokovovém provedení. Do zahraničí Medin prodává přes 60 procent výrobků. Největší objem směřuje do zdravotnických zařízení v EU, pravidelné odběratele má podnik v 55 zemích světa. V roce 2006 Medin, a.s. převzal pražskou firmu produkující totální náhrady

kyčlí a kolen a vytvořil tak dceřinou společnost **Medin Orthopaedics, s.r.o.** I tato výroba se má časem převést do Nového Města.

Tab. 5.2: Největší průmysloví zaměstnavatelé v Novém Městě na Moravě

IČO	Název	OKEČ	Počet zaměstnanců
43378030	MEDIN, a.s.	331000	550
15531457	Sporten, a.s.	364000	296
46343423	RACOM s.r.o.	322000	68
26957574	GCG International s.r.o.	316200	45
63480174	Schwartz technické plasty ČR s.r.o.	291400	40
00030678	VKUS, oděvní družstvo Brno	182200	28
44963378	ENPEKA spol. s r.o.	158100	25
47902523	PEGAS - ŠINCL, s.r.o.	285200	25
26969238	VYSOČANKA KOVO, s.r.o.	292000	24
15257851	Zdeněk Daněk	292300	23

Pramen: Registr ekonomických subjektů, ČSÚ, 2007, vlastní šetření

Druhým největším průmyslovým výrobcem působícím v Novém Městě je společnost **Sporten, a.s.** Jedná se o ryze českou firmu s širokým sortimentem **běžekých a sjezdových lyží a snowboardů** určených nejen na tuzemský, ale především na zahraniční trh (většina lyží je vyvážena na trhy do Skandinávie, USA a Japonska). Dnešní společnost výrobou lyží navazuje na první domácí výrobce, např. firmy Slonek, Chroust a Rohlík. Doplnkovou činností firmy je provádění sublimace (přenos barev do materiálu tak, že výsledný obraz není pouze na povrchu, ale obarví materiál do hloubky) a výroba zahradního nábytku značky Novemo.

Zbývající průmyslové firmy v Novém Městě mají již méně než 100 zaměstnanců. Firma **Racom s.r.o.** se zabývá vývojem a výrobou **zařízení pro přenos dat** (hardware a software pro rádiové datové sítě), především rádiových modemů. Výrobky firmy jsou uplatněny v mnoha oborech, jako např. plynárenství (zpracování a distribuce plynu, podzemní skladování), vodohospodářství (distribuce pitné vody, čističky odpadních vod, kanalizace), energetika (výroba a distribuce elektrického proudu), naftový průmysl (těžba, zpracování a distribuce ropných produktů), životní prostředí (monitorování emisí, kontrola znečištění) či předpověď počasí. Má provozovnu v Blansku a dceřinou společnost na Slovensku.

V roce 2005 vyrostla v průmyslové zóně v Novém Městě na Moravě společnost **GCG International s.r.o.**, která nabízí kompletní výrobu zařízení dle dodané technické dokumentace od vzorků po sériovou výrobu a hodlá zde v budoucnu zaměstnat až 150 pracovníků. Jde o dceřinou společnost hongkongsko-britské společnosti METROPOWER Inc.

Celkem 40 zaměstnanců má ve stavu firma **SCHWARTZ technické plasty ČR s.r.o.**, která byla založena v roce 1995 jako joint venture německé firmy Schwartz GmbH. V roce 1997 přesídlila z Brna do Nového Města na Moravě, kde se v současnosti zabývá **výrobou technických plastů**, která je mnohdy spojena s inovativním užíváním. Výrobky dodává producentům strojů a strojních zařízení, neboť jsou schopny v mnoha případech hospodárně nahradit ocel, barevné kovy a jiné materiály. Firma je také prvním výrobcem umělohmotných kluzných ložisek pro válcovny.

Více než 25 zaměstnanců má v Novém Městě také **oděvní** výrobní družstvo **VKUS** se sídlem v Brně. Zhruba stejný je i počet zaměstnanců potravinářské společnosti **ENPEKA, a.s.**, která má sídlo ve Žďáře nad Sázavou a v Novém Městě provozuje tři prodejny **pečiva a dalších cukrářských výrobků**. Strojírenská výroba svařovaných dílů a konstrukcí je hlavním výrobním programem firmy **Pegas – Šincl, s.r.o.**, která vznikla v roce 1993 a v současnosti zaměstnává při této činnosti v Novém Městě zhruba 25 osob. V roce 2005 byla založena firma **Vysočanka kovo, s.r.o.**, která pokračuje na základech původních společností Vysočanka spol. s.r.o. a Sildrex spol. s.r.o. Ty byly zaměřeny na výrobu zařízení a příslušenství automobilové techniky pro úpravu povrchu silnic a jejich blízkého okolí. Mimo této činnosti společnost také zabývá strojírenskou výrobou založenou na technologiích svařování a obrábění, přičemž finální výrobky společnosti jsou určeny k úpravám a opravám povrchu vozovky a slouží jako mobilní manipulační prostředky. Poslední průmyslovou firmou s více než 20 zaměstnanci působící na území Nového Města na Moravě je firma **Zdeněk Daněk**, která v roce 1991 zahájila činnost v oblasti **mrazící technologie** (boxů, nábytku a ostatních chladících a mrazících zařízení a klimatizací) a v roce 1999 ji rozšířila o výrobu truhlářských výrobků z masivu i lamina, které dodává i do supermarketů velkých obchodních řetězců (tuto činnost však provozuje ve Žďáře nad Sázavou).

Mezi menší průmyslové firmy v Novém Městě na Moravě patří výrobce **kachlových kamen, kachlových sporáků, kachlů, křbových kamen, interiérových krbů a křbových vložek Vysočanka, s.r.o.**, která při této činnosti zaměstnává však již méně než 10 zaměstnanců, nebo také firma **Zdeněk Bořil** zabývající se výrobou **dřevěného nábytku** pro kanceláře, úřady, školy, hotely, restaurace a byty s 20 zaměstnanci. Provozovnu má v Novém Městě také lanškrounská **strojírenská společnost Komfi, s.r.o.**, která se zabývá vývojem, konstrukcí a výrobou strojů a zařízení pro různé obory zpracovatelského průmyslu, především **pro polygrafii a požární techniku**. Celkem zaměstnává zhruba 200 pracovníků, v Novém Městě asi 10. **Řeznictví a uzenářství** v Novém Městě vykonává několik pracovníků firmy **Maso Žďársko s.r.o.**, která má sídlo ve Světnově a celkem zaměstnává necelých 20 osob. Posledním zástupcem průmyslu je v Novém Městě betonárka **ZAPA beton, a.s.** se sídlem v Praze, která celkem zaměstnává téměř 400 pracovníků. Tento výrobce transportbetonu a kameniva stojí v čele českého trhu transportbetonu a je také jedním z leaderů trhu slovenského.

5.4. Stavebnictví

V Novém Městě na Moravě má své sídlo lokalizováno 7 stavebních firem, které zaměstnávají více než 10 zaměstnanců. V jednom případě se jedná o fyzickou osobu, v ostatních případech o obchodní firmy, konkrétně o společnosti s ručením omezeným. Celkem 25 – 49 zaměstnanců má firma **E.mont, s.r.o.** zabývající se montáží elektrických rozvodných zařízení, trafostanic, nadzemních i kabelových sítí nízkého a vysokého napětí, veřejného osvětlení a dalšími elektroinstalačními pracemi. Firma má v Novém Městě sídlo, ale svoje provozy má umístěny např. také ve Velké Bíteši, Žďáře nad Sázavou či Bystřici nad Pernštejnem. V samotném Novém Městě zaměstnává zhruba 20 pracovníků.

Firmou s menším počtem zaměstnanců (15 osob), ale dlouholetou tradicí je **Dinst** podnikatele Františka Muchy. Společnost vznikla v roce 1990 a zabývá se činnostmi týkajícími se instalatérství, topenářství, kanalizací a rekonstrukcí koupelen včetně bytových jader na klíč. Vybavení plovoucími podlahami, podlahami z linolea, PVC či korku, ale i rekonstrukcí domů a stavbou rodinných domů na klíč se zabývá zdejší společnost **Krška – stavební firma s.r.o.**

Již od roku 1989 ve městě funguje firma **HCS s.r.o.**, která provádí sanace betonových staveb a antikorozní ochranu betonových konstrukcí.

Montáží a opravou vyhrazených plynových zařízení a měřidel, vodoinstalací a prováděním staveb se zabývá firma **Technostav spol. s r.o.** V Maršovicích má svůj provoz firma **JCZ, s.r.o.**, která se zaměřuje na stavby inženýrských sítí, a to převážně výstavbu vodovodů, kanalizací, plynovodů, komunikací a skládek. Rovněž v Maršovicích má sídlo firma **ZTG s.r.o.**, která se zabývá kompletními instalacemi (voda, topení, kanalizace, plyn).

Tab. 5.3: Největší zaměstnavatelé v Novém Městě na Moravě ve stavebních oborech

IČO	Název	OKEČ	Popis činnosti	Počet zaměstnanců (kategorie dle RES)
43378129	E.mont, s.r.o.	452140	montáž elektrických rozvodných zařízení	20 - 49
12706248	František Mucha - DINST	452000	rekonstrukce koupelen, obkladačské práce, rozvody vytápění	10 - 19
27667057	KRŠKA - stavební firma, s.r.o.	452100	podlahy, rekonstrukce	10 - 19
47914343	HCS spol. s r.o.	452130	sanace betonových staveb	10 - 19
40525121	TECHNOSTAV spol. s r.o.	452140	montáž plynových zařízení, vodoinstalace	10 - 19
26908930	JCZ, s.r.o.	452140	stavba inženýrských sítí	10 - 19
27670473	ZTG s.r.o.	453300	kompletní instalace	10 - 19

Pramen: Registr ekonomických subjektů, ČSÚ, 2007, vlastní šetření

Z menších firem lze uvést firmu **František Šandera** provádějící specializované stavební práce (zámková dlažba, žulová dlažba), firmu **H-mont** podnikatele Leoše Škorpíka (malby, sanace, instalace oken, podlah), společnost **Interiér** Karla Dutky poskytující kompletní služby v suché výstavbě (pokládka podlah, montáž sádkartonových systémů, oken, zateplení, malby apod.) a zaměstnávající 6 osob či klempířství **Jan Pátek**. Truhlářská a podlahářská činnost je provozována ve společnosti Novoměstská **JSW, s.r.o.** a stavební činnost vykonává také firma **TS Služby s.r.o.**, která realizuje pozemní i dopravní stavby, demoliční a zemní práce včetně recyklace stavebních odpadů apod. (její hlavní činnost však spadá do sektoru služeb).

5.5. Služby

Dle Registru ekonomických subjektů je v Novém Městě na Moravě lokalizováno 13 organizací s více než 10 zaměstnanci spadajících svojí hlavní činností do sektoru služeb. Již od roku 1992 působí na českém trhu firma **Antonín Rovenský ROTO Nové Město**, která zabezpečuje technickou obsluhu a distribuci kování ROTO. Firma zásobuje výrobce z celé ČR a v souvislosti s tím zřizuje poslední dobou nové skladové prostory, nejprve na území města Prahy, poté i v samotném Novém Městě. V roce 2007 otevírá svoji pobočku v Olomouci. V celé ČR nyní zaměstnává více než 50 osob.

Prodejem a servisem osobních i užitkových automobilů značky Nissan se v Novém Městě zabývá firma **Autocentr Hudec, s.r.o.** Velkoobchod se zemědělskými stroji provozuje firma **Moreau Agri Vysočina, spol. s r.o.** Velmi pestrá je činnost společnosti **Stopr, s.r.o.** – převažuje zde velkoobchod a maloobchod ve specializovaných prodejnách, ale firma rovněž

nabízí služby v oblasti lesní výroby (pěstební a těžební činnosti, dřevařské výroby), stavební výroby a dopravy. V Novém Městě na Moravě má sídlo také firma **CIT INTERNATIONAL s.r.o.**, která je na českém trhu dodavatelem elektrických komponentů pro herní průmysl. Firma byla založena v roce 1995 ve Velké Británii a v ČR, později vytvořila dceřinou společnost v Polsku. V Novém Městě má také dvě prodejny žďárská společnost **ZZN Hospodářské potřeby, a.s.**

Činnosti v oblasti právy nemovitostí zajišťuje v Novém Městě firma **Novoměstská správa budov s.r.o.**, která je zřízena městem. Její činnost spočívá mj. také v zednických pracích, elektroinstalacích, výrobě energie apod. V Petrovicích sídlí firma **Envirex, spol. s.r.o.**, která se zabývá geologickým průzkumem a vrty do země za účelem vybudování studní, ale také recyklací odpadu a sanačními pracemi. Do výčtu firem se sídlem v Novém Městě patří také společnost **Hotel Duo, s.r.o.**, který vykazuje prozatím převažující činnost v oblasti reklamy (brněnská provozovna), ale v Novém Městě provozuje od poloviny roku 2007 Hotelový dům Duo s 200 lůžky. Seznam firem s více než 10 zaměstnanci uzavírá již zmiňovaná společnost **TS služby, s.r.o.**, která se zabývá především údržbou zeleně a údržbou města, ale také realizací pozemních a dopravních staveb, prodejem drceného kameniva, dovozem a likvidací odpadů a dalšími službami spojenými s údržbou veřejných ploch či správou nemovitostí.

Tab. 5.4: Největší zaměstnavatelé v Novém Městě na Moravě v sektoru služeb

IČO	Název	OKEČ	Popis činnosti	Počet zaměstnanců (kategorie dle RES)
12704342	Antonín Rovenský ROTO Nové Město	515400	distribuce kování ROTO	50 – 99
45496366	Jaroslava Rovenská	515300	administrativní podpora	20 – 24
44013264	Autocentr Hudec, spol. s r.o.	501000	prodej a servis automobilů	10 - 19
26259044	Moreau Agri Vysočina, s. r.o.	518800	obchod se zemědělskými stroji	10 - 19
25550969	STOPR, s.r.o.	519000	obchod ve specializovaných prodejnách	10 - 19
27667782	CIT INTERNATIONAL s.r.o.	519000	dodavatel elektrických komponentů pro herní průmysl	10 - 19
64509818	ZZN Hospodářské potřeby, a.s.	521000	obchod s hospodářskými potřebami	10 - 19
18795561	Alena Buchtová	521200	provoz Konzumu v Maršovicích	10 - 19
48909050	Lékárna u Salvátora, s.r.o.	523100	distribuce léčiv	10 - 19
60727993	Novoměstská správa budov s.r.o.	703200	správa nemovitostí	10 - 19
47914700	ENVIREX, spol. s r.o.	742020	vrty pro studny, měření radonu, geologické a sanační práce	10 - 19
26256151	HOTEL DUO s.r.o.	744000	provoz Hotelového domu	10 - 19
43379991	MUDr. Petr Konečný	851300	zubní péče	10 - 19
25509187	TS služby s.r.o.	900300	čištění města	10 - 19

Pramen: Registr ekonomických subjektů, ČSÚ, 2007, vlastní šetření

6. SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ INFRASTRUKTURA

6.1. Vzdělanostní infrastruktura

Na území Nového Města na Moravě se v současnosti nachází 12 vzdělávacích zařízení předškolního, základního a středního stupně a jeden dům dětí a mládeže. Ve městě není umístěno detašované pracoviště žádné vysoké školy, rovněž se zde nenachází žádná vyšší odborná škola. Jejich výčet včetně kontaktních a statistických údajů se nachází v následující tabulce.

Tab. 6.1: Přehled vzdělávacích zařízení v Novém Města na Moravě

Název	Adresa	Nejvyšší povolený počet žáků v zařízení
<i>Střední školy</i>		
Gymnázium Vincence Makovského se sportovními třídami Nové Město na Moravě	Leandra Čecha 152	444
Střední odborná škola Nové Město na Moravě	Bělisko 295	935
<i>Základní školy</i>		
Základní škola Nové Město na Moravě, Malá 154	Malá ulice č. 154	55
Základní škola Nové Město na Moravě, Vratislavovo náměstí 124, okres Žďár nad Sázavou	Vratislavovo nám. 124	777
Základní škola Nové Město na Moravě, Leandra Čecha 860, okres Žďár nad Sázavou	Leandra Čecha 860	800
Základní umělecká škola Jana Štursy Nové Město na Moravě, příspěvková organizace	Vratislavovo nám. 121	590
<i>Mateřské školy</i>		
Mateřská škola Nové Město na Moravě, příspěvková organizace	Drobného 299	391
<i>Ostatní školská zařízení</i>		
Dům dětí a mládeže Nové Město na Moravě, příspěvková organizace	Výchledy 526	

Pramen: <http://rejskol.msmt.cz/>

Dle sčítání lidu z roku 2001 žilo v Novém Městě celkem 2 185 dětí a mladistvých ve věku 5 – 19 let. Do škol dojíždělo do Nového Města na Moravě celkem 837 osob, z toho dětí ve věku 6 – 14 let bylo 315. Denně dojíždělo do města 695 žáků, studentů a učňů. Největší dojíždka do škol probíhá ze Žďáru nad Sázavou (do Nového Města odtud dojíždělo do škol 92 dětí), Bystřice nad Pernštejnem (69 dětí), Radešínské Svratky (60 dětí) a Nové Vsi u Nového Města na Moravě (50 dětí). Pouze 63 dětí ve věku 6 – 14 let z Nového Města vyjíždělo do škol mimo město, a to nejčastěji do Radňovic (14 dětí), kde je malotřídka pro I. stupeň základní školy a dojíždí sem děti z místní části Jiříkovice, do Bystřice nad Pernštejnem (13 dětí) a do Žďáru nad Sázavou (12 dětí). Děti ve věku 15 let a výše vyjíždělo do škol mimo Nové Město 540, z toho nejvíce do Žďáru nad Sázavou (199 osob), do Brna (85) a do Prahy (81).

6.1.1. Střední školy

Středoškolské vzdělávání je v Novém Městě na Moravě zastoupeno dvěma středními školami, a to **Gymnázium Vincence Makovského se sportovními třídami Nové Město na Moravě** a

Střední odbornou školou Nové Město na Moravě. Obě střední školy jsou příspěvkovými organizacemi zřízenými krajem Vysočina.

Gymnázium Vincence Makovského se sportovními třídami Nové Město na Moravě je škola s více než stoletou tradicí. Byla založena v roce 1894 jako vyšší zemská reálná škola. Gymnázium se stala v roce 1970, kdy přijala i jméno novoměstského rodáka - známého českého sochaře a designéra V. Makovského. V současné době gymnázium nabízí studium v rámci osmiletého všeobecného studia (v ročníku 2007/2008 mělo 233 studentů), čtyřletého všeobecného studia (122 studentů) a čtyřletého studia se sportovním zaměřením (86 studentů).

V současnosti má Gymnázium 16 tříd, v nichž v ročníku 2007/2008 studuje celkem 441 studentů. Gymnázium zaměstnává 41 pedagogických pracovníků, 3 trenéry pro sportovní výuku a 9 nepedagogických pracovníků. Mezi priority Gymnázia patří především kvalitní příprava na vysokoškolské studium, profilace na budoucí profesi prostřednictvím seminářů, dobrá jazyková vybavenost a počítačová gramotnost, individuální přístup k rozvíjení talentu a schopností a vytváření příznivé atmosféry a vzájemných vztahů. Gymnázium klade velký důraz na informační a komunikační technologie (ICT), pro jejichž rozvoj si již od roku 2002 vytváří tříleté plány s cílem zefektivnit a zkvalitnit výuku za pomoci prostředků ICT a zvýšit efektivitu práce učitelů a žáků prostřednictvím ICT. Škola také vydává školní časopis – občasník Vincenc.

Střední odborná škola Nové Město na Moravě stojí na území bývalého odborného strojírenského učiliště národního podniku Chirana, který na přelomu osmdesátých a devadesátých let ustoupil výstavbě moderního učiliště. Výuka v nové budově byla zahájena roku 1990. V roce 1998 se škola sloučila s Integrovanou střední školou dopravy a zasilatelství z Jimramova, čímž vznikla **Střední odborná škola a Střední odborné učiliště dopravy a služeb**. Od té doby se nabídka oborů rozšířila o dopravně - technologické obory, převážně zaměřené na železniční dopravu. Na základě rozhodnutí zastupitelstva kraje Vysočina došlo v roce 2004 ke sloučení se Středním odborným učilištěm lesnickým z Petrovic. Nově vzniklá **Střední odborná škola a Střední odborné učiliště lesnické, dopravní a služeb** zahájila novou epochu školy se zaměřením na oblast obchodu a služeb, dopravy a lesnických a dřevozpracujících oborů. Počínaje školním rokem 2006/2007 byl název školy zkrácen na **Střední odborná škola Nové Město na Moravě**. Teoretická výuka je realizována v modernizované budově na Bělisku, praktická výuka se uskutečňuje na středisku praktického vyučování, které vzniklo z původní budovy Středního odborného učiliště lesnického v Petrovicích.

Momentálně škola vyučuje čtyři studijní a učební obory **zakočené maturitní zkouškou**:

- Management dopravy, pošt a telekomunikací,
- Obchodně podnikatelská činnost,
- Operátor dřevařské a nábytkářské výroby,
- Operátor provozu a ekonomiky dopravy.

Nabídku studijních oborů rozšiřuje bohatá paleta **učebních oborů** se zaměřením na železniční dopravu, lesnictví, zpracování dřeva, komunální služby a podobně. Pro absolventy učebních oborů jsou vyučovány **nástavbové a dálkové studijní programy** pro získání maturitní zkoušky. Škola také zajišťuje **rekvalifikace**, možnost získání svářečských a loveckých průkazů, možnost získání řidičského oprávnění na motocykl, osobní nebo nákladní automobil ve vlastní autoškole.

Škola svým studentům nabízí ubytování v **domově mládeže**, který je přímou součástí školy. Studenti jsou ubytováni ve dvou až třílůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením. Ubytování mají k dispozici počítačovou pracovnu s připojením k internetu, společenský sál s prezentační technikou a kuchyňku. Po skončení výuky též mají ubytování k dispozici školní minifitcentrum, tělocvičnu a hřiště s umělou trávou pro sportovní vyžití. Škola zaměstnává celkem 86 zaměstnanců, z toho 61 pedagogických a 25 nepedagogických pracovníků. Ve 24 třídách školy studovalo v ročníku 2007/2008 celkem 611 studentů.

6.1.2. Základní školy

V Novém Městě nachází 2 základní školy, které jsou příspěvkovými organizacemi města. **Základní škola Nové Město na Moravě, Vratislavovo náměstí 124, okres Žďár nad Sázavou** se specializuje na obory spojené s výpočetní technikou. Škola zaměstnává 36 pedagogických pracovníků a 24 nepedagogických pracovníků a v současnosti má 23 tříd. Ve třídách 6. – 9. ročníku škola seznamuje žáky s velmi dobrým prospěchem nejen se základním ovládním počítačů, ale také s programy z oblasti textových a grafických editorů, tabulkových procesorů a databází, s mezinárodní počítačovou sítí Internet, se základy programování a tvorbou internetových stránek, se základy moderního počítačového vybavení a vybranými typy příslušenství počítačů, se základy psaní na počítači (psaní všemi deseti) a také se základy odborné terminologie z oblasti výpočetní techniky v návaznosti na nezbytné jazykové znalosti. Škola se zaměřuje také na ekologickou výchovu, vydává časopis Puclík a provozuje školní jídelnu a družinu. Její význam pro primární výchovu dětí dokazuje i to, že je v současnosti držitelkou titulu Škola udržitelného rozvoje (titul je školám propůjčován na 3 roky, poté ho musí znovu obhájit; tento titul je udělován Klubem ekologické výchovy (KEV) pod záštitou České komise UNESCO). Škola rovněž spolupracujeme s ekologickým sdružením Tereza, Chaloupky, KEV a se správou CHKO Žďárské vrchy, je též přihlášená do programu Ekoškola a dále do projektu Les ve škole, škola v lese, kterého se účastní již několikátým rokem. Kromě toho se účastnila také projektu Pilotní ZŠ KEV jako centra modernizace a vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

Základní škola Nové Město na Moravě, Leandra Čecha 860, okres Žďár nad Sázavou umožňuje tzv. daltonskou výuku, dále pak nabízí možnost výuky ve sportovních nebo jazykových třídách. Škola zaměstnává 29 pedagogických pracovníků a 21 nepedagogických. Ve škole je 20 tříd s aktuálním počtem 446 žáků. Ke škole také patří také detašované pracoviště v Pohledci, školní družina a školní jídelna. Škola je přihlášená do programu Ekoškola, jejímž cílem je zapojovat mladé lidi do problematiky životního prostředí a udržitelného rozvoje na lokální úrovni. Cílem ZŠ v Novém Městě na Moravě je rovněž podpora ekologického myšlení dětí a splnění stanovených kritérií pro získání prestižního ocenění – titul Ekoškola, mezinárodní platný certifikát, vlajku a logo.

Další školou v Novém Městě na Moravě, která je příspěvkovou organizací kraje Vysočina, je **Základní škola Nové Město na Moravě, Malá 154**. Ta vznikla v roce 1969 původně jako Zvláštní škola v budově zvané Halina, která je v současnosti restaurací. Po mnoha stěhováních a nárůstu počtu žáků s těžším postižením a vyššími nároky na vzdělávání došlo v roce 1999 k přestěhování do prostor bývalé mateřské školy. Současně byla rozšířena výuka pro žáky 1.- 9. ročníku, zřízena jako součást školy třída pomocné školy a provedena změna názvu na "Zvláštní a pomocná škola". Od roku 1956 do roku 2000 fungovala v Novém Městě na Moravě také **Speciální škola při nemocnici**, která se postupně rozrostla na 2 třídy základní školy a 1 třídu mateřské školy. V roce 2000 se sloučila se Zvláštní a pomocnou

školou za vzniku subjektu s názvem **Speciální školy**. Tento název s v roce 2006 změnil na současný „**Základní škola Nové Město na Moravě, Malá 154**“

V Novém Městě na Moravě se rovněž nachází **Základní umělecká škola Jana Štursy Nové Město na Moravě, příspěvková organizace**, která je příspěvkovou organizací města. Ve školním roce 2007/2008 měla 540 žáků ve čtyřech oborech, 20 pedagogů a 4 povozní pracovníky. Pro výuku má k dispozici dvě budovy. V prostorách bývalé první měšťanské školy na Vratislavově náměstí čp. 121 se nachází obor hudební, taneční a jedna třída oboru výtvarného. V budově na Monseově ulici čp. 351 má své sídlo obor literárně dramatický, výtvarný a část oboru hudebního. Od 10.ledna 2001, při příležitosti jubilejního 50. roku samostatnosti školy, nese ve svém názvu jméno významného novoměstského rodáka - **sochaře Jana Štursy**.

6.1.3. Mateřské školy

Mateřská škola Nové Město na Moravě, příspěvková organizace provozuje v Novém Městě celkem 6 mateřských škol. Sídlo organizace je na ulici Drobného. Mateřská škola zaměstnává celkem 41 zaměstnanců, z toho 23 pedagogů. Součástí mateřské školy jsou také jídelny, centrální kuchyně pro teplá jídla na ulici Drobného, centrální kuchyně pro přípravu svačín na ulici Žďárská a také prádelna.

6.1.4. Ostatní školská zařízení

Kromě výše uvedených je také třeba zmínit přítomnost příspěvkové organizace města **Dům dětí a mládeže Nové Město na Moravě, příspěvková organizace**, které nejen pro děti a mladistvé, ale také pro dospělé organizuje různé volnočasové, sportovní i vzdělávací aktivity a nabízí výtvarné, dramatické, jazykové i počítačové kurzy. Pod Dům dětí a mládeže patří **Mateřské centrum Zvoneček** pro matky s dětmi, které zde mohou trávit svůj čas s jinými rodiči a dětmi při společných programech. Jeho posláním je prevence depresí matek na mateřské dovolené způsobených přerušením pracovního poměru a ztrátou společenských kontaktů.

6.2. Zdravotní a sociální péče

6.2.1. Zdravotnictví

Nejdůležitějším zařízením zdravotní péče a zároveň největším zaměstnavatelem v Novém Městě na Moravě, který má význam pro celý region, je **Nemocnice Nové Město na Moravě, příspěvková organizace**. Ta je jednou z pěti nemocnic zřizovaných krajem Vysočina a má včetně léčebny na Buchtově kopci téměř tisíc zaměstnanců.

K položení základního kamene novoměstské nemocnice došlo dne 21. srpna 1938. Původně plánovaná stavba měla mít podle projektu 5 pavilonů, kapacitu alespoň 120 lůžek. Vlivem politických změn na konci třicátých let došlo ke zpoždění otevření nemocnice a ke konci roku 1940 byl zahájen pouze provoz ambulantního oddělení a částečný provoz s přijímáním pacientů. Nově otevřené nemocniční zařízení v Novém Městě na Moravě patřilo k nejmoderněji vybaveným zařízením té doby na Moravě.

Tab. 6.2: Vývoj kapacity Nemocnice Nové Město na Moravě, p.o.

Rok	Počet lůžek	Počet přijatých pacientů	Počet zaměstnanců
1950	430	9 900	115
1960	535	14 400	259
1970	548	15 000	413
1980	626	16 400	506
1995	644	20 800	915
2001	504+162*	19 715	920
2003	485+162*	20 950	928

*) údaje odděleně za nemocnici a léčebnu TRN Buchtův kopec

Pramen: www.nnm.cz

Po roce 1948 se nemocnice stala součástí Okresního ústavu národního zdraví Žďár nad Sázavou. Nemocnice jako samostatný právní subjekt byla zřízena na základě rozhodnutí Okresního ústavu národního zdraví s účinností od 1.1.1992 jako státní příspěvková organizace. Její tehdejší název byl Nemocnice s poliklinikou v Novém Městě na Moravě. Od 1.5.1993 došlo ke změně názvu na Okresní nemocnice v Novém městě na Moravě. Od 1.1.2003 přechází nemocnice do vlastnictví a zřizovatelské působnosti kraje Vysočina. Na základě nové zřizovací listiny s platností od 31.3.2003 dochází ke změně na současný název.

Vznik lůžkových oddělení:

- 1942 - chirurgické, interní, dětské, infekční
- 1946 - ženské
- 1950 - ušní, nosní, krční
- 1952 - TBC (v roce 1964 přemístěno na Buchtův kopec)
- 1959 - oční
- 1963 - neurologické
- 1964 - kožní
- 1982 - ARO
- 1991 - dětská neurologie
- 1997 - urologie

V současnosti se v nemocnici nachází 21 oddělení a ambulancí. K nemocnici patří také léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí (TRN) se 100 lůžky a léčebna dlouhodobě nemocných s 31 lůžky, které jsou umístěny na Buchtově kopci.

V souvislosti s dotací z Regionálního operačního programu NUTS 2 Jihovýchod, která byla nemocnici přidělena v roce 2008, dojde v nejbližší budoucnosti k zahájení rekonstrukce interního oddělení. Součástí rekonstrukce bude také přístavba pro potřeby neurologického a rehabilitačního oddělení, které vyrostou v místech bývalého kožního oddělení a spojí se s budovou dnešní patologie. Důvodem je především neudržitelný stav pavilonu, který více než 60 let neprošel žádnou zásadní rekonstrukcí. Přestavba by měla být dokončena v červenci 2011.

V Novém Městě na Moravě se také nachází následující samostatné ordinace lékařů:

Tab. 6.3: Samostatné zdravotnické ordinace

Zdravotnická služba	Adresa	Počet zařízení
Dětský a dorostový lékař	Masarykova 1493	4
Fyzioterapie	Vratislavovo nám. 12	2
Gynekologie	Masarykova 1493	1
Kožní ambulance	Vratislavovo nám. 12	1
Oční ambulance	Vratislavovo nám. 12	1
Praktický lékař	Vratislavovo nám. 12	5
Praktický lékař	Masarykova 1493	1
Praktický lékař	Drobného 1308	1
Praktický lékař	Areál Medin, a.s., Vlachovická 619	1
Rehabilitace	Masarykova 1493	3
Ušní, krční, nosní ambulance	Vratislavovo nám. 12	1
Zubní lékař	Vratislavovo nám. 12	4
Zubní lékař	Štursova 487	2
Zubní lékař	Palackého náměstí 32	1
Zubní lékař	Tyršova 855	1
Zubní péče	Žďárská 73	2

Pramen: <http://telefoniseznam.o2active.cz/jnp/cz/index.html>,

Kromě výše uvedených se v Novém Městě na Moravě nachází rovněž zubní laboratoř Dentin (Palackého náměstí 33) a ZUB – technik, s.r.o. (Vratislavovo náměstí 449). V Novém Městě (Žďárská 610) má také jedno ze svých oblastních středisek **Zdravotnická záchranná služba kraje Vysočina**.

V Novém Městě na Moravě jsou v provozu tři **lékárny**: Lékárna Dobromysl (Žďárská 80), Lékárna U Salvátora s.r.o. (Vratislavovo náměstí 119) a Nemocniční lékárna (Žďárská 614).

6.2.2. Sociální péče

Největším zařízením sociální péče v Novém Městě na Moravě jsou **Novoměstské sociální služby** (Žďárská 68), které provozují Dům s pečovatelskou službou s 50 byty, z toho 42 ve velikosti 1 + kk a 8 ve velikosti 2 + kk, a dalšími nebytovými prostory (prádelna, tělocvična). O obyvatele domu se stará 30 zaměstnanců. Služby se zde poskytují na žádost osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení. Kromě základních služeb uspokojujících individuální biopsychosociální potřeby uživatele poskytuje zařízení také nadstandardní úkony, jejichž cílem je vytvořit uživatelům takové podmínky, aby se omezila jejich potřeba umístění v pobytovém zařízení. Cílovou skupinou jsou obyvatelé místní komunity a také komunity obce Zubří a Radňovic, kteří tyto služby potřebují vzhledem ke svému věku nebo zdravotnímu stavu. Domov umožňuje také přechodný pobyt osob, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí.

Dále se na území města nachází **Centrum Zdislava** (Radnická 350), které je rovněž příspěvkovou organizací města a nabízí ambulantní péči o osoby se zdravotním postižením prostřednictvím denního stacionáře. Klientům jsou k dispozici programy rozumové výchovy, arteterapie, pracovní a pohybové terapie, muzikoterapie, rehabilitace a socializace. Služba je určena chlapcům, děvčatům, mužům i ženám se zdravotním, tělesným, mentálním, zrakovým, kombinovaným a lehkým chronickým duševním postižením. Jde o klienty starší 4 let, horní věková hranice není určena.

Sociální péče je hlavním předmětem činnosti také v případě nezisková organizace **Sdružení Nové Město na Moravě o.s.**, které vzniklo v roce 1998 na principu občanského dobrovolnictví a jako první realizovalo projekt týkající se nepřetržité péče v Domě s pečovatelskou službou. V roce 1999 začalo Sdružení provozovat Centrum poradenské a rodinné pomoci, které sloužilo jako občanská poradna a poskytovalo pomoc rodinám sociálně znevýhodněným a pomoc rodinám s dítětem s postižením. Od dubna 2001 realizuje Sdružení nový projekt (Osobní asistence) a od září roku 2002 byly rozšířeny služby Centra poradenské a rodinné pomoci, které jsou od té doby poskytovány pod názvem Poradna pro děti a rodiče – EZOP. Od ledna 2007 pak došlo k rozdělení služeb EZOP na dva samostatné projekty (EZOP – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež a Raná péče). Sdružení má 13 zaměstnanců.

Na území města působí také druhé občanské sdružení, a to „**Hospicové hnutí – Vysočina, o.s.**“, které bylo založeno v roce 2000. Důvodem vzniku a existence sdružení je snaha přispět ke zlepšení péče o nemocné, umírající, osamělé a truchlící lidi formou občanské dobrovolnické pomoci. HHV je nezávislé na církevních, politických či jiných institucích. Služby, které poskytuje klientům, jsou bezplatné. Sdružení má 7 stálých zaměstnanců a více než 10 dobrovolníků.

6.3. Kultura, sport, volný čas

6.3.1. Kulturní vyžití

Na ulici Tyršova 1001 se nachází **Kulturní dům**, který je majetkem Nového Města na Moravě. Nachází se v něm několik místností vhodných pro pořádání velkého množství akcí nejrůznějšího charakteru. Velký sál, který má plochu 420 m² je vhodný pro uspořádání koncertů, divadel, konferencí, prodejních akcí apod. Přísálí má 280 m² a hodí se k pořádání schůzí, seminářů, besed či přednášek (kapacita až 200 osob). Menší je Gobelínový salónek (111 m²) vhodný k uzavřeným akcím s nižším počtem účastníků. V Kulturním domě se nachází také restaurace Včela s vinárnou a barem. V 1. patře budovy jsou pak umístěny ještě dvě menší klubovny.

V Novém Městě na Moravě na Tyršově ulici je lokalizována **Městská knihovna**, která má dětské oddělení i oddělení pro dospělé čtenáře a mimo výpůjční činnost nabízí také čítárnu a studovnu, bibliograficko-informační službu, zprostředkování meziknihovní výpůjční služby, kopírování, besedy pro děti i dospělé, Internet a programy Office či výstavní prostory. Knihovna je bezbarierově přístupná. Na Masarykově ulici se pak nachází jedno z šesti **kin** v okrese Žďár nad Sázavou (po jednom kině je v okresním městě, ve Velkém Meziříčí, Velké Bíteši, Bystřici nad Pernštejnem a Ostrově nad Oslavou).

Dalším kulturním zařízením v Novém Městě na Moravě je **Horácké muzeum**, které sídlí v budově staré renesanční radnice ze 16. století, přestavěné po požáru v 18. a 19. století. Z původního objektu se zachovala renesanční vstupní síň s kamenným portálkem. Muzeum bylo založeno roku 1892 jako druhé nejstarší muzeum na západní Moravě. Jeho stálá expozice se zaměřuje na lidovou kulturu v severní části moravského Horácka a dále také na sklářství, železářství a dějiny města s preferencí lyžařské tematiky, které je věnována největší část. Exponáty dokumentují vývoj tohoto sportu od jeho počátků na konci 19. století do současnosti, kdy se Nové Město na Moravě proslavilo opakovaným pořádáním běžeckých

Světových pohárů. Další část expozice se týká vývoje výroby lyží a je zasazena do prostředí stolařské dílny z první republiky.

V době od května do září se zpřístupňují sklepní prostory s mineralogickou expozicí a dvůr s nejatraktivnějším exponátem - "mlejnkem" z Víru. Jde o pohyblivý figurální soubor s pracovními a žertovnými výjevy, poháněný vodním kolem, který se spouští každou půlhodinu. Prohlídka muzea je vhodná pro návštěvníky všech věkových skupin. Dětem slouží na hraní stálá expozice školní třídy z první republiky, zvětšeniny lidových hraček a o prázdninách i loutkové divadlo.

V prostorách bývalého renesančního zámku na Vratislavově náměstí sídlí v současnosti **Horácká galerie**. Zámek dal vystavět na sklonku 16. století Vilém Dubský z Třebomyslic. Budova byla v následujících stoletích několikrát poškozena a poté opravena, její konečná podoba v novorenesančním slohu je z roku 1874. Založení Horácké galerie se datuje k dubnu roku 1964. První výstavní prostory se nacházely ve druhém patře dnešní radnice, stálá expozice byla instalována ve dvou sálech novoměstského zámku. V roce 1972 byl pro potřeby galerie získán celý zámecký areál. Horácká galerie dnes svojí působností přesahuje hranice regionu.

Ve svém sbírkovém programu se galerie zaměřuje na dokumentaci děl nejvýznamnějších osobností regionálního umění v konfrontaci s českým výtvarným uměním. Rozsáhlé soubory pozůstalostí J. Laudy, J. Mařatky, V. Makovského, L. Martínka, K. Pokorného, J. Štursy a jiných autorů byly získány darem nebo odkazem umělců. Součástí sbírkového fondu je soustředěná kolekce hutního skla ze 60. a 70. let minulého století, pocházející z produkce známé sklárny ve Škrdlovicích u Žďáru nad Sázavou. Během školního roku pořádá galerie komentované prohlídky s doprovodným programem pro děti základních i středních škol, ale i pro skupiny dospělých. Horácká galerie také nabízí zájemcům členství v galerijním klubu, které umožňuje členům např. volný vstup na všechny výstavy, přístup do internetové studovny za minimální poplatek nebo poloviční vstupné do výtvarné dílny.

Umělecké zajímavosti nejsou v Novém Městě soustředěny pouze „pod střechou“, ale lze na ně narazit rovněž na náměstích Vratislavově či Komenského v podobě **soch** známých sochařů J. Štursy a jeho žáka V. Makovského. Nové Město na Moravě je také pořadatelem řady **jarmarků** konaných na Vratislavově náměstí. Namátkou lze vybrat Novoměstský řemeslný jarmark a slavnost NOVA CIVITAS pořádaný na konci června, srpnový Novoměstský pouťový jarmark a Novoměstské slavnosti medu, říjnový Novoměstský pohodový jarmark a šenkovní slavnosti či Vánoční jarmark, který bývá zahájen zhruba dva týdny před Štědrým dnem.

Intenzivně se o kulturní dění v Novém Městě na Moravě, ale i v jiných městech Vysočiny (Žďár nad Sázavou, Bystřice nad Pernštejnem, Havlíčkův Brod) stará nestátní nezisková organizace **Modrý svět Nové Město na Moravě**. Ta se od roku 2002 zabývá dlouhodobě plánovaným programem prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na děti předškolního i školního věku, studenty, mládež, pedagogy, rodiče, odbornou i širší veřejnost. Má sídlo v Novém Městě a zaštiťuje celoroční činnost tzv. Modrých dnů. Součástí Modrých dnů je také festival, jehož 5. ročník proběhl na podzim roku 2007. Součástí tohoto festivalu bývá přehlídka dokumentárních filmů zaměřených na problémy dnešní mládeže, dále besedy, workshopy a koncerty populární hudby, divadelní vystoupení či talk show známých osobností. V roce 2008 je festival plánován na listopad.

O zpestření kulturní prostředí Nového Města na Moravě akcemi hudebního, divadelního, výtvarného i sportovního ražení se pokouší sdružení Lysina Lenina, které pořádá i přes ztrátu původních pronajatých prostor (Klub Střezozem) různé kulturní akce a při jejich organizaci spolupracuje s různými subjekty v Novém Městě i širším okolí (Kavárna Stone na Radnické ulici, Penzion V kapli ve Žďáře, Kulturní dům v Křídlech, Evangelický kostel, Kulturní dům v Novém Městě atd).

6.3.2. Sportovní vyžití a volný čas

Terén Novoměstska nabízí obyvatelům města i návštěvníkům z blízka i z daleka ideální podmínky pro pěší, cyklo i ski turistiku, ale také pro horolezectví. Podmínky pro cestovní ruch budou analyzovány v následující kapitole. Tato část profilu obsahuje výčet stávajících sportovních a volnočasových klubů, oddílů a týmů působících v Novém Městě na Moravě.

Jak již bylo několikrát zmíněno, je Nové Město na Moravě především střediskem lyžování, ale vlivem působnosti dalších mnoha sportovních klubů jsou možnosti sportovního vyžití pro děti, mládež i dospělé v Novém Městě na Moravě mnohem pestřejší. V širokém spektru sportovních aktivit působí především zdejší Tělovýchovná jednota, která pro více než 20 sportů či kolektivních her využívá především sportovní areál v severní části města. Součástí areálu je fotbalové hřiště, atletický stadion, tělocvična, volejbalový (nohejbalový) kurt, 3 tenisové kurty a kuželárna.

Pouze pozvolnou rekonstrukcí prochází **atletický stadion**, který byl postaven v roce 1953 a v polovině devadesátých let byl již dosti zchátralý. Poslední rekonstrukce stadionu byla zahájena na počátku podzimu 2007 a sponzorovalo ji Nové Město na Moravě, kraj Vysočina a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Stadion byl slavnostně otevřen v květnu 2008. Na atletickém stadionu působí **Atletický oddíl** Tělovýchovné jednoty, jehož zástupci jsou v republikových i krajských soutěžích velmi úspěšní, a to především v běhu (přespolním, silničním i halovém). Volejbalový kurt využívá místní **volejbalový oddíl**. V tělocvičně odehrává své zápasy a trénuje mužský **basketbalový oddíl**. Vedle atletického stadionu se nachází kuželna, kde provozuje svoji činnost **kuželkářský klub**. Pod Tělovýchovnou jednotu spadá také oddíl moderních gymnastek, které trénují v tělocvičně Základní umělecké školy. Oddíl vznikl v roce 2001 a jeho členky se pravidelně a úspěšně účastní krajských i republikových soutěží. Tělovýchovná jednota rovněž zaštiťuje Shotokan Karate club, který pro své tréninky využívá tělocvičnu Základní školy na Vratislavově náměstí a trénovat zde mohou i děti školního věku. Mimo jiné Tělovýchovná jednota organizuje také např. turnaje ve stolním tenise či trojboji a na své si přijdou také příznivci jógy.

Tělovýchovná jednota je zastoupena také v Pohledci (fotbal, lyžování) a ve Slavkovicích (lední hokej), v Maršovicích nacvičují lukostřelbu členové TJ Křídla & Maršovice, o.s. a opět v Pohledci vyvíjí svoje aktivity TJ Hasa racing team zaměřený na tenis.

Zdejší fotbalové hřiště, které rovněž vlastní Tělovýchovná jednota, je pronajímán **Spojeným fotbalovým klubem Vrchovína Nové Město na Moravě – Radešínská Svatka**. Tento klub má v případě mužského oddílu zastoupení v krajském přeboru (sezóna 2008/2009 v I.B třídě, skupina B), starší dorost, mladší dorost, starší žáci a mladší žáci hrají pak ve 3. lize celostátní soutěže (Moravskoslezská dorostenecká divize, skupina D, Moravskoslezská žákovská divize, skupina D) a oddíl žen v Moravskoslezské lize žen, skupina C (2. liga). Také v Rokytně se utvořil fotbalový tým, tentokrát pro malou kopanou, který v roce 2007 uspořádal I. ročník tzv.

Rokytno Cupu. Nedaleko sportovního areálu na ulici Sportovní se také nachází **klub kuželkářů**, který ve třech oddílech dospělých a jednom dorosteneckém soustřeďuje 30 členů.

Historicky podmíněné jsou aktivity zdejších lyžařů, kteří založili **Sportovní klub Nové Město na Moravě**. Pod ten spadá soutěžní lyžování i výchova mladých lyžařů v mnoha disciplínách, ať už jde o běžecké lyžování, biatlon či alpské disciplíny provozované ve SKI SNOWPARKU na Harusově kopci.

Mnoho sportovních a volnočasových aktivit nabízí také **Dům dětí a mládeže Nové Město na Moravě, p.o.**, a to nejen pro děti a mládež, ale také pro dospělé. Lze uvést především dívčí **Aerobic team**, který trénuje v prostorách tělocvičny novoměstského gymnázia, ale aerobik je organizován i pro veřejnost. Dále Dům dětí nabízí i kroužky florbalu, juda, sálové kopané, squash, stolního tenisu či karate.

Dlouholetou tradici (od konce 19. století) má v Novém Městě také **Sportovně střelecký klub**, jehož členové získávají medaile i na republikových mistrovství ve střelbě vzduchovou zbraní. Střelnice je umístěna nedaleko Střední odborné školy pod skokanskými můstky.

Fungují zde i další sportovní kluby, které nevyžadují vlastní prostory k tréninku, a to **SK Orientační sporty Nové Město na Moravě**, jehož členové se věnují radiovému orientačnímu běhu, lyžařskému orientačnímu běhu i orientační jízdě na horských kolech, na cyklistiku v lesním terénu i na silnicích orientovaný **Turbošnek Team NM a ZS** se sídlem ve Žďáře nad Sázavou.

Tab. 6.4: Přehled sportovních klubů v Novém Městě na Moravě

IČO	Název	Adresa sídla	www	Činnost organizace
4337849 8	Tělovýchovná jednota	Tyršova 323	http://atletika.nmnm.cz/ http://basketnmnm.hyperlink.cz/ http://volejbal.nmnm.cz/ http://www.kuzelkynm.estranky.cz/ http://modgym.tym.cz/ http://karate.nmnm.cz/	atletika, basketbal, volejbal, kuželky, moderní gymnastika, karate, nohejbal, stolní tenis, tenis
6661037 1	Spojený fotbalový klub Vrchovina Nové Město na Moravě – Radešínská Svratka	Sportovní	http://sfkvrchovina.nmnm.cz/	fotbalový klub – muži, ženy, dorost, žáci
4337868 0	Sportovní klub Nové Město na Moravě	Vlachovick á 1355	http://skl.nmnm.cz/ http://kbnovemesto.wz.cz/ http://www.oblouckari.ic.cz/ http://www.skisnowpark.cz/	lyžování, biatlon, alpské disciplíny, pořádání Zlaté lyže a dalších závodů
7092788 0	Dům dětí a mládeže Nové Město na Moravě, p.o.	Výhledy 526	http://www.klubicko.eu/ index.php? action=zajmoveutvary http://www.aerobic- nmnm.estranky.cz/	výuka aerobiku, florbal, judo, sálová kopaná, squash, stolní tenis, karate
1554486 9	Tělovýchovná jednota Pohledec	Pohledec	http://tjphledec.ic.cz/	fotbal, lyžování
4889577 6	Tělovýchovná jednota Slavkovice	Slavkovice		lední hokej
2659480	TJ Křídla & Maršovice,	Maršovice		sportovní

3	o.s.	63		lukostřelba
<i>pokračování</i>				
4889483 4	TJ Hasa racing team	Pohledec 69		tenis
4337873 1	Sportovně střelecký klub	Bělisko 1349	http://www.ssknmnm.com/	střelba se vzduchových zbraní
4337863 3	SK Orientační sporty Nové Město na Moravě	Luční 871	http://osn.hyperlink.cz/	orientační lyžování, běh, jízda na kole
2663138 5	Turbošnek team NM a ZM	Brodská 81/3 Žďár n. S.	http://www.turbosnekteam.com/	horská i silniční cyklistika
2273675 1	FC Rokytno	Rokytno 55	http://www.fotbalrokytno. estranky.cz/	malá kopaná – muži
2663456 2	ARTIS SQUASH CLUB	Nádražní 1354	http://www.sportcentrumartis.cz/	squash
7084957 9	Občanské sdružení Aerobikové studium	Luční 872	http://sweb.cz/majorettes.nmnm	mažoretky, moderní gymnastika, tanec
4889625 0	Neuman MTB - cyklistický oddíl	Masarykov a 176		trip, cross- country
6575938 9	SK PPP team	Petrovice		malá kopaná - muži
2702187 4	SKI klub Nové Město na Moravě	Malá 153		lyžování
4889738 8	SK HUSKY Nové Město na Moravě, o.s.	Radnická 113		běh do vrchu, psí závod
2660110 9	BATT klub Nové Město na Moravě	Leandra Čecha 860		atletika, lyžování
4889578 4	Junák - svaz skautů a skautek ČR, středisko Bílý štít Nové Město na Moravě	Malá 194	http://okenko.jinak.cz/	skauting
4889592 0	OREL jednota Nové Město na Moravě	Masarykov a 200	http://orel.nmnm.cz/	florbal, malá kopaná, fotbal
6900162 6	Billiard Club	Petrovická 857	http://billiard.nmnm.cz/	billiardové turnaje
6057537 9	Tarokový klub Nové Město na Moravě	Čapkova 1045	http://www.taroky.cz/t- novemesto.htm	tarokové turnaje
7089117 6	Mariášový klub Nové Město na Moravě	Mrštíkova 957		mariášové turnaje

Pramen: <http://dw.czso.cz/rswj/dotaz.jsp>

Pro širokou veřejnost je v Novém Městě k dispozici **Sportcentrum Artis** na Nádražní ulici, které nabízí posilovnu, squash, spinning i solárium. Svoji činnost zde provozuje squashový klub **Artis Squash Club**. Dalším sportovním zařízením pro širokou veřejnost je **SportenTime** na ulici U Pohledce, který nabízí posilovnu, squash, masáže a saunu.

Velmi úspěšné jsou v republikových soutěžích také místní mažoretky, které se učí tanci i moderní gymnastice pod záštitou **Občanského sdružení Aerobikové studio**. Níže uvedená tabulka obsahuje také výčet ostatních sportovních či volnočasových aktivit provozovaných na území Nového Města na Moravě.

Nové Město na Moravě má sice vhodné podmínky pro letní plavecké aktivity díky několika rybníkům nacházejícím se v blízkosti města i v okolních obcích (rybník Medlov, Sýkovec, Mílovy), nicméně ve městě chybí krytý plavecký bazén. Nejbližší plavecký stadion je ve Žďáře nad Sázavou a menší bazény jsou pouze na Třech Studních v hotelu U Loubů a v Areálu sportu v Bystřici nad Pernštejnem.

O sportovní, ale také kulturní a volnočasové dění v Novém Městě na Moravě se rovněž velkým dílem stará místní **Sbor dobrovolných hasičů** (SDH), který byl založen již v roce 1879. V současnosti členové SDH kromě své základní povinnosti starat se o požární bezpečnost pořádají soutěže v požárním útoku, účastní se soutěže v malé kopané a především vedou „mladé hasiče“, pro něž pořádají různé zábavné i poučné akce.

6.4. Ostatní občanská vybavenost

Kromě výše zmiňovaných zařízení vzdělávací, sociální, zdravotnické, kulturní, sportovní a volnočasové infrastruktury lze uvést i přítomnost další institucí, které v Novém Městě na Moravě přispívají ke zvýšení kvality života a vytvářejí zázemí potřebné nejen pro obyvatele vlastního města, ale celého správního obvodu spadajícího pod Nové Město jako obec s rozšířenou působností.

Samospráva je v Novém Městě na Moravě reprezentována Městským úřadem a jimi zřízenými orgány, jako je Bezpečnostní rada obce, Komise pro projednávání přestupků, Komise pro sociálně právní ochranu dětí a Městská policie. Požární bezpečnost zajišťuje již zmiňovaný Sbor dobrovolných hasičů. Státní správa má ve městě umístěno jedno z detašovaných pracovišť Úřadu práce ve Žďáru nad Sázavou včetně odboru Státní sociální podpory. Rovněž se zde vyskytuje obvodní oddělení Policie České republiky. Nacházejí se zde rovněž dvě pobočky České pošty, s.p.

V Novém Městě má zastoupení také několik bankovních ústavů a finančních institucí. Je zde jedno pracoviště České spořitelny, GE Money Bank, Komerční banky, kontaktní místo České pojišťovny, Pojišťovny Wüstenrot, Českomoravské stavební spořitelny, České podnikatelské pojišťovny, Generali pojišťovny a Všeobecné zdravotní pojišťovny.

Prodej pohonných hmot ve městě zajišťují 4 čerpací stanice, a to dvě při silnici první třídy č. 19 (Benzina a.s. a Slovnaft ČR, spol. s r.o.), dále je zde čerpací stanice LPG u silnice druhé třídy č. 360 směrem na Pohledec a čtvrtá stanice se nachází v Maršovicích.

7. CESTOVNÍ RUCH A KULTURA

7.1. Cestovní ruch

Nové Město na Moravě lze charakterizovat jako významné středisko zimní a letní rekreace nadregionálního významu. Město leží v horské krajině u jižních hranic chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy a lze ho tak považovat za vstupní bránu do tohoto turisticky atraktivního regionu. Při analýze přírodních předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu na území celého Nového Města na Moravě včetně jeho místních částí, při které byly zohledněny jednak přírodní podmínky (reliéf, klima, hydrologické a biografické poměry), ale také podíl lesních ploch, trvalých travních porostů, zahrad, sadů a vodních ploch z celkové rozlohy území, bylo Nové Město charakterizováno jako **venkovská krajina s průměrnými přírodními podmínkami pro cestovní ruch a rekreaci**, avšak přímo sousedící s podhorskou, vysočinnou a horskou krajinou s příznivými až velmi příznivými přírodními podmínkami pro cestovní ruch.

Mikroregion Novoměstsko v rozsahu správního obvodu Nového Města na Moravě jako obce s rozšířenou působností má svůj turistický význam především z hlediska **přírodní atraktivity** území a společně se správním obvodem Žďáru nad Sázavou byly v kraji Vysočina jedinými mikroregiony s **turistickým významem mezinárodní úrovně**. Nižší již byl význam Novoměstska v případě hodnocení **kulturně-historické atraktivity** území; mikroregion má z tohoto hlediska pouze **regionální význam**.

V oblasti cestovního ruchu lze hodnotit také **podnikatelskou aktivitu** v území, a to prostřednictvím počtu subjektů se sídlem na území obce působících v odvětví pohostinství a ubytování vyjádřeném např. na počet ekonomicky aktivních obyvatel obce. Obce kraje Vysočina se prezentují spíše nízkou podnikatelskou aktivitu v cestovním ruchu např. ve srovnání s pohraničním územím Čech nebo Jesenickem a rovněž Nové Město na Moravě vykázalo při analýze pouze **průměrnou intenzitu podnikatelské aktivity**. Tato situace může být ovlivněna převažujícím městským charakterem Nového Města na Moravě, kde jsou často činnosti v oblasti ubytování a pohostinství sloučeny do jednoho podnikatelského subjektu, a také typem ubytovacích zařízení nacházejících se na daném území, neboť v Novém Městě na Moravě se na celkové ubytovací kapacitě velkou měrou podílí hromadná ubytovacích zařízení, kterých je sice méně, ale poskytují více lůžek, zatímco v malých obcích ve vysokohorských oblastech je velice intenzivní především provozování malých rodinných penzionů či horských chat a rovněž vysoká koncentrace restauračních zařízení, přičemž počet ekonomicky aktivních obyvatel je naopak velmi nízký. Průměrná je v Novém Městě na Moravě také zaměstnanost v cestovním ruchu, neboť podíl zaměstnaných v cestovním ruchu ze všech ekonomicky aktivních žijících v Novém Městě nedosahuje ani 4 %.

Vyjádřit lze do úrovně obce také turisticko-rekreační funkci území chápanou jako poměr počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních i v objektech individuální rekreace k celkovému počtu obyvatel obce. Na sto obyvatel Nového Města na Moravě připadá méně než 25 lůžek, takže **turisticko-rekreační funkci města** lze hodnotit jako **malou**. Jedním z významných problémů udržitelného cestovního ruchu je otázka rekreační, resp. turistické únosnosti území, který lze vyjádřit dle zatížení území, tedy počtu turistických a rekreačních lůžek na km². Průměrná hodnota turisticko-rekreačního zatížení za celou ČR se pohybuje kolem 25 lůžek na km², v Novém Městě na Moravě však byla vyčíslena na 35 – 50 lůžek a **turisticko-rekreační zatížení území** se zde jeví jako **velmi významné**.

7.1.1. Pěší turistika

Nové Město na Moravě spadá do prostoru, který je v rámci kraje Vysočina charakteristický výraznou koncentrací turistických tras. Samotné město je ideálním výchozím místem pro pěší túry do atraktivních oblastí Žďárských vrchů. Nabízí se neopakovatelné výhledy na blízké okolí města od Vávrovy skály nebo z Harusova kopce. Vděčné je panoráma z Pasecké skály, potěší pohled na Blatiny.

Na novoměstském náměstí je umístěn rozcestník tří turistických značek. **Červená trasa** vede na jih podél řeky Bobrůvky, kolem Jelínkova Mlýna do Petrovic a Řečic, potom prudce na západ směrem k řece Oslavě do Obytčova a dále na jih do Ostrova nad Oslavou, odtud Rousměrovskou a Sklenskou borovinou do Laštoviček a Skleného nad Oslavou a směrem na severovýchod až do Bystřice nad Pernštejnem, kde končí. **Zelená trasa** míří mírně severozápadním směrem podél Klečkovského a Cihelského rybníka do Medlova, kde se kolem Medlovského rybníka a Sýkovce stáčí za západ a pokračuje přes Tři Studně do Skleného, Světnova a podél rybníka Strž do Stržanova. Odtud po silnici vede kolem Pilské nádrže, u jejíž hráze navazuje na další turistické značky (červenou a modrou). **Žlutá trasa** vede směrem na sever, přes Maršovice, chráněná území Kaňásky a Šarátky, do Studnice a dále přes Odranec, kolem Partyzánského památníku do Koníkova, přes Vlčí kámen (památko zastřelení posledního vlka na Vysočině) a končí u Zuberského rybníka, odkud lze pokračovat po zelené nebo modré. **Modrá turistická trasa** prochází kolem Hotelu SKI a také lyžařským areálem. Západním směrem přes Harusův kopec trasa vede Jiřikovcemi, Lhotkou a dále do Žďáru nad Sázavou, severním směrem přímo přes závodní běžeckou trasu na Bílou skálu, do Vlachovic, přes Tři Studně dále severozápadním směrem do hlubokých lesů Žďárských vrchů, přes Cikháň a zdejší památník partyzánské brigády Mistra Jana Husa, dále západně na Zubačku a severozápadně pokračuje na Novou Huť až do Vojnova Městce, kde modrá trasa končí.

V okolí Nového Města je zastoupena také červená místní okružní turistická trasa, která vede z náměstí přes železniční stanici, Maršovice a Rokytno k Medlovskému rybníku a vrací se zpátky přes Bednářův kopec a Jiřikovice kolem Hotelu SKI a přes Harusův kopec do Nového Města. V okolí města na turistických trasách se nachází mnoho zajímavostí, jako např. barokní stavby J. B. Santiniho ve Zvoli, Horní Bobrové, Obytčově, ale zejména ve Žďáře nad Sázavou (poutní kostel sv. Jana Nepomuckého - památka UNESCO), Westernové městečko ve Zvoli či rekreační střediska Tři Studně, Medlov, Milovy, Zubří s možností koupání.

V letním období lze v okolí Nového Města navštívit několik přírodních koupališť, např. Novoměstské koupaliště - přírodní koupaliště pro Nové Město na Moravě lokalizované 2 km na sever od města, rybník Medlov - největší a pravděpodobně nejznámější rekreační rybník na Novoměstsku a nedaleko od něho také rybník Sykovec - nejvýše položený rekreační rybník ve Žďárských vrších (725 m n.m.). Na východ od Nového Města je nachází Skalský rybník - podlouhlý rybník s čistou, ale chladnější vodou, která vytéká z okolních hlubokých lesů

Přes atraktivitu celého území, které je z Nového Města na Moravě dobře dostupné, je třeba konstatovat, že ve městě nezačíná, nekončí ani jím neprochází žádná naučná stezka. Nejbližší naučná stezka vede z Žákovy hory na Tisůvku a provádí turisty přírodou a historií severní části Českomoravské vrchoviny, Žďárskými vrchy s prameništěm řek Sázavy a Svratky a rozsáhlými lesy. V CHKO Žďárské vrchy se kromě této nachází ještě další tři naučné stezky (Krajem Chrudimky, Babín a Dářko).

V květnu 2008 byla otevřena naučná stezka na Krátké u Sněžného. Krátká je vesnickou památkovou rezervací a během léta je zde v provozu Ekologické informační centrum. Panely naučné stezky měly být na Krátké instalovány trvale, zatím jsou však rozmísťovány pouze během kulturních akcí a jarmarků. Tuto stezku má ve správě CHKO Žďárské vrchy.

V červnu 2008 byla na Koníkově otevřena další naučná stezka, která vede po vrstevnici okolo stejnojmenného kopce a je dlouhá 3,5 km. Lze ji projít pěšky i s dětským kočárkem či projet na kole. Cesta vede zčásti po asfaltových komunikacích a zčásti po polních cestách. Na trase je 15 zastavení, která se věnují přírodě, lidové architektuře, odbojové činnosti a historii obcí. Tato stezka je zde instalována celoročně, investorem byla obec Věcov za podpory Fondu Vysočiny.

7.1.2. Cykloturistika

Okres Žďár nad Sázavou a Nové Město na Moravě protíná část cyklotrasy Znojmo – Jeseník, konkrétně její část č.103. Ta začíná v Kadově a vede zajímavou krajinou, střídají se zde náročné horské terény s rovinnatějšími úseky. Podél trasy je mnoho přírodních a kulturních zajímavostí. Vede přes Fryšavu pod Žákovou horou, Tři Studně a Vlachovice do Nového Města na Moravě a pokračuje dále na jih až do Třebíče, kde končí. Trasu křižují dálková trasa Praha - Brno, Santiniho cyklotrasa vedoucí okolo nejvýznamnějších Santiniho barokních staveb na Žďársku, Pražská trasa a Posázavská trasa, která se s ní křižuje právě v Novém Městě, jímž prochází z východu na západ a vede dále přes Žďár nad Sázavou, Přibyslav, Havlíčkův Brod, Světlu, Ledec a Zruč nad Sázavou až do Českého Šterberka. Mezi další cyklotrasy patří např. okružní cyklotrasa z Nového Města na Moravě do Rosičky a zpět (Nové Město na Moravě - Slavkovice - Veselíčko - Mělkovice - Žďár nad Sázavou - Česká Mez - Rosička - Sázava - Pilská nádrž - Vysoké - Lhotka - Jířkovice - Nové Město na Moravě) a také cyklotrasa vedoucí po trase Závodu míru (Nové Město na Moravě - Tři Studně - Sněžné - Jimramov - Nové Město na Moravě).

V Novém Městě na Moravě má svůj počátek také tzv. **Mlynářská stezka**, tematická nadregionální cyklistická trasa, která byla otevřena roku 2006. Turisty seznámí s historií mlynářství a zavede je k bezmála pěti desítkám mlýnů po trase. Cyklistická stezka je dlouhá přes sto osmdesát kilometrů a končí v rakouském příhraničním městečku Hardegg. Propojuje území Vysočiny a Jihomoravského kraje a v Dolním Rakousku se napojuje na síť cyklotras a cyklostezek.

S podporou Státního fondu dopravní infrastruktury došlo v roce 2006 k vybudování 840 m dlouhé cyklostezky mezi Novým Městem na Moravě a jeho místní částí Pohledec. Další nová cyklostezka, kterou město hodlá začít budovat v případě přidělení dotace z evropských fondů, by měla vést od areálu akciové společnosti Medin přes les Plačkovec směrem ke Ski hotelu a měla by měřit 1,2 km. Záměr vznikl hlavně z důvodu bezpečnosti chodců a cyklistů.

V červnu 2008 bylo na Novoměstsku vyznačeno 13 nových cyklotras s celkovou délkou 100 km. Jedná se o tyto cyklotrasy: č. 4337 Brušovec - Plaňkovka, č. 4338 Sněžné - Kučerův mlýn, č. 4339 Jimramov - Kutiny, č. 4340 Krátká - Milovy, č. 4341 Sněžné roviny - Koníkov, č. 4342 Odranec - Míchov, č. 4343 Dolní Líšná - Věcov, č. 4344 U Kolonie - Jimramov, č. 4345 Unčín - Ubušín, č. 4346 Fryšava - Tři Studně, č. 5256 Slavkovice - Pikárec, č. 5257 Řečice - Bohdalec a č. 5259 Pikárec rozc. - Radešín.

Důvody ke vzniku nových cyklotras spočívaly v tom, že Novoměstskem prochází několik dálkových cyklotras, které vedou zejména po silnicích II. a III. třídy. Frekvence provozu na těchto silnicích v posledních letech výrazně stoupá. Snahou bylo vyznačit na Novoměstsku hustou síť bezpečných cyklotras s maximálním využitím místních a účelových komunikací a kvalitních lesních a polních cest. Cyklotrasy propojují rekreační oblasti s turisticky zajímavými místy regionu a jednotlivými obcemi. Trasy procházejí středem obcí a nabízejí tak cyklistům také možnost zastavit se v místním obchodě či občerstvení. Trasy vedoucí převážně lesními úseky jsou značeny pásovým značením (cyklotrasy č. 4337, 4338, 4339, 4346, 5259), trasy vedoucí mimo lesní úseky jsou značeny žlutými směrovými tabulkami. Projekt je orientován na průměrné rekreační cyklisty a rodiny s dětmi, kteří si díky husté síti značených cyklotras budou moci zvolit optimální trasu dle svých schopností. Díky této husté síti cyklotras bude následně možné vytipovat několik různě dlouhých doporučených okruhů.

7.1.3. Zimní turistika

Zeměpisná poloha mikroregionu Novoměstsko a jeho nadmořská výška ho zařadila k vyhledávaným místům lyžařského sportu. Stopy lyží v zasněžené krajině položily před více než sto lety základ tradice lyžování i výroby lyží. Lyžaři najdou na Novoměstsku velice zajímavé a specifické podmínky a vhodné terény v rozsáhlém území. Strojově upravováno je v okolí Nového Města na Moravě přes 100 km tras. Trasy jsou upravovány severovýchodně od Nového Města na Moravě a vedou přes území obcí Vlachovice, Sklené, Tři Studně, Fryšava, Kadov, Krátká, Sněžné, Samotín, Blatiny, Milovy, Podlesí, Kuklík, Odranec, Věcov, Jimramovské Pavlovice, Míchov, Roženecké Paseky, Studnice, Rokytno, Pohledec, Maršovice, Jimramov, Zubří, Radňovice, Jiřikovice a Nové Město na Moravě.

Novoměstské trasy se udržují v nejvýše položených částech Žďárských vrchů. Na severu na ně navazují na Milovech trasy svratecké a trasy poličské, na východě u Míchova a u Zubřího trasy bystrické a na západě u Vlachovic trasy žďárské. Za Žďárem nad Sázavou směrem k Pílské nádrži se upravuje také několik okruhů pro klasiku i bruslení. Aktuální informace o údržbě stop včetně možnosti online sledování rolby v terénu jsou uvedeny na internetových stránkách <http://lyzovani.nmmn.cz>.

Nad Novým Městem se nachází také největší sjezdovka na Vysočině – SKI SNOW PARK Harušův kopec. Sjezdovka s první lanovkou na Vysočině je dlouhá 550 m. Lanovka je doplněna malým dětským vlekem (30 m). Sjezdovka je uměle zasněžována a osvětlena. U dolní stanice je v zimní sezoně v provozu občerstvení a nové toalety. Sjezdovka je v provozu v zimní sezoně pondělí – pátek 9,00 – 21,00, v sobotu a v neděli 8,00 – 21,00. Nadmořská výška horní stanice lanovky je 734 m, délka sjezdovky je 550 m, celkové převýšení dosahuje 110 m a přepravní kapacita činí 1400 osob za hodinu. Je zde k dispozici lyžařská a snowboardová škola a parkování je umožněno přímo u areálu. Další informace viz www.skisnowpark.cz

Nejznámější sportovní událostí vázané k Novému Městu je závod světového poháru v běhu na lyžích - **Zlatá lyže Českomoravské vysočiny** (obvykle přelom prosince a ledna), který se jezdí v malebném okolí hotelu SKI v lese Ochoza. První oficiální ročník proběhl již v roce 1934. Bojovalo se o putovní trofej - malou lyži na mramorovém podstavci vyrobenou ze zlatých dukátů. Význam Zlaté lyže Českomoravské vysočiny, pořádané od sedmdesátých let jako běžecký závod, vzrostl od roku 1973, kdy byl trvale zařazen do kalendáře Mezinárodní federace FIS. Od roku 1981 je závod součástí Světového poháru v běhu na lyžích a od roku 2006 je Světový pohár součástí projektu FIS - Tour de Ski. Lyžařský areál byl zmodernizován

(dostavěna střelnice, tribuna, asfaltový ovál) a přeměněn na biatlonové středisko světového významu. V areálu se bude konat 16.1.-18.1.2009 Evropský pohár v biatlonu.

Rovněž blízké okolí Nového Města na Moravě nabízí další zimní atrakce, jako je v Zubří tzv. snowtubing (sjezd na sněhových člunech) či Mistrovství světa musherů (závody psích spřežení) na Třech Studních.

7.1.4. Ubytovací kapacity

Nové Město na Moravě je rekreačním střediskem v letní i zimní sezóně. O tom svědčí i řada hromadných ubytovacích zařízení (HUZ), kterých se na území celého Nového Města na Moravě nachází 18 s celkovou kapacitou 857 lůžek. Pouze čtyři obce v kraji Vysočina koncentrují více lůžek v HUZ než Nové Město na Moravě (viz níže). Ze všech hromadných ubytovacích zařízení je **5 hotelů** poskytujících v úhrnu 228 lůžek. Největším je Hotel SKI se 133 lůžky, který je určený především pro pohybové a sportovní účely a jehož součástí jsou volejbalové a tenisové kurty, fitness centrum, sauna a minigolf. Hotel zároveň nabízí rozsáhlé kapacity pro kongresovou turistiku (až 200 míst v restauraci, další ve třech salóncích). Ostatní hotely mají již kapacitu výrazně menší - Hotel Maršovská rychta 36 lůžek, Hotel Artis 27 lůžek, Hotel Rokytno 20 lůžek a Hotel Panský dům 12 lůžek. Následující tabulka zachycuje počty hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) a jejich kapacitu v kraji Vysočina dle ORP.

Tab. 7.2: Struktura hromadných ubytovacích zařízení v kraji Vysočina dle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP)

Název ORP	Počet HUZ celkem	Počet hotelů a podobných zařízení	Počet ostatních zařízení	Kapacita HUZ		
				celkem (lůžka)	z toho v hotelech	z toho v ostatních
Bystřice nad Pernštejnem	23	3	20	1 337	188	1 149
Havlíčkův Brod	29	3	26	1 699	202	1 497
Humpolec	24	4	20	1 486	185	1 301
Chotěboř	14	2	12	811	132	679
Jihlava	61	13	48	3 545	1 198	2 347
Moravské Budějovice	11	1	10	439	42	397
Náměšť nad Oslavou	20	1	19	1 001	25	976
Nové Město na Moravě	70	14	56	3 822	1 071	2 751
Pacov	7	1	6	205	20	185
Pelhřimov	43	9	34	2 389	584	1 805
Světlá nad Sázavou	25	6	19	1 857	384	1 473
Telč	30	8	22	1 150	291	859
Třebíč	53	9	44	3 107	727	2 380
Velké Meziříčí	18	5	13	813	243	570
Žďár nad Sázavou	39	11	28	2 770	1 114	1 656
Kraj Vysočina	467	90	377	26 431	6 406	20 025

Pramen: Analýza cestovního ruchu v kraji Vysočina, Ekonomicko-správní fakulta MU, Brno, 2007

Největším hromadným ubytovacím zařízením nehotelového typu je **Hotelový dům DUO** přímo v Novém Městě, který má kapacitu zhruba 200 lůžek v jednolůžkových a dvojlůžkových pokojích a dvoupokojových apartmánech. Jeho provoz měl být údajně ukončen ke konci srpna 2008. Dále se na území města nachází několik penzionů – **Penzion Sport** a **Penzion Student** s kapacitou 55 lůžek, nově zrekonstruovaný **Penzion Vrchovina**

s 51 lůžky, **Penzion Romantika** v Maršovicích s kapacitou 18 lůžek, **Penzion U Martina** v Rokytně nedaleko rybníka Medlov a Pasecké skály (810 m n. m.) s 36 lůžky a tamtéž také **Penzion U ztraceného mládí** s 10 lůžky, nejvýše položené ubytovací zařízení na Vysočině – **Penzion Studnice**, který v současnosti nabízí 10 lůžek a **Chata Studnice** s 55 lůžky, kterou vlastní Tělovýchovná jednota v Novém Městě na Moravě a pronajímá ji.

Penzion Apollo ve Hlinném nabízí ubytování v pokojích i v chatách s celkovou kapacitou 39 lůžek, **Chatový areál Ladex** nedaleko koupaliště v Novém Městě pak 47 lůžek. V lokalitě zvané Zahradníkův kout se nachází **Chata Čáslava-stav** s 24 lůžky. Na území Nového Města, v části zvané Studnické Paseky se nachází **Rekreační a školící středisko** Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, které nabízí svým zaměstnancům 25 lůžek v pokojích a 14 lůžek v chatách. V Pohledci je pak k dispozici **Skautská základna** s 50 lůžky. Ve městě a jeho okolí je také nabízeno několik ubytování v soukromí a pronájem chat a chalup.

Zajímavější pohled nabízí rozložení hromadných ubytovacích zařízení v jednotlivých obcích kraje Vysočina. Celkem 155 obcí kraje (22 %) má na svém katastru alespoň jedno ubytovací zařízení, přičemž právě jedno zařízení nalezneme v 78 obcích. Žebříček sestavený podle počtu HUZ vypadá následovně:

- Jihlava (28 hromadných ubytovacích zařízení),
- Třebíč (25),
- **Nové Město na Moravě (18),**
- Telč (16),
- Tři Studně (15)

Podle počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v obcích je pořadí poněkud pozměněné:

- Žďár nad Sázavou (1 766 lůžek),
- Jihlava (1 334),
- Třebíč (1 198),
- Sněžné (979),
- Nové Město na Moravě (857).

Zmínit se lze také o tzv. **druhém bydlení** v objektech individuální rekreace (chataření a chalupaření), které představuje v České republice velmi významný potenciál v ubytovací turistické infrastruktuře. Nové Město na Moravě však není územím, kde by byl tento druh rekreace výrazně zastoupen a na území města se nachází méně než 100 chat a chalup.

7.2. Kulturní památky

Nové Město na Moravě je zajímavé také svými historickými a kulturními památkami. Zachovalé historické jádro města tvoří **městskou památkovou zónu**. Nejstarší památkou je zde katolický **kostel sv. Kunhuty** na Vratislavově náměstí. Jeho gotický presbytář pochází ze 14. století. Asi v polovině 15. století byla k němu přistavěna chrámová loď s výmalbou trámového stropu. V roce 1499 byl kostel doplněn o zvonici, která byla roku 1592 přestavěna na věž. Po velkém požáru města v roce 1723 vyhořel i kostel, a proto byla v roce 1725 nově zaklenuta loď. V roce 1739 byla na jižní straně přistavěna nová sakristie a stará na severní straně byla přeměněna na tzv. Černou kapli. V roce 1801 byl zrušen hřbitov okolo kostela. Nový vzhled dostal kostel v letech 1928 - 1929, kdy byl uvnitř i vně vyzdoben sgrafity

novoměstského rodáka akademického malíře Karla Němce (1879 - 1960). Při rekonstrukci kostela v devadesátých letech, došlo k odhalení fresek v Černé kapli.

Tab. 7.3: Seznam kulturních památek umístěných v Novém Městě na Moravě

Číslo ÚSKP ČR	Památk	Umístění	Záznam o zápisu
101849	usedlost s přílehlými chlévy, stodolou, vjezdovou branou a brankou	Malá 160	19. 4. 2006
	soubor staveb	Vratislavovo nám. 2	20. 7. 2004
34193/7-9015	pivovar (sklep)	Brněnská 249	21. 1. 2002
49766/7-8807	kostel českokobratrský včetně varhan	nám. Komenského	23. 11. 1998
16782/7-7030	socha Raněný	Vratislavovo nám.	30. 12. 1977
46579/7-4263	kostel Nanebevzetí P. Marie		6. 12. 1963
40027/7-4262	kostel sv. Kunhuty	Vratislavovo nám.	6. 12. 1963
	socha sv. Jana Nepomuckého		6. 12. 1963
	kříž		6. 12. 1963
19523/7-4289	boží muka	při nemocnici	6. 12. 1963
45578/7-4288	boží muka	Jánská, při č. p. 258	6. 12. 1963
31676/7-4291	soubor tří křížů (krucifix I.)	vrch Kaplicko	6. 12. 1963
	krucifix II.	vrch Kaplicko	6. 12. 1963
	krucifix III.	vrch Kaplicko	6. 12. 1963
34386/7-4284	socha - busta J. A. Komenského	nám. Komenského	6. 12. 1963
17675/7-4283	socha - busta Leandra Čecha		6. 12. 1963
33331/7-4282	socha Františka Palackého	nám. Palackého	6. 12. 1963
36125/7-4280	sousoší Pohřeb v Karpatech	Vratislavovo nám.	6. 12. 1963
46599/7-4287	kašna se sochou Píseň hor	nám. Palackého	6. 12. 1963
33082/7-4285	kašna se sochou sv. Anny na sloupu	Vratislavovo nám.	6. 12. 1963
32624/7-4286	kašna se sochou Vratislava z Pernštejna	Vratislavovo nám.	6. 12. 1963
27286/7-4261	zámek	Vratislavovo nám. 1	6. 12. 1963
26237/7-4268	měšťanský dům	Vratislavovo nám. 4	6. 12. 1963
38467/7-4269	měšťanský dům	Vratislavovo nám. 6	6. 12. 1963
34682/7-4270	měšťanský dům	Vratislavovo nám. 8	6. 12. 1963
35330/7-4271	měšťanský dům	Vratislavovo nám. 9	6. 12. 1963
45135/7-4272	měšťanský dům	Vratislavovo nám. 10	6. 12. 1963
14361/7-4273	měšťanský dům	Vratislavovo nám. 11	6. 12. 1963
14916/7-4267	měšťanský dům	Nečasova 30	6. 12. 1963
44805/7-4274	měšťanský dům	Vratislavovo nám. 32	6. 12. 1963
33892/7-4278	měšťanský dům	Žďárská 40	6. 12. 1963
18952/7-4279	měšťanský dům	Žďárská 47	6. 12. 1963
31280/7-4275	měšťanský dům	č. p. 97	6. 12. 1963
30781/7-4276	měšťanský dům	č. p. 101	6. 12. 1963
35436/7-4264	radnice	č. p. 114	6. 12. 1963
41143/7-4277	rodný dům dr. I. Sekaniny	Vratislavovo nám. 119	6. 12. 1963
40159/7-4265	fara	Vratislavovo nám. 120	6. 12. 1963
19029/7-4266	fara evangelická	nám. Komenského 135	6. 12. 1963
37650 / 7-4292	rychta	Maršovice č.p. 1	3. 5. 1958
21275 / 7-4293	venkovská usedlost	Maršovice č.p. 35	3. 5. 1958
18646 / 7-4294	venkovská usedlost	Maršovice č.p. 36	3. 5. 1958
19564 / 7-4295	venkovská usedlost	Maršovice č.p. 52	3. 5. 1958
46993 / 7-4326	kostel sv. Máří Magdalény	Olešná	3. 5. 1958
28241 / 7-4328	socha sv. Josefa	Olešná, uložena na faře	3. 5. 1958
36159 / 7-4327	socha sv. Jana Nepomuckého	Olešná, uložena na faře	3. 5. 1958
49685 / 7-8824	silniční most ev. č. 18-097	Olešná, silnice II/150	28. 4. 1999

Pramen: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>

O hřbitovním **kostele Nanebevzetí Panny Marie** pochází nejstarší zpráva z roku 1596. V roce 1749 byl kostel o 6 m prodloužen. Při opravě v roce 1930 byl vyzdoben sgrafitem sv. Václava od Karla Němce. Po vydání tolerančního patentu v roce 1781 byla v Novém Městě vystavěna v roce 1784 evangelická modlitebna, která stála na dnešním Komenského náměstí. Vedle ní byla v roce 1823 přistavěna fara. Za tehdejší modlitebnu byl v letech 1896 - 1898 postaven nový evangelický kostel v novorenesančním slohu. Na místě zbořené modlitebny byla později (1920) postavena bysta J. A. Komenského od sochaře J. Pelikána.

Pravděpodobně ještě za nadvlády Pernštejnů (brzy po polovině 16. století) byl v Novém Městě postaven nevelký **renesanční zámek**. Po roce 1588 byl Vilémem Dubským stavebně upraven tak, aby mohl sloužit jako jeho trvalé sídlo. Při požáru města v roce 1723 vyhořel i zámek. Ten značně zpustl, než byl v roce 1745 barokně přestavěn a rozšířen. Dnešní podoba zámku je v podstatě z roku 1874, kdy byl upraven v novorenesančním stylu. V zámku dnes sídlí Horácká galerie, kterou ročně navštíví až 7 tis. návštěvníků.

Bývalá **renesanční radnice** byla přestavěna v roce 1555 ze dvou měšťanských domů na horním náměstí. Poschodí radnice bylo vystavěno po požáru v roce 1723. V průčelí je vsazen kámen s vročením 1555 a zubří hlavou. Čelní fasáda je vyzdobena sgrafitem Karla Němce z roku 1938. V budově je v současnosti umístěno Horácké muzeum.

V roce 1608 byla z domu č. 121 vedle fary zřízena **škola**. Školu dal postavit úředník novoměstského panství Antonín Želechovský ze Želechova. Tuto skutečnost sděluje pamětní deska na domě. Starou školu nahradila nová škola postavená opodál v letech 1876 - 1879. V roce 1894 byla v Novém Městě zřízena reálka, nová budova pro ni však byla dostavěna až v roce 1901. Dnes je to Gymnázium národního umělce Vincence Makovského.

Mezi další zajímavé budovy patří novorenesanční **evangelický kostel** z roku 1898, dům č.p. 13 rodiny Bradyových, který je připomínkou nacistické okupace a Holocaustu, dům č.p. 97 pochází z přelomu 15. a 16. století a v současnosti v něm sídlí **Městské informační centrum**, dům č.p. 103 s renesančními základy z poloviny 16. století, který sloužil zpočátku jako dům právovárečný a po rekonstrukci v letech 2002 - 2003 zde sídlí **městský úřad**.

7.3. Propagace města

Městské informační centrum v Novém Městě na Moravě sídlí na Vratislavově náměstí 97 a provozuje internetovou stránku <http://infocentrum.nmmn.cz>. Městské informační centrum bezplatně poskytuje informace o:

- zajímavostech města
- turistických cílech v okolí
- ubytování
- stravování
- kulturních a sportovních akcích ve městě a okolí
- službách, obchodech, firmách a sdruženích ve městě
- autobusových a vlakových spojeních
- stavu a sjízdnosti sjezdovek a lyžařských běžeckých tratí

Informační centrum prodává mapy, pohlednice, turistické průvodce, suvenýry a vstupenky na kulturní akce. Rovněž poskytuje přístup na internet, kopírování, faxování a hlášení místním rozhlasem.

V roce 2005 byl v Novém Městě na Moravě realizován projekt „**Regionální informační komunikační síť ve správním území města Nového Města na Moravě – iNOVOMĚSTSKO**“. Hlavním cílem projektu bylo vybudování jednotné dálkově administrovatelné komunikační infrastruktury tvořené sítí informačních kiosků, které jsou připojeny širokopásmovým internetem a zajišťují dostupnost informací pro cílové skupiny občan, turista a poskytují veřejný bezplatný internet po dobu 24 hodin.

Dalšími cíli bylo:

- zvýšení atraktivity území pro turistický ruch,
- rozšíření nabídky v prakticky “neomezenou” distribuci informací s vícejazyčnou podporou
- vznik moderního zdroje pro informování turistů a místních občanů
- připojení obecních úřadů obcí I. stupně širokopásmovým internetem

Občanovi umožňuje veřejný bezplatný přístup k internetu po dobu 24 hodin, získat informace z orgánů veřejné správy (elektronická úřední deska), informace o dopravním spojení, nabídce práce, počasí, služba, také podporuje elektronickou komunikaci a využití internetových obchodů a v neposlední řadě umožňuje komerční připojení na v projektu vybudovanou technickou infrastrukturu.

Turista může použít veřejný bezplatný přístup k internetu, informace doporučených turistických trasách, cyklotrasách a blízkých turistických zajímavostech, dále informace o službách zejména ubytování, možnosti stravování, informace o servisech, obchodech, dále informace o dopravním spojení, počasí a to vše i ve více jazyčném provedení (německý a anglický jazyk).

Úřad obcí ve správním území Nového Města na Moravě získal díky projektu širokopásmové připojení k internetu, možnost informovat prostřednictvím informačních kiosků občany, kterékoli obce, kde je informační kiosek, zveřejnit dokumenty na elektronické úřední desce jak na kiosku v obci, tak v místní části, publikování kulturních a sportovních akcí, zlepšení komunikace mezi obcemi a obcí s rozšířenou působností, krajem apod.

Celkem bylo zřízeno 38 interaktivních informačních bodů (kiosků), prostřednictvím kterých je na veřejně dostupných místech umožněn 24 hodin denně bezplatný vysokorychlostní přístup k Internetu a přístup k informacím Informačního portálu obcí Novoměstska (přístupné také na <http://drupal.nmm.cz>). Tím je pokryto území správního obvodu Nového Města na Moravě (19 468 obyvatel), které zahrnuje 19 obcí a 16 místních částí. Dotýká se 7 475 domácností v území z celkového počtu 8 534. Celkem 87 % domácností v území má kiosek v docházkové vzdálenosti (2 km) od svého bydliště. Zbýlých 13 % domácností nemá informační kiosek přímo v obci nebo místní části, ale buď ve své „mateřské obci“ nebo v Novém Městě na Moravě jako přirozeném centru regionu. Vybudovaná infrastruktura umožňuje snadné připojení domácností ke komerčnímu poskytovateli. Automatické bylo připojení úřadu v obcích, které jsou v projektu zapojeny.

Projekt byl realizován za pomoci finanční podpory z fondů Evropské unie, a sice ze Společného regionálního operačního programu, opatření 2.2 Rozvoj komunikačních technologií. Celková cena projektu byla 10,7 mil. Kč, z toho téměř 7 mil. bylo

spolufinancováno z Evropského rozvojového fondu a necelý 1 mil. Kč ze státního rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Částku 2 838 012 Kč zaplatilo ze svého rozpočtu Nové Město na Moravě. Na provozu celého projektu (spotřeba elektřiny a poplatky za připojení do sítě internet) se podílí město Nové Město na Moravě a jednotlivé obce, kde je umístěn informační kiosk.

Dle statistických informací se pohybuje průměrný denní počet unikátních přístupů na jednotlivých kioscích od 50 do 700. Hodnota 700 je především na informačních kioscích v Novém Městě na Moravě, naopak 50 se objevuje u malých obcí či místních částí, kde trvale žije 20 – 30 obyvatel. Návštěvnost je dále ovlivňována sezónním turistickým ruchem, který přístupy navyšuje.

Propagační materiály města a okolí připravuje Městské informační centrum. Internetová turistická propagace města je zajišťována především prostřednictvím internetových stránek provozovaných městským úřadem Nového Města www.nmm.cz. Tyto stránky jsou pojaty velice komplexně, tvoří rozcestník na velké množství dalších stránek lákajících turisty, jde např. o kompletní informační servis pro lyžaře (lyžařské trasy, sjezdovky, ubytování, půjčovny lyží, pořádané akce, Zlatá lyže a mnoho dalších). Stránky také poskytují mapy města a okolí, odkazy na webkamery a virtuální prohlídky některých památek a jiných významných bodů města, možnosti ubytování, podrobné informace o kulturních a sportovních akcích ve městě a okolí, průvodce místními cyklotrasami a turistickými trasami a mnoho dalších. Turistickou propagaci města a okolí na internetu zajišťuje také informační portál obcí Novoměstska <http://drupal.nmm.cz>.

Důležitým prvkem propagace města jsou např. také mapy pro orientační sporty využitelné i pro jiné aktivity v přírodě, turistické a jiné účelové mapy v rámci regionu Vysočina, velkoformátové barevné mapy oblasti Žďárských vrchů a také plány měst a obcí, které jsou v Městském informačním centru prodávány.

8. DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

8.1. Dopravní infrastruktura

8.1.1. Silniční síť

Nejvýznamnějším dopravním tahem, jenž prochází jižní částí měst je silnice 1. třídy I/19. Tato komunikace představuje jednu z hlavních os dopravní kostry města. Mezi další významné komunikace patří silnice II/354, II/360 a II/385, která sice neprochází městem, ale jeho místní částí Olešnou (začíná na rozcestí se silniční komunikací I/19 v úseku mezi Novým Městem na Moravě a Olešnou). Zbytek dopravní kostry města je tvořen silnicemi III. třídy a místními komunikacemi.

Nové Město na Moravě není vyhovujícím způsobem napojeno na hlavní komunikační osu kraje – dálnici D1. Nejbližší sjezd a nájezd na dálnici D1 je ve Velkém Meziříčí. Jedná se o exit 141 Velké Meziříčí západ, na který se napojuje komunikace III/602. Na tuto silnici se nedaleko exitu napojuje silniční komunikace II/354 z Nového Města na Moravě. Exit 141 na D1 je od Nového Města vzdálený 30 km, což z časového hlediska a dopravní dostupnosti představuje zhruba 45 minut jízdy.

Obr. 8.1: Základní silniční síť v Novém Městě na Moravě a jeho okolí

Pramen: Ředitelství silnic a dálnic, Praha, 2008

Jak již bylo zmíněno, nejvýznamnější dopravní komunikací ve městě je silnice I/19. Silniční komunikace má následující průběh: Nezbavětice – Rožmitál p. Třemšínem – Lety – Milevsko – Oltně – Tábor – Pelhřimov – Pohled – Žďár n. Sázavou – Nové Město na Moravě – Sebranice. V Nezbavěticích navazuje na silniční komunikaci I/20 a v Sebranicích na I/43 (E

461). Komunikace I/19 je součástí tzv. pátevní sítě kraje Vysočina¹². Tato komunikace představuje dopravní spojnicí s okolními regionálními centry, je využívána z pohledu dojížděky za prací a za službami. V úseku procházejícím místní částí Olešná, je plánován obchvat a v budoucnu by mělo dojít k zahloubení a zastřešení silniční komunikace v lokalitě Obora.

Hlavní komunikační síť dotváří další významné silniční komunikace – II/354 a II/360. Silnice se sbíhají v severovýchodní části města a dále pokračují pod označením II/354 centrem města a napojují se na I/19. Dále již pokračují samostatně. Uvedené silniční komunikace mají převážně každodenní přepravní funkci. Zajímavostí je, že komunikace II/354 má ve velké míře rekreační přepravní funkci zajišťující dopravu do lokality CHKO Žďárské vrchy.

Tab. 8.1: Silniční komunikace I. a II. třídy procházející Novým Městem na Moravě

Číslo komunikace	Průběh silnice (křížení skomunikacemi)
I/19	Nezbavětice (I/20) - Rožmitál p. Třemšínem (I/18) - Lety (I/4) - Milevsko - Oltyně (I/29) - Tábor (I/3) - Pelhřimov (I/34) - Pohled (I/34) - Žďár n. Sázavou (I/37) - Nové Město na Moravě - Sebranice (I/43)
II/354	II/602 Netín - Radostín nad Oslavou - Ostrov nad Oslavou - Nové Město na Moravě - Svratka - Krouna
II/360	Jaroměřice nad Rokytinou - Třebíč - Velké Meziříčí - Křižanov - Bobrová - Nové Město na Moravě - Jimramov - Polička - Litomyšl - Ústí nad Orlicí - Dolní Dobrouč - Letohrad - Šedivec
II/385	Roz. Olešná na Moravě - Zvole - Dolní Loučky - Tišnov - Kuřim - rychlostní silnice R43

Pramen: Ředitelství silnic a dálnic, Praha, 2008

Silniční komunikace I/19 představuje jednu z hlavních tranzitních os pro automobilovou a nákladní dopravu v západovýchodním směru. Tato dopravní komunikace je značně dopravně využívána, intenzita dopravy se zde pohybuje v intervalu 4 – 8 tis. automobilů denně. Podle výsledků sčítání v roce 2005, které provedlo Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD), byla nejvyšší denní intenzita dopravy (7 703 vozidel za 24 hodin) vykazována v úseku mezi Žďárem nad Sázavou a Novým Městem na Moravě.

Avšak nejvyšší intenzita silniční dopravy byla v roce 2005 naměřena na silniční komunikaci II/354 v úseku ulice Masarykova, a to 8 957 vozidel. Ulice tvoří hlavní komunikační spojnicí mezi I/19 a centrem města. V tomto úseku se od roku 2000 zvýšila intenzita dopravy o 49 %, což je nejvýraznější nárůst dopravy ve městě a jeho okolí.

Téměř ve všech měřených úsecích došlo ke zvýšení či stagnaci intenzity dopravy. Výjimku tvořil pouze úsek na II/360 z Nového Města na Moravě směrem na Jimramov. Mezi roky 2000 a 2005 zde intenzita provozu klesla o 43 %. Tato silnice se stala součástí pátevní silniční sítě kraje Vysočina, což bylo zastupitelstvem kraje schváleno v květnu 2008. Podrobnější přehled výsledků sčítání intenzity dopravy zachycuje následující tabulka.

¹² Pátevní silniční síť kraje Vysočina tvoří základní a rozhodující komunikační spojení významných center osídlení regionu a zabezpečuje propojení mezi okresy a sousedními kraji. Dne 16. května 2006 přijalo zastupitelstvo kraje Vysočina usnesení, ve kterém schvaluje Pátevní silniční síť kraje Vysočina.

Tab. 8.2: Přehled výsledků sčítání v Novém Městě na Moravě v roce 2005

Číslo silnice	Sčítací úsek	T	O	M	S	Začátek úseku	Konec úseku
I/19	6-1160	1 155	6 497	51	7 703	Žďár n.S. - k.z.	Nové Město na Moravě - z.z.
I/19	6-1166	1 425	4 757	26	6 208	Nové Město na Moravě - z.z.	x se 354 a 35314
I/19	6-1171	1 718	5 571	55	7 344	x se 354 a 35314	zaús. 354 od Sněžné
I/19	6-1176	759	3 933	37	4 729	zaús. 354 od Sněžné	Nové Město na Moravě - k.z.
I/19	6-1170	763	3 830	33	4 626	Nové Město na Moravě - k.z.	vyús. 385 do Zvole
II/354	6-3450	269	1 734	14	2 017	vyús. 35413 do Kadova	Nové Město na Moravě - z.z.
II/354	6-3452	269	1 734	14	2 017	Nové Město na Moravě - z.z.	as. 360 od Poličky
II/354	6-3451	1 284	7 618	55	8 957	zaús. 360 od Poličky	zaús. do 19
II/354	6-3466	194	597	7	798	vyús. ze 19	Nové Město na Moravě - k.z.
II/354	6-3457	194	597	7	798	Nové Město na Moravě - k.z.	zaús. 3882 od Bohdalce
II/360	6-1650	277	1 199	6	1 482	zaús. 36034 od Jimram. Pavlovic	Nové Město na Moravě - z.z.
II/360	6-1651	424	2 275	22	2 721	Nové Město na Moravě - z.z.	zaús. do 354 v N.Městě n.M.
II/360	6-1656	855	1 760	26	2 641	vyús. ze 354 v N.Městě n.M.	Nové Město na Moravě - k.z.
II/360	6-1660	855	1 760	26	2 641	Nové Město na Moravě - k.z.	vyús. 35420 do Řečice
III/35314	6-7246	323	2 923	24	3 270	vyús. z 19 v Nov. Městě n.M.	Nové Město n.M. - k.z.
III/35314	6-7140	712	1 464	43	2 219	Nové Město n.M. - k.z.	zaús. do 353

Pramen: Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti ČR v roce 2005, ŘSD

Vysvětlivky:

T - celoroční průměrná intenzita těžkých vozidel (počet vozidel/24 hod)

O - celoroční průměrná intenzita osobních vozidel (počet vozidel/24 hod)

M - celoroční průměrná intenzita motocyklů (počet vozidel/24 hod)

S - celoroční průměrná intenzita všech vozidel (počet vozidel/24 hod)

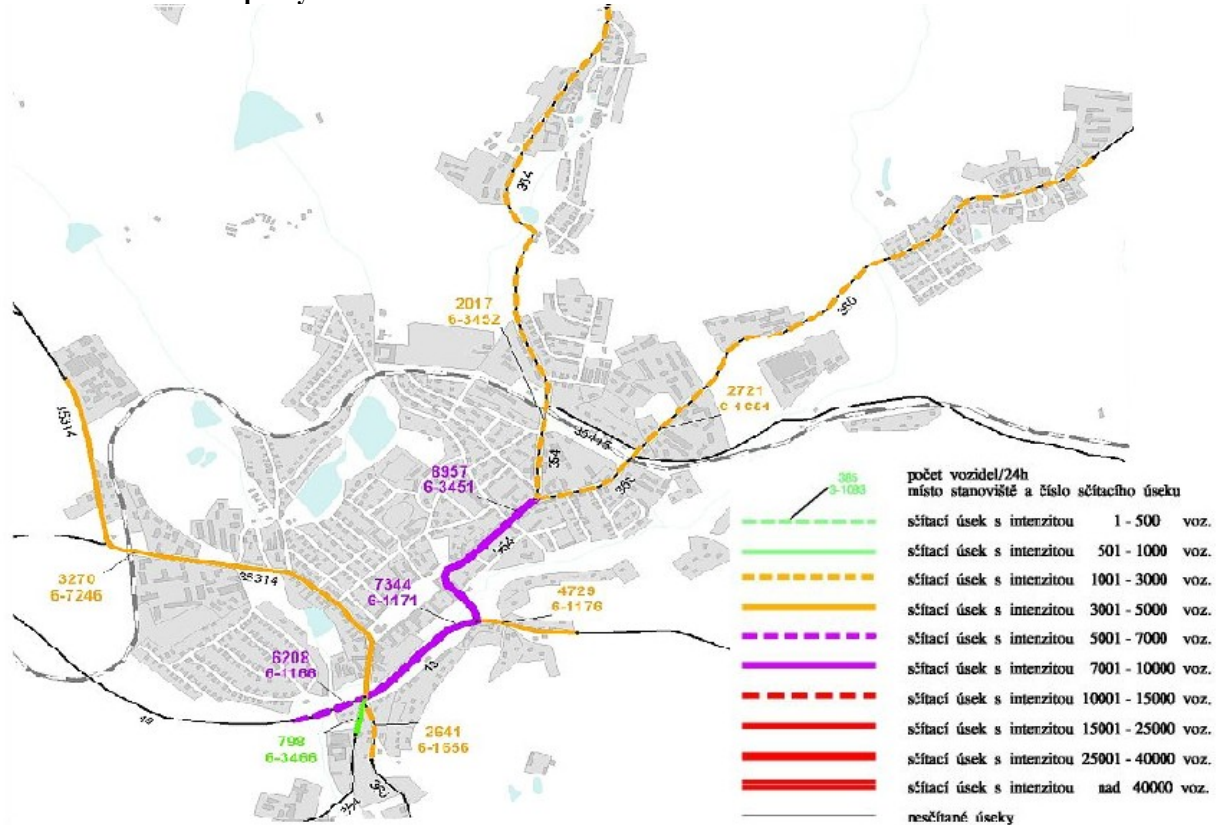
z.z. - začátek zástavby

k.z. - konce zástavby

x - křižovatka

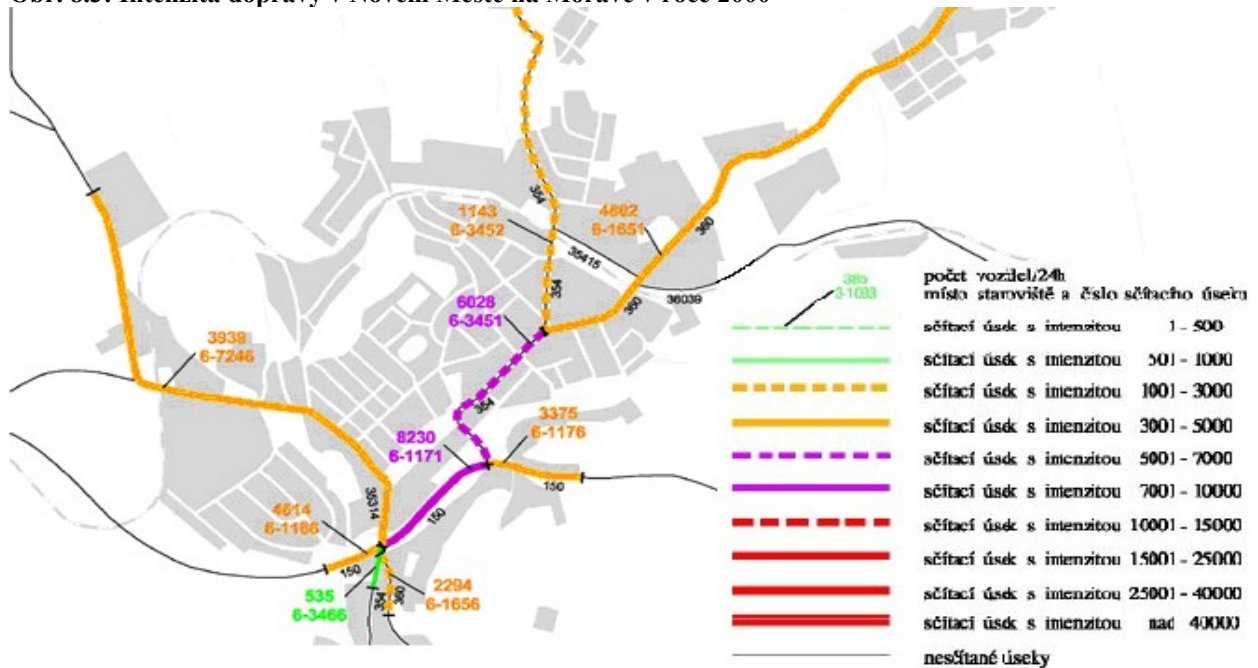

Obr. 8.2: Intenzita dopravy v Novém Městě na Moravě v roce 2005

Pramen: Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti ČR v roce 2005, ŘSD

Obr. 8.3: Intenzita dopravy v Novém Městě na Moravě v roce 2000

Pramen: Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti ČR v roce 2000, ŘSD

Dopravní kostru města dále dotváří silnice III. třídy a místní komunikace. Tyto komunikace zajišťují především propojení místních částí se samotným městem. Silnice III. třídy jsou v úseku vedoucím katastrálními územími města ve vlastnictví Nového Města na Moravě. Výčet komunikací III. třídy podává následující tabulka.

Tab. 8.3: Přehled komunikací III. třídy procházejících katastrálním územím města a jeho místními částmi

Číslo komunikace	Průběh silnice
III/01844	Radňovice - Nové Město na Moravě
III/35314	Nové Město na Moravě - Vlachovice - Tři Studně
III/35315	Radňovice – Jiříkovice - Nové Město na Moravě
III/35415	Nové Město na Moravě - Rampová ul.
III/35417	Petrovice – Slavkovice
III/35418	Slavkovice - Nové Město na Moravě
III/35419	Petrovice – Řečice
III/35420	Radešínská Svratka - Řečice - Mělkovice
III/35421	Žďár nad Sázavou - Jámy - Hlinné
III/35423	Hlinné - spojka
III/36039	Nové Město na Moravě - Zubří - Skalský Dvůr

Pramen: Územní plán Nového Města na Moravě

8.1.2. Železniční síť

Městem Nové Město na Moravě prochází neelektrifikovaná regionální železniční trať č. 251 Žďár nad Sázavou – Nové Město na Moravě – Tišnov. Směrem do Žďáru nad Sázavou železniční trať lemuje téměř celou západní část města, v části zvané Pod zastávkou se stáčí na východ, protíná severní část města a poté pokračuje východně přes zastávku Olešná směrem na východ do Tišnova. Ve Žďáru nad Sázavou i v Tišnově se napojuje na celostátní železniční trať č. 250 Praha – Havlíčkův Brod – Křižanov – Tišnov – Brno.

Na regionální trati č. 251 se rychlost vlakových souprav pohybuje v rozmezí 40 – 60 km/hod. Na mnoha místech však vlaky jezdí ještě pomaleji, a to díky špatnému technickému stavu viaduktů, mostů, propustků, opěrných zdí a také úrovnovým přejezdům bez signalizace.

Na území města a jeho místních částí se nachází celkem tři vlakové stanice, a to Nové Město na Moravě, Nové Město na Moravě zastávka a Olešná na Moravě.

8.1.3. Ostatní druhy dopravy ve městě

Přes katastrální území města prochází dálková **cyklotrasa** Jeseník – Znojmo, kterou v úseku u Nového Města na Moravě tvoří cyklotrasa č. 103. Další dálkovou cyklotrasou procházející městem je Posázavská cyklotrasa č. 19. Mimo tyto dálkové cyklotrasy je v bezprostředním okolí Nového Města jedna regionální cyklotrasa, a to č. 5130. Podrobnější údaje o průběhu cyklotras jsou uvedeny v tabulce 8.4. Cyklotrasy celkem rovnoměrně pokrývají okolí města. O cykloturistice pojednává rovněž kapitola Cestovní ruch.

Tab. 8.4: Stávající cyklotrasy na území města Nové Město na Moravě

Číslo cyklotrasy	Průběh cyklotrasy	Km
19	Davle – Havlíčkův Brod – Žďár nad Sázavou – Nové Město na Moravě	245
103	Kadov - Nové Město na Moravě – Ostrov nad Oslavou	26
5130	Petrovice – Nová Ves u Nového Města n. M. – Šiklův mlýn – hrad Pernštejn	30

Pramen: Databáze RRA Vysočina

Pěší doprava ve městě využívá chodníky a částečně v místech, kde to umožňuje nízká intenzita dopravy, i vozovku. Dále mohou obyvatelé města a jeho návštěvníci využít značených pěších turistických cest. Podrobněji o turistických trasách pojednává kapitola Cestovní ruch.

V současné době je v Novém Městě na Moravě kladen důraz na bezbariérové řešení propojení chodníků, komunikací a veřejných budov. K tomuto účelu město vypracovává Generel bezbariérových tras Nového Města na Moravě. Dokument má za cíl komplexní řešení bezbariérovosti města a jeho místních částí, a to na základě návrhů vedení veškerých pěších tras pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace, ale i pro seniory, matky s malými dětmi apod.

Zemědělská doprava využívá síť zemědělských a polních cest i síť silnic. Zemědělská doprava nepředstavuje zásadní problém vzhledem ke stupni zemědělského využívání přilehlých pozemků.

Parkování ve městě je řešeno prostřednictvím garáží, nekrytého parkování na soukromých pozemcích a veřejných parkovištích. V Novém Městě na Moravě jsou zastoupeny jak samostatné garáže, tak řadové garáže. Parkování ve městě je realizováno jednak na místních komunikacích, dále pak na vlastních pozemcích u rodinných domů. Kromě těchto možností existují ve městě ještě plochy, které jsou určeny pro veřejné parkování. Mezi nejvýznamnější parkovací plochy ve městě patří lokality uvedené v tabulce č. 8.5.

Tab. 8.5: Přehled nejvýznamnějších parkovacích ploch ve městě

Lokalita
Parkoviště ulice Žďárská (u nemocnice)
Parkoviště ulice Žďárská (u železniční zastávky)
Parkoviště Vratislavovo náměstí
Parkoviště ulice Brněnská (u prodejny Billa)
Parkoviště ulice Masarykova (u prodejny Plus)
Parkoviště ulice Tyršova (u Kulturního domu)
Parkoviště ulice Kříčkova (u prodejny Lidl)

Pramen: Územní plán Nového Města na Moravě

Dále se parkoviště nacházejí u bytovacích a stravovacích zařízení, turistických atraktivit apod. Další významné plochy pro parkování jsou v blízkosti bytových domů, rodinných domů v rámci obytných souborů. V místních částech se v současné době parkuje převážně na místních komunikacích.

8.1.4. Dopravní obslužnost

Občané města mohou využít v rámci dojížděky za prací či do škol jak veřejné autobusové, tak i železniční dopravy (ve městě však není zavedena městská hromadná doprava). Veřejnou autobusovou dopravu využívají především obyvatelé jednotlivých místních částí. Obyvatelé Nového Města na Moravě a Olešné mohou kombinovat oba druhy veřejné dopravy.

Jak již bylo uvedeno výše, městem prochází železniční trať č. 251 a slouží pro dopravu cestujících ve směru Žďár nad Sázavou – Tišnov. Občané a návštěvníci města mohou využít tří vlakových stanic. Frekvence vlakových spojů je popsána v tabulce č. 8.6.

Tab. 8.6: Počet místních osobních a spěšných železničních spojů zastavujících ve vlakové stanici Nové Město na Moravě, Nové Město na Moravě zastávka a Olešná na Moravě

Období	Nové Město na Moravě		Nové Město na Moravě zastávka		Olešná na Moravě	
	vyjíždí z	přijíždí do	vyjíždí z	přijíždí do	vyjíždí z	přijíždí do
Pracovní den	26	25	27	27	24	24
Sobota	17	16	17	17	16	16
Neděle	17	17	20	20	14	14

Pozn. Všedním dnem byl pro statistické účely vybrán čtvrtek. V pondělí, středu a pátek může být četnost spojů vyšší

Pramen: Jízdní řád Českých drah, a.s., www.idos.cz

V pracovní dny železniční stanici Nové Město na Moravě **projíždí** celkem 23 spojů (11 ve směru Žďár nad Sázavou – Tišnov, 11 ve směru Tišnov – Žďár nad Sázavou a 1 ve směru Bystřice nad Pernštejnem – Žďár nad Sázavou) a kromě toho z nádraží **vyjíždí** 1 spoj na Tišnov a 2 spoje do Žďáru nad Sázavou. Dva večerní vlaky ze Žďáru nad Sázavou v Novém Městě na Moravě **mají konečnou**. V sobotu projíždí Novým Městem na Moravě 16 spojů (8 ze Žďáru nad Sázavou do Tišnova, z toho 1 až do Brna, 7 z Tišnova do Žďáru nad Sázavou, z toho 2 až z Brna a 1 spoj z Bystřice nad Pernštejnem do Žďáru nad Sázavou) a 1 vlak z Nového Města vyjíždí do Žďáru nad Sázavou. V neděli pak Novým Městem projíždí 14 vlaků (7 ve směru Žďár nad Sázavou – Tišnov, z toho 2 až do Brna, 7 z Tišnova do Žďáru nad Sázavou, z toho 1 z Brna) a z Nového Města vyjíždí další 3 vlaky do Žďáru a 3 vlaky ze Žďáru tady opět končí. Je tedy možné konstatovat, že intenzita železniční dopravy mezi Novým Městem na Moravě a Žďárem nad Sázavou je, především o víkendech, vyšší než intenzita dopravy s Bystřicí nad Pernštejnem či Tišnovem. Ostatní dvě zastávky nacházející se na území Nového Města na Moravě jsou čistě průjezdní – žádný vlak zde svoji trasu nekončí ani nezačíná, což je vzhledem k jednokolejnosti tratě logické.

Nové Město na Moravě je velmi dobře obsluhováno **veřejnou autobusovou dopravou** (viz tabulka č. 8.7.). Občané mohou využít místní linkové spoje, které propojují město s místními částmi a okolními obcemi, ale i dálkové linkové spoje spojující Nové Město na Moravě s městy v okolí (např. Žďár nad Sázavou, Bystřice nad Pernštejnem, Jihlava, Ostrava, Olomouc, Brno)

Autobusové nádraží se nachází v jižní části města v ulici Brněnská 110. Od vlakového nádraží i vlakové zastávky je vzdáleno asi 1,3 km. U vlakového nádraží se pak nachází autobusová zastávka Nové Město na Moravě, železniční stanice, kde zastavují autobusy ze směru, resp. směrem na Sněžné, potažmo na Svratku a také na Jimramov, potažmo na Poličku. Tuto zastávku obsluhují také okružní linky procházející městem (od zastávky Sporten, a.s. do Jiříkovic). Městem neprochází žádná mezinárodní linka.

Tab. 8.7: Počet místních meziměstských a dálkových linek v Novém Městě na Moravě

Den	Místní meziměstská linka	Dálková linka
Všední den	129	4
Sobota	9	0
Neděle	23	11

Pozn. Započítány jsou spoje vyjíždějící z autobusového nádraží v Novém Městě na Moravě. Všedním dnem byl pro statistické účely vybrán čtvrtek. V pondělí a pátek může být četnost spojů vyšší.

Pramen: www.idos.cz

Bez přesezení se občané Nového Města na Moravě dostanou ve všední den jedním spojem do Brna (trasa Svatka – Brno), do Olomouce a do Ostravy (trasa Jihlava – Olomouc – Ostrava), dvěma spoji do Jihlavy (Ostrava – Jihlava, Bystřice nad Pernštejnem – Humpolec), ale žádný spoj je nezaveze ve všední den přímo do Prahy (pouze v neděli zastavuje v Novém Městě autobus z Bystřice nad Pernštejnem do Prahy). V sobotu se občané města nedostanou bez přesezení do žádného z výše zmiňovaných měst, v neděli jedním spojem, v některých nedělích, např. 1.6. a 8.6. dvěma spoji do Brna (trasa Svatka – Brno), jedním spojem do Olomouce a Ostravy a dvěma spoji do Jihlavy. Velmi intenzivní je spojení se Žďárem nad Sázavou, kam lze s využitím autobusu dojet z Nového Města během všedního dne celkem 38 spoji s autobusového nádraží a dalších 5 linek vede přes místní část Hlinné, v sobotu 6 spoji a 1 linkou přes Hlinné a v neděli 9 spoji z autobusového nádraží a 1 z Hlinného.

Základní dopravní obslužnost ve spádovém území Nového Města na Moravě zajišťuje převážně firma ZDAR, a.s. a v menší míře i Zlatohlávek spol. s.r.o. Ostatní společnosti jsou zastoupeny pouze u dálkových linek. Jde o společnosti ICOM Transport, a.s. a Tourbus, a.s.

Veřejná autobusová doprava obsluhuje všechny místní části. Dopravní obslužnost místních částí Hlinné, Maršovice, Petrovice, Pohledec, Rokytno, Slavkovice, Studnice je zajištěna i v sobotu a v neděli, pouze v místní části Jiřikovice a Olešná není veřejná autobusová doprava zajištěna v sobotu. V Olešné však sobotní spoje může nahradit železniční doprava.

Tab. 8.8: Počet autobusových linek v místních částech Nového Města na Moravě

Místní části	Všední den	Víkend	
		sobota	neděle
Hlinné	20	2	2
Maršovice	24	4	8
Jiřikovice	3	0	2
Olešná	35	0	6
Petrovice	20	1	4
Pohledec	14	2	7
Rokytno	24	4	8
Slavkovice	16	2	3
Studnice	24	4	8

Pozn. V tabulce jsou zahrnuty pouze přímé spoje. Všedním dnem byl pro statistické účely vybrán čtvrtek. V pondělí, středu a pátek může být četnost spojů vyšší.

Pramen: www.idos.cz

8.2. Technická infrastruktura

8.2.1 Vodovodní síť

Informace obsažené v této kapitole vychází z *Plánu rozvoje vodovodu a kanalizací kraje Vysočina (PRVK)*, který pro Krajský úřad vypracovala až do úrovně obcí firma Aqua Procon, s.r.o. v roce 2004 s poslední aktualizací v roce 2007. Z daného dokumentu vyplývá, že vodovodní síť Nového Města na Moravě nedosahuje ve všech místních částech stejné úrovně. Vlastníkem skupinového vodovodu ve městě i v jeho místních částech je Svaz vodovodů a kanalizací Žďársko, provozovatelem vodovodu je Vodárenská akciová společnost, divize Žďár nad Sázavou.

Vlastní Nové Město na Moravě má vybudovanou kompletní vodovodní síť a má následující tři zdroje pitné vody:

1. Úpravna vody (ÚV) Vír – odbočka do vodojemu (VDJ) Tři kříže 2 x 400 m³ + 500 m³ 659,45/654,30 m n. m., z přivaděče Vír – Žďár nad Sázavou.
2. Prameniště Studnice, o vydatnosti 6,0 l/s. Voda je vedena do VDJ Maršovice a přebytek do VDJ Holubka.
3. Prameniště Vlachovice s vydatností 1,7 l/s. Z prameniště je voda gravitačně svedena do starého VDJ Vlachovice 200 m³ (635,8/633,1 m n. m.) a z něj se čerpá do nového VDJ Chirana 250 m³ (659,45/656,45 m n. m.).

Město je v současné době rozděleno na dvě tlaková pásma:

1. Tlakové pásmo 570 – 640 m n. m., což je skoro celé město, je zásobováno z vodojemu Tři kříže, VDJ Holubka a nového VDJ Chirana 250 m³
2. Tlakové pásmo 640 – 680 m n. m. tvoří obec Maršovice a část sídliště Holubky. Zásobováno probíhá z VDJ Maršovice.

V rámci navržených úprav dojde k přečíslování dnešní 2. tlakového pásma na 3. tlakové pásmo.

Zásobování místní části Hlinné je řešeno gravitačně prostřednictvím VDJ Jámy 2 x 150 m³ (638,5/635,5 m n. m.), přičemž zdrojem je prameniště 6,5 l/s obce Jámy a ÚV. Městská část Jiříkovice je zásobována z VDJ Jiříkovice 30 m³ (729,4/727,6 m n. m.), do něhož je voda přiváděna výtlakem z VDJ Vlachovice (200 m³, 639/635 m n. m.). Místní část Olešná odebírá vodu z přivaděče Vír – Žďár nad Sázavou a má zároveň vlastní vodojem (50 m³, 626/623,5 m n. m.). Místní část Petrovice je zásobována z VDJ Petrovice (50 m³, 605,3/603,3 m n. m.), který je zásoben z přivaděče Vír – Žďár nad Sázavou. V rámci návrhové části PRVK je pro tuto místní část doporučeno instalovat automatickou tlakovou stanici na síti pro zástavbu od kóty 588 m n. m.

Pohledec je zásoben z veřejného vodovodu a zdrojem vody je prameniště (studna a jímací zárez), z něhož je voda vedena do VDJ Pohledec (50 m³, 685/682 m n. m.), kde se voda upravuje odkyselením. Rokytno má vybudovaný veřejný vodovod s vlastním zdrojem, vodojemem (2 x 150 m³, 784,8/781,85 m n. m.) a vodovodní sítí. Slavkovice jsou zásobovány pitnou vodou z přivaděče Vír – Žďár nad Sázavou přes VDJ Slavkovice (50 m³, 591/589 m n. m.) a vyšší část této místní části pak přes automatickou tlakovou stanici (ATS) na síti. Městská část Studnice nemá vybudovaný vodovod a zdejší obyvatelé jsou vodou zásobováni ze soukromých studní. Do budoucna se počítá s tím, že budou Slavkovice napojeny přes ATS na rozvodnou síť obce Rokytno.

8.2.2 Kanalizační síť, čištění odpadních vod

V vlastním Novém Městě je vybudována jednotná kanalizační síť, na kterou je napojeno 8 273 obyvatel. Stávající kanalizace, jejíž celková délka činí 32 891 m, byla vybudována v průběhu let 1965 – 1990. Kanalizace je svedena do místní nově zrekonstruované čistírny odpadních vod (ČOV), která je umístěna na levém břehu řeky Bobrůvky na jižním okraji města. Nejbližší rekreační zástavba je ve vzdálenosti zhruba 100 m severozápadně od ČOV. Obec má platné povolení k vypouštění odpadních vod z dne 18.12.2000. Provozovatel ČOV je Vodárenská akciová společnost, divize Žďár nad Sázavou.

Tab. 8.9: Základní parametry kanalizační sítě v Novém Městě na Moravě

Základní parametry	Označení	Jednotka	Rok	
			2000	2005
Počet obyv. napoj. na kanalizaci	Nk	obyvatel	9 670	9 654
Počet obyv. napojených na ČOV	Ncov	obyvatel	8 243	8 227
Spec. produkce odp. vod obyv.	Qov	l/(os.den)	200	200
Produkce odpadních vod	Mov	m ³ /den	2 097	2 094
Biochemická spotřeba kyslíku po pětidenní inkubaci	BSK5	kg/den	813,3	812,1
Nerozpuštěné látky	NL	kg/den	743,7	742,6
Chemická spotřeba kyslíku	CHSK	kg/den	1 629,1	1 626,7

Pramen: Plán rozvoje vodovodu a kanalizací kraje Vysočina, Aqua Procon, s.r.o., 2007

Stávající jednotná kanalizace na sídlišti U nádraží v Novém Městě na Moravě je dle PRVK ve špatném technickém stavu. Technický stav je na hranici životnosti, což má za následek kontaminaci podzemních vod a nátok balastních vod do kanalizace. Celkový rozsah a druh rekonstrukce bude stanoven po provedení prohlídky potrubí TV kamerou a následným posouzením hydraulické kapacity stávajících stok. S rekonstrukcí kanalizace proběhne zároveň i nutná rekonstrukce domovních přípojek. Celková délka rekonstruované kanalizace činí 2422 m a bude se týkat 1300 EO. Ve zbylé části městské části se uvažuje s další potřebou rekonstrukcí kanalizační sítě v rozsahu 10 % její stávající délky.

Čistírna odpadních vod v Novém Městě na Moravě neměla dostatečnou kapacitu pro návrhové množství přitékajících odpadních vod. V nedávné minulosti proběhl regionální projekt – „Projekt ochrany vod povodí řeky Dyje“ financovaný z fondu ISPA Evropské unie. Zásadní rekonstrukce a modernizace ČOV byla součástí tohoto projektu. V dosazovací nádrži bylo doplněno technologické zařízení na strojní stírání hladiny. Byla vybudována další nová dosazovací nádrž. U kalového hospodářství byla posílena kapacita uskladňovacích nádrží výstavbou dvou nových nádrží. Dále došlo k přestavbě strojního odvodnění kalu odstředivkou. Na ČOV se nově počítá s vybudováním terciálního stupně čištění (toto nebylo součástí projektu). Stávající kapacita ČOV je 13 772 obyvatel. V současnosti využívá ČOV pouze městská část Nové Město na Moravě. Nově budou na ČOV napojeny tyto městské části Maršovice, Petrovice, Pohledec, Slavkovice, Rokytno, Studnice (svoz odpadních vod), Jiříkovice a také obce Radňovice a Vlachovice.

V místní části **Hlinné** byla v průběhu let 1955 – 1969 vybudována svépomocí jednotná kanalizační síť, na kterou je napojeno přibližně 160 obyvatel a jejíž celková délka činí 1 341 m, ale není zde vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný stav stávající kanalizace je nevyhovující, proto je uvažováno s výstavbou nové oddílné kanalizační sítě. Splaškové odpadní vody budou přečerpány výtlačkem na ČOV Jámy. Místní část **Jiříkovice** má vybudovanou jednotnou kanalizační síť, která byla budována na etapy (hlavní část byla dokončena v roce 1985). Na tuto kanalizaci je napojeno 171 obyvatel a její celková délka činí 1 900 m. Provozovatelem kanalizace jsou samotné Jiříkovice. Ani zde není vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný stav kanalizace je nevyhovující, proto je v městské části uvažováno s výstavbou nové oddílné kanalizace. Stávající stoky budou plnit funkci dešťové kanalizace. Splaškové odpadní vody budou odvedeny kanalizačním sběračem do obce Radňovice a odtud přes místní části Slavkovice a Petrovice na ČOV Nové Město na Moravě.

Místní část **Maršovice** má jednotnou kanalizační síť, na kterou je napojeno přibližně 198 obyvatel a její celková délka činí 780 m. Výstavba větší části této kanalizace byla prováděna v rozmezí let 1972 až 1974 v rámci akce Z, kratší úsek byl postaven v roce 1987. Tato kanalizace odvádí splaškové a dešťové vody z nové části městské části. Zástavba ve starší části obce zůstává neodkanalizována. Celá kanalizační síť je rozdělena do 3 povodí, jejichž hlavní stoky jsou zaústěny do Maršovického potoka a městského rybníka. Část obce je svedena na ČOV Nové Město na Moravě. V městské části není vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný technický stav této kanalizace je nevyhovující. Proto je uvažováno v městské části s výstavbou nové kanalizace, odvádějící pouze splaškové vody. Stávající stoky budou plnit funkci dešťové kanalizace. Splaškové odpadní vody budou odvedeny kanalizačním sběračem do Nového Města na Moravě.

V **Olešné** je na jednotnou kanalizační síť napojeno 51 obyvatel. Kanalizace je dlouhá 643 m a celá kanalizační síť je rozdělena do 3 povodí, jejichž hlavní stoky jsou zaústěny do říčky Olešné. Odpadní vody odtékají po předčištění v biologických septicích kanalizací přímo do toku. Část rodinných domků má vybudovány bezodtoké jímky, které jsou vyváženy na pole. Provozovatelem kanalizace je městská část. V městské části není vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný technický stav této kanalizace je nevyhovující. Proto je uvažováno v městské části s výstavbou nové kanalizace, odvádějící pouze splaškové vody. Stávající stoky budou plnit funkci dešťové kanalizace. V místní části bude vybudována čistírna odpadních vod.

V **Petrovicích** byla vybudována jednotná kanalizační síť, na kterou je napojeno přibližně 180 obyvatel a celá kanalizační síť je rozdělena do 5 povodí, jejichž hlavní stoky jsou zaústěny do potoka Bobrůvky. Odpadní vody odtékají po předčištění v biologických septicích stávající kanalizací přímo do toku nebo do bezodtokých jímek, odkud jsou vyváženy na pole. Provozovatelem kanalizace je městská část. V městské části není vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný technický stav této kanalizace je nevyhovující. Proto je uvažováno v městské části s výstavbou nové kanalizace odvádějící pouze splaškové vody. Stávající stoky budou plnit funkci dešťové kanalizace. Splaškové odpadní vody budou odvedeny kanalizačním sběračem do Nového Města na Moravě.

V **Pohledci** byla v průběhu let 1965 – 1972 svépomocí vybudována jednotná kanalizační síť, na kterou je napojeno přibližně 346 obyvatel a má 635 m. Kanalizační stoky, odvodňující sídliště rodinných domků v jižní části městské části a stoky, které vedou podél silnice Nové Město na Moravě – Věcov jsou zaústěny do potoka Bezděčky, kanalizace v severovýchodní části je zaústěna do potoka Olešná. Odpadní vody odtékají po předčištění v biologických septicích kanalizací přímo do toků nebo do bezodtokých jímek, odkud jsou vyváženy na pole. V městské části není vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný technický stav této kanalizace je nevyhovující a nelze ji využít ani pro odvod dešťových vod. Proto je uvažováno v městské části s výstavbou nové jednotné kanalizace včetně odlehčovacích komor. Odpadní vody budou odvedeny kanalizačním sběračem do Nového Města na Moravě.

V průběhu let 1972 – 1979 byla v **Rokytně** svépomocí vybudována jednotná kanalizační síť, na kterou je napojeno přibližně 194 obyvatel a její celková délka činí 1746 m. Celá kanalizační síť je rozdělena do 2 povodí, jejichž hlavní stoky jsou zaústěny do místních rybníčků, jimiž protéká jeden z přítoků říčky Bobrůvky. Odpadní vody odtékají po předčištění v biologických septicích kanalizací přímo do rybníků, část rodinných domků má vybudovány bezodtoké jímky, které jsou vyváženy na pole. V městské části není vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný technický stav této kanalizace je nevyhovující. Proto je uvažováno

v městské části s výstavbou nové kanalizace, odvádějící pouze splaškové vody. Stávající stoky budou plnit funkci dešťové kanalizace. Splaškové odpadní vody budou odvedeny kanalizačním sběračem do městské části Maršovice a odtud na ČOV Nové Město na Moravě.

Také ve **Slavkovicích** byla v minulosti vybudována svépomocí jednotná kanalizační síť, na kterou je napojeno přibližně 130 obyvatel a celková délka činí 1604 m, byly použity betonové trouby profilů DN 150 až DN 600. Celá kanalizační síť je rozdělena do 12 povodí, jejichž hlavní stoky jsou zaústěny do Slavkovického potoka. Odpadní vody odtékají po předčištění v biologických septicích stávající kanalizací přímo do toku, část rodinných domků má vybudovány bezodtoké jímky, které jsou vyváženy na pole. Provozovatelem kanalizace je městská část. V městské části není vybudovaná čistírna odpadních vod. Současný technický stav této kanalizace je nevyhovující. Proto je uvažováno v městské části s výstavbou nové kanalizace, odvádějící pouze splaškové vody. Stávající stoky budou plnit funkci dešťové kanalizace. Splaškové odpadní vody budou přečerpány výtlakem do městské části Petrovice a odtud na ČOV Nové Město na Moravě.

Pouze místní část **Studnice** nemá v současnosti vybudovanou veřejnou kanalizační síť. Odpadní vody odtékají bez jakéhokoliv předčištění nebo po předčištění v biologických septicích přímo do místní vodoteče a rybníků nebo jsou zachycovány do bezodtokých jímek, odkud jsou vyváženy na pole. S ohledem na tuto skutečnost není v této městské části uvažováno s výstavbou kanalizace a čistírny odpadních vod. Splaškové odpadní vody budou soustřeďovány v jímkách jednotlivých nemovitostí k individuální likvidaci odpadních vod. V městské části není vybudovaná čistírna odpadních vod.

Tab. 8.10: Významní producenti odpadních vod

Název producenta	Množství odpadních vod
Nemocnice Nové Město na Moravě	75000 m ³ /rok
Sporten, a.s.	40 000 m ³ /rok
Medin, a.s.	30 000 m ³ /rok*
SCHWARTZ TECHNICKÉ PLASTY ČR s.r.o.	2 000 m ³ /rok

Pramen: PRVK kraje Vysočina

* z toho po předčištění v neutralizační stanici: 5 000 m³/rok

8.2.3 Rozvodné sítě

Nové Město na Moravě je zásobováno **elektrickou energií** z nadřazeného systému vysokého napětí (VN) 22 kV prostřednictvím trafostanic 22/0,4 kV. Napájecími body systému VN jsou rozvodny 110/22 kV Žďár nad Sázavou a Bystřice nad Pernštejnem. Na jižním okraji města u Petrovické silnice se nachází rozvodná spínací stanice sítě VN 22 kV. Do města přicházejí tři přívodní vzdušná vedení VN 22 kV :

- VN č. 358 z rozvodny 110/22 kV Žďár nad Sázavou,
- VN č. 129 z rozvodny 110/22 kV Žďár nad Sázavou,
- VN č. 131 z rozvodny 110/22 kV Bystřice.

Místní části Nové Město na Moravě, Maršovice a Pohledce jsou z větší části **plynofikovány** zemním plynem. Plynofikace probíhá postupně od roku 1975. Původně bylo město napojeno na plynovod Květnov – Švařec. Později byl vybudován plynovod Vysoké – Nové Město na Moravě. Zásobování obyvatelstva zemním plynem je v současné době zajišťováno ze dvou vysokotlakých regulačních stanic Bělisko a Beranice propojených páteřním středotlakým plynovodním řadem a dvou středotlakých regulačních stanic U nemocnice a Na Výsluní.

Kromě uvedených distribučních regulačních stanic sloužících k napájení městské středotlaké a nízkotlaké plynovodní sítě se na plynovodní síti nachází řada vysokotlakých regulačních stanic sloužících různým subjektům. Jedná se o následující regulační stanice:

- RS hotel SKI
- RS Tábor policie
- RS MEDIN
- RS zemědělské družstvo
- RS ČOV
- RS Lesnické učiliště
- RS Slavkovice

Na plynovodní síti Nového Města na Moravě (včetně Maršovic a Pohledce) bylo k roku 1999 realizováno celkem 642 přípojek, z toho 305 přípojek ze středotlakého plynovodu a 337 přípojek z nízkotlakého plynovodu.

Město je centrálně zásobováno **teplem** prostřednictvím *Novoměstské teplárenské, a.s.* Jde o společný podnik města a norské firmy Cogen ASA. Jako palivo pro výrobu tepla je používán zemní plyn. Kromě výroby tepla produkuje také teplárna elektřinu, která je distribuována do energetické sítě.

S rozvojem **informačních technologií** a s rozvojem sítí mobilních operátorů dochází v této oblasti k výraznému technickému pokroku. Pokrytí města Nové Město na Moravě a jeho místních částí signálem z mobilních sítí provozovaných třemi operátory je na velmi dobré úrovni. Dostupnost a kvalita TV signálu zajišťovaného přes anténní systémy vysílačů Českých radiokomunikací, a.s. je v převážné míře uspokojena kvalitním příjmem programů ČT1, ČT 2, Nova a Prima. V Novém Městě na Moravě se nachází digitální telefonní ústředna, vlastní ji a provozuje Telfónica O2. Rozvedení je řešeno zemními telefonními kabely. Ve městě nalezneme i veřejné telefonní stanice. Oblast telefonizace lze hodnotit jako vyhovující.

Internet v Novém Městě je konečným uživatelům poskytován prostřednictvím více subjektů s různou nabídkou služeb, cen a rychlosti připojení. Městem prochází dálkový optický kabel. V roce 2006 byla realizována I. etapa sítě páteřní optické sítě na území kraje Vysočina – tzv. projekt ROWANet. Byla vytvořena páteřní optická síť na trase Bystřice nad Pernštejnem – Nové Město na Moravě – Přibyslav – Havlíčkův Brod – Jihlava – Moravské Budějovice. Síť umožňuje vzájemné zapojení velkého množství veřejných institucí po její trase (obecní a městské úřady, knihovny, školy, informační centra), připojení zdravotnických zařízení a základnových stanic jednotek IZS (zdravotnická záchranná služba, hasičský záchranný sbor). Provozovatelem kabelové televize a vysokorychlostního internetu ve městě je společnost SATT a.s. ze Žďáru nad Sázavou. Jedná se o obchodní společnost, jež je ve společném vlastnictví měst a obcí bývalého okresu Žďár nad Sázavou.

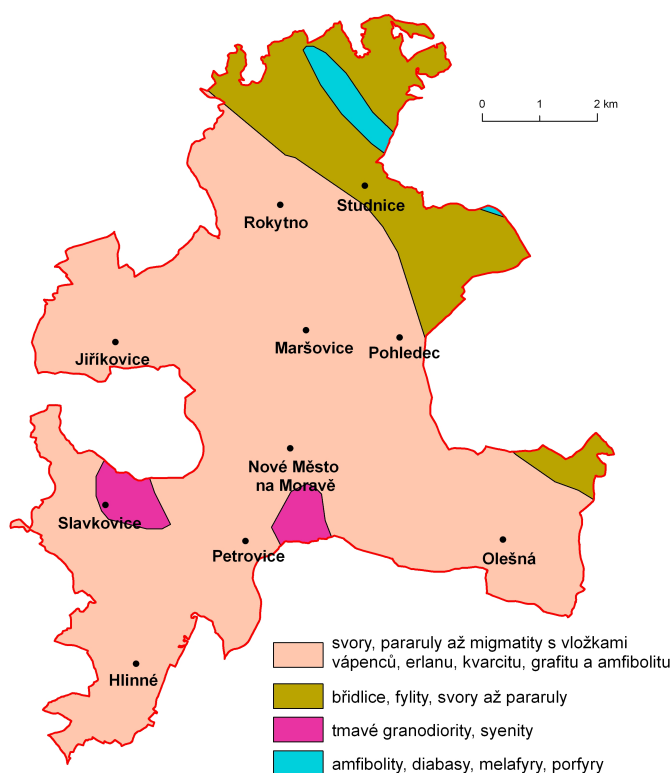
Pro celé území města včetně místních částí je zpracovaný **územní plán**, který byl vypracován na počátku roku 2002 společností Atelier Charvát, s.r.o.

9. KRAJINA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

9.1. Geologie

Z geologického hlediska je území Nového Města na Moravě budováno vyvřelými horninami Českého masívu. Převažuje moldanubikum, které je tvořeno horninami pestré skupiny, jako jsou svorové ruly, pararuly až migmatity s vložkami vápenců, erlanu, kvarcitu, grafitu a amfibolitu. Severovýchod je charakteristický proterozoickými zvrásněnými horninami, které byly do různé míry převrásněny variským vrásněním. Patří sem břidlice, fylity, svory a pararuly. Zde také nalezneme částečně metamorfované vulkanické horniny – amfibolity, diabasy a porfyry. Jižně od Nového Města a východně od Slavkovic se vyskytují dva ostrůvky tmavých granodioritů a syenitů (viz. obrázek č. 9.1).

Obr. 9.1: Geologie zájmového území

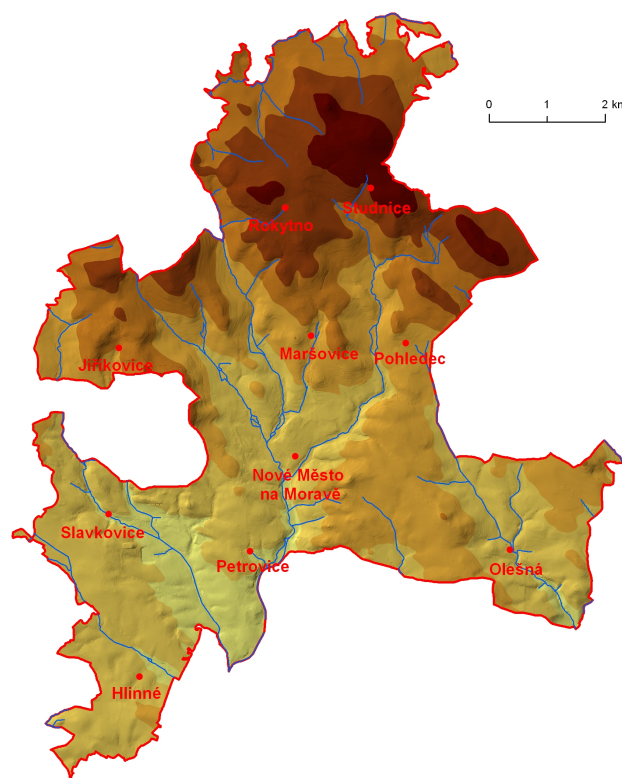
Pramen: Geologická mapa ČR 1:500 000, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008

9.2. Reliéf

Novoměstsko patří mezi výše položené oblasti České republiky s nadmořskými výškami pohybujícími se od 542 m v údolí Olešné po 822 m na vrcholu Kopeček u Studnice. Z regionálně geomorfologického členění spadá území do podsoustavy Českomoravská vrchovina, celků Hornosvratecká vrchovina s podcelkem Žďárské vrchy a okrskem Pohledeckoskalská vrchovina na severu a Křižanovská vrchovina s podcelkem Bítešská vrchovina a okrskem Novoměstská pahorkatina na jihu (Demek et al. 2006). Žďárské vrchy představují vyšší reliéf. Celkově mají klenbovité povrch, s protáhlými úzkými hřbety se skalními tvary, které jsou oddělené hlubokými, ale rozevřenými údolními. Na hřbetech jsou

četné izolované skály, skalní hradby, mrazové sruby a kryoplanační terasy. Na svazích se často vyskytují balvanová moře (Čech, Šumpich et al. 2001). Do rozlehlé vrcholové klenby Žďárských vrchů pronikají hluboká a široká údolí horní Svratky a jejího přítoku Fryšávky. Tato údolí propojují řadu kotlin a prolomů oddělených hřbety a kopci. Z vrcholové klenby vybíhají rozsochy jako je např. Malínská skála. Menší rozrušenou a zalesněnou klenbu najdeme mezi Pohledeckou skálou, 812 m n.m. a Samotínem, 770 m n.m. (Řezníčková 2005). Bítešská vrchovina reprezentuje plochý povrch vrchoviny s plošinami holoroviny, který je dobře přizpůsoben odolnosti hornin. Plošiny holoroviny mají místy zachované kořeny tropických zvětralin. Dochované jsou rovněž údolní pedimenty (Demek et al. 2006). Plošina je rozčleněná k jihu se zahlubujícím údolím Bobrůvky a jejích přítoků. Vystupují z ní kopce, pahorky, hřbítky a hřbety oddělené úpady a úvalovitými údolními, která jsou však na jihu užší a hlubší a projevuje se zde zřetelná eroze.

Obr. 9.2: Reliéf zájmového území

Pramen: ZABAGED 1:10 000, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008

9.3. Klima

Z klimatického hlediska leží sever území v chladné oblasti CH7, která se vyznačuje velmi krátkým až krátkým, mírně chladným a vlhkým až velmi vlhkým létem, dlouhým přechodným obdobím, mírně chladným jarem a mírným podzimem a dlouhou, mírnou, mírně vlhkou zimou s dlouhou sněhovou pokrývkou. Jih pak spadá do mírně teplé oblasti MT3 charakterizované krátkým, mírným až mírně chladným, suchým až mírně suchým létem, přechodné období je normální až dlouhé, s mírným jarem a mírným podzimem, zima je normálně dlouhá, mírná až mírně chladná, suchá až mírně suchá s normálním až krátkým

trváním sněhové pokrývky (Quitt, 1971). Jejich přesné charakteristiky jsou uvedeny v tabulce č. 9.1.

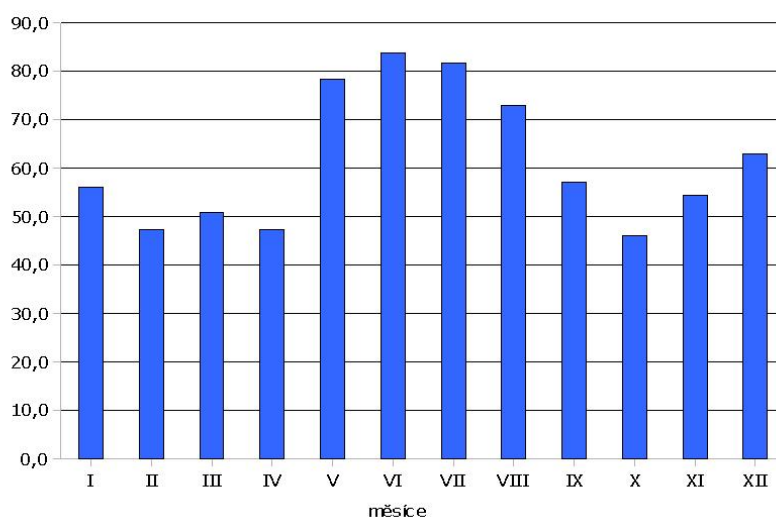
Tab. 9.1: Charakteristiky klimatických oblastí zasahujících na území Nového Města na Moravě

Klimatické charakteristiky	Klimatické oblasti	
	CH7	MT3
Počet letních dnů	10 – 30	20 – 30
Počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více	120 – 140	120 – 140
Počet mrazových dnů	140 – 160	130 – 160
Počet ledových dnů	50 – 60	40 – 50
Průměrná teplota v lednu	-3 – -4	-3 – -4
Průměrná teplota v červenci	15 – 16	16 – 17
Průměrná teplota v dubnu	4 – 6	6 – 7
Průměrná teplota v říjnu	6 – 7	6 – 7
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	120 – 130	110 – 120
Srážkový úhrn ve vegetačním období	500 – 600	350 – 450
Srážkový úhrn v zimním období	350 – 400	250 – 300
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	100 – 120	60 – 100
Počet dnů zamračených	150 – 160	120 – 150
Počet dnů jasných	40 – 50	40 – 50

Pramen: Quitt, E. (1971): Klimatické oblasti Československa

Hlavním převládajícím směrem proudění je směr ZSZ, který je v přízemních vrstvách velmi významně modifikován místní morfologií reliéfu. Srážkově je oblast bohatá, roční úhrn srážek je 739 mm (viz obrázek č. 9.3). Nejdeštivější období je letní, kdy spadne 32 % celkového množství srážek. Druhé nejbohatší období na srážky je období zimní. Ve Žďárských vrších začíná sněžit v průměru kolem 24. října, v nižších polohách nejpozději do 7. listopadu (Čech, Šumpich et al. 2001).

Obr. 9.3: Roční chod srážek na stanici Nové Město na Moravě za období 1961 - 2000

Pramen: Český hydrometeorologický ústav v.v.i., Brno, 2008

Průměrná roční teplota se pohybuje kolem 6°C. Nejteplejším měsícem je červenec s průměrnými měsíčními teplotami kolem 18°C, nejhladnějším leden s průměrnými měsíčními teplotami -3 až -4°C (viz obrázek č. 9.4).

Vzhledem k tomu, že je Nové Město na Moravě obklopeno řadou typických inverzních údolí, která se stýkají na jeho okraji, a leží v kotlinovité poloze, je zde výrazný předpoklad k hromadění exhalací. Vodní plochy v okolí a vyšší hladina podzemních vod spolu s častými teplotními inverzemi vedou i ke zvýšené četnosti mlh (Anonymus 1994).

Obr. 9.4: Roční chod teploty na stanici Nové Město na Moravě za období 2001 - 2007

Pramen: <http://www.nmm.cz/teplota/>

9.4. Vodstvo

Územím probíhá hlavní evropské rozvodí oddělující úmoří Černého a Severního moře. Úmoří Černého moře je reprezentováno povodím řeky Svatky. Ústředním tokem je Bobrůvka, která pramení západně od Rokytna v nadmořské výšce 720 m n.m., protéká Novým Městem na Moravě a mimo zájmové území se stéká s Libochůvkou a společně vytváří říčku Loučku. Celková délka Bobrůvky je 54,5 km. Jejím hlavním levostranným přítokem ve vymezeném území je Olešná, dalšími pak Bezděčka a Zátoka. Mezi pravostranné přítoky, které odvodňují zájmové území, patří Cihelský potok, Slavkovický potok a Řečický potok.

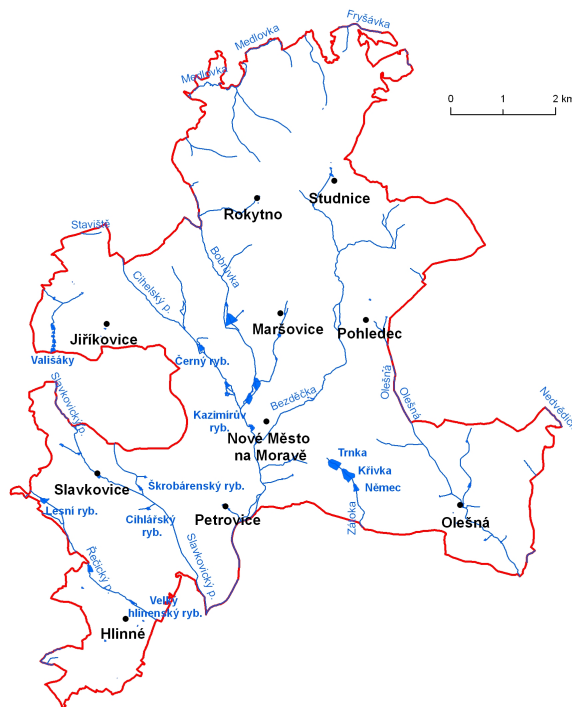
Severní cíp Nového Města na Moravě je odvodňován Fryšávkou s pravostrannými přítoky Medlovkou a Chobotským potokem. Obě řeky, tj. jak Bobrůvka tak Fryšávka, představují pravostranné přítoky Svatky. Úmoří Severního moře reprezentuje povodí Sázavy, do kterého řadíme vodní tok Staviště, který odvodňuje velmi malou oblast severně od Jiříkovic (viz obrázek č. 9.5).

Specifický odtok, udávaný v litrech za sekundu z 1 km² dosahuje 5 až 12 litrů. Ve vyšších partiích Žďárských vrchů je nadprůměrný vodohospodářský potenciál, propustnost hornin je dobrá až slabá, puklinová (Řezníčková 2005).

Pro Novoměstsko, podobně jako pro celou oblast Žďárských vrchů, je typický výskyt velkého množství rybníků. Tyto rybníky slouží k různým účelům, např. jako místní zdroje vody, pro chov ryb a pro rekreační účely. Významnější kaskády se nacházejí na Zátocce (např. rybníky

Trnka, Křivka a Němec), na Bobrůvce nad Novým Městem, na Slavkovickém potoce západně od Jiřkovic (Valisáky).

Obr. 9.5: Vodstvo zájmového území

Pramen: ZABAGED 1:10 000, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008

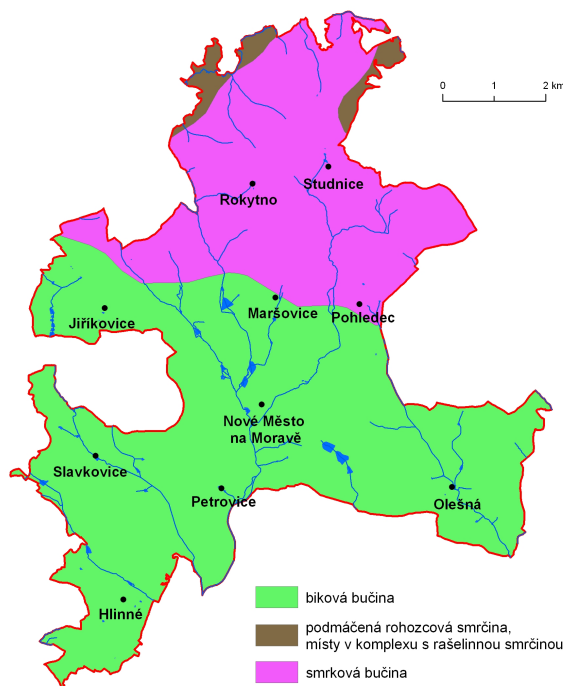
Dvě třetiny Novoměstska patří do chráněné oblasti přirozené akumulace vod Žďárské vrchy. Hlavním zdrojem pitné vody jsou však povrchové toky a nádrže, které se nacházejí mimo studované území. Vodní toky byly v minulosti velmi často upravovány, ať již pro hospodářské úpravy (výstavba jezů, mlýnských náhonů) či v rámci protipovodňových opatření (regulace, výstavba hrází). Od devadesátých let 20. století dochází k revitalizacím některých úseků, např. Bobrůvky v katastrálním území Petrovic.

9.5. Biota

Flóra a vegetace jsou podmíněny polohou území v nejvyšších polohách Českomoravské vrchoviny. Z hlediska potenciální vegetace je jižní polovina pokryta druhově chudými acidofilními bikovými bučinami (*Luzulo-Fagetum*). V jejich stromovém patře se vyskytuje především buk lesní (*Fagus sylvatica*), v podrostu třtina rákosovitá (*Calamagrostis arundinacea*), metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), bika bělavá (*Luzula luzuloides*), pstroček dvoulistý (*Maiantehium bifolium*), černýš luční (*Melampyrum pratense*) a borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*). V severní části převažuje smrková bučina s třtinou chloupkatou (*Calamafrostio villosae-Fagetum*), v jejímž stromovém patře se objevuje buk lesní (*Fagus sylvatica*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), jedle bělokorá (*Abies alba*) i smrk ztepilý (*Picea abies*), v podrostu např. kokořík přeslenatý (*Polygonatum verticillatum*), na rozsáhlých plochách pak především třtina chloupkatá (*Calamafrostis villosa*) (Čech, Šumpich et al.

2001). Rovněž sem zasahuje podmáčená rohozcová smrčina (*Mastigobryo-Piceetum*), místy v komplexu s rašelinnou smrčinou.

Obr. 9.6: Potenciální vegetace zájmového území

Pramen: Mapa potenciální vegetace, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008

V současné době je většina lesních porostů převedena na smrkové monokultury a přirozené porosty jsou vzácné. Nelesní vegetace byla poškozena intenzivním zemědělstvím, které způsobilo na jedné straně eutrofizaci, jejímž důsledkem je nahrazení původních společenstev degradovanými lučními porosty s nitrofilními druhy, na druhé straně došlo k narušení vodního režimu díky odvodňovacím projektům, čímž byl zaznamenán ústup, resp. zánik celé řady dříve běžných druhů.

Území spadá do dvou bioregionů – sever je součástí Žďárského bioregionu, jih Velkomeziříčského bioregionu. Zatímco první představuje horský typ – leží v oreofytiku, druhý je typickým představitelem mezofytika, do kterého pronikají některé teplomilnější druhy z jihovýchodu. Ve Žďárském bioregionu převažuje lesní fauna hercynského původu, relativně nejlépe zachovaná v torzech bučin (okáč *Erebia ligea*). Donedávna vyhraněná fauna rašelinišť a rašelinných luk (žluťásek borůvkový, modrásek stříbroskvrný, ohniváček *Lycaena hippothoe* apod.) silně ustupuje následkem odvodňování. Tekoucí vody patří převážně do pstruhového pásma (Culek et al. 1996).

U Velkomeziříčského bioregionu rovněž převažuje fauna hercynského původu, ovšem počínají zde i východní vlivy, zastoupené ježkem východním. V nejvyšších polohách byl zaznamenán výskyt podhorských druhů. Říčními údolími od jihovýchodu pronikají teplomilnější organismy, např. otakárek ovocný či někteří modrásci. Rybníky jsou významným shromaždištěm ptactva. Tekoucí vody jsou opět ve pstruhovém pásmu. Významná jsou rašeliniště v okolí Nového Města na Moravě.

9.6. Půdy

Převažujícím půdním pokryvem zájmového území jsou dystrické kambizemě na podkladě pevných a zpevněných hornin. Na západě sem zasahuje pruh modálních pseudoglejů (sezónně zamokřených půd povrchovou vodou) na podkladě polygenetických hlín a terciérních substrátů, které jsou typické pro plošiny Českomoravské vrchoviny (viz. obrázek č. 9.7). Ve sníženinách nalezneme gleje až rašelinné gleje či rašeliny.

Obr. 9.7: Půdy zájmového území

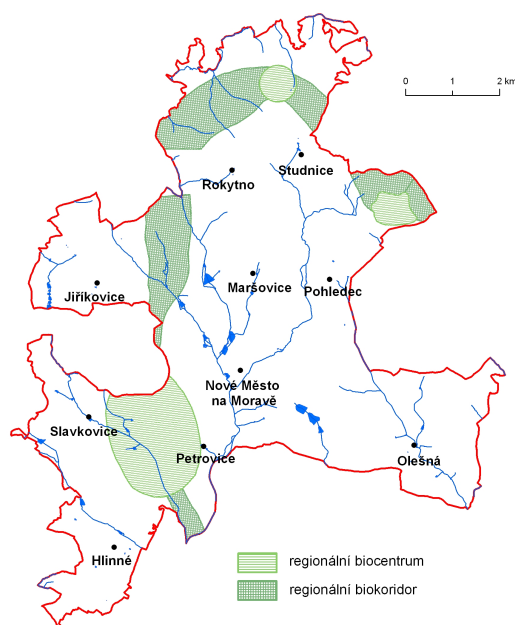
Pramen: Půdní mapa ČR 1:500 000, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008

9.7. Ochrana přírody

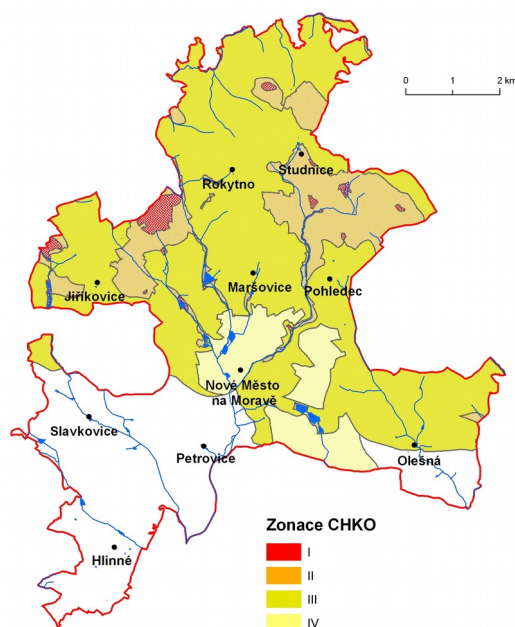
Koeficient ekologické stability, tj. poměr ploch ekologicky stabilním (v tomto případě lesů a luk a pastvin) k plochám ekologicky nestabilním (orná půda a zastavěné plochy) je 0,67, což znamená, že se jedná o krajinu narušenou, která je ale schopná autoregulace (dle Novákové a kol. 2005).

V zájmovém území se nacházejí dvě regionální biocentra. Jedná se o biocentra Pasecká skála severně od Studnice (rovněž přírodní památka) a Pohledecká skála jihovýchodně od Studnice. Třetí biocentrum Petrovice mezi Petrovicemi a Slavkovici je navrhováno. Rovněž jsou navrhovány regionální biokoridory, které tato biocentra propojí (viz. obrázek č. 9.8).

Více než dvě třetiny zájmového území leží v CHKO Žďárské vrchy, což znamená, že se na ně vztahuje určitý režim omezení týkajícího se jakýchkoli socio-ekonomických aktivit. Celkem cca 14,5% území spadá do první a druhé zóny s velmi přísným režimem; je to především v severní polovině, tj. v okolí Jířkovic a Studnice (obrázek č. 9.9).

Obr. 9.8: Prvky územního systému ekologické stability v zájmovém území

Pramen: <http://geoportal.cenia.cz>, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008

Obr. 9.9: Vymezení a zonace částí CHKO Žďárské vrchy, která zasahuje do zájmového území

Pramen: <http://geoportal.cenia.cz>, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008

Z maloplošných chráněných území zde nalezneme čtyři přírodní památky:

1. **Na skále** - jedná se o rulový skalní útvar v katastru Pohledec modelovaný mrazovým zvětráváním, který je výjimečně situován mimo zalesněné hřbety Žďárských vrchů a vytváří pohledově exponovanou kupu na kopci nad obcí;

2. **Pasecká skála** – jedná se opět o skalní útvar v katastru Studnice, který je ukázkou mrazového zvětrávání rul v periglaciálních podmínkách pleistocénu. Rovněž se zde zachoval fragment přírodě blízké smrkové bučiny, vázány na balvanitých sutích kolem skal;

3. **Pernovka** v katastrálním území Nové Město na Moravě je místem, kde se chrání mozaika společenstev různě vlhkých, na prameništích zrašeliněných luk s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, např. rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), všivec ladní (*Pedicularis sylvatica*), tolíje bahenní (*Parnassia palustris*), zábělník bahenní (*Comarum palustre*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), linduška lesní (*Anthus trivialis*), bramborníček hnědý (*Saxicola ruberta*) a další;

4. U **Bezděkova** se nachází rovněž v katastrálním území Nové Město na Moravě a předmětem ochrany je zde vlhká louka s jedinou populací šafránu bělokvětého na Českomoravské vrchovině.

Z památných stromů se zde nacházejí pouze dvě lípy velkolisté v katastrálním území Nového Města na Moravě, které jsou staré asi 200-300 let, vysoké 36 a 33 m a jejichž obvod dosahuje 600 a 345 cm (Čech, Šumpich et al. 2001).

9.8. Odpadové hospodářství

Město nevlastní žádné zařízení na zneškodňování odpadů (včetně skládek), zařízení na sběr a výkup odpadů, popřípadě zařízení na zpracování odpadů (údaje z roku 2005). Podobně jako v jiných obcích, i zde dochází k nárůstu produkce odpadů jako důsledek nárůstu počtu obyvatel, konzumního způsobu života a stavebních aktivit.

Ve zkoumaném území funguje systém tříděného odpadu, vytríděný odpad z komunálního činil v roce 2004 kolem 20 %. Třídí se:

- a) využitelné složky – papír, lepenka, sklo, plasty, železný šrot, textil a oděvy,
- b) nebezpečný odpad – léky, olovené akumulátory, upotřebené motorové a převodové oleje apod.,
- c) objemný odpad – starý nábytek, linoleum, koberce apod.,

směsný odpad – zbytkový (Řezníčková 2005).

K dispozici je rovněž recyklační dvůr pro nebezpečné odpady. Svoz odpadu i recyklační dvůr zajišťuje společnost TS služby s.r.o., Nové Město na Moravě.

LITERATURA, PRAMENY A ZDROJE DAT

Literatura

- [1] Anonymus (1994): Plán péče o chráněnou krajinnou oblast Žďárské vrchy. Správa CHKO Žďárské vrchy, 119 s.
- [2] Culek, M. a kol. (1996): Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha. 347 s.
- [3] Čech, L., Šumpich, J., Zabloudil, V. a kol. (2001): Jihlavsko. In Mackovčín, P. Sedláček, M. (eds): Chráněná území ČR, svazek VII. AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 528 s.
- [4] Demek J., Mackovčín, P. (eds) (2006): Zeměpisný lexikon Hory a nížiny. AOPK ČR, Praha, 590 s.
- [5] Kol. (2004): Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina. AQUA PROCON s.r.o. projektová a inženýrská společnost, Brno.
- [6] Nováková, J., Skaloš, J., Kašparová, I. (2005): Krajinná ekologie. Skripta ke cvičením. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy. 31 s.
- [7] Quitt, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Academia, Studia Geographica 16, GÚ ČSAV v Brně, 73 s.
- [8] Řezníčková, L. (2005): Plán odpadového hospodářství Nové Město na Moravě. Město Nové Město na Moravě, 64 s. + přílohy
- [9] Svoboda, P. (2001): Novoměstsko – turisticko-vlastivědný průvodce obcemi a jejich okolím. Sursum, Tišnov. 263 s.
- [10] Voštová, I., Bařinka, M. (1998): Průvodce Moravou a Slezskem 11 – Okresy Žďár nad Sázavou, Jihlava a Třebíč. Atelier IM, Zlín. 64 s.

Prameny

- [11] Analýza cestovního ruchu v kraji Vysočina, Ekonomicko-správní fakulta MU, Brno, 2007
- [12] Český hydrometeorologický ústav v.v.i., Brno, 2008
- [13] Demografická ročenka krajů 2006, ČSÚ, Praha, 2007
- [14] Demografická ročenka okresů 2006, ČSÚ, Praha, 2007
- [15] Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 – 2006, ČSÚ, Praha, 2007
- [16] Ekonomická aktivita obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2004
- [17] GIS prostorová analýza, ÚP Žďár nad Sázavou, 2008
- [18] Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, ČSÚ, 2007
- [19] Jízdní řád Českých drah, a.s., www.idos.cz
- [20] Náboženské vyznání obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2003
- [21] Národnostní složení obyvatelstva, ČSÚ, Praha, 2003
- [22] Plán rozvoje vodovodu a kanalizací kraje Vysočina, Aqua Procon, s.r.o., 2007
- [23] Registr ekonomických subjektů, ČSÚ, 2007
- [24] Sčítání lidu 1921 – 1991, ČSÚ 2007
- [25] Sčítání lidu, domů a bytů – okres Žďár nad Sázavou, ČSÚ, Jihlava, 2003

- [26] Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2003
- [27] Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ, Praha, 2003
- [28] Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001, ČSÚ 2003
- [29] Uchazeči a volná pracovní místa k 31.12.2002 a 2007, Úřad práce Žďár nad Sázavou, 2008
- [30] Uchazeči a volná pracovní místa v okresech ČR, 2002 – 2007, SSZ MPSV ČR, 2003 – 2008
- [31] Územní plán Nového Města na Moravě
- [32] Vybrané charakteristiky bydlení obyvatel za rok 2001, ČSÚ, Praha, 2005
- [33] Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti ČR v roce 2005, ŘSD, 2006
- [34] Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Brno, 2008
- [35] Geologická mapa ČR 1:500 000
- [36] Mapa potenciální vegetace
- [37] Půdní mapa ČR 1:500 000
- [38] ZABAGED 1:10 000

Zdroje dat on-line:

<http://extranet.kr-vysocina.cz/prvk/>

<http://geoportal.cenia.cz>

<http://gynome.nmnm.cz> (Gymnázium Vincence Makovského)

<http://hhv.nmnm.cz> (Hospicové hnutí – Vysočina)

<http://lyzovani.nmnm.cz>

<http://materskaskola.nmnm.cz> (MŠ Nové Město – kontakt Ivana Buchtová, ředitelka, telef. kancelář 566 615 792, mobil 739 095 712)

<http://nss.nmnm.cz> (Novoměstské sociální služby)

<http://skl.nmnm.cz> (Sportovní klub lyžování)

<http://zdislava.nmnm.cz>

<http://zs1.nmnm.cz>

<http://zs2.nmnm.cz>

<http://zus.nmnm.cz>

www.enpeka.cz

www.epusa.cz

www.e-pusa.cz

www.gov.cz

www.holiday.nmnm.cz

www.chlazenidaneek.cz (firma Zdeněk Daněk)

www.justice.cz

www.komfi.cz

www.kr-vysocina.cz

www.medin.cz

www.nmnm.cz

www.nnm.cz (Nemocnice Nové Město)
www.novomestsko.cz
www.racom.eu
www.sdruzeninovemesto.cz
www.schwartz-plastic.com
www.schwartz-plastic.cz
www.skisnowpark.cz
www.sos-nmor.cz (Střední odborná škola)
www.specskoly.unas.cz
www.sporten.cz
www.vysocanka.cz
www.zapa-beton.cz
www.zdar.charita.cz
www.zdarskevrchy.cz
www.zlatalyze.cz
www.zubrizeme.cz
www.zzsvysocina.cz

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obr. 2.1: Poloha města v rámci České republiky.....	4
Obr. 2.2: Obce náležící do správního obvodu ORP Nové Město na Moravě.....	7
Obr. 2.3: Vymezení Mikroregionu Novoměstsko.....	11
Obr. 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1869 – 2001.....	13
Obr. 3.2: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1880 – 2001 (bazický index, v %, dle územního členění platného od 1.1.2007).....	14
Obr. 3.3: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě, ve vlastním centru a okolních částech centra v letech 1869 – 2001 (dle územního členění platného ke dni 1.1.2005).....	16
Obr. 3.4: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007.....	19
Obr. 3.5: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 - 2007 (bazický index, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	20
Obr. 3.6: Vývoj hrubé míry porodnosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰).....	22
Obr. 3.7: Vývoj hrubé míry úmrtnosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰).....	23
Obr. 3.8: Počet narozených, zemřelých a přirozený přírůstek v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007. 24	
Obr. 3.9: Vývoj hrubé míry přirozeného přírůstku v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰).....	25
Obr. 3.10: Počet přistěhovaných a vystěhovaných v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007.....	27
Obr. 3.11: Vývoj migračního salda v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007.....	27
Obr. 3.12: Hrubá míra migračního salda v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou a v kraji Vysočina v letech 2000 – 2007 (v ‰).....	28
Obr. 3.13: Přirozený, migrační a celkový přírůstek obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007...30	
Obr. 3.14: Hrubá míra celkového přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou a v kraji Vysočina v letech 1991 – 2007 (v ‰).....	30
Obr. 3.15: Podíl dětí narozených mimo manželství z celkového počtu živě narozených dětí v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v %, dle územního členění platného k 1.1.2005).....	31
Obr. 3.16: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2007 (v ‰, dle územního členění platného k 1.1.2005).....	32
Obr. 3.17: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v ‰, dle územního členění platného k 1.1.2005).....	33
Obr. 3.18: Počet sňatků a rozvodů v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2006.....	34
Obr. 3.19: Vývoj indexu rozvodovosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v %, dle územního členění platného k 1.1.2005).....	35
Obr. 3.20: Vývoj indexu potratovosti v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR v letech 1991 – 2006 (v %, dle územního členění platného k 1.1.2005).....	36
Obr. 3.21: Struktura obyvatelstva v Novém Městě na Moravě podle pohlaví a věku (k 1.3.2001).....	38
Obr. 3.22: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007).....	40
Obr. 3.23: Struktura obyvatelstva v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a ČR podle vyjádření k náboženskému vyznání (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007).....	42
Obr. 3.24: Vývoj počtu domů v Novém Městě na Moravě z dlouhodobého hlediska (1869 – 2001).....	44
Obr. 3.25: Vývoj počtu domů v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR z dlouhodobého hlediska (1869 – 2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	45
Obr. 3.26: Struktura domů v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR podle druhu domů (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	46

Obr. 3.27: Struktura trvale obydlených bytů v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR dle období výstavby či rekonstrukce domů (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	48
Obr. 4.2: Struktura ekonomicky aktivních obyvatel podle vzdělání v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou, v kraji Vysočina a v ČR dle vzdělání (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	57
Obr. 4.3: Vývoj míry nezaměstnanosti v Novém Městě na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 – 2007.....	62
Obr. 4.4: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR k 31.12.2007.....	66
Obr. 4.5: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR k 31.12.2007.....	67
Obr. 4.6: Struktura nezaměstnanosti podle délky evidence v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina k 31.12.2007.....	69
Obr. 4.7: Vývoj míry dlouhodobé nezaměstnanosti v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina v letech 2002 - 2007.....	69
Obr. 4.8: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání, počtu volných míst a míry nezaměstnanosti v Novém Městě na Moravě v roce 2008.....	70
Obr. 8.1: Základní silniční síť v Novém Městě na Moravě a jeho okolí.....	101
Obr. 8.2: Intenzita dopravy v Novém Městě na Moravě v roce 2005.....	104
Obr. 8.3: Intenzita dopravy v Novém Městě na Moravě v roce 2000.....	104
Obr. 9.1: Geologie zájmového území.....	114
Obr. 9.2: Reliéf zájmového území.....	115
Obr. 9.3: Roční chod srážek na stanici Nové Město na Moravě za období 1961 - 2000.....	116
Obr. 9.4: Roční chod teploty na stanici Nové Město na Moravě za období 2001 - 2007.....	117
Obr. 9.5: Vodstvo zájmového území.....	118
Obr. 9.6: Potenciální vegetace zájmového území.....	119
Obr. 9.7: Půdy zájmového území.....	120
Obr. 9.8: Prvky územního systému ekologické stability v zájmovém území.....	121
Obr. 9.9: Vymezení a zonace části CHKO Žďárské vrchy, která zasahuje do zájmového území.....	121
Tab. 2.1: Základní informace o městě Nové Město na Moravě (k 1.1.2008).....	5
Tab. 2.2: Veřejné instituce s působností pro město Nové Město na Moravě.....	7
Tab. 2.3: Vládnoucí rody v městě Nové Město na Moravě.....	9
Tab. 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Nové Město na Moravě podle místních částí v letech 1869 – 2001 (dle územního členění platného k 1.1.2005).....	15
Tab. 3.2: Hustota zalidnění na km ² v Nové Město na Moravě podle místních částí v roce 2001.....	17
Tab. 3.3: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007 a index vývoje v okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR (v %, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005).....	20
Tab. 3.4: Vývoj počtu živě narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007.....	21
Tab. 3.5: Vývoj počtu živě narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007 (dle územního členění platného k 1.1.2005).....	26
Tab. 3.6: Vývoj počtu živě narozených, zemřelých a přirozeného přírůstku obyvatel v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2007.....	29
Tab. 3.7: Vývoj počtu sňatků, rozvodů a potratů (absolutně a na 1000 obyvatel středního stavu) v Novém Městě na Moravě v letech 1991 - 2006 (dle územního členění platného k 1.1.2005).....	32
Tab. 3.8: Věková struktura obyvatel Nového Města na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a ČR (dle územního členění platného k 1.1.2005).....	37
Tab. 3.9: Věková struktura obyvatel jednotlivých místních částech Nového Města na Moravě (k 1.3.2001).....	40
Tab. 3.10: Vzdělanostní struktura obyvatel jednotlivých částí obce Nového Města na Moravě (k 1.3.2001).....	41

Tab. 3.11: Struktura obyvatel Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR podle náboženského vyznání (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007).....	43
Tab. 3.12: Struktura obyvatel Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR podle národnosti (k 1.3.2001, dle územního členění platného od 1.1.2007).....	43
Tab. 3.13: Domovní fond Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	46
Tab. 3.14: Struktura trvale obydlených domů podle druhu domů v Novém Městě na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	47
Tab. 3.15: Bytový fond Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	47
Tab. 3.16: Bytový fond trvale obydlených bytů Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR podle doby výstavby či rekonstrukce domu (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	48
Tab. 3.17: Technická vybavenost bytů v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, v %, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	49
Tab. 3.18: Struktura domovního a bytového fondu v Novém Městě na Moravě dle částí obce (k 1.3.2001).....	49
Tab. 3.19: Technická vybavenost bytového fondu v Novém Městě na Moravě dle částí obce (k 1.3.2001).....	50
Tab. 4.1: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	53
Tab. 4.2: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR dle odvětví ekonomické činnosti (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	54
Tab. 4.3: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Nového Města na Moravě, okresu Žďár nad Sázavou, kraje Vysočina a ČR dle vzdělání (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2007).....	56
Tab. 4.4: Struktura ekonomicky aktivních obyvatel v Novém Městě na Moravě dle částí obce a odvětví ekonomické činnosti (k 1.3.2001).....	58
Tab. 4.5: Dojíždka a vyjíždka do zaměstnání v Novém Městě na Moravě, v okrese Žďár nad Sázavou a v kraji Vysočina (k 1.3.2001, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005).....	59
Tab. 4.6: Denní vyjíždka do zaměstnání v Novém Městě na Moravě dle částí obce a času dojíždění (k 1.3.2001).....	59
Tab. 4.7: Dojíždčkové zázemí Nového Města na Moravě (k 1.3.2001).....	60
Tab. 4.8: Vývoj vybraných charakteristik trhu práce v Novém Městě na Moravě v letech 2002 – 2007 (vždy k 31.12.).....	63
Tab. 4.9: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005).....	66
Tab. 4.10: Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005).....	67
Tab. 4.11: Struktura volných pracovních míst podle vzdělání v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005).....	68
Tab. 4.12: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence na úřadech práce v Novém Městě na Moravě, okrese Žďár nad Sázavou, kraji Vysočina a v ČR v letech 2002 a 2007 (k 31.12, dle územního členění platného ke dni 1.1.2005).....	68
Tab. 5.1: Využití půdy v Novém Městě na Moravě podle částí obce (k 30.9.2007, v ha).....	72
Tab. 5.2: Největší průmysloví zaměstnavatelé v Novém Městě na Moravě.....	75
Tab. 5.3: Největší zaměstnavatelé v Novém Městě na Moravě ve stavebních oborech.....	77
Tab. 5.4: Největší zaměstnavatelé v Novém Městě na Moravě v sektoru služeb.....	78
Tab. 6.1: Přehled vzdělávacích zařízení v Novém Městě na Moravě.....	79
Tab. 6.2: Vývoj kapacity Nemocnice Nové Město na Moravě, p.o.....	83
Tab. 6.3: Samostatné zdravotnické ordinace.....	84
Tab. 6.4: Přehled sportovních klubů a zařízení pro sportovní aktivity v Novém Městě na Moravě.....	88

Tab. 8.1: Silniční komunikace I. a II. třídy procházející Novým Městem na Moravě.....	102
Tab. 8.2: Přehled výsledků sčítání v Novém Městě na Moravě v roce 2005.....	103
Tab. 8.3: Přehled komunikací III. třídy procházejících katastrálním územím města a jeho místními částmi.....	105
Tab. 8.4: Stávající cyklotrasy na území města Nové Město na Moravě.....	105
Tab. 8.5: Přehled nejvýznamnějších parkovacích ploch ve městě.....	106
Tab. 8.6: Počet místních osobních a spěšných železničních spojů zastavujících ve vlakové stanici Nové Město na Moravě, Nové Město na Moravě zastávka a Olešná na Moravě.....	107
Tab. 8.7: Počet místních meziměstských a dálkových linek v Novém Městě na Moravě.....	107
Tab. 8.8: Počet autobusových linek v místních částech Nového Města na Moravě.....	108
Tab. 8.9: Základní parametry kanalizační sítě v Novém Městě na Moravě.....	110
Tab. 8.10: Významní producenti odpadních vod.....	112
Tab. 9.1: Charakteristiky klimatických oblastí zasahujících na území Nového Města na Moravě.....	116